ՊԱՀԼԱՎԵՐԵՆ-ՊԱՐՍԿԵՐԵՆ-ՀԱՅԵՐԵՆ-ՌՈՒՍԵՐԵՆ-ԱՆԳԼԵՐԵՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ 1965

ПЕХЛЕВИЙСКО-ПЕРСИДСКО-АРМЯНО-РУССКО-АНГЛИЙСКИЙ
СЛОВАРЬ

Составил проф. Р. АБРАМЯН

Словарь подготовил к печати, отредактировал и составил краткий грамматический очерк пехлеви кандидат филологических наук Г. М. НАЛБАНДЯН

Издательство „Митк"
ЕРЕВАН 1965

ՊԱՀԼԱՎԵՐԵՆ-ՊԱՐՍԿԵՐԵՆ-ՀԱՅԵՐԵՆ-ՌՈՒՍԵՐԵՆ-ԱՆԳԼԵՐԵՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

Կազմեց պրոֆ. Ռ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Բառարանը տպագրության պատրաստեց, խմբագրեց և պահլավերենի համառոտ քերականությունը կազմեց բան. գիտ. թեկնածու Գ. Մ. ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԸ

„Միտք" Հրատարակչություն
ԵՐԵՎԱՆ 1965

Սույն հինգլեզվյա բառարանը անվանի իրանագետ հանգուցյալ պրոֆ. Ռ. Աբրահամյանի երկարամյա աշխատանքի արդյունքն է, որն ընդգրկում է մոտ 5000 բառ։

Բառարանը նախատեսված է իրանագետ բանասերների, գիտաշխատողների, լեզվաբանների և բանասիրական ֆակուլտետի իրանական լեզուներն ուսումնասիրող ուսանողների համար։

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Այս աշխատության կազմելը բացատրվում է որևէ փոքր ի շատե լրիվ բառարանի բացակայությամբ, որ կարողանար ծառայել որպես օժանդակ միջոց հետազոտողների համար։ Սկզբում բառարանը կազմվեց պահլավերեն-պարսկերեն-անգլերեն, բայց Հայկական ՍՍՌ ԳԱ լեզվի ինստիտուտի կողմից առաջարկվեց վերամշակել՝ լրացնելով այն երկու լեզուներով. հայերեն և ռուսերեն։ Այսպիսով ստացվեց հինգլեզվյան բառարան։

Այս աշխատանքի վերամշակության ժամանակ ես մի նպատակ ունեի. ամեն կերպ ընդառաջ գնալ մեր Սովետական Միության գիտական հետազոտական կադրերին և բուհերի ուսանողներին, որոնք ուսումնասիրում են իրանական բանասիրությունը, իրանագիտությունը։

Բառարանը կազմելու համար ես օգտագործել եմ զանազան բնագրեր և հետևյալ աշխատությունները։

Hilfsbuch des pehlevi von H. S. Nieberg I—II.—Frahangi pahlavik, Yunkers.—Glossary of Ardavirāfnāmak.—King Husrav and his boy, transl. I. M. Unvala. Pahlavi-pazend—english glossary, Bharucha.—An old pahlavi—pazend glossary, by Martin Haug.—Glossary of Vendidad.—Kārnāmaki Artaxširi Papakan.—Din Mohamed. Dasture, Pahlavi.

Բառարանում բառերը դասավորված են պահլավական այբբենական կարգով։ Այս կարգը հետևյալն է.

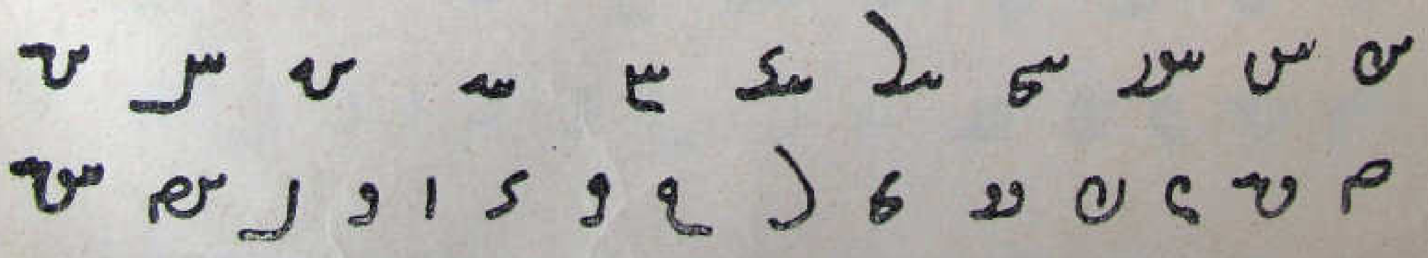

Բառարանում առաջին կարգում զետեղված են պահլավերեն բառերը, ապա նրանց տառադարձությունը. հուզվարեշ բառերի

տառադարձությունը դրված է քառակուսի փակագծերում: Ապա հետևում է բառերի թարգմանությունը պարսկերեն, հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով: Այնուհետև գալիս են քերականական տեղեկությունները և բառակազմական տվյալները:

Առանձին ուշադրություն է դարձված հայկական փոխառյալ բառերի վրա: Նրանք ցուցադրված են պահլավական համարժեքների դիմաց տողի վերջում, բացի այն դեպքերից, երբ բառերը դեռ չեն մտել գրական լեզվի մեջ: Այդպիսի բառերը բնագրում դրված են չակերտների մեջ:

Համառոտագրություններ

ав.—язык авесты
adj.—aqjective
англ.—английский язык
арм. армянский язык
caus.—causativum
др. ир.—древне-иранский язык
др. п.—древнеперсидский язык
наст. вр.—настоящее время
паз.—пазенд
perf.—perfectum
перс.—персидский язык
pers.—person
plusq.—plusquamperfectum
повел. н.—повелительное наклонение
прев. ст. — превосходная степень
прош. вр.—прошедшее время
сскр.—санскрит
см.—смотри
ср. ст.—сравнительная степень

պրոֆեսոր Ռ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

ПРЕДИСЛОВИЕ

Создание данного труда было вызвано отсутствием более или менее полного словаря, как пособия для исследователей. В начале словарь был пехлевийско-персидско-английским. Но институтом языка Академии наук Арм. ССР мне было предложено переработать этот словарь, восполнив его двумя языками—армянским и русским. В результате получился словарь пятиязычный.

При переработке этого труда я преследовал одну цель—помочь научно-исследовательским кадрам и учащимся Вузов нашей страны, изучающим иранскую филологию, ирановедение.

Для составления словаря я использовал разные тексты и следующие работы:

Hilfsbuch des pehlevi von H. S. Nieberg I—II.—Frahangi pahlavik, Yunkers·—Glossary of Ardavirafnāmak.—King Husrav and his boy, transl. J. M. Unvala.—Pahlavi—pazend—english glossary, Bharucha.—An old pahlavi—pazend glossary, by Martin Haug.—Glossary of Vendidad.—Kārnāmaki Artaxširi Papakan. — Din Mohamed. Dasture, Pahlavi.

В словаре слова расположены в пехлевийском алфавитном порядке. Порядок этот следующий:

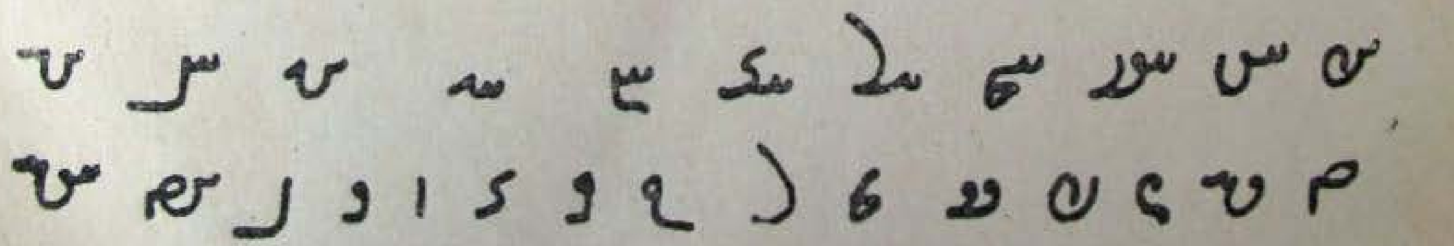

В словаре в первом ряду стоят пехлевийские слова, затем транскрипция, причем huzvareš— ные слова имеют транс-

крипцию в квадратных скобках, далее следует перевод слов на персидский, армянский, русский и английский языки. Далее идут грамматические сведения и этимологические данные.

Особое внимание обращено на армянские заимствованные слова; они выделены при каждом пехлевийском эквиваленте, за исключением слов, не вошедших еще в литературный язык. Эти слова приводятся в тексте в кавычках.

Сокращения

ав.—язык авесты
adj.—adjective
англ.—английский язык
арм.—армянский язык
caus.—causativum
др. ир. — древне-иранский язык
др. п.—древнеперсидский язык
наст. вр.—настоящее время
паз.—пазенд
perf.—perfectum
перс.—персидский язык
pers.—person
plusq.—plusquamperfectum
повел. н.—повелительное наклонение
прев. ст.—превосходная степень
прош. вр.—прошедшее время
сскр.—санскрит
см.—смотри
ср. ст.—сравнительная степень

Профессор Р. АБРАМЯН

ԲԱՌԱՐԱՆ
СЛОВАРЬ

[ax, xa] brat - برادر - եղբայր - брат - brother.

haxa پاشنه پا - գարշապար, ներբան - подошва, подметка. - the sole of the foot.

xāhar خواهر - քույր - сестра - sister.

hāyik تخم، خایه - ձու - яйцо - egg.

axēzītan برخاستن - վեր կենալ, բարձրանալ - подниматься, вставать - to get up, to arise, to rise - 3 л. āxēzid.

[xayitōntan] pēxtan - بیختن، تافتن، گردیدن - մաղել, դարձնել, ոլորել - просеивать, вертеть, вращать - to sift, to twist, to turn - наст. вр. 3 л. pēčēt.

['uhran] an دیگر - այլ, ուրիշ, մյուս - другой - another.

ahar پس - հետո - после, потом - after, afterwards.

axᵘ 1) نیروی تن - մարմնական ուժ - телесная сила - strenght, power 2) دنیا - աշխարհ - свет, мир - world = ahū - زندگانی، دنیا - կյանք, աշխարհ, պաշտպան - жизнь, мир, свет, защитник - life, a spiritual protector, a guardian angel.

xan کاروانسرا، خان - կարավանատուն - карвансарай - caravanserai - арм. хан (гостиница).

hāvan هاون که در آن haoma کوبیده میشود - սանդ, «հավանգ», որի մեջ հաոմա էին ծեծում - ступка, в которой толкут haoma - a brass mortar in which haoma is pounded.

axᵘān 1) axᵘ جمع - axᵘ-ի հոգնակին - множ. ч. от axᵘ - plural of axᵘ - 2) وجود، هستی - էություն, գոյություն - сущность, бытие - substance, existense.

havanān - دستورهای ... - դասակ (հոգևորական), որի հանդեպ

լուսարարն – Дастур, который очищает haoma – Dostur, who clarifies Haoma.

[illegible] ax̆an – خانه، دنیا – աշխարհ, տուն – свет, мир, дом – world, house

[illegible] axvānik – ax̆an راجع به – ax̆an-ի վերաբերմամբ – относительно ax̆an concerning the ax̆an.

[illegible] ax̆ārih – بدبختی < x̆ārak, x̆ārīh – դժբախտություն – несчастие misfortune, adversity.

[illegible] ax̆ārih – مشکل – դժվար – трудный – hard, difficult,

[illegible] hāvand – شبیه، مانند، مثل – նման – подобно – like, equal, alike.

[illegible] hāvan-dast – دسته هاون – հավանգի կոթ – ручка ступки – a handle of mortar.

[illegible] xānik – فواره – շատրվան – фонтан – a fountain, a spring.

[illegible] hāvandič [illegible] – դեռ, [illegible] – еще, пока – as yet, still also, as many even.

[illegible] ahun(v)ait – ahunvait [illegible] – Ահունավայտ գաթա – гата ahunvait – gatha ahunvait.

[illegible] akiškār – نادان – հիմար, տգետ – глупый – ignorant, unlearned.

[illegible] ahūvar – ahuvairyō دعای – յաթա ահուվայրյո աղոթք – молитва yaθā ahū vairyō – prayer yaθā ahū vairyō

[illegible] xānak – خانه – տուն – дом – a house, habitation.

[illegible] Ahānamat – ahūnavaiti [illegible] اسم – Ահունավայտի գաթայի անունը – название гаты ahūnavaiti – name of Gatha ahūnavaiti.

[illegible] hānač – آن نیز، دیگری هم، میرآخور – նույն են – ախոռապետ – другой также, старший конюх – the other too, also another, chief of the equerry.

[illegible] āhūk – عیب، نقص، فساد – թերություն, արատ, պակաս, մոլություն.

недостаток, дефект, порок, ошибка – vice, defect, spoliation

āhank – آهنگ – երգ. համաձայնություն, նպատակ – напев, согласие, цель – a rule an intention, a purpose – арм. ahang

āxvar – آخور – ախոռ – стойло, конюшня – stable, stall – арм. axoṙ

ahoš – بی مرگ، فنا ناپذیر – անմահ – бессмертный – deathless.

[havašt] moγu(к) – مغ، موبد، مجوس – մոգ, մոգպետ, աշակերտ, հետևորդ – маг, жрец, ученик, последователь – magian, priest, disciple, follower, pupil.

xāк – خاک – հող, փոշի – земля, пыль – soil, dust, earth

xākān – خاقان – թաթարական խական – Татарский хан – Emperor of Tartary.

xakistar – خاکستر – մոխիր – зола – ashes.

xār – خار – փուշ, փշափուշ – колючка, шип – thorn, thistle.

[ahər, axər] pas – پس – հետո – после – after, afterwards.– hač pas = ازپس – др. перс. pasa·va.

axar angušt – کهین انگشت – ճկույթ – мизинец – the little finger.

ahrād – عادل – لقب سروش – „արդար": Սրոշի տիտղոսը. – „праведный": титул Сроша – just, righteous, title of Srosh.

ahrādih – صداقت، عدالت – արդարություն, սրբություն. – праведность, святость – righteousness, piety, holiness.

xār vātrang – بادرنگ، خارادرنگ – բադրանգ. կիտրոնի մի տեսակ – бадранг сорт лимона – name of a species of limon.

[ahrav] ašuk – صادق، متقی – առաքինի – добродетельный: – holy, religious, pious, righteous. – ав. ašava.

[ahravdāt] ašōdāt – صدقه، خیرات – ողորմություն. – подаяние милостыня – charity, almsgiving, a pious gift.

Ahriman – اهرمن – Ահրիման, Արհմն – Ахримон – Ahriman.

ahrmōk - دیوکیش، خائن، مرتد - ուրացության դեւ. ուրացող. - демон измены, отступник - Ashmogh, the demon of apostasy, heretic, an apostate, a disturber of piety.

aharmōkīh - ضلالت، بدعت - խաբեություն, հերետիկոսություն. обман, ересь - deceit, heresy.

pasič - پس نیز - հետո եւս - после также - after too.

xarišn - خارش - քոս, քոր - чесотка, зуд - a sore, scab.

hām - هم - էլ, բոլորը - также, все - all, the whole of. - арм. hem.

yām - جام، لباس - գավաթ, հագուստ - кубок, платье - cup, bowl, garment - جام = ab. yāma جامه = скр. √yam - screen - ширма.

hamāk - همه - բոլորը, ամենը, համայն - весь, все - all, the whole.

ahmārt - استخوانی که سخت جویده می‌شود - դժվար ծամվող ոսկոր - кость, которую трудно пережевывать - a hard bone that cannot be easily chewed.

hamīn - تابستان، همین - ամառ - лето - summer - ab. hamin.

hāmōgēn - همگی - բոլորը - все - the whole, all - (hamōk-ēn)

xāmak - قلم، خامه - եղեգնյա գրիչ (ղալամ) - тростниковое перо (калам) - writing reed (kalam).

yāmak - لباس، جامه - հագուստ - платье - garment.

hasr - فاصله معین - որոշ տարածություն, ընդմիջում - промежуток, расстояние - determinate space.

xastan - خاستن - վեր կենալ - вставать - to get up, to rise.

āhixtan - هدایت کردن، تربیت کردن، کشیدن - քաշել, առաջնորդել, դաստիարակել - таскать, руководить, воспитывать - to draw, to guide, to educate.

ayaft - آرزو، مراد - փափագ, իղձ - желание, мечта - wish, desire.

xēzistan – برخاستن، خیزیدن – վեր կենալ – вставать – to rise. – наст. вр. xēzēm.

hadōxt – هادخت یکی از کتابهای اوستا – Անվանումը մի մասի Ավեստայի – название одной части Авесты – name of one of the Avesta books.

haxtan – تعقیب، تعاقب کردن – հալածել, հետևել – преследовать – to pursue, to follow.

axtar – اختر، ستاره – աստղ – звезда – star: арм. axtark.

[axta] xᵛāhar – خواهر – քույր – сестра – sister.

Axtiyatuk – آختیاتوک جادوگری که سی و سه معما به یوشت فریان پیشنهاد کرد – Ախտիաթուկ, որ 33 առեղծված առաջարկեց Յուշտ Ֆրյանին – Ахтиятук, который 33 загадки предложил Юштифриану – Akhti-yatuk who offered 33 enigmas to Yushtifrian.

hištan – هشتن – թողնել – оставить, покидать – to leave, to drop, to hang = [šebikuntan] hištan.

yašt – یشت – յաշտ (մաս. Ավեստայի) – Яшт (часть Авесты). Yasht (one part of Avesta).

axtar-mar – منجم – աստղագետ – астроном – an astrologer. [illegible]

[xatman (ar)] xᵛāhar – خواهر – քույր – сестра – sister. арм. k̆oir.

ab = [abū] pit (ar) – پدر – հայր – отец – father.

abin = avin – بی‌آیین – անօգուտ – бесполезный – without advantage.

abēš – بی درد – անցավ, անդարդ – безболезненный – painless.

[abitl] pit (ar) = [abū] pit (ar) – پدر – հայր – отец.

[abitlih] pitarih – پدری – հայրական – отцовский – paternal.

abod – بی اختیار (برای اهرمن) – ակամա (Ահրիմանի համար) – безвольный (для Ахримана) – involuntary (for Ahriman).

abērzišnik – بی آبرو، رسوا – անպատիվ – бесчестный – dishonourable.

[illegible] aburt-farman - [illegible] - անհնազանդ - непокорный - disobedient

[illegible] aburt-farmanīh - [illegible] - անհնազանդություն - непокорность - disobedience

[illegible] obar - ابر - ամպ - облако, туча - cloud - скр. abhra

[illegible] abar - penis

[illegible] abarat - [illegible] - Հոգ, որ բերում էր սրբագործված ջուր, ջրկիր - жрец, который носил освященную воду, водонос - the priest who carries consecrated water; a water-carrier.

[illegible] abač - vulva.

[illegible]

[illegible] abgat - [illegible] - ոչնչացում, չար ոգու հարձակումը - уничтожение, нападение злого духа - annihilating, attak of evil spirit. abigam < abi-gati [illegible] մոտենալ. приближаться, to come near, to approach. - hangatīh [illegible] բարեկեցություն, счастье, happiness.

[illegible] ēv = [illegible] - ēvak - یک - մեկ - один - one.

[illegible] ēv-xatāyīh - [illegible] - (միացյալ) թագավորություն (объединенное). государство, монархия - monarchy.

[illegible] ādvārak - غرب - արևմուտք, մայրամուտ - запад, заход - west, sitting. - a+dvar < dvāristan - [illegible] - փախչել - бегать - to run

[illegible] ēvāč - [illegible] - ձայն, աղմուկ, արտասանություն. - голос, шум, произношение - voice, noise, utterance.

[illegible] ēv-bar - یک بار - մի անգամ - однажды - once, one time.

[illegible] agubakīh - [illegible] - անխոսություն, համրություն - немота, безмолвие - dumbness, speechlessness - a-gob; cp. guftan

[illegible] ēv-dāt - [illegible] - միայնակ արարված - одиноко созданный - alone created.

[illegible] evīh - [illegible] - այլ կերպ - иначе - otherwise.

advēn - گونه نوع طرز - ձեւով - вид, род - species, mode

advēnīhā - بطرق مختلف - տարբեր ձեւերով - различным способом in different ways.

advēnak - آیین - طرز - ձեւ, եղանակ - способ, манера - manner, mode, fashion, species - °odi-vaina - ob. - հայեցք - взгляд - look, aspect.

ayūdakīh - برت خشکی آزار - մահացություն կենդանիների մեջ, - մահացություն, երաշտ - чума рогатого скота, чума, засуха - a murrain amongst cattle, plague, drought.

yaonač - آسمان، هوا - մթնոլորտ, երկինք - атмосфера, небо - atmosphere the sky.

ayug - یوغ - լուծ - иго, ярмо - yoke.

ēvakbar = ēvbar - تنها برنده میت - ով դիակը միայնակ է տանում - кто тащит труп один - one who carries the dead alone.

ēvakānak - یگانه مطیع - եզակի, հնազանդ - единственный, послушный - sole, single, obedient.

ēvakānakīh - یگانگی اطاعت - միություն, հնազանդություն - единство, покорность - union, conjunction, obedience.

ēvak - یکی (միայն) մեկը - только один - a single one, only one.

ēvakdāt - یگانه آفریده - միայնակ ստեղծված - одиноко созданный - the only created

ēvak - یک - մեկ - один - one.

ēvakratak - یک رده - մի գծով - в одной линии - in one line. - آلوده - անմաքուր, կեղտոտ - нечистый, грязный - polluted.

ēvaksālak - یکساله - մի տարեկան - годовалый - one year old.

ēvaktāk - یکتا - եզակի, միակ - единичный, единый - alone, single.

[aine] čašm - چشم - աչք - глаз - eye. - ab. čašman - sckr. čakšus

adōstīh - دشمنی - թշնամություն - вражда - enmity, unfriendliness.

aivap, ayup - یا - կամ - или - or. - <°ot - vā api.

agōftār – بی‌سخن ٬ ساکت – անխոս, խելագար – безмолвный, сумасшедший – insane, speechless. – سگ هار که نتواند پارس کند – կատաղած շուն, որ չի կարողանում հաչել – бешеная собака, которая не может лаять – a mad dog who cannot bark.

ayūjētan – جفت کردن ٬ بستن ٬ پیوستن – լծել, միացնել, կապել – запрягать, соединять, связывать – to yoke, to unite, to bind.

ēv-čand – یک چند – մի փոքր, մի քիչ – немного – a little, somewhat.

ēv-tāk – تنها – մի հատիկ, միակ – единственный – only, solely, single.

xēm – طبیعت ٬ خیم – բնություն, բնավորություն – натура, характер – nature, temper, disposition – сскр. duşxēm, hūxēm.

hamōgēn = – hamōgēn.

[hēminūstan] virravistan – ایمان آوردن ٬ اعتماد کردن ٬ باور داشتن – հավատալ – верить – to believe – 1 л. наст. вр. virravam – паз. vavristan.

amunišn – ایمان ٬ مذهب – հավատ – вера – belief, faith.

axezitan – خاستن – վեր կենալ – вставать, подниматься – to rise, to get up.

[ēmat] kad – کی – երբ – когда – when. – др. п. kadā.

[axtman] xᵛāhar – خواهر – քույր – сестра – sister. – сскр. svásar. ав. xᵛaŋhar.

– ih ضمیر متصل دوم شخص [homanih] hēh – միացյալ դերանուն 2-րդ դեմքի – соединенное местоимение 2 л. – pronoun conjunctive 2d person

ai – یعنی – այսինքն – то есть – that is to say, that is.

aē – یک (بجای ل) – մեկ, փոխարեն ل – один, взамен ل – one, substitute for ل. – aēčand – یک چند – մի փոքր – немного a little, somewhat. – (۳) – թիվ (۳) – число (۳) cipher (۳). – = 300. = 3000. = seevak 1/3

hi - این - սա - этот - this.

aē - ای - ով - ай - oh. ab. āy.

[ag, aγ] gandom - گندم - ցորեն - пшеница - wheat. - сскр. godhūma

panj - پنج - հինգ - пять - five. - сскр. pañca. ab. panča.

panjum - پنجم - հինգերորդ - пятый - fifth.

šoš - شش - վեց - шесть - six. - сскр. ṣat. ab. xšvaš

nuh - نه - ինը - девять - nine = nuh.

9000.

sešapak - سه‌شبه - երեք գիշերվա - трех ночный - of three nights

sēkanak - سه‌گانه - եռակի - тройной - three by three.

[hayyā] jan, gyān - جان - հոգի, կյանք - душа, жизнь - soul, spirit, life.

[ās] maē - می، شراب - գինի - вино - wine. ab. maδu - عسل - մեղր - мед - honey.

ašk - 90.

adān - نادان - տգետ - невежественный - ignorant < danistan.

adānih - نادانی - տգիտություն - невежество - ignorance.

aēsam - هیزم - փայտ, վառ - дрова - fuel. - сскр. idhma.

ayāsrim - گاهنبار - չորրորդ գահանբարը - четвертый гасанбар - name of a gasanbar. - ab. ayāθrima.

ayāpak - خوشبخت - երջանիկ - счастливый - lucky, fortunate.

ayāft - آرزو، مراد، اجازت - փափագ, թույլտվություն - желание разрешение - desire, licence, permission.

ayāft xāstan [bavihunstan] - مرادطلبیدن - փափագ փնտրել - искать желание - to search desire.

ayāftan - یافتن - գտնել - находить - to find, to discover.

adātīhā - ناروا، نادرست، بی‌انصاف - անօրինական, անարդար, անհավատ - незаконный, несправедливый, неверный -

unlawfully, injustly, irreligiously.

hixtan - بیرون کشیدن - դուրս քաշել - вытягивать - pull out, to drag out.

adātastān - بی انصاف، بی دادگر - հարստահարող, բռնակալ - угнетатель, тиран - an oppressor, a tirant.

adātastānīh - بی انصافی، بی دادگری - անիրավություն, անիրավացիություն - несправедливость - injustice.

čhar - چار - չորս - четыре - four. - сскр. ĉatvāras, ав. čaϑwāro.

haft - هفت - յոթ - семь - seven. - сскр. saptá, ав. hapta.

adyār - دوست، رفیق - բարեկամ, ընկեր - приятель, товарищ - a friend, comrade.

adyārhōmandīh - یاریمندی - օգնություն, նպաստ - помощь, вспомоществование - assistance.

adyārīh - یاری، کمک - օգնություն - помощь - assistance, aid.

adyārēnītan - یاری کردن - օգնել - помогать - assist, to help.

adyārītan - یارستن، جرأت کردن - ի վիճակի լինել, համարձակվել - быть в состоянии, дерзать - to have the power of, to dare.

abyāt - یاد، حافظه - հիշողություն - память - memory, remembrance.

ayātēnītan - یاد داشتن، بخاطر آوردن - հիշել - помнить, вспоминать - to commemorate, to remember.

ayātkār - یادگار - հիշատակ, հիշատակարան - памятник, память - a memorial, a memorandum - арм. yetkar (письмо, заметка).

abyastan - رسیدن - հասնել - достигать - to attain, to arrive.

[asya] mad (may) - شراب، می - գինի - вино - wine. - ав. madu - انگبین - մեղր - мед - honey. сскр. mádhu - слав. medъ.

adin, asun - بجز، غیر از، دیگر - այլապես, բացի - иначе, кроме - except, besides, otherwise.

āyīn - آئین - սովորություն, սովորույթ - обычай, привычка - rule, habit, usage, costom.

agin - انگاه، آنگاه - այսպես, այն ժամանակ - так, тогда - then, thus

[adinā] adātastan - ناشایست، غیرمنصفانه - անպարկեշտ, անարդար - неприличный, несправедливый - injust, indecent.

[adināīh] adātastānīh - بی‌داد - անարդարություն - несправедливость - injustice.

aēgūn - انگاه، آنگاه - այսպես, այն ժամանակ - так, тогда - then, thus.

asan = asin. - آهن - երկաթ - железо - iron.

asneh - یکی از پنج گاه - օրվա հինգ մասերից մեկը - одна из пяти частей дня - one of five parts of a day. - Havani - هاون - առավոտից մինչև կեսօր - с утра до полудня - from dawn to midday. - Rapitvina - رپیتون - մինչև ժամը 3-ը - до 3x часов - till three o clock. - Uzaicirina - ازیرن - մինչև մայրամուտ - до захода - to sunset. - Aivisruthrina - ایویسروتریم - մինչև կես-գիշեր - до полуночи - to midnight. - Ušahina - اشهین - մինչև լուսաբաց - до рассвета, to dawn.

[hazēttontan, astuntan] ditan - دیدن - տեսնել - видеть - view, to see. - наст. вр. 2л. vēnēh, 3л. vēnēt, мн.ч. 2л. vēnēt, 3л. vēnēnd. - прош. вр. dit; patdit > دید, др.п. √dāi didiy, ав. √dāi adidaiti, скр. √dhāi dīdhiye.

[eg, aiγ] ku - که، کی، تا، چو، کجا - որ, երբ որ, որպեսզի, ուր, քան, ով, ինչ - что, чем, когда, кто, что - where, who, which, than, that is, as, so that, that, thus, what?, where? - в ср. ст. = ку вм. к нач. - kuš, kut, kum и др. что я, что меня.. что ты, что тебя... и т.д. - ав. kū, паз. ku.

Asnavand - اسنوند - մի լեռան անուն - название одной горы - name of a mountain.

asohišn - بی گرسنگی - առանց քաղցի - без голода - without hunger

asvār, asubar - سوار - հեծյալ - всадник - rider, horsman, a cavalier. - мн. ч. asubarān - asubarem سوار بشوم - հեծնենք - садимся верхом на лошади - we mount.

asvārīh, asubārīh - سواری - ձիավարություն - верховая езда - riding.

asubārem, asvārem см. [illegible], asvār.

asnitan - شستن - լվանալ - мыть - стирать - to wash, to clean, to bathe.

āsnō-xrat - العقل الاول - Նախնական բանականություն - изначальный разум - primordial reason.

[asōr] parēr - پریروز - նախանցյալ օր - позавчера - the day before yesterday. - паз. parēr

agar - اگر - եթե - если - although.

adar - زیر، فرود - ցած, ներքև - внизу, под - below, under. - ab. adairi.

air - آرین - արիացի - ариец - an aryan.

Ērān - ایران - Իրան - Иран - Iran. - < [illegible] aryānām < [illegible] aryānām < множ. ч. aryānām < plur. aryānām. - ab. airyana, скр. arya.

Ērān-vēj - ایران ویج - Իրան վեժ - Иран ведж - Iran vej. ab. Airyanam vaejo.

Ērān-šahr - ایرانشهر - Իրանշահր - Иран шахр - Iran shahr

airih - [illegible] - մարդ - человек - human, mankind

airigan - [illegible] - մարդիկ - люди - men, people. - ab. airya, скр. arya, арм. ari

adarih - انقیاد، اطاعت - հնազանդություն, հպատակություն - подчинение, покорность - submission, obedience.

kērik - [illegible] - Մի բույս կարմիր և դեղին ծաղիկներով - растение с красными и желтыми цветами - a plant with red and yellow flowers.

awang - تعفن، بوی - գարշահոտություն - зловоние - stinking

adar-mēnišnīh - پندار محجوب - համեստ մտածմունք - скромная думы - humble thought.

agerəft - اسم یک گناهی است - մի հանցանքի անուն - название одного греха - name of a crime. - ab. āgərəftan.

ērpat - هیربد، روحانی - հերպետ (հոգևորական) - гирбед (духовное лицо) - herbad. ab. aēθra-pati. арм. hrpet.

agriftār - کسی که گرفتار نمیشود - մեկը, որ չի բռնվում - тот, которого нельзя поймать - not to be caught.

herpatīhā - مانند هیربد - հերպետի նման - подобно гирбеду - like a herba...

ērpatistān - هیربدستان، مدرسه - հերպետարան - гирбедстан, школа - school, herbadstan.

adar-tan - محجوب، فروتن - խոնարհ, հնազանդ - смиренный, покорный - depressed, humble, lowly.

adar-tanīh - فروتنی - հնազանդություն - смирение - submission, lowlynes.

hiratīk - هراتی - հերաթցի - гератец, из Герата - of Hirat, growing in Hirat.

[admūnastan] varustan - ستودن، پسندیدن، باور کردن - հիանալ, հավատալ, ցանկանալ - восторгаться, верить, желать - admire, ador, believe, wish.

ēmar - شمار، عدد، آمار، حساب - համար, հաշիվ - счет - number, reckoning.

ēstišn - ایستادن - կանգնելը - стояние - staying.

hēč - هیچ، هر کدام، هر یک - ամեն մեկը, ոչ մեկը - каждый, ничто - notong, any, som...

[hēč aiš] hēč kas - هیچ کس - ոչ մեկը - никто, кто нибудь - some, any person.

adapārak - بعدازظهر - կեսօրից հետո - после полудня - afternoon.

hēčīh - چیزی - որևէ բան - что нибудь - anything.

hēčitan - آزردن، رنجیدن، صدمه زدن، تعدی کردن - նեղել, վշտացնել, վնասել - притеснять, огорчать, вредить - grieve, to injur or carry of.

āwyāstan - ... - ... - ... - ...

наизусть, сожительствуя - learned by heart, cohabited

[illegible] aēčand = [illegible] - یک چند - մի քանի - несколько - several, some.

[illegible] hiżak - دلو - դույլ - ведро - bucket, pail.

[illegible] ızakih - پرستش دیو - դևերի երկրպագություն - преклонение перед демонами - adoration of demons.

[illegible] hizam - هیزم - փայտ, վառ - дрова - wood, timber.

[illegible] ızišn - پرستش خدایان نیک - երկրպագություն աստվածների - преклонение пред богами - adoration of gods. < yazišn < yaz, арм. yazel.

[illegible] aēša - مستغنی، خرسند - [illegible] - довольный тем, что есть, не нуждающийся - having the desired effect.

[illegible] aēša - یک وجب - մի թիզ - пядень - a measure of lenght about the size of a span.

[illegible] [iš, adaš] kas - کس - ոմն - некто - quidom. мн.ч. [illegible] - kasān, [illegible] kasē. др.п. kaščiy - کسی - մի ոմն - некто - a man.

[illegible] [išeč] kasič - هیچکس - ոչ ոք - никто - nobody.

[illegible] [išeč iš] kasič kas - هیچکس - ոչ ոք - никто - nobody.

[illegible] hēšm - خشم، دیو ظلم - կատաղություն, ցասում, [illegible], [illegible] - бешенство, ярость, демон насилия - fury, rage, wrath, demon of violence.

[illegible] hēšmgin - خشمگین - ցասկոտ, կատաղի - бешеный, яростный - irritated, wrathful.

[illegible] [aityūntan] ānitan = [illegible] [yehityuntan] āburtan.

[illegible] [aitih] hastih - هستی - գոյություն - бытие - existence, being.

[illegible] [ait] hast - هست - կա, է, գոյություն ունի - есть - существует - exists, is, est.

[illegible] ētōn - اینطور، ایدون - այսպես, այս ձևով - так, таким образом - thus, in this manner.

[illegible] ētar - اکنون، ایدر - այժմ, այստեղ - теперь, здесь - now, in this place

[illegible] [aškahontan] vindatan - پیدا کردن - գտնել - находить - to obtain
3л. наст. вр. vindat. пов. vandātan.

-ān پسوند برای الحاق - ածանց, որ ցույց է տալիս հորանունը - суффикс, показывающий имя отца - suffix for the patronym. adj Pāpakān.

ān - آن - նա, նրան, նրանց - он, она, его, ее, их - them, they, her, him, it she, he, those, that.

hu - خوب - լավ - хороший - good, well.

han - دیگر - այլ, ուրիշ - другой - other, another.

[hānā] 1) zaman - زمان - ժամանակ - время - time.
2) ē = ēvak - یک - մեկ - один - one. < ēv, ав. aēva, др.п. aiva.
3) ēt - این - այս - этот - this. - ав. aēta, др.п. aita.

[anā] 1) ēn - این - այս - этот - this. 2) یقینا - իրոք, հավաստիապես. в самом деле - indeed, truly

= anir, anair - غیرآری اجنبی - ոչ արիական, օտար - неариец, чужестранец - not Aryan, a foreigner.

Anāhit - ناهید اناهید - Անահիտ - Анаита - Anahit. др.п. Anāhitā.

anādatan - نهادن - դնել, տեղավորել - класть - to put, to place.

x^{v}āhar - خواهر - քույր - сестра - sister. - скр. svásar, арм. koir.

x^{v}ārīh - خوشی شادی - երջանկություն, հաճույք - счастье, приятность - pleasure, cheerfulness, happiness. - ав. x^{v}aθra.

x^{v}ārakīh - خوشی شادی - երջանկություն, հաճույք - счастье, приятность. pleasure, cheerfulness, happiness.

x^{v}ab - خواب - քուն - сон - sleep, slumber. - ав. x^{v}afna, скр. svápna, арм. k'un.

huvāčīh - شیرین زبان - քաղցրախոս - сладкоречивый - good saying
ēvāč - کلمه - բառ - слово - word.

huxīm - خوش‌خیم خوش‌منش - լավ տրամադրված - хорошо настроенный - well disposed.

anagrān - روز سی ام ماه - ամսի 30-ը - 30е месяца - 30th of month

anērān - انیران غیر ایران - Անիրան, ոչ Իրան - Аниран, не Иран - Aniran

anērang - بی آلایش بی عیب - անբիծ, անարատ - беспорочный - without fault.

xᵛādišn - آرزو میل باید خواهد - ցանկություն, պետք է ցանկանա - желание, должен желать - must desire, wish. - < xᵛāstan.

xᵛaišnīh - اسم یک گناه - Մի մեղքի անուն - название одного греха - name of a sin.

xᵛahišnōmand - آرزومند - բաղձալից - жаждущий, желающий - wishful, desire, supplied.

xᵛān - خوان سفره - հացի սեղան - обеденный стол - a dinner table - арм. хан

avand - چندان چند - այնքան, այնչափ - столько - so much, so many.

anaumēt - ناامید - անհույս - безнадежный - hopeless, despairing.

[anhoma] Ōhrmazd - هرمزد - Որմիզդ, Ահուրամազդա - Ормузд - Hormuzd. - dātār Ōhrmazd - دادار هرمزد - արդարադատ Ահուրամազդա - правосудный Ормузд - equitable Hormuzd - stārak Ōhrmazd - مشتری - Լուսնթագ - планета Юпитер - the planet Yupiter

Ōhrmazdān - هرمزدان پور هرمزد - Հորմիզդյան - Ормуздов - Hormazdan, patron.

Ōhrmazddāt - هرمزداد - Որմիզդի արարած - созданный Ормуздом - created by Hormuzd.

Ōhrmazdīk - هرمزدی - Որմիզդի - Ормузда - of Ōhrmazd.

xᵛāntan - خواندن - կարդալ, կոչել - читать, называть - to read, to call

anākās - نادان - տգետ - невежда - ignorant. - < ākās - գիտակ - сведущий - aware.

anākīh - آسیب شرارت - չարիք, վնասակարություն - зло, злоба - harm, evil

anāk - شر شریر - չար, չարագործ - злой, злодей - wicked, mischievous, evil.

anāk kartār - شریر شرارت کننده - չարագործ - злодей - evil doing, mischief causing

anār - انار - նուռ - гранат - pomegranate. - арм. нուռ

kār - خوار - արհամարհելի, ստոր - низкий, презренный - despicable object, contemptable.

xʷar – ﺧﻮﺭ – հեշտ, հանգիստ, հարմար – легкий, удобный – easy, facile, comfortable

anārai – ﺍﻧﺎﺭﺍﯼ ﻟﻬﺬﺍ – ուստի, այս պատճառով – поэтому, посему – for this, therefore

xʷarīhā – ﺑﻴﺪﺍ ﺁﺳﺎﻧﻰ – հեշտ, դյուրին, փառավորապես – легко, удобно, славно – comfortably, easily, gloriously.

anargōn – ﺍﻧﺎﺭﮔﻮﻥ، ﺍﻧﺎﺭﻯ – Նռան գույն – гранатового цвета – of the colour of the pomegranate.

anārgīl – ﻧﺎﺭﮔﻴﻞ – Կոկոսյան ընկույզ – кокосовый орех – cocoa-nut.

xārūm – ﺧﻮﺷﻮﻗﺖ – զվարթ, երջանիկ – счастливый, радостный – happy.

xārak – см. – xʷarakīh.

xārōšn – ﺭﻭﺷﻨﻰ ﻃﺒﻴﻌﻰ – բնական լույս – естественный свет – natural light.

xarzīst – ﺑﺴﻴﺎﺭ ﻟﺬﻳﺬ – շատ համեղ – очень вкусный – most eatable.

xʷarjam – ﺧﻮﺍﺭﺯﻡ – Խորեզմ – Хорезм – khorezm.

hannam – ﻋﻀﻮ (ﻋﻀﻮ ﺗﻦ) – անդամ (մարմնի) – член (тела) – limb, member. – < handām; ab. handāman. арм. andam. ср. ﺍﻧﺪﺍﻡ.

anāmurzišn – ﺑﻰ ﺁﻣﺮﺯﺵ – աններելի – без прощения – without absolution

anāsānīh – ﺁﺷﻔﺘﮕﻰ ﺍﺿﻄﺮﺍﺏ – խռովություն, շփոթություն – волнение, смущение – disquietude, discomfort.

anāsāntum – ﺑﺴﻴﺎﺭ ﺁﺷﻔﺘﻪ ﺣﺎﻝ ﻣﻀﻄﺮﺏ – շատ խռովված – очень смущенный – most uncomfortable, most uneasy.

havāsin – ﺑﻠﻮﺭﻳﻦ – բյուրեղյա – кристаллический – made of crystal.

xʷāsišn – ﻧﺎﻟﻪ ﺁﻩ – ողբ, լաց – горестная жалоба, плач – complaint.

a-rāst – ﺩﺭﻭﻍ ﻧﺎﺩﺭﺳﺖ – սուտ, անճիշտ – ложь, неправда – false, not right.

anāst – ﺑﻰ ﺍﺣﺘﺮﺍﻣﻰ – անպատվություն – бесчестье – profanity, irreverence.

an-astaitō-ratān – ﺩﺧﺘﺮ ﻣﺴﺘﻘﻞ – անկախություն աղջիկ – независимая девушка – an independent girl.

xʷāstār – ﺧﻮﺍﺳﺘﺎﺭ – պահանջող, խնդրող – проситель – petitioner, a demander

anastgobišn - گفتار توهین آمیز، توهین کردن - անպատկառ խոսել - говорит оскорбление - speaking profanely, talking irreverently.

x̌astan - см. [bavihunstan] x̌astan.

x̌astak - خواسته - مال - կայք, կարողություն - имущество, богатство - possessions, riches; арм. xostakk, xostakdar.

anastaret - بیگناه - անմեղ - невинный - innocent, without sin. - ав. anastarətəm.

anap - بی آب - خشک - անջրդի, չոր - безводный, сухой - without water, dry.

huap - خوب آبیاری کرده - լավ ջրած - хорошо политый - good irrigate.

huazar - علیل، مریض - հիվանդ - больной - patient, enduring hardships.

anapetan - ویرانه، خرابه - ավերակներ - развалины, руины - in ruins, waste.

anapohal - غیر قابل عبور - անանցանելի - непереходимый - not crossable - کسی که نمی تواند از پل چینوات عبور کند - Նա, որ անընդունակ է անցնել Չինվատ կամուրջով - тот кто неспособен перейти мост Чинват - unable to cross the Chinvat bridge.

x̌aparih - حمایت، سرپرستی - հովանավորություն, պաշտպանություն - покровительство, защита - patronage, support, protection - ав. x̌āpara.

huafrank - زین، اورنگ - լավ զարդարված - хорошо украшенный - well ornamented, well decorated - hu + afrank.

anažarmih - بی احترامی، بی آزرمی، بدنامی - անպատվություն, անարգություն - бесчестие, позор - infamy, disrespectful, behaviour. арм. anazar…

anažarmiha - بطور بدنامی - անպատիվ կերպով - позорно - by way of infamy. - арм. anazarm (abar).

anažarmik - بی آزرم، بدنام - անպատիվ, վատանուն - бесчестный - a bad name, infamious.

anaštih - اختلاف، نزاع، آشتی ناپذیر - անհաշտություն, աններդաշնակություն - непримиримость, дисгармония - dissent, discord, contraversy.

huxt - گفتار نیک - բարի խոսք - доброе слово - good words, good speech - ав. huxta - др.п. u-uv. ав. hu.. - скр. su. арм. uxt.

[hanhituntan, hanxatūntan] nihātan – نهادن – դրել, զետեղել,
դնել – класть – lay upon, put, to place. – др.п. ni-da.

anbān – انبان، کیسه – պարկ – сумка – bag.

hanbar – انبار، ذخیره، آذوقه – ամբար, շտեմարան – амбар – storehouse,
provisions. *ham-pāra < par. ав. ham + √bar. скр. sam + √bar.
арм. hambar.

anbārtan – انباشتن، انباردن – ամբարել, հավաքել – собирать – to gather, to collect.

anbāštan – انباشتن – ամբարել – собирать – to gather.

[anbām] hangām – هنگام – ժամանակ, ատեն – время – time.
ав. aiwi-gāma. паз. hangam. – арм. angam.

anbāmīk – نسبت بزمان – ժամանակի վերաբերմամբ – в отношении времени – with regard to time.

xūbīh – خوبی – բարություն, լավություն – доброта – pleasantness, goodness.

xubdān – متعلم، دانا – կրթված – образованный – erudite, learned, well knowing.

[obin] ēčin – هیچ، ناچیز – ոչինչ – ничто – nothing, null.

an-bīn – نابینا، نابین – կույր – слепой, незрячий – unseen, blind.

avīn – بی‌نصیب، بی‌بهره – անօգուտ, զրկված – бесполезный, обездоленный – depreived, useless. – < *a-vinda(n). ав. əvindan.

avin-būtih [yehvontih] بی‌نصیب بودن، بی‌تماره بودن – անօգուտ լինել – быть бесполезным – to be useless.

avīkan – مخالف، مبارز – պայքարող, թշնամի, հակառակորդ,
борющийся, враг, противник – combatant, enemy, opposite.

hū bōd – خوش بو، معطر – անուշահոտ, անուշաբույր – ароматный – scented, fragrant, perfumed. – ср. ст. hūbōdtar.

hūbōdīh – خوش بوئی – անուշահոտություն – благоухание – fragrance.

hanbavīhend – (در زهدان) تشکل – մոր արգանդում գոյացած – зачатый в утробе матери – formed in the mother womb.

anbarōt – امرود، گلابی – տանձ – груша – pear.

1 [anbamn] angūr - انگور - [illegible] - виноград - raisin, grape. - nas. angur.

[hobasyā] dastgraw - [illegible] - [illegible] - вексель - bill of exchange, draft. - naz. dastgrob.

aviš, aviš - اوِ - [illegible] - ему - him

xūē - خوی - [illegible] - пот, слюна, грязь - rubbish, filth, saliva, sweat.

hand - ازبس - [illegible] - столько - tantum. - др.п. *onta

and - چند - [illegible] - немного, столько, что - so many, several, some

hoi - دست چپ - [illegible] - левая рука - left hand. - ab. haoya

xodā - خدا - [illegible] - бог - God.

aniyaz - بی‌نیاز - [illegible] - не нуждающийся, независимый - who lacks nothing, independent.

11 avixtan - آویختن - [illegible] - вешать, повесить - to hang, to suspend

handāxtār - [illegible] - [illegible] - двигатель - instigator.

11 handāxtan - انداختن - [illegible] - бросать, пронзить пикой - charge, lance, throw. - < ham + tač apo andačem - налагать.

1 hudak - [illegible] - [illegible] - благоприятный, благосклонный - favorable, assisting. - ab. hundāc.

xyār - خیار - [illegible] - огурец - cucumber

handāčih - اندازه - [illegible] - мера, количество, мысль - proportion, quantity, measure, thought, consideration

11 hangārtan 1) شمردن 2) انگاشتن - [illegible] - считать, размышлять - recount, enumerate, consider, think. - ops. ongorem.

hūdām - آفرینش - [illegible] - доброе создание - having good creation

hangām - هنگام - ժամանակ - время - season, hour. - др.п., ав. hangāma

andām - اندام - անդամ - член (тела) - a member, a limb, a part of the body. - ав. handāma. - арм. andam.

hangam vidaštak - ناهنگام, زمان گذشته - անժամ ժամանակ, անժամանակ - несвоевременный, безвременный - untimely, left off from time.

handōč, handōčak - اندازه, مقیاس - չափ, քանակ - меро, количество - measure, quantity. - арм. andačem - налагать.

andāzitan - اندازیدن - չափել - мерить - weigh, measure.

handāčak - см. - handač.

angixtan - انگیختن - գրգռել, դրդել - возбуждать, побуждать, подстрекать - produce, provoke, excite.

andišitan - اندیشیدن - մտածել, խորհել - думать, размышлять - think, consider, meditate.

avi - به، بوی - դեպի - к - to. - *abi

[hvyb] xʷab - خواب - քուն - сон - sleep, slumber.

hūīh - خوبی - լավություն, բարություն - доброта - goodness.

hūden - پاکدین - մաքուր կրոն - чистая религия - pure religion.

handōh(a)kēn - اندوهگین - վշտոտ, պատկառ - печальный, горестный - grief, who relieves sorrow.

handōxtan - اندوختن - ձեռք բերել, կուտակել - приобретать, копить - collect, profit. - др.п. *ham-taug *ham-tauj. санскр. tuj, tōnjati

hugōbišn - گفتار نیک - բարի խոսք - доброе слово - good speech.

handoh - اندوه - վիշտ, տառապանք - страдание, тоска, мучение - anguish, grief, anxiety. - арм. andoh, andohakan.

angūn или angūnak - اینگونه - այս ձևով, այսպես - так, таким образом - so, such, in that manner, thus.

hūgūn - صفت نیک - լավ հատկություն - хорошее качество - of good quality. - ав. hū-gaona.

āngun humānāk - مانند - նման - подобный - like resembling.

[Pahlavi] huvinkārt - گوارش - դյուրամարս - удобоваримый - easily digestible

[Pahlavi] hindōk - هندو - հնդկական - индийский - Indian.

[Pahlavi] hindūkān - هند - Հնդկաստան - Индия - India, Hindustan

[Pahlavi] hindūstān - هندوستان - Հնդկաստան - Индия - India, Hindustan

[Pahlavi] angur - انگور - խաղող - виноград - grape, raisin.

[Pahlavi] angušt - انگشت - մատ - палец - finger. - ав. angušta - скр. angušṭha

[Pahlavi] [angopa] kāšnik - کاسنی - եղերդ - эндивий - endive.

[Pahlavi] andōz - اندوز - ձեռք բեր, կուտակիր - приобретай, собирай - collect thou

[Pahlavi] handōčišn. ср. [Pahlavi] handoxtan.

[Pahlavi] a-vinišn - نابینش. - զրկված լինել - быть лишенным - being deprived

[Pahlavi] angušt - انگشت - մատ, մատնաչափ - палец, с палец - finger, inch.

[Pahlavi] hugušitak - خوب شنیده - լավ լսած - хорошо слышанный - well heard. - ав. gušta, скр. ghušta.

[Pahlavi] hangōšitak - نمونه، مثل، شبیه - օրինակ, նման - пример, подобный - a muster, like, ressembling < *hama-kauša. - ср. kustak - طرف. կողմ, երկիր - сторона, страна - side, quarter.

[Pahlavi] hu-dōšak - دلپسند، مرغوب - բերկրալի, հաճելի - приятный, отрадовательный - delightful, desirable.

[Pahlavi] [angōtan] kāpēt, kāwēd - کوه - սար, լեռ - гора - mountain. - пэз. kōvōt

[Pahlavi] handutan - اندودن - օծել, կեղևով պատել - покрывать слоем чего либо, смазывать - rub in with.

[Pahlavi] xanditan - خندیدن - ծիծաղել - смеяться - to laugh. - ср. арм. xndal

[Pahlavi] xandak - خنده - ծիծաղ, ծաղր - смех, хохот - laugh, a joke

[Pahlavi], [Pahlavi] andak - اندک - փոքր, մի քիչ - немного - small, little, minute

[Pahlavi] [anekvīmūnēt] anestet - نیست، غیرموجود - գոյություն չունեցող - несуществующий - non-existing

[Pahlavi] Indar - اندر، دیو بزرگ - մի մեծ դևի անուն - имя одного большого дьявола - name of a great demon.

andar, andarg – اندر، در – մէջ – в, внутри, среди – in the middle, in, into. – ав. antarə, скр. antara. – ср. арм. ənderk, ənterk (внутренность).

odar = udarak – سگ آبی – ջրասամոյր – выдра – water-dog.

avērad – بی‌وزن، ترازوی آسمان – առանց չափի, երկնքի կշեռք – без меры, весы неба – without weighting, weight of the heaven.

anagrān, roč i anagrān – روز سی اُم ماه – ամսվա 30րդ օրը – 30ый день месяца – the 30th day of month.

andarg – اندر – մէջ – в, внутри – within, inside, the midst of. ср.

andarvāi – هوا، اندروا – օդ, մթնոլորտ – воздух, атмосфера – air atmosphere. < vāi ав. *antarevayu. – скр. antarvayu.

andarvay – آلت موسیقی – երաժշտական գործիք – музыкальный инструмент. music instrument.

andarōn – اندرون – մէջ, ներքը – внутри – interior, internal, the inside.

handrūtak – آشفته، مضطرب – հուզված, շփոթված – смущенный, взволнованный – disturbed, confounded.

handarz – اندرز – կտակ, խրատ, խորհուրդ – завещание, совет, наставление – testament, admonition, counsel. – др.п. ham-darza. арм. andarj. – наз. andarz.

handarzinitan – اندرز دادن – խրատ տալ – давать наставление – to counsel.

andarzapat – دستور، وزیر – մինիստր, խորհրդական, դաստուր. министр, дастур – minister, counselor. – арм. anderjapet.

angamīn = angapīn.

angapīn – انگبین – մեղր – мед – honey.

andčand – اینقدر، این چند – այնքան – столько – so much, so many.

xᵛēš – خویش – ինքը, յուր, սեփական – сам, свой – his own, her own, ones own

xᵛēšāvand – خویشاوند – ազգական – родственник – a kinsman.

xᵛēšīh – مال، دارائی – կայք, կարողություն – имущество, богатство – possessions, riches

xēšīhā - خود - անձնապես - лично - personally, by ones self.

xᵘēš-gas - جای خود - յուր տեղը - свое место - ones own place.

xᵘēškār - کارگر جاهد جدی مستقل - ջանասէր, փութաջան, ժրաջան, անկախ - занятый, прилежный, усердный, независимый - busy diligent, industrious, independent.

xᵘēškārīh - جهد سعی استقلال - փութաջանություն, ժրաջանություն, անկախություն - прилежность, усердие, независимость - industry, diligence, independence.

xᵘēštan, xᵘēš - خویش - ինքն, յուր - сам, свой - himself, herself, ones self.

xavīt - خوید - խոնաւ, խակ ցորեն - влажный, незрелый посев - humid, damp, unripe, green.

xunīt - خرّه - համբաւ, հռչակ - слава, известность - fame, celebrity

[anītā] murt - مورد آس - մրտենի - мирт - myrtle.

hangatīh - شکفته خوشبخت - ծաղկած, բարեբախտ - цветущий, счастливый. prospered, favored, fortune.

[havētōnstan] dānistan - دانستن - իմանալ - знать - to know. - наст. вр. 3 л. dānēt. - 1 л. мн. ч. dānēm; повел. накл. 2 л. множ. ч. dānēt. - наст. вр. стр. з. 3 л. множ. ч. dānīhet. др. п. adānā ав √zan. - сскр. jānāti (√jan).

xun - خون - արյուն - кровь - blood. - ав. vohunī.

xuvāīn - از یاقوت - սուտակեայ - из рубина - made of ruby.

hunīvakīh - موسیقی - երաժշտություն - музыка - music.

hunīvakkar - مطرب نوازنده - երաժիշտ - музыкант - musician.

hūvaxš - بامداد صبح - արեւածագ, առավոտ - восход, утро - aurora, sun-rising.

xūnhōmand - حایض زن خونی - դաշտանաւոր - женщина в период менструации - menstruous.

avnas – بیگناه – անմեղ – невинный – innocent.

avindit – غیر قابل حصول – անմատչելի – недостигаемый – inaccessible.

[hunyā, xunyā] gōš – گوش – ականջ – ухо – ear. – поз. gōš.

hūniyāk – دارای نیاکان خوب – լավ նախահայրեր ունեցող – имеющий хороших предков – having good ancestors.

hūnivak – آهنگ لطیف – հաճելի եղանակ – приятная мелодия – beautiful melody. – арм. нваг.

hūniyāk – نژاد، تخم (خلقت بد) – ընտանիք (վատ կազմվածության) – семья (плохо созданная) – the brood (of evil creation).

hūniyākēnitan – آبستن شدن (خلقت بد) – հղիանալ (վատ ծնունդ) – забеременеть (плохое создание) – to become pregnant (of evil creatic

Hindūkān – هندوستان – Հնդկաստան – Индия – India, Industan.

Xvanīras – کشور مرکزی – կենտրոնական երկիր – центральная страна – the central and chief keshvar (country).

= xōrsand – خرسند – գոհ, բավարարված – удовлетворенный, довольный – satisfied, pleased.

xōrsandih – خرسندی – բավականություն, հաճույք – удовольствие – satisfaction, pleasure

xandrekūr – مایل به آواز – երգելու սիրահար, երգ – расположенный к пению – fond of singing, singing.

Hōrdat – خرداد، یکی از امشاسپندان، اسم ماه سوم، روز ششم ماه – Խորդադ, ամշահսպենդներից մեկը, երրորդ ամսի անունը, ամսի 6-րդ օրը – Хордад, одна из hamšaspand, название 3го месяца, 6ой день месяца – Haurwatat, one of the hamshaspands, the name of third month, 6th day of month.

xunītan – خستن، سائیدن، کوبیدن – ծեծել, տրորել – бить, колотить – to pound, squeeze.

x"ar – شیرین، لذیذ – քաղցր, համեղ – сладкий, вкусный – delicacy, sweet.

xanzak – خنثی – երկսեռ – гермафродит – a hermafrodite.

xūnak - در ، روزن - դուռ, լուսամուտ - дверь, окно - door, window.

dānak - دانه - հատիկ - зерно - grain. - ab. dānō [karša - кто тащит зерно. сскр. dhānā.

hunar - هنر - շնորհալիություն, արվեստ, հմտություն - дарование, искусство, талант - art, ingenuity, skill. - арм. hnar < hunar

hunarhūmand - هنرمند - շնորհալի, հմուտ - даровитый, искусный, талантливый - skilful, of good qualities or talents.

huvaršt - کردار نیک - բարի գործ - доброе дело - good deede, well done.

āvurtan - آوردن - բերել - приносить - to bring, adduce, fetch.

anumay - (ازقبیل گوسفند بز) جانوران کوچک - մանր անասուններ (այծ, ոչխար) - мелкий скот (овца, коза) - small cattle (sheep, goad) ab. anumaya

avīš - او را ، او - նրան, նա - ему, он - to him, he.

anōš - بی مرگ، جاودان - անմահ, հավիտենական - бессмертный, вечный - eternal, immortal.

hōš - شراب آسمانی که Vahu Manō به ارواح پاک می دهد - երկնային խմիչք, որ Վոհու Մանան տալիս է խմելու առաքինի հոգիներին - небесный напиток, который Vahu-mana давал пить добродетельным душам - the celestial drink given to the pious souls by the angel Vohu Mana.

anōšak - بی مرگ، لایزال - անմահ - бессмертный - immortal, undying.

anōšak-ruvan - انوشروان (روح جاودان) . Ողորմած հոգի "блаженной памяти" - immortal soul.

Urt-vahišt - اردیبهشت ، اسم یکی از امشاسپندان ، اسم ماه دوم ، اسم روز سوم - Համշասպանդներից մեկի անունը, երկրորդ ամսվա անունը (Օրդի բեհեշտ اردیبهشت) անուն 3-րդ օրվա անունը - Имя одного из Хамшаспанд, имя второго месяца (Орди-бегешт), название 3-го дня месяца - one of hamshaspands, name of second month (Ordibehesht), name of third day of month.

ōz = oj

hūzyaišn - بی آسیب خوب - լավ, անվտանգ - хорошо, спокойный - good without trouble.

uzdēs - بت - կուռք - кумир - image, idol. - gp.n * uz-daisa.

hūzīvišnīh - زندگی خوب - լավ կենցաղ - хорошая жизнь - good living.

hūzēn - خوب سلاح - լավ զինված - хорошо вооруженный - well armed.

uzvān - زبان - լեզու - язык - tongue. - ab. hizvā. hizū., сскр. jihrā.

uzvānōmand - دارای زبان - լեզու ունեցող - имеющий язык - having tongue

ozmūtan - آزمودن - փորձել, քննել - испытывать, пробовать - to experience, to experiment upon.

hang - دانائی، هنگ - գիտություն, ըմբռնողություն - знание, понимание - knowledge, comprehension.

xūk - خوک - խոզ - свинья - a pig, hog.

hūkār - نیکوکار - բարերար - благодетель - a benefactor, beneficent.

hōk - خیال، اندیشه - միտք, գաղափար - мысль, идея - thought, idea.

ōknū - اکنون - այժմ, ներկայումս - теперь, в данное время - at present, now.

hūkunišn - نیکوکردار - բարեգործ - добродетель - well doing.

hūkunišnīh - کردار نیک - բարի գործ - доброе дело - good work.

hūkunišnīk - راجع به کردار نیک - բարի գործի վերաբերյալ - относительно доброго дела - about the good work.

= hūkart - خوب کرده [illegible] - լավ շինած, պատրաստված մի անուշահոտ փայտ - хорошо сделанный, название одного душистого дерева - well made, name of an odoriferous wood.

hūkar - کور [illegible] - կույր, շան ձագ, որի աչքերը բացվում են 7-8 օրից հետո - слепой, щенок, глаза которого откроются через 7-8 дней - blind, a young puppy whose eyes open after 7 or 8 days

hukarptum - بسیار زیبا - շատ գեղեցիկ - очень красивый - most beautiful.

x̌ar - خورشید، روز یازدهم ماه - արեգակ, ամսի 11-րդ օրը - солнце, 11ый день месяца - sun, the 11th day of month - ab. hvar. арм. hur.

[x̌ar] šakar - شکر - շաքար, խմիչք - сахар, напиток - sugar, beverage.

hur - ترب نوش، شراب سکر - արբեցնող գինի, ուժեղ գինի - опьяняющее вино, сильное вино - intoxicating wine, strong drink.

hūnar - هنر - շնորհաբերություն, արվեստ, հմտություն - дарование, искусство, талант - art, skill. - арм. hnar.

xūr - خورشید، هور - արեգակ - солнце - the sun. - арм. hur

xur - زخم - վերք - рана - wound, sore. - ab. xara.

x̌ar - نام یک گناه - մի մեղքի անուն - название одного греха - name of a sin.

[avlā] fratom - اول، نخست - առաջին - первый - the first. - др.п. fratama.

hurām - خرم، شادمان - երջանիկ - счастливый - fortunate, happy. - ср. ramišn

Xūrāsān - خراسان، شرق - արևելք, Իրանի հյուսիս արևելյան նահանգը - Восток, название северо восточной провинции Ирана - the east, name of a province in Iran.

xūrāsānīk - خراسانی - խորասանցի - Хорасана - of Khūrāsān.

x̌arvaran - غربی - արևմտյան - западный - western.

x̌arak - درخشان، شعشع، نورانی - շողշողացող, փայլուն - блестящий, сверкающий - flaming, brilliant.

xurdruš - اسم دیو خشم - զայրույթի դևի անունը - дьявол ярости, гнева - the demon of rage

ōrvaxš - برادر گرشاسب - Գերշասպի եղբայրը - имя брата Гершаспа - the name of the brother of Gershasp.

hu-ravax-minišnīh - خوشی، دلخوشی - երջանկություն, ուրախություն - счастье - felicity, happiness.

urvaxman - خرم - ուրախ, բերկրալի - веселый, счастливый - joyful, cheerful, gladsome. - ab. urvaz.

urvaxmanīh - دلخوشی، خوشی - ուրախություն, երջանկություն -

веселость, счастье - gladness, fortune, happiness.

urvāxt-ahūn - اروخت اهو - հուրախ կյանք - приятная жизнь - a cheerful life.

Urvātatnar = - اسم یکی از سه پسران زرتشت - Զրադաշտի երեք որդիներից մեկի անունը - имя одного из трех сыновей Заратустры - name of one of the three sons of Zarthusht.

urvar - نبات گیاه - բույս, խոտ - растение, трава - a plant, herb.

Ōrvarān - مغرب - արևմուտք - запад - west

Ōrusvar - معده افزایش - ստամոքս, հավելում - желудок, умножение прибавление - stomach, augmentation an increase.

hurōst - خوب رست - լավ աճած - хорошо выращенный - well grown, high statured.

xarak = xarak - کُنده کَرَک - ծանր մուրճ, կոճղի ճեղքելը - тяжелый молот, расщепление пня - a chopping or sawing block.

xurram - خرّم - ուրախ, երջանիկ - радостный, счастливый - cheerful, glad smiling

xūrmā - خرما - արմավ - финик - a date

xurramih - خرّمی - ուրախություն - радость - cheerfulness, gladness

Hōrmazd - هرمزد - Որմիզդ - Ормузд - Hormuzd = Ōhrmazd

xūrmak - خرما - արմավ - финик - a date.

hūramak - خوب رمه - լավ հոտ (ոչխարների) - хорошее стадо keeping flocks and men in good condition. - [illegible] لقب جمشید - հովիվ. Ջեմշիդ թագավորի մականունը - пастух, эпитет царя Джемшида - a shepherd, epithet of king Jamshid

Hormazdyār - اسم مرد - մի մոբեդ - мобед - a movbad.

xūrčašm - خورچشم خورشید چشم - արևաչյա (հատուկ անուն) - солнцеокий (имя одной личности) - sun like eyed, name of a person.

xᵛarišn - خوراک - կերակուր - еда и питье - food eating and drinking. - ср. арм. хортик. < xᵛartan.

x̊aršēt – خورشید – روز یازدهم ماه – արեգակն, յուրաքանչյուր ամսի 11-րդ օրը – солнце, 11ый день каждого месяца – sun, the 11th day of each month.

xūršētīk – خورشیدی – արեգակնային – солнечный – solar.

x̊aršētnikrišnīh – خورشید نگرشنی – արևին ցուցադրելը – выставление солнцу – exposing to the sun.

xvaršētpāyak – خورشید پایه – արեգակի կայանը. Երկնային մի վայրի անուն – солнце-стоянка, название одного небесного места – sun-station, name of a heavenly place

ovrišt – اسم گناهی – մի հանցանքի անուն – имя одного прегрешения – the name of a crime

xūrt – خرد – փոքր – маленький – little, small

xōrtak (avartak) – ورزش کننده – վարժություն անող – упражняющийся – doing exercises

xūrtār – خورنده – ուտող – кушающий, едящий – an eater

xūrtārīh – خوردن، تغذیه – ուտելը – кушанье, кормление – eating

xūrtīk – خوردنی، آش – խորտիկ – еда, кушанье – soup, broth. – арм. xortik

x̊artan – خوردن – ուտել – кушать – to eat – см. [vaštamuntan]

xōrtak – خرد، کوچک – փոքր, մի քիչ – маленький, немного – little

xōrtakīh – خردی، کوچکی – փոքրություն – малость, мелкость – smallness, littleness

xōrtaktom – خردترین – ամենափոքր – превосх. ст. от xōrtan – superl. from xōrtak.

hōm – اسم [illegible] – [illegible] անուն – имя одного ангела – name of an angel

hōmānāk – همانند – նման – подобный – resembling, like, equal.

hūmānīh – پندار نیک – բարի խորհրդածություն – доброе размышление – good thought.

hōmast – [illegible] – կրոնական ծեսի մի մաս – часть религиозного ритуала – some portion of a religious ritual.

xūmb – خم – կարաս – большой винный кувшин – an earthen vessel.

xūmbak – خم – կարաս – большой винный кувшин – jar.

humēnišn - نیارنیک - բարի միտք - добрая мысль - good thought.

ōmēt - امید - հույս - надежда - expectation, hope. - <upa+mati

ōmētīh - امیداری - հույս - надежда - expectancy, hope

ōmētvār - امیدوار - հուսալի - надежный - expectant, hopeful.

[ānā] az - من - ես - я - I. - ав. azəm. - др. п. adam. - скр. aham

xumr - خواب - քուն - сон - sleep.

hūman - بودن - budan բայի չմշակված ձև - необработанная форма глагола budan - crude form of the verb to be, exist

omūxtan - آموختن - սովորել, սովորեցնել - учиться, учить - to learn, teach

[humānit] hēt - هستید - էք - вы есть - you are. - наз hēt.

xumr vičar - تعبیرکننده خواب - երազ գուշակող - разгадчик снов. - somnolent, an interpretor of dreams.

[humanət] hat - یعنی - այսինքն - то есть - namely, that is.

[humanəm] hōm, hēm - هستم - եմ - я есмь - I am.

[humašya, humšya] panj - پنج - հինգ - пять - five.

[xumšyain] panjah - پنجاه - հիսուն - пятьдесят - fifty.

humat - نیارنیک - բարի միտք - добрая мысль - good thought

xūsītan - خشک کردن - չորացնել, կծկվել - сушить, свертываться - to dry up, shrivel.

hūskal - اندیشه نیک - տես humat.

hūsikālitan - اندیشه کردن - լավ միտք մտածել - мыслить хорошую мысль - to think well

hūskālišn - فکر، تفکر - մտածմունք, խորհրդածություն - мысль, размышление - meditation, reflection.

husrav - نیکنام - հռչակավոր, նշանավոր - знаменитый, известный - famous, illustrious. - خسرو (خسرو) - Xosrov.

husravīh - شهرت، نیکنامی - փառք, համբավ - слава, известность - fame, reputation, notoriety.

anspas - ناسپاس - ապերախտ - неблагодарный - ingrate, thankless, ungrateful.

ansipasih - ناسپاسی، ناشکری - ապերախտություն - неблагодарность - ungratefulness.

6.) huspārūm - [illegible] - 17րդ Նասկը - 17-ый наск - 17th Nask.

ōspōrik - [illegible] - հավատացյալ, զրադաշտական - верующий, зороастриец - a beliver, Zoroastrian.

andišitan - اندیشیدن - խորհրդածել - размышлять - to thought.

xust - کوفته، جاده کوبیده - հին ճանապարհ - проторенная дорога - a beaten road.

ustāt - استاد - վարպետ, պրոֆեսոր - мастер, профессор - a master, a professor.

ōstātan - ایستادن - կանգնել, վեր կենալ - стоять, вставать - get up, to stand, rise.

ōstōbārih - اعتماد، وفاداری، اعتبار - հավատարմություն, վստահություն, հավատք - преданность, доверие - fidelity, trust, confidence, faith.

ōstabār - استوار - հավատարիմ, ամուր - верный, крепкий - firm, strong, faithful.

ōstēvan - [illegible] - հավաստի, անհողդողդ, ապահով, հուսալի - точный, достоверный, надежный - sure, certain, hopeful.

ostikan - مطیع، فرمانبردار - ենթակա, հպատակ - покорный, подчиненный - subject people. - арм. ostikan - префект.

ōstovār - استوار - պինդ, ամուր - крепкий, твердый - firm, strong.. арм. stvar.

hōstubār - راسخ، استوار، دیندار - կայուն, հաստատուն, հավատարիմ - стойкий, непоколебимый (маздаясн) - Mazdayasn, steadfast, faithful.

xostan - خاستن - արթնանալ, վեր կենալ - просыпаться, вставать - to rise up, to awake.

xastakih - هجوم، بیم، باک - երկյուղ, հարձակում - страх, нападение - attack, fear, dread.

xūp - خوب - լավ - хороший, хорошо - good, pleasant.

ōpārtan - بلعیدن - կուլ տալ, կլանել - проглатывать, поглощать - swallow, to ingulf, devour.

xūpāmūxt - خوب آموخته - լավ սովորած - хорошо выученный - well informed, well instructed.

hu-pātaxšāhih - خوب پادشاهی - լավ միապետություն - хорошая монархия - good monarchy.

xūpih - خوبی - լավություն, բարություն - хорошее качество, доброта - goodness, excellence.

xūpīhā - خوب - լաւ - хорошо - good.

hu-poxt - خوب پخته - լաւ եփուած - хорошо сваренный - well cooked.

xūp varrovišn - خوش باور، خوش عقیده - լաւ հաւատացող - хорошо верующий - well believing.

xūp kart - خوب کرده - լաւ արած - хорошо сделанный - well made.

Huparčih - خواهر یشت فریان زن آخت یاتوک - Զու քոյր Յուշտ Ֆրիանի և կին Ախտ Յատուկի - Сестра Юшти фриана и жена Ахта Ятука - the sister of Youshti frian and wife of Axti yatouk.

hufrašmōdat - غروب - արեւմուտք - запад - sunset. - ab. hu-frāšmo-daiti.

huparvart - دارندهٔ فرواشی یا فرشتهٔ نگهبان - Ֆրաւաշի կամ պահապան հրեշտակ ունեցող - имеющий ангела хранителя - having a good fravashi or guardian angel.

xūp-sār - خوب ساخته - լաւ շինած - хорошо сделанный - well made.

ōpastan - افتادن - վայր ընկնել - падать, упасть - to tumble, to fall down.

ōftātan - افتادن - վայր ընկնել - упасть - to fall, drop, descend.

oftēnitan - انداختن - գցել, վայր գցել - бросать, опускать - to make fall, to throw down. - будущ. вр. 3л. мн.ч. be ōftēnand.

xuftan - خفتن - քնել - спать - to sleep. - ab. √x^v ap, скр. √svap

ōj - برون، بالا - դուրս, վերև - вне, вверх - out, above, up. -

2) زور، نیرو، توانائی - ուժ, զորություն - сила - power, force - ср. арм. oiž.

ōžōmand - قوی، زورمند - ուժեղ, զորեղ - сильный, могучий - strong, powerful. - др. п. aujah-mant, ab. aojah. арм. oiž.

avičār - بی‌توجه، بی‌پروا - անտարբեր, անուշադիր - невнимательный, незаметный - unkind, regardless, inattentive. - < vičār.

hučehrak - خوش‌چهره - սիրունատես - красивый - good looking.

hanjām - انجام - վերջ, վախճան - конец - conclusion. др.п. han-jama.

hanjāmēnitan - انجامیدن - վերջացնել - кончить - to finish, to end.

anjamitan - انجامیدن - վերջանալ - кончить - to terminate, to end.

ōžih - زور - md, զորություն - сила, могущество - strength, force.

hučihr - خوب چهر - գեղեցիկ, վայելուչ - красивый - beautiful, nice.

anjīr - انجیر - թուզ - фига - a fig.

uzīr - برافراشتن - բարձրացնելը - поднятие - erecting, throwing up.

uzdēs - بت - կուռք - идол, кумир - idol. - др. п. uz-daisa.

uzdēsparast - بت پرست - կռապաշտ - идолопоклонник - an idolater.

uzdēsparastīh - بت پرستی - կռապաշտություն - идолопоклонство. - idolatry, idol worship.

uzdēsčār - معبد بت پرستی - կռատուն, մեհյան - кумирня - idol temple.

uzdēstār = uzdēsčār.

ūzīt-bud - زوده بود - կենսազուրկ, մեռած - мертвый - lifeless, dead.

ūzitan - زودن از بین رفتن - կորչել, մեռնել - умирать, потеряться. - expire, to die, to be lost.

hanjitan - کشیدن، هنجیدن - քաշել, հանել - вытягивать - to pull up.

[ačart] tasik (tasī) - زره جامه تاس - պատրուճան, զրահ, զրահ. одежда, доспехи, панцырь - garment, armour. - ноз. tasī.

hanjaman - انجمن - ժողով, համախմբում - собрание, съезд. - assembly, congress.

užmand - زورمند - ուժեղ, հզոր - сильный - strong, powerful.

Xojestan - خوزستان - Խուզիստան - Хузестан - Khuzistan.

anjaftan = anjāmēnitan.

hučašm - خوش چشم - بارین چشم - բարեհամբույր, ներողամիտ. - приветливый, снисходительный - kind-eyed, indulgent.

hučašmīh - بارین چشمی - բարեհամբուրություն, ներողամտություն - приветливость, снисходительность. - friendship, indulgence.

hučašmīhā - بارین چشمی - բարեգութ, ներողամտաբար. - ласково, снисходительно - propitiously, with a kind eye.

hōš - هوش - Ուշադիր ժամանակ, այսինքն կեր ... և

Լուսաբացին Ուշհինը – время Ушахин, т.е. между полночью и рассветом – the gah Ushahin, i.e. the midnight and sunrise.

[illegible] hōš – هوش – ուշ, ուշք, ըմբռնողութիւն – внимание, сознание.– intellect, judgement, understanding.– ав. uši, арм. uš.

[illegible] xūš – خوش – հաճելի, լաւ, ուրախ – хороший, радостный, веселый, приятный – pleasant, agreable, good.

[illegible] aōš – اجل، مرگ – մահուան ժամ, մահ – час смерти, смерть – death, the houre of the death.

[illegible] hōšayār – هشیار – ճարպիկ, խելացի – искусный, умный – clever, intelligent.

[illegible] aōšx̌astār – مهلک، خونخوار، مرگبار – արիւնարբու, մարդասպան, մահաբեր – кровожадный, убийца – murderous, deadly.

[illegible] Hōšang – هوشنگ – իրանի թագաւորի անունը – имя иранского царя. name of the Iranian monarch.

[illegible] aōš-hūmand – [illegible] مهلک – մահաբեր – гибельный – pernicious, fatal.

[illegible] hōšōmand – فانی – [illegible], անցաւոր – тленный, непрочный, суетный – mortal, perishable, transitory, frail.

[illegible] hušbām – بامداد – լուսաբացին – на рассвете – at break of day, in the morning.

[illegible] hōših – هوش – ըմբռնողութիւն, հասկացողութիւն – рассудок, понимание. intellect, understanding.

[illegible] hōšyāriha – هشیارانه – ուշիմ, խելացի, գիտակցաբար – разумно, сознательно – intelligently, consciously.

[illegible] Hōšitar – اوشیدر – հեր. անուն – имя одного героя – the name of a hero.

[illegible] Hōšitarmāh – اوشیدر – հեր. ան. – имя одного героя – the name of a hero.

[illegible] hōšnōsar – [illegible] – բարեբախտ – счастливый – good natured, happy.

[illegible], [illegible] xūšnūt, xūšnūd – خوشنود – ուրախ, գոհ – довольный, радостный – pleased, satisfied.– ср. huxšnūti.

[illegible] xūšnūti – خشنودی – բաւականութիւն, գոհունակութիւն – радость, довольство – satisfaction, contentment.

[illegible] [hušnuk] zānūk – زانو – ծունկ – колено – knee.

ōšnūtan - شنيدن - լսել - слушать, слышать - to hear, to listen.

[anšūta] martōm - مردم - մարդ - человек - a man. - пэз. mardum.

xōšak - خوشه، دوشیزه - կույս, 6-րդ կենդանակերպ - Дева, 6-й знак зодиака - Virgo, the sixth sign of the zodiac.

xūšk - خشک - չոր - сухой - arid, dry. - др. п. uška, ав. huška.

xūškīh - خشکی - չորություն - сухость - drought, dryness.

ōšmār - شمار - հաշիվ, համար, հաշվետվություն - счет, подсчет - reckoning, counting

ōšmōrtan - شمردن - հաշվել, համարել - считать, высчитывать, подсчитывать - to calculate, to reckon, to count.

ōšastar - شرق - արևելք - восток - east. - ав. ušastara

ōštāp - شتاب - շտապում, անհապաղություն - անհապաղորեն - спех, поспешность, спешность - quickness, speed, haste. - арм. štap

hōštāpgar - ظالم بیرحم - անգութ, բռնակալ - тиран, деспот - injuring, oppressive.

ōštaftan - شتافتن - շտապել - спешить - to make haste.

Uštavait - اشتود گات - գաթաներից մեկի անունը - название одной из гат - the name of one of gathas. - ustavait-gas. - ав. uštavaitī gāθā.

uštrastan - آخور شتر - ուղտերի գոմ - стойло верблюдов - camel-stall, camel-stable

xᵛat - خود - ինքն - сам - himself, self. - ав. xᵛatō

xᵛatāi - خدا، پادشاه - աստված, թագավոր - бог, царь - God, emperor, sovereign, king. - < xᵛatāuya. мн.ч. xᵛatāyān.

xᵛatāyōmand - مطیع با خدا - տեր ունեցող, հնազանդ - покорный, имеющий господина - having a master, obedient

xᵛatāyīh - خدائی پادشاهی - արքայություն, տերություն - царство - kingdom, monarchy, empire.

Artaxšatar = Artaxšīr - اردشیر - Արտաշիր

Artaxšatrān - اردشیران - հայրանուն Արտաշիրից - патроним. прилаг. от имени Арташира - patron. adj. of Artaxšatr.

xᵘatāivar - پادشاهانه، شهوار، همایانه - արքայավայել - достойный царя - royally, imperially, befitting a king.

hū-tāk - خوش تاخت - արագ, լավ տապարեկել - быстро, хорошо производить набег - rapid, quick-running, well flowing.

xūtāt - خوداد - ինքնատուր, ինքը տվող - самдатель - selfgiven.

xotīh - خودی - ինքն - сам - self, subsistancy, substance.

xᵘat dōšakīh - بدخلق، شرير - չարամիտ, չարակամ - злобный - malicious.

hūtōxš - صنعتگر - արհեստավոր - ремесленник - workman, artisan.

hūtuxšāk - صنعتگر - արհեստավոր - ремесленник - workman, artisan.

Artavahišt - اردیبهشت - համշասպանդներից մեկը - один из hamšaspand-ов - one of hamshespands.

Artaxšatr = Artaxšīr.

= artak - آرد - ալյուր - мука - meal, flour.

xᵘat pītāk - خودپیدا - ինքնորոշ - самоочевидный - selfevident.

xᵘatšatrīk - همشهری - հայրենակից - соотечественник - ones own country-man.

az - گاو سه‌ساله - երեք տարեկան կով - корова трех лет - a three years old cow.

azān - دخمه - գերեզմանատուն, որտեղ դիակները թողնում էին թռչուններին կերակուր - могила, в которой трупы брошены на съедение птицам - a tomb in which bodies are placed.

[az, azag] būz - بز - այծ - коза - ram, goat.

hazār - هزار - հազար - тысяча - thousand. - арм. hazar.

[azbā] rōpāh - روباه - աղվես - лисица - fox.

azbāyišn (نیایش) پرستش (خدایان) - պաշտամունք (աստվածների) - почитание (богов) - worship, adoration.

azg - شاخ - ճյուղ, եղջյուր - ветвь, рог - a branch, a horn

[azdəman] azd - دانش، دانا - գիտություն, իմացություն, ազդ, տեղեկություն - учение, сведение, умение - known, knowledge - арм. azd

[azītūntan] dītan - دیدن - տեսնել - видеть - look, see

hazangrōzim - هزاره - հազարամյակ - тысячелетие - millenium.

[azūra] hūk (xūk) - خوک - խոզ - свинья - pig, hog. - паз. хūк

āzarman - تغییرناپذیر - չփոփոխվող - неизменяющийся - not changing. - پیرنشده - չծերացած - несостаревшийся - without oldage.

āzmaišn - آزمایش - փորձ, փորձառություն - опыт - proof, experiment.

azmūtan - آزمودن - փորձել - пробовать - to make an experiment.

ak - بـ ـا ـنـ - ածանց, որ ցույց է տալիս ներկա դերբայ - суффикс означающий прич. наст. вр. напр. sōčak - жгучий - suffix with the meaning of present participles.

akōmandiha - بد - վատաբար - плохо - badly, ill.

akār - بی‌کار، عاطل، بی‌توش - անուժ, անշարժ, անգործունյա - бессильный, инертный, бездеятельный - powerless, inpotent, inert, inaktive.

akārīh - بیکاری، عاطلی، بی‌توشی - անգործություն, անշարժություն, անուժություն - бессилие, инертность - inertness, inactivity.

akarēnītan - ازکارانداختن - անգործ, անշարժ դարձնել - сделать бессильным, инертным - to make inactive, ineffective.

akām - ناکام - հուսահատ - разочарованный - disappointed,

akāmak-ōmand - بی‌خواهش - անկամ, ակամա - безвольный, нежелательный - unwilling, undesirous.

without inclination.

ākās - آگاه - գիտակ, բանիմաց - сведущий, осведомленный, знающий - notice, wary, aware. - ав. a+√kas, арм. агах.

ākāsīh - آگاهی - տեղեկություն, տեղեկատվություն - сведение знание - information, news, notice.

ākāsēnītan - آگاهانیدن - տեղեկացնել - информировать - to inform

[akbyā] pad (pay) - پی، رگ - ոտքի ջիլ - сухожилие в ноге - a tendon

[illegible] akdēn – [illegible] – [illegible] – принадлежащий к плохой религии – belonging to a bad religion.

[illegible] akanxtan – [illegible] – آویختن – [illegible] – вешать, повесить, сгибать в виде крюка – to hang, to hook, to suspend.

[illegible] akanāraк – [illegible] – [illegible] – бесконечный, беспредельный – infinite, boundless, unlimited.

[illegible] akanārākōmand – [illegible] – [illegible] – беспредельный – by way of infinite, unlimited.

[illegible] akanārākōmandīh – [illegible] – [illegible] – с целью быть беспредельным – by way of to be unlimited.

[illegible] akanārakīh – [illegible] – [illegible] – беспредельность – infinity.

[illegible] ākand – [illegible] – آگندن – [illegible] – наполнять – to fill, to fill up.

[illegible] (h)akanen – [illegible] – [illegible] – сразу, немедленно. – at the same time, at once.

[illegible] akvand – [illegible] – [illegible] – плохой – bad.

[illegible] Akōman [illegible] – [illegible] – имя злонамеренного дьявола – name of a demon.

[illegible] akūstan – [illegible] – آویختن [illegible] – [illegible] – заковывать в цепи, связывать, повесить – to hang, chain, bind, to tie.

[illegible] hakurč – [illegible] – [illegible] – никогда, все время – ever, at any time.

[illegible] akart – [illegible] – [illegible] – несделанный – undone.

[illegible] āgandan – [illegible] آگندن – [illegible] – наполнять, набивать – to fill. – naz. agandan.

[illegible] hakarč cp. [illegible] hakurč.

[illegible] ay, aiy – [illegible] – [illegible] – то есть – « id est » that is to say.

[illegible] azdēn – [illegible] – [illegible] – неверующий, неверный – irreligious, disbeliever, unfaithful.

[illegible] azar – [illegible] – [illegible] – первый – first.

[illegible] azrāi – [illegible] – [illegible] – большой, толстый – high, large or great.

[illegible]

[illegible] [ar] mā – [illegible] – [illegible] – не – not. – naz. (a)ma.

xar – خر – էշ, ավանակ – осел – an ass, a donkey.

har – هر – ամեն մի – всякий, каждый – every one, every, all

ārādih – تجهیز آرادی – շքեղ պաշտոն, հարդարում – блестящее положение, снаряжение – a bright position, equipping

ārāyišn – آرایش – զարդարանք, պաճուճանք – украшение, убор – ornament, embellishment.

ārān – ارانی(نات) – կնդրու (մի բույս) – бирючина (растение). – a privet (a plant)

ārām – آرام – հանգիստ – покой, тишина – rest, tranquillity, peace, quiet

ārāstan – آراستن – զարդարել – украшать, убирать – embellish, decorate, adorn

ārāstak – آراسته – զարդարված, շքեղ – украшенный, убранный – adorned, embellished, decorated

xarāj – خراج باج – հարկ – дань, подать, налог – tax, toll, tribut

[arbā] čahar – چهار – չորս – четыре – four. – паз. čahār

arbāin – چهل – քառասուն – сорок – forty

[arbirya] pērāhan – پیراهن – շապիկ – рубашка – shirt

[urbitā] ban – بان بام – տուն, տանիք – дом, крыша – house, roof

xarbuzak – خربزه – սեխ – дыня – melon

Harburz – البرز – մի հռչակավոր լեռան անուն Իրանում – название знаменитой горы в Иране – name of a celebrated mountain in Iran. – av. Hara Bərəzaiti

xarbujina – خربزه – սեխ – дыня – melon

ard – آرد – ալյուր – мука – flour

ālū – آلو – սալոր – слива – plum.

ard, ardo – نیم، میان، دل – կես, միջուկ, սիրտ – половина, середина, сердце – half, middle, heart

[aliā] šīr – شیر – կաթ – молоко – milk.

xirs – خرس – արջ – медведь – a bear

Ardavan – اردوان – Արտավան – Ардаван – Artabanus

Arduš – [illegible] – մեկին վերք հասցնելու հանցանքը – вина ранения кого нибудь – crime of wounding a person.

Ardušūr = Artōšūr - وشت اردوی سور اناهید - Արդուի Սուրա Անահիտ - Ардви Сура Анаита - the angel Ardvi sura Anahita

argōnd - ازغند - ագահ, շատակեր - жадный, прожорливый - voracious, gready

[arik] dūr - دور - հեռու - далеко - far, distant, remote. - пaz. dūr, дp.п. dūra, ab. dūra.

harīkīn - دوزخی (حرق) - դժոխային, փանջող - адский - hellish, tormenting.

halīlak - هلیله - հալիլենոց - миробалан - myrobalan.

aristak - زنده، زیستنده - ապրող, կենդանի - живой, не мертвый - existing, living, not dead

arišk - رشک - նախանձ, նախանձախնդրություն - зависть, ревность - envy, jealousy.

xarītar - خریدار - գնող - покупатель - a buyer.

xarīt - خرید - գնում - покупка (торговая) - bargain, purchase

xarītan - خریدن - գնել - покупать - to buy

xorūh - خروس - աքաղաղ - петух - cock = xorus. - ab. xraos ccкр. krōç krōšati

a-ravāk - بی حرکت، غیر متحرک - անշարժ - недвижимый - motionless ravak прич. дейст. зал. от глаг. raftan

alvendīk - الوندی - Ալվանդ սարից եկողերը - относящийся к горе Алванд - coming from Alvand.

arvadasp - صاحب اسبهای تیزرو - արագավազ ձիերի տեր - владеющий быстрыми лошадьми - the master of swift horses. - ab. airvat-aspa

hū-rōdišn - خوش رشد، خوش‌اندام - գեղեցիկ, վայելուչ - красивый, статный - handsome, well proportioned.

arvis - ریسمان - թել, պարան - веревка, тесемка - cord, string, roap.

harvisp = harvisp.

arvand - تند، تیز، چابک - արագ, արագագնաց - быстрый, быстроходный - fast, swift

Arum, Hrum - روم - Հռոմ, Հունաստան - Греция, Рим - Greece

Arumak, Hrumak - رومی - հունական, հռոմեական, греческий, римский - Grecian, Romanian

hrōmīk - رومی - հունական, հռոմեական, греческий, римский - greek, Roman.

arus - سفید - սպիտակ - белый - white. - ab. auruša, cскр. aruša.

harvisp - تمام، همه - ամեն մի, յուրաքանչյուր - всякий, каждый - each, every.

harvispakas – هرواس – ամենագետ – всеведущий – omniscient, allknowing.

harvispin – هر یکی – ամեն մի, յուրաքանչյուր – всякий, каждый – each, every, all

harvist – هر – յուրաքանչյուր – каждый – all, every.

hurost – خوب رسته – լավ աճած – хорошо выросший – good grown.

harvistin – هر – յուրաքանչյուր – каждый, всякий – each, every

aranj – ارنج – հոդ, արմունկ – сустав, локоть – joint, elbow

xrušd – الید سخت – խիստ, պինդ, խորշին – твердый, жесткий, суровый – strict, hard

xorušitan – خروشیدن – աղմուկ բարձրացնել – поднять шум – to rise a tumult

alūtan – آلودن – կեղտոտել, աղտոտել – марать, осквернять, пачкать – pollute, to touch or mix with impurities.

arzah – اسم یکی از هفت کشور ارزه – յոթ երկրներից մեկի անունը – название одной из семи стран – name of one of seven country.

arzūr – درب دوزخ اسم کوه است – մի լեռան անունը, դժոխքի դուռը – название одной горы, дверь ада – the name of a mountain, the door of the hell.

xarak – xarak.

araka – مورچه‌ای کوچک – մանր մրջյուններ – мелкие муравьи – ants of the small kind.

ārak – طرف – կողմ, երկիր, թաղ – сторона, страна, квартал – coast, quarter, side. – сскр. ardha, ав. arəda(h).

halak – کندذهن – բութ, բթամիտ – тупой, тупоумный – obtuse, dull of intellect.

[arkīā] ǰoy (yoy) – جوی – առու, ջրանցք – река, канал – canal.

[halkunišn] baxšišn – بخشش – ընծա, նվեր – подарок, дар – a gift, a present.

[halkuntan] baxtan, baxš – بخشیدن – բաշխել, տալ – раздавать, давать – bestow, grant, give. – 3л. мн.ч. наст. вр. baxšend. – прош. вр. baxt. – масдар baxšētan. – ав. bag.

harkas – هرکس – ամեն մեկը – каждый, всякий кто – anyone.

Aleksandar – اسکندر – Ալեքսանդր Մակեդոնացի – Александр Македонский – Alexander the great.

[alun] mēš – میش – ոչխար – овца – sheep, ewe. – паз. mēš

[hallontan] šustan – شستن – լուանալ – мыть – to wash.

armav – خرما – արմաւ – финик – date. – арм. armav.

Armaiti – فرشته بزرگ – համշասպանդ Սպենդար Արմայիթի – амшаспанд Спента Армаити – the archangel Spenta Armaiti

almāst – الماس – ալմաս, ալմաստ – алмаз – a diamond. –

aramešt – بی‌حرکت لنگ شل – հաշմանդամ, կաղ, անշարժ – калека, инвалид – crippled, lame, motionless, stagnant

armanīk – ارمنی – հայ, հայկական, հայերեն – армянский – armenian.

Arman – ارمنستان – Հայաստան – Армения – Armenia.

[halimuntan] xuftan – خفتن، خوابیدن – քնել – спать – to sleep. – ав. x^vap, 3 л. наст. вр. x^vafset. – скр. svap, svapiti.

[alaf] hazar – هزار – հազար – тысяча – thousand.

[arpōntan] āmōxtan – آموختن – սովորել, սովորեցնել – учиться, учить – to teach, to learn. – 3 л. наст. вр. amōčēt. – паз. amōxtan.

xrafstar – حیوانات کوچک (مار، عقرب، قورباغه) خرفستر – մանր վնասակար կենդանիներ (օձ, կարիճ, գորտ, մողես և այլն) – вредные мелкие животные (змея, скорпион, лягушка, ящерица и т. д.) – a noxious creature, said to have been produced by Ahriman for injuring the creatures of Ohrmazd. – ав. xrafstra.

xrafstar = xrafstar.

xrafstar-gan – آلت برای کشتن خرفستر – խրաֆստրներին սպանելու գործիք – инструмент для истребления вредных животных. – an instrument to kill noxious creatures.

arž – ارز، قیمت – արժէք, գին – цена – worth, value, price. – huzvareš , kasp. – арм. aržēk – цена.

Arzah - ارزه - یی ارزهئ - յոթն երկրներից մեկը - одна из семи стран - one of seven regions

arjan - ارجان - قابل شایسته لایق - արժանի - достойный - worthy, meriting.

ав. arəjah паз. arzan - арм. aržan, ažan.

arzānik - ارزانی - قابل لایق سزاوار - արժանի - достойный, заслуживающий. meritorious, deserving, worthy. - арм. aržani

Arjasp - ارجاسپ - Արջասպ, թուրանական մի փահլեվանի անուն - Арджасп, имя одного туранского героя - Arjasp, name of a turanian champion

arjitan - ارزیدن - արժենալ - стоить - to be valued at, to be worth. - 3 л. наст. вр. arjēt. скр. arh - быть достойным.

arzūk - ارزوک عالی مرغوب - բարձր. վսեմ, պերճ, ցանկալի - высокий, возвышенный, превосходный - desirable, high, excellent.

arzōk - آرزو - իղձ. փափագ - желание - affection, wish, desire.

xarīš - ریشخند - ծիծաղ, ծաղրի առարկա - կոճղ - смех, насмешка, посмешище - колодка - a laughing, stock, a butt for ridicul.

[aršyā] gās - گاه تخت - գահ - трон - throne. - др. п. gaθa, ав. gātu, скр. gātú. - арм. gah. - паз. gas, gah.

aršnēz - مچ دست - դաստակ - запястье - wrist of the hand.

Aršvang - ارشوانگ - հատուկ անուն - собственное имя - a proper noun.

aršuxt - درست گفته - ուղիղ խոսված, անսխալ խոսված - правильно сказанный - correctly recited, rightly spoken.

arašk - رشک - նախանձ, չարակամություն - злоба, зависть - malice, jelousy, envy.

ariška gōhrīh - رشک گوهر - նախանձի բնույթը - натура зависти - the nature of envy.

araškunīh - حاسد رشکی - նախանձ, չարակամություն - злоба, зависть - malice, jelousy, envy

Aršašvang - اشی یا ارشیشونگ - Աշի կամ Արշիշվանգ հրեշտակը - ангел Аши или Аршишванг - The angel Ashi or Aršishvang.

arōt - نیزه - նիզակ, գեղարդ - пика, копье - spear, lance, javelin.

art - ارد - روز بیست و پنجم - ամսվա 25-րդ օրը - 25-ое день месяца - the 25th day of month. др.п. aršti. - арм. aštray.

xrat - خرد - իմաստ, իմաստություն - разум, мудрость - wisdom, judgement. - арм. xrat - назидание. - ав. xratu, скр kratu.

[ar(a)tā] zamīk, zamēn - زمین - հող, գետին - земля - earth, soil, ground, land. - паз. zmīk, dimīk, zimīn. - др.п. uzmayā-patiy, ав. zāo, род. zəmō, скр. jmā - лицо земли.

xratōmand - خردمند - իմաստուն - мудрый - wise.

Arta-virāp - اردا ویراف - Արտավիրապ - Арта Виpaф - Arda-viraf. Arta - священный, искренний. ср. Artavahišt (Ордибехешт)

artak - تند تیز - արագ, արագընթաց - быстрый, быстроходный - brisk, rapid, swift.

Artā Frūhar - اردا فروهر - սրբազան Ֆրավաշի կամ Ֆրոհար - священный фраваши или Фрухар - the holy Fravashi or Farohar.

Artaxšēr - اردشیر - Արտաշիր - Арташир - Artashir.

Artaxšir xᵘarre [gadeh] - اردشیر خره - Մի քաղաքի անուն - название одного города - the name of a city.

xratenītan - تعلیم دادن آموختن - ուսուցանել, կրթություն տալ - учить, воспитывать - to teach, educate.

artīk - جنگ - պատերազմ - война - war.. др.п. hamarana

xortīk - خوراک - խորտիկ, արգանակ - кушанье, суп - broth, eatables.

xratīktum - خردمندترین - ամենաիմաստուն - мудрейший - wisest.

artəgarīh - رزم جنگ - կռիվ, պատերազմ - война - war. - ср. artīk.

artīštār - سرباز - զինվոր - солдат - warrior. - ав. raθaēštar, скр. rathēštar

Ardavān - اردوان - Արդավան - Ардаван - Ardavan.

artəšīrān - گیاه تلخی است - մի դառը բույսի անուն - название горького растения - name of a bitter plant.

[al] mā - مه - ալ - արգելական հրամայական մի. - повелительн. отрицательн. не - Imperative prohibitive do not.

ham - هم - նույնպես - также - also, likewise, even, same

['em] mat - ماد - մայր - мать - mother. - < mātā, mātar. - ав. māta, скр. mātā, лат. māter, слав. mati. - арм. mayr.

amā - ما - մենք, մեր, մեզ - мы, нас, нам - we, us, our.

hamhaxa - همخواه، رفیق - ընկեր, բարեկամ - товарищ, друг - a friend, wellwisher

hamxak - رفیق عزیز - ընկեր - товарищ - comrade, associate.

hamahl - دوست، یار - ընկեր - друг - a friend

hamē - همه، همی - ամբողջ, շարունակ - все, постоянно - all, whole, ever, from time to time. - арм. hamak.

hamahih - اتفاق - դեպք, իրերի ընթացք - случай, стечение обстоятельств - chance, accident, consent

hamadvenak - همین طور، بدین ترتیب - այդպես - таким образом - in this same manner.

hamahik - متصل - կից, հարակից, միացած - смежный, соединенный - united

hamēyik - همیشگی - մշտնջենավորություն - всегдашний - perpetuity, eternity

hamāk - cp. hame

hamāk hamāk rōbišn - جاودانه، ابدی - հավիտյան - навсегда - all eternity, for ever

hamēton - همچنین - նույն այդպես, այսպես - точно так, так, также - in like manner, for the same reason, so, also. - ав. hamata

amān - ما - մենք - мы - we

hamānāk = hamānāk

ham xāstak u hamtan u hamrōban - هم مال، هم تن و هم روان - մի կայք, մի մարմին և մի հոգի - одно имущество, одно тело и одна душа - also property, body and soul

hamandajak - تناسب - համեմատական, համաչափաբար. пропорционально - proportional.

amāvand - نیرومند - ուժեղ, զորեղ - сильный, могучий - mighty, powerful. - ав. amavant, скр. ámavant.

amāvandih - نیرومندی - ուժ, զորություն - сила, могущество. strenght, might, power.

amāvandīhā - ուժեղաբար, զորեղաբար. - сильно, мужественно - strongly, powerfully, mightily.

Amahraspand - امشاسپند - Համշասպանդ, յոթ հրեշտակապետներ, Амшаспанд, семь архангелов - Amshaspand, one of the seven archangels - Auharmazd, Vohuman, Artavahisht, Šahrivar, Spandarmat, Horvatat, Amortat.

hamāk - همه - ամբողջ, բոլորը - все - the whole, every, all.

āmār - آمار، شمار - թվարկություն, համար - счет - calculation, numeration. - арм. hamar. - ав. a + √mar, скр. ā + √smar

hambarz - همرزم - համհարզ - соратник - companion in arms. - арм. hamharz.

hamaspamaidayam - اسم عید بزرگ ششم سال - 6-րդ տարեկան մեծ տոնի անունը - имя 6го годичного великого праздника. - the sixth great festival in the year. ав. hamaspaθmaedaya

hambāg - شریک - ընկերակից - компаньон - partner in trade, companion.

hambār, hamvār - همواره - շարունակ, միշտ - постоянно. - continually, always.

hambalašn - ملجأ، پناه - ապաստարան - убежище - an asylum.

hambališn - همبالین - բարձակից - спящий на одной и той же подушке - lying or sleeping on the same cushion or pillow.

hambāz - همباز = hambāg.

[ham-bābā] hamdōr (در+هم). - apar hamdōr - درهمین مطلب - на один и тот же сюжет - on the same subject, in like manner.

hambun - … - մի փոքր, մի քիչ - немного - a little, littleness
ابتدا ازاول - սկզբից, հետևաբար, նմանապես - сначала, следовательно, подобным образом - from the beginning, accordingly, likewise

hambōdtar - … - շատ հոտավետ - очень пахучий - having a strong smell, very fragrant.

hambux - … - պահածո միրգ - консервированные плоды - stewed, preserved fruit.

hambast - … تشکل - լավ ձևավորված - формированный, хорошо образованный - nicely formed, well turned out

hambast - … - միասին կապված - соединенный вместе - bound together

[am(a)d] hamē(r) - … همیشه - երբեք, միշտ, հավիտյան - некогда, всегда, постоянно - for ever, ever, always.

[hamyahvuntan] hambutan - … - միասին լինել - быть вместе - to be together.

hamgās - … اتفاق - միասին, միաբերան - вместе, на одном месте - in the same place, jointly, together.

hamdātastān - … همداستان - միաբան, համաձայն, համախոհ - единодушный - unanimous.

hamdātastānīh - … - համաձայնություն - единодушие - unanimity, consent

āmixtan - آمیختن - խառնել - смешивать - to mingle, to mix.

hamdin - همدین - միակրոն - единоверец - coreligionist

[hamdinā] hamdātastān = hamdātastān

[hamdinaōmand] hamdātastānōmand - … همداستان - իբրև միաբան - как единодушный - by way of unanimous.

hamdamān = hamzamān

hamin - تابستان - ամառ - лето - summer. - ав. hama, скр. samā.

hāmin - همین - այսքան, միայն - только, это самое - only, even this, this same

hamīnīk - … - ամառային - летний - of the summer

hamgūnīh - همگونه - միևնույն ձևով - одинаковым образом - in the same

omēnitar - … - ով չի մտածում - кто не думает - who is not thinking

hamgōnak - همگونه - այս ձևով, այսպես - таким образом, так. of a like kind, similar, such, alike, so. арм. hamgunak.

hamgōmih - homa ! urvara : ا خلوطی - ուրվարայի և հաոմայի խառնուրդը - смешение урвары и haомы - mixing up the urvara and haoma.

hamgarzak - باهم آمیخته، ناپاک، پلید - աղտոտված, խառնված. - загрязненный, смешанный - polluted, mixed together.

hamēmāl - دشمن، حریف - թշնամի, հակառակորդ - враг, противник. an enemy, adverse, contrary. - < hamē-māl (*mard).

hamīmal - دشمن، عدو - թշնամի, հակառակորդ - неприятель, враг. rival, opponent, enemy. - ab. hamaēstar.

hamēstar - خصم، عدو - թշնամի, հակառակորդ - противник, неприятель - enemy, contrary.

hamēstarīh - دشمنی - թշնամություն - вражда - contrariety, enmity.

hamēstekan - مساوی! مسکن ارواحی که گناه و ثوابشان مساوی - այն հոգիների բնակարանը, որոնց հանցանքները և վարձքը հավասար են - жилище тех душ преступления и добрые дела которых равнозначущи - the stationing and the abode of the departed souls.

āmič - ادویه - դեղորայք, համեմունք - лекарства, пряности. - medicament. - арм. amič - приправа.

hamišak - همیشه - միշտ, շարունակ - всегда, постоянный - always, ever, continually. - hamišak soj همیشه سوز - մշտավառ - постоянно горящий. ever burning.

hamišaksut - همیشه سود - միշտ օգտակար - постоянно полезный - of eternal good or profit.

[amitar] mātar, māt. - cp. [ēm] māt - مادر - մայր - мать - mother.

[amitarih] - mātarīh - مادری - մայրական - материнский - maternal.

[xamrā] xar - خر - էշ - осел - dunkey, ass. - ab. xara, скр. khara.

[xamrā] may - شراب انگور، می - գինի - вино - wine.

[xamra] xar dinutak - خر ماده - էգ էշ - ослица, самка - a she ass.

hamvar см. hambār.

ham-nehamband - آنها بپوشند یا بگسترند - Նրանք հագնում են կամ սփռում. они одевают или простирают - they cover or spread.

āmōxtār - آموزگار - աշակերտ, ուսուցիչ - ученик, учитель - teacher.

āmōxtārīh - تحصیل تعلیم - ուսում, կրթություն - ученье, воспитание.- teaching, instructing.

āmōxtan - آموختن - սովորեցնել, սովորել - учить, учиться - to teach, to learn.

Amordat = Amordat.

hamōk - همه معادل - ամբողջ, համազոր - все, равноценный - entirely, the whole, all.

Amardat - امرداد یکی از امشاسپندان - ամշասպանդներից մեկը - один из амшаспандов - one of amshaspands.- ав. Amərətāt.

hamvinas - خودهمان کنش در کار - միևնույնը գործի մեջ - один и тоже в деле. one and same in action, of the same action.

hamōk - بی کفش - առանց կոշիկի - без ботинки - without shoes.- поз. ēmōk < ēv-mōk, < patmōxtan.

hamvar - دوان از طرف کسی - մեկի կողմից վազող - бегающий со стороны кого либо - runnend of ones side.

āmōrzitār - بخشنده عفو کننده - պարգևող, ներող - дарітель - a pardonner, a forgiver.

āmōrzitan - آمرزیدن - ներել - прощать, отпускать грехи.- absolve, forgive.- ав. ā+√marz āmarezen, сскр. ā+√marj-.

amūrzišn - بخشایش آمرزش - ներում - прощание - pardon, forgiveness.

hamnapārtīh - هنبردی - մենամարտ, կռիվ - сражение - duel, combat, fight.

āmūzānītan - آموزاندن - սովորեցնել - учить - to teach.

āmōčišn - تحصیل آموزش - ուսում, կրթություն - ученье, воспитание.- instructing, teaching.

[amōtyā] parastar, paristār - پرستار - ծառա, պաշտող - почитатель, слуга - servant, worshipper.

hamzamān - هزمان وقت - անմիջապէս, նոյն ժամանակ - в тот же час, немедленно - at the same time, at once, immediatly.

hamkār - همکار - գործակից - соучастник - a fellow workman.

hamkirpak - همکرفه - արժանաւոր գործի մասնակից - участник достойных дел - partner in meritorious deeds.

hamkoxšišn - جنگ تن بتن - ձեռնամարտ - рукопашный бой - a battle hand to hand.

hamkartan - فراهم کردن - հաւաքել - собирать - to assemble.

hamkarzakīh - تماس ماس - շօշափելը, շօշափելը - трогание, осязание - touch.

amar - بی شمار - անհամար - несчетный - innumerable. < a-mar.

[amra] xar - خر - էշ - осел - ass. - ав. xara, скр. khara, араб. [illegible]

hamrānīh - رزم برزد - ճակատամարտ - сражение - fight, encounter, duel. - др.п. hamarana

hamrās - همراه - ուղեկից - спутник - companion, comrade.

hamraž - همراز - համագաղտնիք - имеющий общий секрет - a confident, knowing each others secrets.

amarg - بی مرگ - անմահ - бессмертный - immortal, undying.

amargar - آمارگر حسابدار - հաշուակալ - счетовод - taker of accounts.

ham-rit - راستی آلوده - ճշմարտութեան ապականած - пачкание верности - true defilment.

amrōt - امرود گلابی - տանձ - груша - pear

hampūrsitan - پرسش کردن گفتگو کردن - զրուցել, փոխադարձ հարցմունք անել - разговаривать, давать взаимные вопросы - to converse, to make mutual inquiries.

hampūrsakīh - پرسش - խօսակցութիւն, փոխադարձ հարցում - разговор, взаимные вопросы - conversation, mutual inquiry.

hampatvandān - همپیوندان خویشان - ազգականներ - родственники - relations, connections.

hamič - همچنین باهم - նոյնպէս միասին - также вместе - together also.

im čim - ازاین جهت - այդ պատճառով - по этой причине - for that reason.

hamčamišn - باهم آمیختن - [illegible]

идти вместе или один за другим – going together or one after another.

hamšospand = amahraspand.

[amat] ka, ka-m, ka-t, ka-š и др. ka-š-čit تا ایند بای اینه کتیه ک
այն ժամանակ երբ, երբ որ, որ, որպես համար, որ – в то время когда, когда, для того, что, что – at the time, when.. when.

humat – اندیشه نیک – բարի միտք – добрая мысль – good thought, well thought.

Hamatān – همدان – Համադան – Хамадан – Hamadan.. др.п. Hagmatāna.

hamtāk – همتا – նման – подобный – an equal, a fellow, resembling.

hamtōhmak – هم‌نژاد خویشاوند – ազգական – родственник – parents, relation. арм. hamatohmik.

āmatan – آمدن – գալ – приходить – to come. – др. п. ср. āmāta- испытанный. – ав. āmāta – āmayāonte – должен себя испытать.

hamtōžik – کسی که با دیگری وام مشترک دارد – մեկը, որ մասնակից է ուրիշի պարտքին. – участник долга другого – who has debt together with another.

[ās]māi – می شراب – գինի – вино – wine. – паз. mai.

āsāyišn – آسایش – հանգիստ – покой – repose, rest, quiet.

āsān – آسان – հեշտ, դյուրին – легкий, удобный – commondious, easy.

āsānih – آسانی – հեշտություն – легкость – repose, ease, easement.

āsānēnītan – آسودن – հանգստանալ – отдыхать – to take rest.

āsāvan – جاودانی ابدی – հավիտենականություն – вечность – eternity.

[āsyā] var, bar – بر سینه – կուրծք – грудь – breast. – паз. var. – ав. varah.

āsin – فولاد آهن – երկաթ, պողպատ – железо, сталь – steel, iron.

āsinin – آهنین – երկաթե – железный – made of iron.

āsēnsār – پرنده شکاری – մի որսի թռչունի անուն – охотничья птица. – name of a bird of chase.

[āsyāp] bay – باغ – այգի – сад – garden. – паз. bay.

āsyāp – آسیا آسیب – ջրաղաց – мельница – a mill, a mill-stone.

[asdar] šēr - شیر - առյուծ - лев - lion. - naz. šir.

asēž - سالم - անվնաս, անվթար - безопасный, невредимый. - uninjured, safe, free from danger.

asīm - سیم - արծաթ - серебро - silver. - ab. ərəzata. арм. arcat.

asīmīn - سیمین - արծաթե - серебряный - silvery, made of silver.

asāmān - بی‌اندازه - անսահման, անչափ - чрезмерный, безмерный. - immense, immeasurable.

aedar - اینجا ایدر - այստեղ - здесь - here, in this place. - ab. aϑra, скр. atra.

asar - بی‌پایان جاودانی - հավիտենականություն - вечность - eternity, boundless. - ab. sarah голова, скр. çiras голова.

[asrya] dah - ده - տասը - десять - ten. - naz. dah, ab. dasa, скр. daça.

asravan - ... - հոգևորական, որ հսկում է սրբազան կրակին - духовное лицо. кто наблюдает за священным огнем - the priestly order. one who looks after the sacred fire. - скр. athravant.

asar rōšnīh - نور بی‌پایان - անվերջ լույս - бесконечный свет - endless light, eternal light.

[asirūntan] bastan - بستن - կապել - связывать - to bind.

asrōš = srōš

āsmān - آسمان - երկինք - небо - the heaven, the sky. - др.п. asman, ab. asmanəm, скр. açman.

āsmān rōč [yōm] - نام روز بیست هفتم ماه - ամսվա 27-րդ օրվա անունը. - название 27го дня месяца - the name of 27th day of month.

asp - اسب - ձի - лошадь - horse. - мн.ч. aspān. - huzvar. sūsyā. - ab. aspa, скр. açva, др.п. aspa -.

aspāxᵛar - آخور، طویله - ձիատուն, ախոռ - конюшня - a stable, stall.

asačāk - ناسزا - անարժան, անպարկեշտ - недостойный, неприличный, сквернословие - unmerited, unworthy.

asačākīhā - անարժանորեն - недостойно - ignoble, inconvenient.

aspxᵛar - اسب خور - ձի ուտող - пожирающий лошадей - swallowing horses.

aspanj - اسپنج ,سپنج - ասպնջականություն, հյուրընկալություն - гостеприимство - hospitality, a lodging.- ав. spanj.- арм. aspnjakan.

asporās - میدان اسب دوانی اسپریس - ասպարեզ - поприще - course, a running place for horses.

aspanjanakih - کاشانه منزل - օթևան, բնակարան - жилище.- lodging.

asparūn-masāe - ارزش اسپرون (درم) - մի ասպարունի (դրամի) արժեք.- цена одного asparun-a (дирема) - of value of an asparūn (deram).

aspast - سپست - առվույտ - клевер - clover.- арм. aspast.

aspastān - اصطبل طویله - ախոռ - конюшня - stable.- арм. aspastan.

aspatāk - هجوم اسپاه - ասպատակ - нашествие, вторжение.- invasion, incursion.- арм. aspatak.

asačišnīh - استواری دوام - կայունություն, ամրություն, հաստատութ.- стойкость, прочность, верность - constancy, stability, firmness.

hast - هست - է - есть - . est.

astaitratan - عزب - չամուսնացած աղջիկ - незамужняя.- unmarried girl, spinster.- ав. stāto ratūm.

astux'an - استخوان - ոսկոր - кость - a bone, skeleton.

astānītan - ستاندن - ստանալ - получить - to take, seize.

astānak - زبونی سستی ضعف - թուլություն, ծուլություն - слабость, бессилие, лень - languor, idleness, impotence, debility.

astahōmand - استخوان مند تن - մարմնեղեն, ոսկրավոր - телесный, костлявый - having bones or bodies, corporal.

astātan - ایستادن - կանգնել - стоять - to stay, to stand.

āstar - گناه - մեղք, հանցանք - грех, преступление - fault, crime.- др.п. (mā)starva (не)запятый, ав. āstārayeiti.

āstārītan - آلودن آلاییدن - ճարճարել, պղծել - загрязнять, осквернять - to defile, to pollute.

astāmak – دهن سگ، گردن سگ – շան վիզը, շան բերանը – шая собаки, морда собаки – a dogs neck, the mouth of dog, muzzle. – ab. staman.

astāmak nīrīšn – کرد آتش، پنجاله – կրակի խառնիչ – кочерга. pair of tongs, fire poker.

astēnītan – استوار کردن – կանգնեցնել, հաստատել – становить, устанавливать, основывать – to establish, constitute, to make stand.

astūb – ستوه – պաշտպանված, հոգնած, ձանձրացած – утомленный, усталый, удрученный – dread, astonished, weak, sad.

astōbān, astōvān – استوار، استوان – ամուր, ամեր, մշտական – крепкий, сильный, постоянный – strong, firm, constant.

xustōbānīh – معترف، اقرارنده – խոստովանող, համաձայնվող – признающий, исповедующий, соглашающийся – faith.

Astovihāt – اسم دیو مرگ – մահի դև – демон смерти – the demon of dead. – ab. Asto-vīhātu – разбиватель костей. – пaз. Astivihād.

astōdān – دخمه – Գաբրերի գերեզմանատուն – кладбище гебров. – a tomb, a mausoleum of the Gabries.

Astōvihāt см. Astovihāt.

astūntan см. hāzēttōntan.

āstavān – کسی که چیزی بکسی قول دهد – նա որ խոստանում է մի բան մեկին. – кто обещает что нибудь кому нибудь – who promises anything to anyone

astak – استه، استخوان – ոսկոր – кость – bone.

xastak – زخمی، خسته – խոցված, վիրավորված, հիվանդ – усталый, больной, раненый – infirm, sick, wounded.

astar – استر – ջորի – мул – mule. – сскр. açvatarā.

astar – آستر – աստառ – изнанка – lining. – арм. astar.

astišn – بودن، وجود، هستی – գոյություն – существование – being, existing.

[ast-tabarun] ast-škan – [illegible] – [illegible] –

рана, от которой кости ломаются - such a wound as would break a bone

apar - وسیع ، اپار - ընդարձակ - распространенный - extended.

apārak - تخطی ، اپراک - ուրացություն, ուխտադրժություն - отступничество - apostasy, blundering.

apāyitan - بایستن - անհրաժեշտ լինել - быть необходимым - to be nessessary or requisite. - наст. вр. apāy - 3л. apāyet.

apātixšāh - تاوان ، بی پادشاهی - անտեր թագավորություն, անզոր - без государства, бессильный - without state, dominion; powerless.

apityārak - آزاد از نفوذ دیوها - ազատ դևերի ազդեցությունից - свободный от влияния дьяволов - undisturbed, unmolested.

apētāk - ناپیدا ، تارک - անտեսանելի - невидный, незаметный. - vanished, invisible.

apētākīh - ناپیدائی - անտեսանելիություն - невидимость - unvisibility.

Afara - اسم یک مفسر بزرگ - մի նշանավոր մեկնաբանի անուն - имя одного знаменитого комментатора - name of a great expounder.

apatyārīh - آزادی از نفوذ دیوها - ազատություն դևերի ազդեցությունից - свобода от влияния дьяволов - freedom of influence of demons.

apatyārak см. apityārak.

āp - آب - ջուր - вода - water. - мн. ч. āpōn, ābān. - ab, gen. āp.

ap = u - و - և, ու - and.

āz, az dev - دیو حرص، آز - ագահության դև, ժլատություն - дьявол жадности, скупость - covetousness, avarice, avidity.

ač - نیز ، هم - էլ, նմանապես, նույն - также, тоже, и - also, still, yet.

hač - از - բայ. [illegible] - из, от, с. - off, out off, by, for, of, from.

ap + 6 - [illegible] . ap-i-m, t, š, man, ton, šan. -

دایَن، ونیما، و ما، واو، وتو، وش . և ես, և դու, և նա, և մենք, և դուք, և նրանք – и я, и ты, и он, и мы, и вы, и они – and I, and thou, and he, and we, and you, and they.

apa – با – հետ, համանդերձ – с, вместе – with.

apāxtar – سیارِ شمال (نیک) – հյուսիսային մոլորակ (բարի), հյուսիս.- северная планета (добрая), север – northern planet (good), the north.- apāxtarān – سیارگان بد – չար մոլորակներ – злые планеты.- bad planets.

apāgumān – بیگمان، مسلم یقینی – անտարակույս – достоверный, без сомнения – undoubtful, undoubting.

apāgumānīh – بیگمانی یقین – անտարակուսություն – несомненность – faith, undoubtfulness, certainty.

āpādān – آباد، آبادان – բնակեցված, բարգավաճ – населенный, цветущий.- inhabited.

apāyastan – بایستن – անհրաժեշտ լինել – быть необходимым – to be nessessary, to be requisite.- наст. вр. 3л. apāyat, прош. вр. apāyast.

apāyišnīk – بایسته شایسته – ցանկալի, արժանի – желанный, достойный.- desirable, honorable, worthy.

apāyēt, apāyīt см. apāyitan.

aviyakaram – ویاکرن – քերականություն – грамматика – grammar.

āvān – ایوان – դահլիճ, պալատ – дворец, зал – a court, a palace.

āpān см. ap.

apārīk – دیگر – այլ, ուրիշ – другой – another.- <*apār <*upāda др.п. apāram, скр ápara, паз. avāri.

āpōmand – آبدار، آبمند – ջրալի – водянистый, жидкий – watery.

apakīh – همراهی، معیت – ուղեկցություն, ապավինություն – содействие, поддержка, помощь – fellow travelling, socity on the road.

ačār – ناچار – անճար, անօգնական – находящийся в безвыходном положении – helpless.

āzār – آزار – վնաս, վերք – обида, огорчение – trouble, injury.

hazār - هزار - հազար - тысяча - a thousand. = Հ. об. hazanra, - арм. hazar.

apār - ... - հեռու - далеко - away from, away.

apār būtan [yehvuntan] - آواره بدن - թափառել - скитаться - to be away.

apārītan - خراب، ظلم تعدی کردن - հարստահարել, անիրավել, խորտակել - притеснять, угнетать, разрушать - to oppress, to ruin.

apārōn - ... - وارونه، غیر طبیعی، بی ترتیب، ناشایسته - անկարգ, անբնական, անճիշտ. - беспорядочный, непристойный - wrong, unnatural, irregular.

apārōnīh - ناروا، ناشایست - անվայելչորեն, անվայելչաբար - непристойно, неправильно - improperly, wrongly.

apārun marzišnīk - ... - անօրինական կենակցություն. непозволительное сожительство - unlawfully cohabiting.

apākīh - کمک - օգնություն - помощь - help, aid, assistance.

hazār mart bolāē - بلندی هزار مرد - հազար մարդու բարձրությամբ. - высотою в тысячу человек - from the hight of a thousand man.

ačārak - بیچارگی - անճարություն - безпомощность, безвыходность. - helplessness, nessessity.

apārak - گناه، تقصیر - հանցանք, մեղք - преступление, вина - crime, sin.

hazārak - هزاره - հազարամյակ - тысячелетие - a thousand years.

hazārpat - سپه سالار - հազարապետ - генерал, командующий армией - a general, fieldmarshal. - арм. hazarapet.

āzārišn - آزار، ظلم، تعدی - ճնշում, վիրավորանք - притеснение, обида, оскорбление - uneasiness, annoyance, trouble, molestation.

ājārdan - آزردن - ճնշել, փանգել, վիրավորել - притеснять, оскорблять, обижать - to afflict, to injure, to hurt.

āzārtak - آزرده - վշտացած, ճնշված - обиженный, угнетаемый. afflicted, vexed.

apām - وام، استقراض - փոխառություն, պարտք - долг, заем - loan, borrowing, lending.

apāmīčak - بیمزه، بی لذت - անհամ - безвкусный - tasteless, insipid.

apāyitan см. apāyitan.

apāp, apāw – ناپاک پلید – ապականք – грязный – unclean, dirty

apāč (avaz) – آواز – ձայն – голос – voice. – ав., скр. ā+√vač–.

avaxš – پشیمانی آخ – ափսոս – сожаление – regret.

[apač yəxsənuntan] apač daštan – بازداشتن – ետ պահել. – удерживать – to keep back, to withhold.

avaxšītar – بخشنده مهربان – գթասիրտ, ողորմած – жалостливый, сострадательный – compassionate, merciful.

āpāt – آباد – շեն, բարգավաճ – населенный, цветущий, культивированный – prosperous, flourising, peopled, cultivated. – арм. apat-населенный, anapat-пустыня.

āzāt – آزاد – ազատ, ազնիվ, մեծահոգի – свободный, щедрый, благородный – liberal, generous, noble. – ав. āzāta. – арм. azat.

apātaxšāhīh – [illegible] – անիշխանություն, անկարգություն. – безвластие, анархия – anarchy, misrule.

āpātān – آبادان – շեն, բարգավաճ – обстроенный, заселенный. – prosperity, cultivated.

āpātānīh – آبادانی – բնակված տեղ – населенное место. – populous., < āpātān < āpāt.

apātyavand – ناتوان – անզոր, թույլ – бессильный, слабый. powerless, infirm, weak.

āpātīh – شان خوشبختی – երջանկություն, արժանապատվություն. – достоинство, счастье, положение – authority, happiness.

āzātak – شریف آزاده = āzātak – ազատ, ազնվական. – свободный, благородный – free born, noble.

āzātakān – آزادان – ազնվականներ – дворяне – free high born generous men.

āzātakīh – آزادگی – ազնվականություն – благородство – distinction, nobility.

apī – з. – ժխտական մասնիկ ան- – без – without, un-, in-, dis-, non-, less.

aži - شاهمار - Շահմար օձ - змея шахмар - dragon, snake. - ab. aži.

abd, afd - عجیب - զարմանալի - удивительный - astonishing, wonderful.

afdih - عجیب، غریب - զարմանալի, հրաշալի - удивительный, чудесный, a miracle, marvellousness, wonderfulness.

apē - بی - ժխտական մասնիկ - ան - без - without, un-, in-, non-, -less

apibim - بی بیم - անվախ, աներկյուղ - бесстрашный - fearless.

apibimihā - بی بیم (قید) - անվախ կերպով - бесстрашно - intrepid.

apibiš - بی غم - անվիշտ, անհոգ - безгорестный - unharmed, undistressed.

apibūd - بی هوش - անզգա - бесчувственный, вне себя - insane.

apibūn - بی بن، بی بنیاد - անհիմն, անօգուտ - бесполезный, неосновательный - useless, without foundation.

apibahr - بی بهره - չքավոր, զրկված - бедный, лишенный. - deprived, destitute.

apijāmak - بی جامه - առանց հագուստի - без одежды - without dress, garmentless.

apibar - بی بر - անպտուղ - бесплодный - fruitless, unfruitful.

apasos - ریشخند استهزا مسخره - կատակ, ծաղր, ծաղրանք - шутка, смех, насмешка - joke, joking, deriding.

afsūnih - افسونگری جادوگری - Կախարդություն, վհուկություն - волшебство, колдовство, чары - magic, sorcery, charm.

Ažidahāk - ضحاک - Աժդահակ = Զոհակ - Зохак - Zohak.

apidātih - بی انصاف بیداد - անարդար, անիրավ - несправедливый, беззаконный - iniquitous, injust, injustice.

apisūt - بی سود، ناسود - անօգուտ, անպետք - бесполезный, негодный - desadvantageous, useless, unprofitable.

apasōsbar - کسی که ریشخند شود - Նա, որին ծաղրում են - над которым насмехаются - a man whom deride.

apasōskar - ریشخند کننده - ծաղրող - насмехающийся - who deride.

apasōskariha - بریشخند، بسخریه - ծաղրաբար, հեգնաբար - дразня, насмешливо - mockingly, derisively.

afiyun - آفیون - աֆիոն - опий, опиум - charm, incantation.

apdinak - آبگینه - ապակի - стекло - mirror, glass. - арм. apaki.

apēduman = apāduman.

apēdumānih - [illegible] - անտարակուսություն - несомненность. - certainty, undoubtfulness.

apēdumaniha - بی گمان - անտարակուսելի - несомненно - without doubt.

avinak - [illegible] - անտեսանելի - невидимый - invisible.

apiniyaz - بی نیاز - անկարոտ - ненуждающийся, независимый. - independent, without prayers or entreaty. - арм. apenian.

apēvnas - بی گناه - անմեղ - безгрешный - sinless.

apgantan - افگندن - գցել, նետել - бросать, кидать - to throw, to cast away.

apigazandiha - بی گزند - անվնաս - невредимый - unharmed.

[apdum] pasom - آخرین - վերջին - последний - last, final.

afgantan - افگندن - գցել, նետել - бросать, кидать - to throw, cast away.

āpik - آبی - ջրի, ջրային - водяной - aquatic.

hacadar (oza, azēr) - زیر - ցած, ներքև, ստորին - под, внизу, низ. - under, lower, below.

apēr - بسیار - բարձր, շատ - высокий, много - much, many, high.

apēran (avīrān) - ویران - ավերակ, անապատ - развалины, опустошенный - desert, desolate, uninhabited. - пaз. awiran. - арм. aver.

apīrās - [illegible] - ճանապարհի բացակայություն, խոտոր ճանապարհ. - отсутствие дороги, окольные пути - a by-road, devious path.

[ājdrōntan] drūtan - درودن - հնձել - жать, косить - to cut, to mow.

apiručkar - بی نصیب - անբախտ, անբաժին - бездольный, несчастный - unfortunate, unlucky.

apimarg - بیمرگ - անմահ - бессмертный - immortal.

apisūt - بی‌سود. - անօգուտ - без пользы - without gain.

apisar - تاج افسر - корона - թագ - a crown.

apičār - ناچار - անճար, անօգնական - беспомощный - helpless.

apēčim - ناروا. بی‌سبب - անիմանալի, անպատճառ - непостижимый, нелепый - without a motive, purposeless, unreasonable.

āvīzak - (آویزه) دار - կախաղան - виселица - gallows.

āpēčak - ویژه پاک - մաքուր, ճերմակ, անմեղ, անարատ - чистый, невинный, целомудренный - pure, chaste, innocent, intimate.

āpēčakih - پاکیزگی - մաքրություն, վայելչություն - чистота, невинность - purity, cleanness, neatness.

apēčakīha - صفا خلوص پاکی ب. - մաքրաբար, անմեղաբար - невинно, чистосердечно, искренно - purely, incorruptedly.

apišmanxur - خوراک نپخته خور - հումակեր - кто ест невареный обед - one who eats uncooked food.

apētak - ناپیدا - անհետանալի - невидимый - not to be found, that has never existed.

apētyārak - بی‌آزار بی‌گزند ب. - չարություն չունեցող - кто не шалит - free from mischief, free from defects.

apōxšādišn - عفو رحم شفقت - ներողություն, խղճություն, կարեկցություն - сострадание, милосердие, снисхождение. - forgiving, forgiveness.

apōxšītār - بخشاینده - ներողամիտ - милосердный - merciful.

apōhišn - بی‌تشنگی - ոչ ծարավ - не жаждущий - not thirsty.

apōs - آبستن - հղի - беременная - pregnant

āfrīn - آفرین - օրհնություն, գովասանք, փառք, շքեղ. - прославление, восхваление, хвала - blessing, benediction, encomium, glory, praise. - ab. āfrivana.

afrinēnitan - تحسین کردن - գովաբանել - прославлять - to bless.

afaringan - (ه) آفرینگان - Ի փառս փառաբանելու հրեշտակներին և մահացածների հոգիներին. Մի ծես, որի ընթացքում օրհնվում են գինին և պտուղները - формула для прославления ангелов и душ умерших. церемония, при которой вино и фрукты бывают освящены - a formula for blessing and glorifying angels and departed souls. a ceremonie in which wine and fruit are consecrated.

apoyašn, apovišn = apōhišn.

apnus - آبنوس - Եբենոս - черное дерево - ebony.

āz-kamakīh - آز کامگی - ցանկասէր, ցանկություն - страсть, сильное желание - covetousness lust, passion desire.

āzvar - آزور حریص - ժլատ, ագահ - скупой, жадный - greedy. - ab. ēzi-.

apōrak - آفریننده - արարիչ - создатель - creator.

āzvarīh - بخل، حرص، طمع - ժլատություն, ագահություն - скупость, жадность, корыстолюбие - avariciousness, greediness.

apurnay - اپرنا، برنا - մանուկ, պատանի - мальчик, отрок, юноша - child, youth. - паз. apurnay, ав. aperenāyuka.

aporašnīh - آفرینش - արարիչ - создатель - creator.

aporsin = harparsin. aparsin - ...
լեռնաշղթայի անուն Սիստանի և Խուզեստանի միջև - имя ряда гор между Систаном и Хузестаном - name of a range of mountains extending from Seistan to Khuzistan.

apurtan (avortan) - غارت کردن، آوردن - կողոպտել, ավար առնել. - грабить, мародерствовать - to rob, plunder.

apōsēnitan - آبستن کردن - հղիացնել - оплодотворить - to make pregnant.

āpustan - آبستن - հղի - беременная - pregnant.

afzayišn - افزایش - աճում, ավելացում, հավելում - увеличивание, умножение, прибавление - growth, augmentation, increase.

afzayitan - افزایدن - աճել, ավելանալ - увеличиваться, прибавляться - to add, to increase. - ab. aiwi + √sav.

afzār - افزار، آلات - սպառազեն, վառավանդ, զրահ, կիրթ - упряжь, сбруя, доспехи, латы - harness, arms, apparatus, instruments. др.п. api-čara. - арм. ačar, aučar.

afzār-hōmand - زیرک، چابک، هنرمند - հնարիմաց, ճարպիկ, ուշիմ - ловкий, искусный, способный - clever, competent, skilful.

afzinitan - بستن - կապել - связывать - to bind.

xapzik - حبیب، عاشق - սիրուհի, սիրահար - возлюбленная, влюбленный-ая. - paramour, lover.

ap-zōhar - آب زوهر - սրբազան ջուր - священная вода - holy water.

afzōn - افزون - ավելի, առավել, աճող, բազմապատիկ - возрастающий, больше, обильный - manifold, spacious, greater, more.

afzūnih - افزایش - աճում, զարգացում, ծավալ, հավելում - прибавление, увеличивание, умножение - size, stature, growth.

afzōnik - پر، معمور - լի, լեցուն, հարուստ - полный, богатый. - filled, full, wealthy, rich. - ср. и прев. ст. afzōniktar, afzōniktum.

afzōnikih - پر بودن - լի լինել - быть полным - being full, filled.

afzūnpatašiha - افزون تر از آن - նույնիսկ ավելի քան այն. - даже больше чем тот - even more than that.

afzūtan - افزودن - ավելացնել - прибавлять - to add, to augment. - наст. вр. 3 л. afzāyet. будущ. вр. beafzāyat.

āz-kāmih - آزکامی - անչափավոր ցանկություն - неумеренное желание. - inordinate desire.

apar - غارت - ավարառություն - грабеж - pillage, spoliation.

apar - بر - վրա, վեր, բաց, ձգ, առաջ - на, над, в, мимо, по, перед, у, для - at, to, into, in, upon, up, on. - ср. сб. apartar - برتر.

apr - ابر - ամպ - облако, туча - a cloud. - ав. awra, скр. abhra.

hajal - دزد - գող, ավազակ - вор, разбойник - robber, highwayman.

afrā - خاک - հող, գետին, փոշի - земля, пыль - soil, dust, earth.

āfrās - پرورش، پرسش، تعلیم، نصیحت - կրթութ., դաստիարակություն, հետաքննություն, հարցաքննություն - наставление, воспитание, расспрашивание, расследование - inquiry, information, exhortation, instruction.

afrāz - بلند، فراز، افراز - բարձր, բարձրացած, գագաթ - высокий, вершина, возвышенный - high, exhalted.

apar apākinītan - پراکندن - ցրել, պարպանել - рассеивать, разбрасывать - to scatter, to throw up, to remove. -

= [madam] apar apākinītan.

afrāštan - افراشتن - բարձրացնել - возвышать, поднимать - to raise, to elevate.

afrīn - آفرین - գովեստ, դրվատիք, օրհնություն - хвала, слава, благословение - benediction, blessing. - ав. āfriti, скр. ā-pri.

Afarg - افرنگ - հատուկ անուն - собственное имя - a proper noun.

hazarg - ارزن - ավազակ - разбойник - a highway robber.

[ap(a)rā] xāk - خاک - հող, գետին - земля, почва - ground, soil.

avrīkān - اشراف - ազնվականներ - дворяне - high men, nobles.

apardāštan - برداشتن - վերցնել - брать, поднимать - to take, to raise.

apurnaizātak - خردسال، نوزاد - պատանի - отрок, юноша - a youth of tender years.

aprīsī - اورنی - орнамент украшенный драгоценными камнями - an ornament set with jewels.

afrīngān - ستایش یزدان - փառաբանություն արարչին - славословие творцу - praise to omnipotence.

aparistātan - ... - ի բանի վրա հաստատվել, հիմնավորվել - становиться на что нибудь, обосноваться - to establish, to stand on or upon.

aprēšum - ابریشم - Մետաքս, ապրեշում - шелк - silk.

āfrītan - آفریدن - ստեղծել - создать - to create.

āfrīdgār - آفریدگار - ստեղծող, արարիչ - создатель - creator.

apurnāyīh - برنایی - մանկություն - детство - childhood.

apurnāyik - برنا، نابالغ - երեխա, պատանի, անչափահաս - ребенок, отрок, несовершеннолетний - a child, a youth, a non adult.

afruxtan - افروختن - վառել, բոցավառել - воспламенять, зажигать - to kindle - ав. aiwi-ruč, скр. abhi-ruč.

afravāft - ناپاک، ناپسند، نامطبوع - պիղծ, անհաճո - неприятный, нечестивый - unholy, disagreeable, unpleasing.

aparōd - فراری، گریخته - փախստական - беглец - a fugitive.

afrank - اورنگ، زینت - զարդարված - украшенный - ornamented, adorned, decorated.

aparang - فر، رونق - փայլ - блеск - splendour.

aparvēč - پیروز - հաղթական - победоносный - victorious.

aparvēčih - پیروزی - հաղթություն - победа - victory. - < upari-vaiča.

[hafrunišn] kanišn - حفر - փորել - копание - digging.

[hafruntan] kandan - کندن - փորել, քանդել - выкапывать, копать - to dig, to pluck - др.п., ав. √kan, скр. √khan, арм. kandel.

afrōz - افروز - բոցավառող, լուսավորող - воспламеняющий, освещающий - dazzling, illuminating, burning.

afrōšak - حلوا - հրուշակ (հալվա) - халва - flat bread. - арм. hrušak.

aparzēn - آنچه بر زین است - այն որ թամբի վրա է - то что находится на седле - that which lies on the saddle.

aparzatan - زدن، کتک زدن - ծեծել, խփել - бить, ударять - to beat, to strike.

āzarm - آزرم، احترام، عزت - հարգանք, պատիվ - почет, уважение. - respect, honor, reverence.

aparmānd - ترجیح - امتیاز - Նախապատուութիւն, գերազանցութիւն.- предпочтение - preferring, preeminence.

aparmāntan - ماندن - Մնալ, կենալ - оставаться, жить - to remain upon, to reside, live.

aparmēnišnīh - تکبر غرور - հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն.- гордость, спесь - haughtiness, pride.

aparsar - تاج افسر - գլխի ծածկոց, թագ - головной убор, корона.- what is taken on the head.- apar + sar.

āzarmīkīh = āzarm.

āzartan - آزردن - վշտացնել, նեղացնել, ծեծել - обижать - to injure.

apim - و بمن - և ինձ - и мне - of me, and to me. apimān - мн. ч.

[apman] pušt - پشت - Մէջք - спина - back.- пез. pušt, ав. paršti.

apasthāk - ویران کننده تباه کار - խորտակող - сокрушитель - destroyer.

apasīhēnētan - نابود کردن از بین بردن - ոչնչացնել - уничтожить - make away, destroy, annihilate.

apasīhēnišn - [illegible] - ոչնչացած - уничтоженный - demolished, ruin.

apibārān - شورانگیز طوفانی - փոթորկալից, յուզալի - бурный, яростный.- stormy, exciting.

apsārtan - افشردن - սեղմել, ճզմել - сжимать, стискивать.- constrain, strain, squeeze, press.

apasihišn = apasīhēnišn.

afsar - تاج افسر - թագ - корона - a crown.

afsrutan - سرودن - երգել - петь - to intone, to sing.

apsurtan - افسردن - հանգչել, սառչել - потухать, охлаждаться.- to extinguish, to freeze, to chill, to cool.

apspārišnīk - سپرده - հանձնուած, աւանդուած - врученный, порученный - delivered, consigned, intrusted to.

apaspartan - سپردن - հանձնել - вручать, передавать - consign, intrust, to give in charge.- др.п. spar, скр. spṛnoti, арм. apsparem.

apstān - ستایش - գովեստ, օրհնություն - хвала, славословие - encomium, benediction, praise.

Avistāk - اوستا - Ավեստա - Авеста - Avesta.

Avistāk zand - اوستا و زند - Ավեստան իր մեկնաբանությամբ - Авеста с комментарием - Avesta with commentary.

apastām - پناه، ملجا - ապաստարան - убежище - an asylum, refuge. - др.п. upasta, скр. upastāna. - арм. apastan.

[appāntan] puxtan - پختن - եփել - варить - to cook. - ав. √pač.

hačapar - برزبر، زبر - վերա, վեր, բարձր - на, над, верх, сверху. - above, high, upon, superior.

afčār = afzār.

hačiš - ازان، ازو، ازش، ازآن جت - նրանից, այստեղից - из этого, от него, отсюда - therefrom, from him, from it. - паз. ačiš.

hačišān - ازایشان - նրանցից - от них - from them.

afšāntan - افشاندن - սփռել, ցրել - сеять, рассыпать - to scatter, to disperse.

apiš - وازاو، باوش - նրան էլ, նրանից էլ - ему тоже, и от него. - and from him, to him too. - apišan, множ. ч.

haft - هفت - յոթ - семь - seven. - ав. hapta, скр. saptá.

afat - وازتو، وتو، وترا، وتو - նույնպես դու, նույնպես քեզ, քեզնից էլ - также ты, также тебе, также от тебя - also thee, also thy, also of thee.

hačat - ازتو - քեզնից - от тебя - from thee.

aftān - وشما - և դուք - и вы - and you.

haftān - هفت سیاره - յոթ մոլորակներ - семь планет - seven planets.

āftāpak - آفتابه - ձեռք լվանալու ամանի - рукомойник - watering pot, an ewer.

haftāt - هفتاد - յոթանասուն - семьдесят - seventy.

apatyārak - بی‌آزرده، بی‌آفت، بی‌رواق - ոչ հակառակ, չվնասված. - не пораженный, не обиженный - non opposite, non afflicted, non confronted.

haftdah - هفده - տասնյոթ - семнадцать - seventeen.

haftdahom - هفدهم - եօթնուտասներորդ - семнадцатый - seventeenth.

apit - از تو - և դու, քեզնից - и ты, от тебя - and thou, of thee.

haftoirang - دب اکبر - Մեծ արջի համաստեղությունը - Большая медведица - "Ursa major". - ав. haptōiringa

apatuvakihā - ناتوان - թույլ, տկար - слабый - impotent, infirm.

haftom - هفتم - յոթերորդ - седьмой - seventh =

haft kišvar x"atāy - پادشاه هفت کشور - յոթ երկրների թագավոր - царь семи стран - lord of the seven parts of the world.

haftmāhak (آبستن) هفت ماهه - յոթ ամսական (հղի) - семимесячная (беременная) - seven monthly (pregnant).

ač = ač

aš - چشم دیو - դևի աչք - глаз дьявола - eye of an evil being. - ав. aši, скр. ákši, арм. акн, аčк.

aš - اینک، آنگاه - այսպես, հետո, այնժամանակ - так, потом, тогда. - so, afterwards, at that time, then.

aš - ضمیر متصل ش - այն, նրա, նրան - то, его, ему - its, it, her, him, his.

aš - آش - արգանակ - суп - pottage, broth, soup.

ašān - ضمیر متصل شان - նրանց - их, им - their, them.

āšānak - آشیانه - բույն, բուն - гнездо - nest.

ašgahān - تنبل - ծույլ - ленивый - indolent, lazy.

ašāgert - شاگرد - աշակերտ - ученик - a pupil. - арм. ašakert.

ašēkahānīh - تنبلی - ծուլություն - лень - laziness. из. ašgāhanī.

ašem - راستی، حقیقت - ճշմարտություն - истина - truth.

ašem-vohuk - فرمول مقدس پارسی - պարսիների սրբազան ֆորմուլա. - священная формула парсов - the sacred formula which is most frequently recited by the parsis.

ašnāk 1) شناور - լողորդ - пловец - a swimmer. 2) آشنا - ծանոթ - знакомый - known, friend.-

ašavahišt - امشاسپند اردیبهشت - Երրորդ համշասպանդ - третий амшаспанд - the third amešaspenta.

ašnavišn - سمع گوش - ականջ, լսողություն - ухо, слух - ear, hearing.

xšnūmak - کفاره - քավություն - искупление вины - propitiation.

āšnūtan - شنیدن - լսել - слышать - hear, listen.

ašōk - متقی، پارسا - առաքինի, բարեպաշտ - благочестивый, набожный - virtuous, holy, pious.

ašōk-dāt - خیرات - բարեգործություն - благотворительность - charity, alms.

ašōk-zušt - اسم پرنده دوست تقوی - առաքինության բարեկամ, թռչունի անուն - друг благочестия, название птицы - friend of piety, name of a bird.

āšūp - آشوب - խառնաշփոթություն, շփոթություն, ժխոր - смятение, смущение - disturbance, discord, tumult. арм. apšop.

āšuftan - آشفتن - խանգարել, հուզել, շփոթել - возмущать, волновать, обезуметь - to agitate, to be irritated.- ab. ā+xšufsan.

Aškānān - اشکانیان - Արշակունիներ - Аршакиды - Ashkānians.

(haškahūntan) vindātan - بدست آوردن - ձեռք բերել - приобретать - to procure.

āškārāk - آشکار - ակնհայտ - явный - clear, evident.- ab. āviškāra, сскр. āviškāra, арм. aškaray.

aškārākēnitārih - آشکار کردن - հայտնի դարձնել - делать явным - make clear, evident, manifest.

aškūh - شکوه - շուք, շքեղություն - великолепие, величественность - dignity, magnificence, magesty.

aškand - [illegible] - չվիրավորված, չխախտված. - нераненый, ненарушенный - unviolated, non wounded.

aškom – شکم – փոր, ստամոքս – живот, желудок – belly, stomach.

aškomb = aškom.

aškōp – اشکوب – կամար, առաստաղ – крыша, потолок – roof, ceiling.

aškamb = aškom.

[ašarin] vist – بیست – քսան – двадцать – twenty. – араб. عشرين

ašarmīhā – بی شرم. – անամոթ – бесстыдный – shameless.

hišm – خشم – բարկություն, պայրույթ – гнев, ярость – fury, rage, passion.

xašmdārtar – تغیّر ترر – պայրացած, կատաղի – разгневанный, взбешенный – more indignant, angry, furious.

hišmih – خشمناک – բարկություն, պայրույթ – гнев – angriness, anger.

xašmgīnīh – خشگین – պայրույթ, կատաղություն – гнев, бешенство. – passion, wrath, anger.

xašmnāk – خشناک – պայրացած, կատաղի – разгневанный, яростный. – passionate, furious, enraged.

ašmok = ašmoγ – بد نژد – չար, վատ – злой, плохой – bad, wicked.

hišm-kāmakīhā – باغضب – պայրացկոտ – яростно – with angriness, anger.

xišmkīn – خشگین – պայրացած – яростно, раздраженный – of angry disposition.

ašt – رسول فرستاده – պատգամաբեր, սուրհանդակ – посланник, вестник. – messenger, sent.

xišt – خشت – աղյուս – кирпич – brick. – ав. ištya, скр. iṣṭakā. –

āšt – آشتی صلح – հաշտություն – мир – peace. – ав. āxšti, арм. hašt.

hašt – هشت – ութ – восемь – eight. – ав. ašta, скр. ašṭa.

aštasāta سیصد ۸۰۰, 800.

haštāt – هشتاد – ութսուն – восемьдесят – eighty. – ав. aštaiti.

aštāt – امروز ۲۶ ماه – ամեն ամսվա 26-րդ օրը – 26-й день каждого месяца – the 26th day of month. – ав. arštāt.

Aštāt – فرشته راستی درستی – Ճշմարտության հրեշտակը – ангел верности и правдивости – the angel presiding over truth, justice.

aštih – آشتی پیغام – հաշտություն, պատգամ – мир, извещение. – peace, harmony, message. – ав. āxšti, арм. hašt.

haštdahom – هیجدهم – տասնութերորդ – восемнадцатый – eighteenth

haštih – دسته هشت نوری – ութ հոգու խումբ – группа из восьми лиц. – an assemblage of eight, an octade.

[aštihbavihun] aštih x'āh – آشتی خواه صلح جو – խաղաղություն փնտրող – ищущий мира – appeasing, consiliating, peace seeking.

hištan – آویختن – կախել, արձակել – вешать, оставлять – to hang, let fall, leave.

haštom – هشتم – ութերորդ – восьмой – eighth.

aštak – پیغام بر – պատգամաբեր, սուրհանդակ – вестник, посланник – a messenger, one who is sent.

xeštak masā – بزرگی خشت – աղյուսի չափ մեծ – величиной в кирпич. – big as brick.

aštr – اشتر، شمشیر، خنجر – սուր, դաշույն – меч, кинжал – poniard, sword.

xšatravar – شهریور – 4րդ ամշասպանդի անունը – имя четвертого амшаспанда – name of the 4th Ameshaspenta.

haštmāhak – هشت ماه – ութ ամսական – восьми месячный – of eight months.

aštpād (haštpāy) – هشت پای نرد – խաղի անուն 5 – назв. одной игры в шашках – the name of a game.

[had] hakar – اگر – եթե – если – if. – др. п. hakaram.

at – ضمیر متصل – դու – ты – thou.

atān – شما – դուք – вы – you.

ātaxš – آتش – կրակ – огонь – fire. – ав. ātarš, паз. ātaš.

ātaxšān – آتشکده – ատրուշան – храм огнепоклонников. – fire temple

ātaxšdān – آتشدان – կրակարան – место для огня – a fire-place.

[atyā] tigr (tir) – تیر – նետ – стрела – arrow. – др. п. tigra, ав. tiγri.

[atimōntan] hambāštan – انباشتن – լցնել – наполнять – to fill.

āturānšah – آذران شاه – կրակների թագավորը – царь огней – the king of fires.

ātur – آذر – կրակ – огонь – fire.

ātuxastar – خاکستر – մոխիր – пепел, зола – ashes.

Āturpat – آذرباد – հատ. անուն – собствен. имя – proper noun. – арм. Atrpet.

Āturpātkān – آذربایجان – Ատրպատական – Азербайджан – Azerbaijan. арм. Atrpatakan.

atan-puhar – بیگناه – անմեղ – невинный – unsinful.

[ator] šakar – قند، شکر – շաքար – сахар – sugar.

[atōt] tēž (tēz) – تیز – սուր, կտրուկ – острый, резкий – sharp, lance.

hakar γanč – اگرچه – թեպետև – хотя и – although.

ātarvaxš – دستور که آتش را بیافروزد – դաստուր, որի պարտքն է բորբոքել կրակը – дастур, на обязанности которого лежит воспламенять огонь – the priest whose function is to kindle the fire.

ātarvak – آتش که برای تقدیس گرفته شود – կրակ, վերցրած նվիրագործման համար. огонь взятый для освящения – any fire taken up for consecration.

[hatat] hakarat – اگر تو، اگرت – եթե դու, քեզ, քո – если ты, тебя, тебе – if of thee, if thy or thee. – [hatatān] hakartōn мн. ч.

[atatōntan] dōztan – دوختن – կարել – шить – to sew. – наз. dōxton.

в конце слова главным образом – ē.

= 1, = 2, = 3, = 4.

bihān – طریق، فن، سبب، علت – ձև, եղանակ, պատճառ – способ, метод, причина – fashion, manner, occasion, cause.

bahānē – بهانه – պատրվակ, պատճառաբանություն – повод, предлог – cause, pretext.

bahr – بهر، قسمت – բաժին – часть – a part, portion

bahr - بهر - գեղեցկություն - красота - beauty. - др.п., ав. badra, hu-badra.

Boxār, Boxōl - بلخ - Բալխ - Балх - Bolch.

bahrūmandān - بهرومندان - ուժեղ, զորավոր - сильный - powerful.

Bāhram - بهرام - Վահրամ - Бахром - Bahram. - паз. Varahrām.

bāharvar - بهرور - բաժնեկից - участник - a partner, a sharer.

bāhravarīh - شرکت - ընկերություն - товарищество - copartnership.

bahrak - بهره - բաժին, մաս, օգուտ - часть, доля, выгода - hereditary share, part.

[bahōmin] vahār (bahār) - بهار - գարուն - весна - spring. - паз. vihār, др.п. tura] vahara, ав. vanhri (весной).

baxt - بخت - բախտ - счастье - fortune. < baxtan. арм. baxt.

ban - بان بام - կտուր, տանիք - крыша - roof.

banbōšn - بانو - բամբիշն - матрона - lady of rank. - арм. bambišn.

[banbarbita] pil - فیل - փիղ - слон - elephant. - арм. pʻiγ.

[bahōnitan] kartan - کردن - անել - делать - to do, to make.

bānūvē - شعله - բոց - пламя - flame.

bānūk - بانو - տիկին - госпожа - lady. - арм. banuk.

[bahonəstan] gristan - گریستن - լալ - плакать - to weep, cry.

bay-pān - باغبان - այգեպան, „բաղպան" - садовник - a gardner.

bār - کنار - ափ, եզր, գետափ - берег - a side, shore, coast.

bār - بار، دفعه - անգամ - раз - once, one time. - evbar - یکبار, один раз.

bār - بار - բեռ - ноша - a load, a burden. - скр. bhāra, арм. bern.

bār - بار - պարիսպ, պատվար - стена, фортификация. - a wall, fortification, rampart.

bālād - بلندی - բարձրություն - высота - altitude, height.

bālātar - بالاتر بلندتر - ավելի բարձր - выше - highee.

bālin - بالین - սնար - изголовье - bedside. - ср. bālišn.

bōlinītan - بالیدن - բարձրացնել, գովել, օգնել - возвысить, хвалить, помогать - to extol, to commend, to protect, to help.

bālist - بلندترین - ամենաբարձր - высочайший - highest.

bālitan - بالیدن - Ուռչանալ, աճել - увеличиваться, расти - to be puffed up, to swell.

bālstān - خرسند - ուրախ զվարթ - веселый, радостный - happy, chearful.

bārak - اسب - ձի - лошадь - horse.

bālak - بال - թև (թռչունի) - крыло - the wing of a bird.

bahrīk - شریک - Մասնակցել, բաժին ունենալ - участвовать, пользоваться - sharing, participating.

bārīk - باریک - բարակ, նուրբ - тонкий - slender. - арм. barak.

bōlist - بالاترین - բարձրագույն - высочайший - highest

bāristān - ثابت - հաստատուն, կայուն, անդր - прочный, незыблемый - firm, stable, constant, fixed.

bāristānīh - استواری - անփոփոխություն, հաստատություն - прочность, устойчивость - durability, stability.

bōlistīh - سرقله - գագաթ - вершина - ridge, top, summit.

bōlistīk - ... - ամենաբարձր տեղը նստող - кто сидит на высшем месте - one who sits on the highest place

bōlišn - بالش - բարձ - подушка - a cushion, a pillow.

bām - بامداد - լուսաբաց - рассвет, утро - break of day, morning.

bāmīk - روشن درخشان - փայլուն, լուսավոր - сверкающий - shining, bright, refulgent.

bām-dat - بامداد - լուսաբաց - рассвет, утро - morning.

baz - باز - կրկին, դարձյալ - опять, снова - again.

baz - باز - բազե - ястреб, сокол - hawk, falcon. - арм. bazē

baž - باج - բաժ, հարկ - подать, налог - tribute. - арм. baž.

bāzāi = bāzuk - بازو - բազուկ - рука - an arm. - арм. bazuk.

bāzār - بازار - շուկա, բազար - базар, рынок - market.

bāzdār - بازدار - բազեպան - сокольник - falconer.

baxšitan - بخشیدن - ․ բաշխել․ ներել - раздавать, дарить - to bestow, to give.

baxt - بخت - բախտ - счастье, судьба - luck, fortune. - арм. baxt.

baxt کوبیده، بافته - ծեծած, կոփած - битый, толченый - thrashed.

baxtan - بخشیدن - ․ բաշխել․ ընծայել - подарить - to grant, to pardon.

bāxtak - باده - վաղոյ. գինի - вино (молодое) - new wine, must.

[babā] dar - دربار، در - դուռ (բարձրագույն), մէջ - дверь, ворота, в - a court, door, into, in. - арм. durn, ав. dvaram, паз. dar.

bag - بغ - աստուած - бог - God. - др. п. baga, скр. bhaga.

bagān yašt - بغان یشت - 14-րդ նասկը - название 14го наска - 14th Nask.

bēh - به - սերկևիլ - айва - quince.

= bīgānak - بیگانه - օտար - чужой - unfamiliar, strange.

bagdat - بغداد، خداداد - աստուածատուր, Բաղդադ - богдан, город Багдад - created by God, Bagdad.

bag baxt - یزدان داد، خداداد - աստուծու պարգև - богоданный - given by God.

bagdespānīk - متعلق بقاصد شاه - շահի սուրհանդակին պատկանող. - принадлежащий к курьеру шаха - belonging to the royal courier. арм. despan.

[bīrah, bīna] māh - ماه - լուսին, ամիս - месяц, луна - a month, the moon. др. п., паз. māh, скр. mās, арм. amis. - месяца персов: Fravartin, Artavahišt, Horvatat, Tir, Amerōdat, Šatrivar (šahrivar), Mitr (Mihr), Apān, Atur, Dīn, Vohuman, Spandarmat.

[birahik] māhīk - ماه - ամիս - месяц - month. - ин. г. māhīkān.

bēvar - بیور - բյուր, տասը հազար - десять тысяч - ten thousand.

bevrasp - ضحاک - Բյուրասպ Աժդահակ կամ Զոհակ - Зохак - Zohak.

[bilā] čāh - چاه - փոս, խրամ, հոր - яма, колодец - pit.

[birbōsya] vātrang (bādrang) - بادرنگ، نارنج - նարինջ - померанец - orange.

bīrūn - بیرون - դուրս - вне, внешность - the outside, exterior.

bīm - بیم - երկյուղ, ահ - страх, боязнь - fear. - ав. bay, сскр. bhay.

bīmīvand - بیمناک - երկչոտ, սարսափելի - боязливый, страшный - fearful, afraid.

bīmgin - بیمگین - վախեցած - испуганный - dreadful, fearful.

bīmōmand - بیمناک - վախկոտ, սարսափահար - боязливый, трусливый - timorous, afraid, fearful.

bīmgūn - هولناک، ترسناک - սարսափելի, ահռելի - страшный, грозный - awful, frightful.

bīmīnak - بیمناک - սարսափելի, ահռելի, ահարկու - грозный, ужасный, страшный - horrible, dreadful.

bīmgunīh - ترس، وحشت - սարսափ, երկչոտություն - трусость, боязнь - fearfulness, awfulness.

bīmnak - بیمناک - երկչոտ, վախկոտ, սարսափահար - боязливый, трусливый, пугливый - fearful, afraid, timorous.

bist - بیست - քսան - двадцать - twenty.

bīš - بیش - ավելի, շատ - много, значительно - more, much.

bēš - غم، اندوه، رنج - վիշտ, տխրություն - печаль, скорбь, грусть - trouble, sadness. - арм. višt.

bēšaj - پزشک - բժիշկ - врач - medical man. - ав. baēšaza, сскр. bhešaja.

bīšāmrūt - فرمول دوبار تکرار شونده - ֆորմուլա, որ կրկնվում է երկու անգամ - формула, повторяющаяся дважды - formula which are to be repeated twice.

bišazinītan - معالجه کردن - բժշկել - лечить - to cure.

bīšītan - آشفتن، غمگین کردن - վշտացնել, հուզել - возмущать, опечалить - to vex, trouble, afflict, disturb.

[bita] xānak, xāna - خانه - տուն - дом, жилище - house.

[bitānak] bēkānak (bēgāna) - بیگانه - օտարական - чужестранец. foreigner, stranger.

bit см. būtan.

[barā, bilā] bē - به، بی، دی، بر، غیراز - նույնիսկ, բացի - даже, кроме - by on, in, for, to.

bīkard - کرد، آورد - նա արեց - он она оно сделал-а-о - he she or it did.

be ka - غیراز آن - բացի դրանից - кроме того - except that.

be hač - بجز - բացի - кроме - except, without.

bāxtār - نجات دهنده - փրկող, ազատող - освободитель, спаситель. - redeemer, releaser, saviour.

buxtārih - آزادی، نجات - ազատություն - свобода - freedom, liberty.

Buxt Artaxšīr - ... - մի գյուղի անուն - назван. одного села - name of a village.

būxtan. bōž - نجات دادن، آزاد کردن - ազատել - освободить - to make free, to save.

band - بند - կապ, շղթա - связь, узы - a band, bandoge, chain. - арм. band - тюрьма.

bōd. bōi - بوی - բույր, հոտ - запах, аромат - perfume, fragrance. - арм. boyr.

bōd - زندگی، خرد، هوش - կյանք, խելք, հոգի - жизнь, разум, душа - intellect, spirit, life. - сскр. buddhi.

[bavīhūnstan] xᵘāstan - خواستن - կամենալ, պահանջել, խնդրել - желать, хотеть, просить - pray, beg, wish, to desire.

[bavēhūnišn] xᵘadišn - خواهش - կամք է ցանկանալ, ցանկություն - желание - will, wish, inclination.

bōyēnītan - خوشبو کردن - բուրել - благоухать - to scent, to perfume.

bōītan - بوئیدن - բուրել - благоухать - to smell, to perfume.

bandūr - سنگریزه، زمین خشک - խիճ, չորացած գետին - высушенная земля, щебень - gravel, dried up earth.

bandak - بنده - ստրուկ - раб - slave.

būn - بن - բուն, հիմք - основание - foundation, basis - арм. bun. сскр. budhna, ав. buna.

būnbar - ... همه - ամբողջ - все - every thing, the whole.

bun-dahišn – کتاب بندهش' ابان آفرینش – Բունդահիշն – սրբնծագործության հիմունքը – основа миротворения, книга Бундахешн – the book of Bundahishn, the basis of creation.

būndak – بنده – ստրուկ, ծառա – раб, слуга – slave, servant.

bavandak – همه' تمام – բովանդակ, ամբողջ – все – the whole, all. – др. п. ba(n)daka. арм. bovandak.

bovandakīh – انجام' تمام – վերջ, լրացում – конец, дополнение – end, fulfilment, termination, complection.

bunak – بنه – աղխ – войсковой багаж, обоз – baggage of troops.

bunē-dātih – آفرینش اصلی – նախնական սկզբնագործություն – первоначальное создание – original creation = bun-dahišn.

bunē-dātak – اساس اولی – նախնական հիմունք – первоначальное основание.. original basis.

boz – بز – այծ – коза – goat.

burāmētan – گریه زاری کردن – ողբալ, լալ լինել – рыдать, плакать, стонать.. vex, to afflict, cry, to groan .. наст. вр. 3 л. burāmēt.

burdar – بردار' برنده – բեռնակիր, կրող – носящий груз, носильщик – a bearer of burdens, supporting.

būritan – بریدن – կտրել – резать – to cut. – ав. bray.

borand, barand – بوران' طوفان – փոթորիկ – буря, буран.. арм. boran.

būland – بلند – բարձր – высокий – high, tall.

būlandih – بلندی – բարձրություն – высота – hight, loftiness.

burzāvand – بلند – բարձր հայացք – высокий взгляд – having exhalting vision.

būrzāk, būrzāi – جلیل عظیم' بلند' بزرگ – հոյակապ, մեծ, փառահեղ – великолепный, великий – grand, magnificent.

burzēn, ātur burzēnmihr – یکی از سه آذران مشهور – երեք հռչակավոր կրակներից մեկը – один из 3ˣ знаменитых огней – one of three celebrated fires.

burzēnitan – بلند کردن – բարձրացնել – поднимать – to lift.

bar - بَر - պտուղ, միրգ - плод, фрукт - fruitage, fruit. - gp. n. bara.

bar - بَر - գավառ, շրջան, կալված - область, имение - domain, district.

barhānak - برهنه - մերկ, տկլոր - голый - bare, naked.

brād - ... - աստղագիտական տերմին - астрономический термин - an astronomical expression.

barōmand - برومند - հարուստ, բարեբեր - богатый, обильный - fertile, rich.

[barxun] pačēn (pāzīn) - بزکوهی - այծյամ - горная коза - mountain goat.

brahm - جامه - հագուստ - одежда - garment, clothing

bar-hamak - با هم - միասին - вместе - together.

barājyak - درخشان، روشن - լուսավոր, պայծառ - светлый, блестящий - shining, bright

brāzišak - مزین - զարդարուն - украшенный - decorated

barašnih - مادر - մայր - мать - mother.

barātar - برادر - եղբայր - брат - brother. - ав. brātar, скр. bhrātar.

[barbitā] vispūr - شاهزاده، سردار - թագավորազն, զորավար - царевич, генерал - prince, general, leader.

barbut - بربط - քնար - лира - barbitos. - арм. barbut.

[bərīyā] baxš - بخش، قسمت - մաս, բաժին - часть, доля - a part, portion.

barīn - برین - վերին, հավիտենական - высший, верхний - higher, supreme, perpetual, eternal

[blihenišn] baxšenišn - تقدیر، بخت - ճակատագիր, բախտ - судьба, рок, участь - destiny, predestination

[blihenitan] tāšitan - ایجاد کردن، آفریدن - ստեղծել - создавать - to create. наст. вр. 3 л. tāšēt, прош. вр. tāšit

bordxʷarreh - صاحب فر - փառավորված անձ - прославленная личность - who bears or wears glory.

barsnom - ... - ... -

связка священных ветвей - the sacred twig bundle. - ав. barəsma

barsom-dān - برسمدان - արկղ բարսմունքի ճյուղիկների համար - ящик для брусков барсома - the case for holding the rods barsom.

brīn - دقیق، ظریف - մանրամասն, նուրբ - подробный, тонкий - subtile, minute

brīnōmand - دقیق - նուրբ, մանրամասն - тонкий, подробный - subtile

barījan - بازن - печь, печка - a portable stove, an oven.

brū - ابرو - бровь - հոնք - the eye brow. - др.п. brūva.

Brōač - بروچ، بهروچ گجرات - Բրոաչ Գուջարաթում - город в Гуджерате - a city in Gujarat.

brūk-tāk - ابرو - հոնք - бровь - eye brow.

[barvar] brātar (brādar) - برادر - եղբայր - брат - brother.

balūt - بلوط - կաղնի - дуб - oak-tree.

barmavand - دلسوز - ողբալի - плачевный - piteous, mournful.

burz - بلند، برز - բարձրություն, բարձր - высота, высокий - tallness, tall.

burzītan - بلند کردن - բարձրացնել - поднимать - ennoble, exalt, elevate.

[b(a)syā] bātak (bāda) - باده - գինի - вино - wine. - паз. bāda.

barsom - برسم - սրբազան ճյուղիկներ - священные брусики. - sacred twig, bundle. - ав. baresman, арм. barsmunk'.

barsomdān - برسمدان - բարսմադան - посуда для барсома. - receptacle of barsom.

barsom-čīn - برسم چین - բարսմ հավաքող - уборка барсома. - for cutting the barsom, barsom gathering.

Barašnum - رسم آئین تطهیر - մաքրման ծես - церемония очищения. - ceremony of purifying.

barštan - بریان کردن - թխել, խորովել - печь, жарить - to bake, to fry.

[barte] duxt = [barte] duxt.

[basīm] x^v ōš - خوش - հաճելի, գեղեցիկ, քաղցր, լավ - приятный, красивый, сладкий, хороший - agreable, delightful, sweet, good.

[basīmīh] x^v āšīh - خوشی - հաճույք, ուրախություն, երջանկություն. -

наслаждение, радость, счастье - delight, pleasure, cheerfulness.

[basimavač] xᵘašavač - خوش آواز - հաճելի ձայն - приятный голос. - having a sweet tone.

[basīmtom] xᵘaštom - خوشترین - ամենահաճելի - самый приятный. - sweetest.

[basīmtar] xᵘaštar - خوشتر - ավելի հաճելի - приятнее - sweeter.

[basryā] gōšt - گوشت - միս - мясо - meat. - пaз. gōšt.

bastan - بستن - կապել, փակել - связать, закрывать - to bind, close. - др.п. basta, ав. band, сскр. bandh.

bastak - پسته - պիստակ - фисташка - pistachio-nut.

[bapgūn] kušk - قصر، کوشک - պալատ, դղյակ - дворец, вилла. - palace, villa. - паз. kōšk, арм. kʻušk.

baprak - سگ آبی - կուղբ - выдра - a beaver, an otter. - ав. bavri

bajīnak = bōjīnā.

bazāyin - بزه کار - հանցապարտ, մեղապարտ - грешник, преступник - criminal, unclean, sinful.

[bajōjyā] tanvār (tanbār) - شکم - փոր - живот - womb, belly.

bačak - بچه - երեխա, զավակ - дитя, сын - a child, an offspring.

bačak - گناه - մեղք, հանցանք - грех, вина - crime, sin.

bačakkar - گناهکار - մեղապարտ - грешник - criminal, sinful.

bažašk - پزشک - բժիշկ - врач - physician. - ав. baišazia, арм. bžišk.

bažaškīh - پزشکی - բժշկություն - медицина - medicine.

[b(e)šrōntan] brištan - برشته کردن، بریان کردن - խորովել - жарить - to roast.

[batyā] sīnak (sina) - سینه - կուրծք - грудь - breast. - паз. sinak, sina.

dah - ده - տասը - десять - ten. - ав. dasa, сскр. daça.

guh - گه - կղկղանք - экскременты - excrement.

sa - چهل - քառասուն - сорок - forty.

gāh - تخت، جا، گاه، پس - Գաթա, գահ, աստիճան, այն ժամանակ.- Гата, трон, степень, в то время - Gatha, dignity, place, a seat, a throne, afterwards, at that time, then, after.

gāhvārak - گهواره - օրորոց - люлька - cradle.

dahij - 1) دهیک - տասանորդ - десятая часть - tithe. 2) جهیز - օժիտ - приданое - dowry.

dahīk - تاراج، غارت - ասպատակություն, ավերածություն. - грабеж, опустошение - havoc, ravage, devastation.

dahīkīkē - անորոշ (դևերի նկատմամբ) - неясно (в отношении дьяволов) - not clear (relative to demons).

dāyak - دایه - դայակ - кормилица - a wet-nurse, арм. dayak

dīhlīz - دهلیز - դահլիճ - вестибюль, галлерея - a vestibule, a gallerie, portico. - арм. dahlič.

Yazdān - ایزدان (یزدان) - հրեշտակներ, որ գործում են ընդդեմ Ահրիմանի - ангелы, действующие против Ахримана - name of the spirit, who is the principle of good opp. to Ahriman.

yazdānmenišnīh - خداترسی - աստվածավախ, աստվածապաշտ - богобоязненный, набожный - with attention to God, mindful of God.

yazdānpahlūmīh - عظمت یزدان - աստծո մեծություն - величие бога - grandeur of God.

dahom - دهم - տասներորդ - десятый - tenth.

Dahāk - اژدها - հատ. անուն. - собств. имя - proper noun.

dahišn - دهش، هدیه - նվեր, ընծա - подарок - gift, donation

[dābā] zarr - زر - ոսկի - золото - gold. - ав. zairi.

[dābhōnəstan] xanditan - خندیدن - ծիծաղել - смеяться - to laugh. арм. xndal.

[yəhabūntan = dābuntan] dātan - دادن - տալ, շնորհել - дать, даровать - to give, bestow, grant. - наст. вр 1 л. dahom, 3 л. dahēt, мн. ч. 3 л. dahēnd. - повел. накл. 2 л. dah. - прош. вр. dāt.

Gayō(k)mart – کیومرث – առաջին մարդու անունը – имя первого человека – the name of first man.

dahyūpat – پادشاه – արքա – царь – king.

dahyūpatih – پادشاهی، سلطنت، حکومت – թագավորություն, իշխանություն, կառավարություն – государство, правительство, власть – rulership, government, sovereignity.

dās – داس – մանգաղ, գերանդի – серп, коса – a sickle, a reaping-hook.

gās – گاه، جای، جا – գահ, տեղ, ժամանակ – трон, место, время – throne, place, time. – ав. gatu, gaδu, др.п. gaθu, арм. gah.

Gās – گاث – Գաթա – Гата – Gatha.

gasi atravaxšān – جایگاه آتروخشان – Ատրավախշ մոգի տեղը, որ բոցավառում է կրակը – место мага Атравахша, воспламеняющего огонь – the place of the Atravachsh the priest who kindles the fire.

gādeh – اسم بیماری – մի հիվանդության անուն – название одной болезни – name of a disease or sickness.

[jayā] rag – رگ – երակ – вена – a vein. – арм. erak.

[yaxšunak] dara – دارا – ունեցող – имеющий – possessor, holder.

[yaxsənuntan, jāsōnitan] dāštan – داشتن – ունենալ – иметь – to have, hold. – наст. вр. 1 л. dāram, 3 л. dārēt, повел. накл. 2 л. dār, прош. вр. dāšt. – др.п. √dar – dārayamiy, adāraya.

[yahsənunišn] dārišn – دارش – ունեցվածք, կայք – имущество, достояние – possession, domain, wealth.

dahīk – آسیب، آفت، تاراج – կողոպուտ, ավերածություն – грабеж, бедствие, опустошение – ravage, havoc, devastation.

dāyak = dāyak

dahišn – دهش، آفرینش، هدیه – արարչագործություն, նվեր – дарование,

сотворение - creation, a donation, a gift.

Daity - دائتی - Մի գետի անուն - название одной реки - name of a river.

[yəhityunišn] aburtišn - آوردن نفس زفیر - արտաշնչում - выдыхание - bringing, inhaling (the breath).

[yəhityuntan] ābartan, abar - آوردن - բերել, կրել - приносить, носить - to bring - наст. вр. 3 л. ābarēt, мн. ч. 1 л. ābarēm, мн. ч. 3 л. ābarēnd, прош. вр. aburt.

dahyatič - جران شیرخواره کشته - կաթնակեր անասուն - مزرعه - արտ - нива, сосун (животное) - a sucking babe, a field sown and beginning to look green.

yāsmin - یاسمن - հասմիկ - жасмин - jasmine.

gāv - گاو - կով, եզ, ցուլ - корова, вол, бык - a bull, bullock, cow.

[gebin] - pēšanīk - پیشانی - ճակատ - лоб - forehead, front.

yān - بخشش انعام - Նվեր, ընծա - подарок, дар - gift, benefit.

jān - جان - հոգի, ոգի - душа, дух - self, mind, vital spirit.

gan - جنس نوع - տեսակ - сорт, порода - kind, sort.

[dānāk, zānāk] toxm - تخم بذر - ձու, սերմ - яйцо, семя - an egg, seed.

dānāk - دانا - գիտուն - ученый - a learned man. - мн. ч. dānākān. - др.п. adānā - знал. - ав. zan, сскр. jānāti.

dārēnak - میوه پوست دار - կեղևով միրգ - плод в скорлупе - shell fruit, kernel fruit.

dānākīh - دانائی - իմաստություն, գիտություն - мудрость, знание - wisdom, knowledge.

dānākīhā - ماهرانه استادانه - հմտաբար - умело, искусно - learnedly.

dāng - دانگ - դրամի կամ մսխալի մի քառորդը - четверть одного дрохма или мискаля - the forth part of a drahm or a miscal.

[dong] mēvak - میوه - պտուղ - плод, фрукт - fruit.

yāvētān - جاویدان - հավիտենական - вечный - eternal. - арм. հավետ

yavētānak - جاودانی - հավիտենականություն - вечность - eternity.

gardūt – گرانداد – հարուստ արոտավայրեր, բազմաթիվ կենդանիներ – богатые пастбища, множество скота – rich postures, the wealth of cattle. – ав. gaōdana, сскр. gadhana.

jānapspar – جان سپار – անձնվիրող – самоотверженный – life sacrificing

[yihvōnih] bavih – بود، هستی – էություն, գոյություն – сущность, существо – entity, existence, being.

[yihvonš] baš – باش – եղիր, կաց, մնա – будь, оставайся – be, stay.

[yihvōnitih] bavētih – تمام هستی – ամբողջ գոյությունը – все бытие, all existence.

[yihvōnišn] bavišn – باید بود – պետք է լինի – это должно быть – it must be.

[yihvōntan] būtan – بودن – լինել – быть – to be, become. – наст. вр. 3 л. bavet или bēt. мн. ч. 3 л. bavēnd. сослаг. накл. 3 л. bāvāt, прош. вр. būt, перф. 1 л. būtham. 3 л. būt-ē, мн. ч. 3 л. būt-hand. др. п. √bav – abavam, сскр. √bhav – bhavati, ав. √bav – bavaiti.

jānūk – زانو – ծունկ – колено – a knee.

dan-kaš – دانکش – հատիկ քաշող (մրջյուն) – носящий зерно (муравей) corn carrying, what carries away corn.

dānak – دانه – հատիկ, սերմ – зерно, семя – grain, seed.

dānak-kaš = dan-kaš.

dānar – 1) زمان، وقت، فرصت – ժամանակ, պատեհություն, առիթ. – время, удобный случай – time, occasion, opportunity. – 2) دینار – արաբ. չափ դինար – арабск. мера динар – a mesure arabic: dinar.

yavar (jār) – زمان، فرصت – ժամանակ, պատեհություն – время, удобный случай – time, occasion, opportunity.

[gāvars] arzan – ارزن – կորեկ – просо – millet.

[šōlman] došak^u = dōšak^u – دوزخ – դժոխք – ad-hell. – арм. džoxk'.

dahūm – دهم – տասներորդ – десятый – tenth.

dānistan = [havētōnstan] dānistan.

[yəhančəluntan] apurtan - تاراج کردن - հափշտակել, խլել.- грабить - to plunder, to take away.- паз. apardan.

dāništn - دانش - գիտություն - знание - knowledge, science.

danišnōmand = danišnmand - دانشمند - գիտնական.- ученый, мудрый - learned, wise.

danišnkāmak - دانش طلب علم جو - գիտության ծարավի - жаждущий знания - desirous of knowledge.

dāk (day) - داغ - խարան, նշան, սպի - клеймо, тавро, знак.- a brand, any mark, hot or scar.

yāxant - یاقوت - հակինթ - рубин - a ruby.- арм. yakint.

Yazdakart - یزدگرد - Հազկերտ - Яздгерд - Yazdgerd.

dār - دار، عود (آلت موسیقی) - դար, երաժշ. գործիք - муз. инструмент.- a music instrument.

dar - یار، šahrdār - شهریار.

dar - دار، درخت - ծառ - дерево - tree.- gp.n. dāru.- ab. dairi; арм. darastan - cag.

yār - یار - բարեկամ, „յար" - друг - friend.

dar - دار - կախաղան - виселица - a gibbet, a gallows.

Dārāb - دارا، داریوش - Դարեհ - Дарий - Darius.

Dārāē Dārāyān - دارای دارایان - հատ. ան.- соб. им.- prop. noun

dārāyān - خانواده داریوش - Դարեհի գերդաստանը - семейство Дария.- the family of Darius.

dārīn - چوبی - փայտե - деревянный - wooden.

dārūk - دارو - դեղ - лекарство - medicament.- ab. drva-.

[dārōntan, dxllōntan] tarsitan = tarsitan - ترسیدن - վախենալ - бояться - terrify, to fear.

dālman = tālman - عقاب سیاه - սև արծիվ - черный орел.- an eagle, a black eagle.

gām - Zaorra! یا تیر آبی ! jivam.- jiram ...

jivam или молоко, смешанное с Zaotra – jivam or milk mixed with Zaotra.

gām – گام – քայլ – шаг – a step, footstep.

jām – جام – գավաթ – чаша, кубок – a cup, a goblet.

dahm – دهم دادگر – արդարացի անձնավորություն – справедливая личность – just person.

simōr – سمور – սամույր – соболь – sable. – арм. samույր.

dahmānkart – دهمان کرد – բարեպաշտ մարդու ձեռքով շինված – сделанный рукой набожного человека – made by pious persons

Jamāsp – جاماسپ – Ջամասպ – Джамасп – Jamasp.

dāmāt – داماد – փեսա – зять – son in law.

dāmātīh – دامادی – ամուսնություն – брак – marriage.

yamik-paz – [illegible] – ապակեգործ, բրուտ – стекольщик, гончар – a manufacturer of glass vessels, a potter.

yāmak – جامه – հագուստ – одежда – garment, robe.

daxmak – دخمه – կրակապաշտների գերեզմանատուն – кладбище зороастрийцев – tomb, sepulture.

[yəhamtōnišnīh] rasašnīh – رسش رسشن – հասնելը, ժամանելը – прибытие, приход – arriving, reaching.

[yəhamtōntan] rasitan – رسیدن – հասնել, ժամանել – прибыть, достигать – to arrive, to reach. – наст. вр. 3 л. rasēt, мн. ч. 1 л. rasēm, 3 л. rasēnd, прош. вр. rasit, 3 л. мн. ч. rasit hand.

gāsān – گاهان – Գաթաները – Гаты – Gāthās.

gāsānbār – گاهنبار – վեց օր, որի ընթացքում ստեղծվել է աշխարհը – 6 дней, в течение которых сотворен мир – the six days in which the world was created.

gāsānīk – گاهانیک – Գաթաների վերաբերյալ – Գաթայի բարբառ – относительно Гат, диалект Гат – belonging to the Gathas.

[illegible] = [illegible] - dāsr = dasrak - [illegible] قسمت - часть, подарок - մաս, նվեր - portion, lot. gift, award.

[illegible] yāsmīn - یاسمن - հասմիկ - жасмин - jasmin. - арм. yasmik.

[illegible] dēhopat - پادشاه - շահ, թագավոր - шах, царь - master, king.

[illegible] gav - گاو - կով, եզ, ցուլ - корова, бык, вол - cow, bull, bullox.

[illegible] yāzedahōm - یازدهم - տասնմեկերորդ - одиннадцатый - eleventh.

[illegible] dahišn - [illegible] دهش آفرینش - ողորմություն, նվեր, արարչագործություն - милостыня, подарок, творение - alms, a gift, creation. -

[illegible] - Կանխորոշում, ճակատագիր - предопределение - the divine decree.

[illegible] jahišn - جهش پیشرفت - առաջադիմություն - прогресс - progress.

[illegible] dahišnih - خلقت - արարած - создание - creation, created.

[illegible] daxšak - علامت نشانه مطلب [illegible] - նշան, գանք, խնդիր - знак, задача, стремление - sign, problem, task.

[illegible] daxšakōmand - daxšak է - նշանով, աշխատանքով - знаком, задачей - with task, affair.

[illegible] dāštār - دارنده نگهبان - նա, որ ունի - имеющий - holder, keeper.

[illegible] dāštārih - [illegible] استحکام [illegible] - զորություն, ամրություն - укрепление сила, крепость - strength, firmness, bearing.

[illegible] dāštan = [illegible] [yahsənuntan] dāštan.

[illegible] yat - [illegible] - մի հանցանքի անուն - назван. одного греха - the name of a sin.

[illegible] yazat - ایزد - հրեշտակ - ангел - an angel.

[illegible] dāt - داد عدالت رسم - արդարադատություն, դատ, օրենք. - правосудие, право, закон - custom, justice, law. - гр. н. data - арм. dat, datastan. - dataxaz - прокурор. - datavor - судья.

[illegible] dātār - دادار (هرمزد) - արդար և բարեխար (Որմիզդ). - правосудный, милостивый (Ормузд) - distributer of justice (Hormuzd).

dātar - دهنده، بخشنده - պարգևող - дарующий - a granter, a bestower.

dātarih - خلق کردن، دادن - ստեղծելը, տալը - создание - giving, creation.

dātarāstar - [illegible] - արդարադատության պաշտոնյա. - должностное лицо правосудия - a functionary of justice.

dātbarih - عدالت، حکم - արդարադատություն, դատավճիռ. - правосудие, решение (судей) - award, a decree, justice.

Datgodušasp - اسم - հատկ. անվ. - соб. им. - prop. noun.

dātihā - بعدالت - արդարադատորեն - справедливо - lawfully, rightly, justly.

dātikāgās - دادگاه - արդարադատության տեղ - место правосудия - proper and lawful place.

dātik - استاد قوانین - օրենսգետների վարպետ - мастер законов. - master of laws.

dātōbar (dāvar) - داور - դատավոր - судья - judge.

dātavarih = dātobarih.

dātgūb - արդարադատություն ասող - говорящий справедливость - pronouncing the law, speaking justice.

dātan = [yehabuntan] dātan.

gātan - گادن - պառկել մեկի հետ, գրկել - лечь с кем, обнимать - lie with, to embrace.

[yātōntan] āmatan - آمدن - գալ - приходить - to come. - наст. вр. āy - 3 л. āyēt, 3 л. мн. ч. āyēnd. - прош. вр. 3 л. āmat. perf (be) āmat ēstēt. - āmat < *a-gmata < gam. āy = a + i ходить.

[yātōntan, šadarōntan] firistātan - فرستادن - ուղարկել - посылать - to send.

yātūk - جادو - կախարդ, «չարք» - колдун - magitian.

yātūkīh - جادوئی - կախարդություն - колдовство - witchcraft.

yātuk-zat - جادو زده - կախարդի ձեռքով սպանված. - убитый колдуном - killed by magik.

dātōkar - دادگر - արդարադատ - судящий справедливо - lawful judge.

dātar - دادار - արդարադատության վարիչ - администратор правосудия - administrator of justice.

[dātmas] pīr - پیر - ծեր, պառավ - старый, седой - old, of age.

dātastān - حق، حکم، حکومت، دادستان، تاون - դատաստան, օրենք - суд, право - decree, justice, law. - паз. dātestan, арм. datastan.

dātastānīha - عادلانه، منصفانه - արդարորեն, իրավացիորեն - справедливо - lawfully, justly, rightly.

dātastānōmandīh - احکام، مجمع القوانین - վճիռներ, օրենսգիրք - решения, кодекс - decisions, a code of laws.

dātpāsaxᵘ - پاسخ بازخواست، بازپرسی - ինքնապաշտպանության պատասխան, արդարացման պատասխան - ответ на критику, ответ на оправдание - replying in justification.

Dātfarūx - دادفرخ - հատ. անվ. - соб. им. - prop. noun.

= 2, = دو، دوم - երկու, երկրորդ - два, второй - two, second.

[gabā] kapīč - کپیچ - մի չափ - мера - a measure. арм. kapič.

[dubhā] gayah - گیاه - խոտ - трава - grass. - паз. giā, gayā, gīhā.

[gabra] mart - مرد - մարդ - человек - man. - ав. marəta, др.п. martiya

[gabrāūm] martum - مردم - մարդ - человек - mankind, man.

[gabrāxovar] mart xovar - آدمخوار - մարդակեր - людоед - man-eater.

[gabrōntan] burtan - بردن - տանել - носить, таскать - bear, to carry. скр. bharāmi, ав. barāmi, арм. berem.

[gabašyā] angamēn - انگبین - մեղր - мед - honey.

duvāzdah - دوازده - տասներկու - двенадцать - twelve.

jeh - جهی - անառակ կին - блудник-ница - a prostitute.

[dībā, dēba] vurk (gurg) - گرگ - волк - wolf.

[s(a)bsaba, šbšba] mōd (mōy) = mōd - موی - մազ - волос - hair.

dado - داد، آفریدگار - արարիչ - создатель - creator, granter.

dēn - دین - կրօն - религия - religion. - ав. daēnā, поз. din, dinīk.

dīn - [illegible] - տասներորդ ամիս եւ ամէն ամսի 24-րդ օրը - десятый месяц и 24-ый день каждого месяца - the tenth month and 24th day of each month.

jīvan. jīun - شیر آمیخته با آب - կաթը խառնած ջրի հետ, որ գործ է ածվում ծիսական արարողությունների համար - молоко смешанное с водой для церемониальных надобностей - milk mixed with water used for ceremonial purposes.

[bēn] andar - اندر - մէջ - в - (with) in. - ав. antarә.

[bēnmiyān] andarmiyān - درمیان - մէջտեղը - в середину - in the midst.

[dīna] dātastān = dātastān.

savah - یکی از هفت کشور - յոթը երկրներից մէկը - один из семи стран - one of seven quarters.

sanāh - [illegible] - զէնք, գործիք - оружие, орудие - instrument, weapon.

savāh = savah.

sūxar - سرخ - կարմիր - красный - red. - ав. suxra, др.п. θuxra.

[dīnāīh] dātastānīh - [illegible] - վճիռներ, օրենսգիրք - решения, кодекс законов - decisions, a code of laws.

savāk - [illegible] - արեւելեան աշխարհամաս - восточная часть света. the eastern region of the earth. = savah.

gyāk, jīnāk - جا - տեղ - место - place.

gyān graftan - جای گرفتن - занимать место - տեղ բռնել - to find a place, to take a place, to take hold of.

dīnākās - [illegible] (دین آگاه) - հմուտ կրօնական հարցերում - опытный в религиозных вопросах - well-versed in religious knowledge.

sukr = sūxar.

dīvār = dīvōl - دیوار - պատ - стена - a wall, a parapet.

dēnār - دینار - դինար, ոսկե դրամ - динар, золотая монета - a dinar, a gold coin.

dīnāvar - دین ور، یار دین - կրոնքին օժանդակող - поддерживающий религию. one who promotes religion, helper of religion.

sūxtan - سوختن - վառել - зажигать - to burn. - наст. вр. 3л. sūjēt.

dīn-būrtār - دیندار، متدین - բարեպաշտ - набожный - religionist, pious.

[sōbrā] ōmēt - امید - հույս - надежда - expectation, hope.

sang - سنگ - քար - камень - a stone.

Sind - سند - Հնդկաստան, մանավանդ արևմտյան Ինդոս գետի հոսանքը - Индия, в частности течение реки Инд - India, particularly the western regions of the river Sind or Indus.

[dagnyā, daknyā] muγ - درخت خرما - արմավենի - пальмовое дерево - palm tree.

sangīh - سنگینی، گرانی - ամրություն, ծանրություն - твердость, тяжесть - heaviness, hardness.

sardār - سردار، زعیم - զորավար, հրամանատար - полководец, командующий - commander, leader.

dīvyasna - دیو پرست، بت پرست - դիվապաշտ, կռապաշտ - идолопоклонник, поклонник дьяволов - an idol worshipper.

sardārīh - سرداری - հրամանատարություն - командование, chiefship, rank of sardar.

sangīpēl - زنجفیل - կոճապղպեղ, զանգզաֆիլ - имбирь - ginger.

sūsani spēt - سوسن سپید - սպիտակ շուշան - лилия - the white lily. - арм. šušan.

[sōsōbarbītā] parastuk - پرستو - ծիծեռնակ - ласточка - swallow.

snēzak - برف آور - ձյունաբեր - приносящий снег - snow-bringing.

snēd - ابر - ամպ - облако, туча - a cloud. - мн. ч. snēdān.

dēnīk - دینی - կրոնական - религиозный - religious.

sanvar - کمان - աղեղ - лук, арка - a bow, an arch. - ав. θanvar.

sandakih - اجرا ابنا - կատարում - исполнение - execution

Dinkart - دینکرت - Դինկարդ - Динкарт - Dinkart.

dēn pursišnih - پرسش دین [illegible] - կրոնական հարցաքննություն. расспрос по религии - religious inquiry.

denutak - ماده - մատակ, էգ - женского пола - female. - گاو دوشا ... - կով, որ վերջերս ծնել է - կաթնատու կով. - молочная корова. корова, которая телилась недавно. - a milch cow, a cow that lately calved.

sūk - سوگ - սուգ - плач, траур - sorrow, mourning. -

suk - سود نفع - օգուտ, շահ - польза, выгода - benefit, advantage. арм. sug

sōk - سوی سوک - կողմ - сторона - side.

sōkā = šōkā.

sōkand - سوگند - երդում - клятва - an oath, swearing.

Sokšiyans - [illegible] - ապագա Վերածնիչ, Զրադաշտական կրոնի փրկիչ - будущий восстановитель, спаситель Зороаст. религии. future renovator, saviour in the Zaratushtrian religion.

divar - دور دایره - շրջան, ծիր - круг, сфера - a circle.

Saur - اسم دیو - մի դևի անուն - имя одного дьявола - name of a demon.

sūr - شام چاشت ناهار - ճաշ - обед - dinner.

sūlāk - سوراخ - ծակ - дыра - a hole.

sūlākhūmand - سوراخ دار حلقه - ծակ, օղակ - дырявый, круг - with a hole, a ring.

sūlāčak - سیخ - շամփուր, շիշ - вертел - grill, a roasting spit.

sur-parrak - سرخ بالدار - կարմիր թևերով - с красными крыльями. - with red wings.

sūr-čašmih - شورچشمی - չարաչք - недобрый глаз - evil eye.

[sōmah(a)r] dik (dig) - دیروز - երեկ - вчера - yesterday.

sūmb - سم - սմբակ - копыто - a hoof, foot. - арм. smbak.

[sūsyā] asp - اسپ - ձի - лошадь - horse. - мн. ж. aspān. - др. п. aspa, ав. aspa, арм. asp в сложениях, напр. aspatak - наездник, набег

[illegible] asp-rōt - اسپ روت - ձիան փորոտիքը - внутренность лошади. - entrails of a horse

sust - سست - թույլ, ծույլ - вялый, ленивый - lazy.

sūstih - سستی - ծուլություն - лень, вялость - idleness, laziness.

sōftan - سفتن - ծակել, շաղափել - сверлить, буравить - to bore, to pierse.

sōjāk - سوز - բոցավառում, այրում - воспламенение, горение. flaming, burning.

sojēnitan - سوزانیدن - այրել, վառել - сжечь, зажигать - to set on fire.

sanjitan - سنجیدن - կշռել - взвешивать - to balance, to weight.

sōčak - سوخته - այրված - сожженный - burnt.

[sojrōnatan, soč(a)rānitan] apurtan (awurdan) = [yəhančəluntan] apurtan.

sōjišn - سوزش - այրում - сжигание - burning, conflagration.

Sōšiyans = Sōkšiyans.

snešar = snēšar - ریختن، [illegible] - թափել, ձյան գալը. выливать, проливать, падение снега - pouring, pelting, falling of snow.

sūt - سود - օգուտ, շահ - польза, выгода - benefit, advantage.

sūtōmand = sūtimand - سودمند - շահավետ - выгодный. - profitable, advantageous.

sūtxᵛāstar (سود خواه)، سود خواستار - օգուտ ցանկացող (ուրիշներին). - желающий выгоду (другим) - desiring profit to others.

sūtīh - سودی - շահավետություն - выгодность, прибыль. - advantageousness, profitableness.

sūtēnītan - سودیدن - շահ ունենալ - иметь выгоду - to benefit, to advance in prosperity.

dām - دام، حیوان - ոչ գիշատիչ չորքոտանի - не хищные животные. - every -ind of quadruped that is not rapacious.

[gadeh] xʷarr - فر - փառք - слава - glory. - арм. p'ark'.

[yadeh] dost - دست - ձեռք - рука - hand. - др.п. dosta, ав. zosta.

saman - یاسمن، سمن - հասմիկ - жасмин - jasmine (a flower).

samanizartbod - بوی یاسمن زرد - դեղին հասմիկի բույր - аромат желтого жасмина - scent of yellow flower.

samanispētbōd - بوی یاسمن سفید - սպիտակ հասմիկի բույր. - аромат белого жасмина - scent of white jasmine.

dastgirān - دستگیران - պաշտպաններ, օգնողներ - защитники, помогающие - supporters, protectors, helpers.

dastdātih - کمک - օգնություն - помощь - assisting, helping.

dastiyāmak - یکدست جامه - մի ձեռք հագուստ - костюм - suit of cloths.

dastkārih - کار دست - ձեռագործ - рукоделие - handwork.

dastkart - ملک - դաստակերտ, կալվածք - поместье - domain.

gēhān - جهان، گیهان - աշխարհ - мир, свет - world.

gēhāndar - جهاندار - աշխարհակալ - завоеватель, покоритель - protector of the world, king.

dō - دو - երկու - два - two.

gōh - گُه - կղկղանք - экскременты - excrement.

ganāk - شریر - չար - злой - malicious.

Davānōs - اسم خاص - հատ. անվ. - собствен. имя - proper noun.

dōēvak - نیم، دونیک - կես - половина - half.

ganākē mēnūk - اهریمن - Չար ոգի (Ահրիման) - злой дух, Ахриман - malicious spirit, Ahriman.

gavāzan - گوزن - լեռնային եզ - горный бык - mountain ox.

ganāk mēnak ganāk mēnūk.

gohr - گهر - գոհար - жемчуг - jewel. - арм. gohar.

dvār - در - դուռ - дверь - a door. - скр. dvāra, ав. dvara, арм. dur.

gavāritan - گواریدن - մարսել - перевариваться - to digest.

Dvazd homayast - پرستش ۱۲ یزدان - 12 յազատներին պաշտամունք. культ 12 язат - the worship of 12 yazatas.

davāzdah - برج دوازده - կենդանակ - зодиак - the zodiac, the celestial girdle

duxt - دخت، دختر - դուստր - дочь - daughter. - арм. duxt

jūxt - جفت - զույգ, «զուխտ», լուծ - пара, ярмо - pair, a yok

dūxtan = dūšitan - دوشیدن - կթել - доить - to milk

Dnbavand - دماوند - Դմավենդ - Дмавенд - Damavand

dubān, davān - دوان - վազող - бегающий - running

gobak .. 1) گویا، گوینده - խոսող - говорящий - speaker. - 2) گواه - վկայություն - свидетельство - witness.

jōbāl, gavāl - جوال - պարկ, «ջվալ» - мешок - a sack, a bag.

davāl - دوال - գոտի - пояс, ремень - a belt

dōbār - دوباره - կրկին, երկրորդ անգամ - вторично - twice.

dōbarēnitan - راندن - վազեցնել, քշել - заставить бегать, гнать - to drive out, to cause to run.

dūbārstan, dvāristan - دویدن - վազել (դևերի մասին). - бегать (о дьяволах) - to run (about demons). - ав. dvar.

duvāzdahom - دوازدهم - 12-րդ - 12-ый - twelfth

gavrīh - گودال، حفره - փոս - яма - a low lying ground, pit

[gōbyā] huzvān - زبان - լեզու - язык - tongue

[dōb(a)rā] šapšer - شمشیر - սուր, թուր - меч, сабля - sword

gōbišn - گفت - խոսք, խոսակցություն - речь, разговор - a saying, conversation, speech < guftan

gōbišnōmand - پرگو - շաղակրատ - болтун - talkative, garrulous.

gōbišnīh - گویا گفتار - խոսող, -խոս - говорящий - speaking. -

drojgōbišnīh - دروغگوی - սուտխոս - лжец - false speaking.

gunbat - گنبد - գմբեթ - купол - a vault, coupola, tower. - арм. gmbet.

jōē, jūe - جوی - գետակ - ручеек - a running stream, brooklet.

gand - گند، بوی بد - գարշահոտություն - вонь - a foul smell, a stink.

gund - سپاه، فوج - գունդ, զորագունդ - полк; взвод - an army, troop. - арм. gund.

gung - گنگ - համր - немой - dumb, mute.

guy - گوی - գնդակ - мяч - a ball, golf-ball.

zong - آلت موسیقی - զանգ, երաժշտական գործիք - занг, муз. инструм. zang, music instrument.

Gogušasp - اسم خاص - հատ. անձ. - соб. им. - prop. noun.

[jōdān, jūdān] yuvān - جوان - երիտասարդ, ջահել - юноша. youth.

dondān - دندان - ատամ - зуб - a tooth.

gušan - جانور نر - արու կենդանի - самец - a male animal, male.

dušnam - دشنام - պարսավ - брань, ругань - a reproach, abuse.

duš gubišn - گفتار بد - չարախոսություն - злословие - evil speaking

dušgand - بدگند - գարշահոտություն - зловоние - foul smelling.

dušgandakīh - تعفن گندیدگی - գարշահոտություն - вонь - foul stench.

ganditan - گندیدن - նեխել, հոտել - гнить, вонять - to stink, to emit bad smell.

[jōjan] drahm, dram - درم - արծաթե դրամ - сереб. монета. - money, silver coin. - арм. dram.

gandak - گندیده - հոտած, նեխած - гнилой - stinking, fetid.

gandakīh - گندیدگی تعفن - գարշահոտություն - зловоние - stench

gandarv - اسم دیو است - մի դևի անուն - назв. одного дьявола. - name of a demon.

gōkartan - قی کردن استفراغ - փսխել - рвать - to vomit, throw out.

yavak pāhnā - جو پهنا - գարու չափ հաստ - толстый как ячмень - thick as a barley.

Gokeren – درخت مقدس – Մի սրբազան ծառի անուն – название одного священного дерева – the name of a sacred tree.

gōkart – haomā درخت – առասպելական հաոմա ծառ – мифическое дерево хаома – a mistic tree, white haoma tree.

yut – جدا – առանձին, անջատ – отдельно – separate.. av. yūto.

yutāk – جدا – ջոկ, անջատ – отдельно – separate, devidet.

[yutdinā] yutdātastān – اختلاف – անհամաձայնություն. – разногласие – disagreement.

yutgīvak – جداگاه ، علیحده – առանձին տեղ – особое место. – a separate place.

yutdevdat (…) Vendidad – وندیداد – Վենդիդադ. օրենք դևերի դեմ – Вендидад – закон против дьяволов. – Vendidad – the law against the demons. – یکی از کتب اوستا – Ավեստայի գրքերից մեկը – одна из книг авесты – one of the Avesta books.

yutdēn – دین بیگانه – օտար հավատ – иноверие – of an alien religion.

yūt yut – جدا جدا – առանձին առանձին – отдельно – separately.

davītan – دویدن – վազել – бегать – to run.

yūtkēš – از کیش دور شده – ճշմարիտ կրոնից հեռացած – отделенный веры – one who is separate from true religion.

yavītarīh – بدبختی – դժբախտություն – несчастие – misfortune.

yūtrastagān – معتقد بادیان غیر زرتشتی – ուրիշ դավանանքի պատկանող. – исповедующий другую, не зороастрийскую религию. – non Zoroastrians, of other customs.

yūtrastakīh – بطرز دیگر تغییر – տարբեր ձևով, փոփոխություն. – разным образом, изменение – different fashions, variation, diversification.

[yūtmen] yūthač – جز از ، جدا از – ջոկ, անջատ – отдельный – separate from.

gōn = gōnak.

jor - جو - գարի - ячмень - barley.

gannāk mēnūk = gannāk mēnūk.

duvārišn - بدوید دور - պետք է շուրջ վազել - должно бегать кругом - must run round.

gond - بوی بد گند - գարշահոտություն - зловоние - stench

gurd = gurt

gond - فوج گُند - գունդ, զորք - войско - crowd. - араб. jund

gond - تخم بیضه - ամորձիք - яичко - testicle.

gung - گنگ لال - համր - немой - dumb

dōvad - دوتا دوتا - երկպատիկ, երկնակի - двойной, удвоенный - two fold, double.

gondak = gondak - گندیده - հոտած - смрадный - stinking.

gandakih - تعفن گندیگی - գարշահոտություն - зловоние - stench, fetidness.

gōnak - رنگ گون - գույն, ներկ - цвет, краска - colour. арм. goin.

drudist - تندرست سالم - առողջ - здоровый - vigorous, healthy.

drudistih - tan drudistih - تندرستی - առողջություն - здоровье - health

drust - درست - ուղիղ, ճշմարիտ - правильный - right.

drustīhā - درستی - ճշմարտապես - верно, точно - perfectly.

gō vajār - کلمه بکلمه - բառ առ բառ - дословно - verbatim, explicit.

dozax - دوزخ - դժոխք - ад - hell. - арм. džox-k'

guzenak - شیرینی از گردو گزینه - գոզինախ - сладость из ореха - pasty made of walnut. - арм. gozinax.

dōzang - دوپا - երկոտանի - двуногий - biped, twolegged.

yōk - یوغ - լուծ - иго, ярмо - a yoke for oxen. - ав. yuj.

gūkāi - گواهی - վկայություն - свидетельство, показание - testimony, evidence.

gūkan - ویران کردن - ավերել - разрушать - destroy.

dōkānak - دوتا - կրկնակի, զույգ - двойной - a pair, double.

gōkās – گواه – վկա – свидетель – witness.

yōkitan – یوغیدن – եզները լծել – запрягать (волов) – to yoke oxen.

gōr – گور – վայրի էշ, գրաստ – онагр, дикий осел – a wild ass, the onager.

dūr – دور – հեռու – далеко – distant, far. – ав., др.п. dūra–.

gul – گل – ծաղիկ, վարդ – цветок, роза – a flower, rose.

dōl – دول – Ջրհոս համաստեղության – Водолей – the water bearer (the 11th sign of the Zodiak). – арм. doil – ведро.

gulān-baxš – احتیاج بغذا – սննդի կարիք – нужда в питании. – need of nourishment.

jōlāh – بافنده – ջուլհակ – ткач – a quiver. – арм. julhak.

gūrbāh = gūrbak – گربه – կատու – кошка – cat.

gurg – گرگ – գայլ – волк – a wolf. – ав. vəhrka, др.п. Varkāna

Gūrgan – گرگان – Գորգան – Горган – Gūrgān.

vurkānīk – گرگانی – Վրկանական – Урканский – Hyrcānian.

dūlak – دلو، کوزه – դույլ – кувшинчик – a cup, a goblet, a pitcher.

dūrak – دوردور، اطراف – շուրջը, բոլորտիքը – кругом вблизи. – round, about, around.

gūrsnak – گرسنه – քաղցած – голодный – hungry.

gōrsakīh – گرسنگی – քաղց – голод – hunger.

gūlzār – گلزار – վարդերի այգի – сад роз – a garden of roses.

(вм.) yūrtāk – غله – հատիկ – зерно – corn, grain.

yūrtā-ard – آسیا دستی – ձեռքի աղորիք – ручная мельница. – hand-mill.

yūrtak = yūrdāk – غله، بذر – հատիկ – зерно – corn, grain.

gurtīh – زره گرد – հերոսի զրահը – кольчуга героя – mail of hero.

gurt – گرد، پهلوان – հերոս – герой – brave, a hero.

gurtak – کلیه، قلوه – երիկամներ – почки – kidney.

[yōm] rōč – روز – օր – день – day. – imrōč – امروز – այսօր – сегодня – today. – ав. raočah, др.п. rauča.

dūm - دم - պոչ - хвост - a tail

gūmān - گمان - կարծիք, ենթադրություն - мнение, предположение - opinion, supposition, - арм. an-guman

gūmānīh - تردید، گمان، احتمال - կասկածամտություն, ենթադրություն - сомнение, предположение - doubtfulness, supposition

gumartan - گماشتن - կարգել, նշանակել - назначать.

gumārtak - گماشته - հավատարմատար, գործակալ - уполномоченный, агент - commissary, agent. - арм. gumartak - отряд

dūmb, dūmbak - دنب، دمب - դմակ - курдюк - tail

dūmbalak - دنبک - թմբուկ - барабан - hand drum

gumēxtan - آمیختن - խառնել, բաղադրել - смешивать - mingle to mix. - наст. вр. gumēčet.

gōmēj - ادرار گاو - գոմեզ, կովի մեզ - коровья моча - cows urine. арм. gomez.

gomēčak - بهم پیوسته، متصل - միացած - соединенный вместе. - united.

gumēčakīh - اتصال - միացում - соединение - amalgamation

gumēčišn - آمیزش، اتصال - խառնուրդ - соединение - mixture

gumēčišnīh - آمیزش کیهانی - խառնուրդ տիեզերական իմաստով - соединение в смысле космическом - mixture in meaning of cosmic

[zenā] ēn - این - այս - это - this. - др.п. aina.

[zenā dīyāk] ēn gīyāk - اینجا - այստեղ - здесь - here.

[zenič] ēnč - این نیز - այս նույնպես - это также - this also.

garmak - گرمک - թարմ հաց, վաղահաս փոքր սեխ, առաջին պտուղ - свежий хлеб, скороспелая маленькая дыня, новины, первины - fresh bread, an early melon, first fruit.

rōč [yōm] - kasest - کوتاه‌ترین روز - ամենակարճ օր - самый короткий день - the shortest day.

rōčmahest – روز مهست – ամենամեծ օր – самый длинный день – the longest day.

rōč (yōm) šapān – روز شبان – ցերեկ-գիշեր – сутки – days and nights.

[yənsəbūntan, yənsəguntan] statan – ستدن – ստանալ – получать – to receive, to take. – повел. накл. 2 л. stan.

dusrav – بدنام – խայտառակ, անամոթ – опозоренный – dishonoured.

dusrāvīh – رسوائی – խայտառակություն – позор – ignominy.

gōspand – گوسفند – ոչխար – овца, баран – sheep.

gōspandhōmand – گوسفنددار – բազմաթիվ ոչխարների տեր – имеющий много овец – pastoral, having flocks.

gōspandzār – آغل گوسفند – ոչխարի փարախ – овчарня – a sheep cote in a mountain.

dōst – دوست – բարեկամ, ընկեր – друг, товарищ – a friend.

gōštān – آغل – փարախ – овчарня, загон – stable for cattle.

dōstīh – دوستی – բարեկամություն – дружба – friendship.

dostan – جواب دادن – պատասխան տալ – отвечать – to reply.

dōpād – دوپا – երկոտանի – двуногий – with two feet.

gōpīn, gōfīn – چکش، پتک – մուրճ, „գոփին" – молот – a hammer. арм. gop'in.

Gōpet – [Persian gloss] – մի արարածի անուն, որ կիսամարդ [illegible] և կիսակով – имя одного существа, бывшего на половину человек и наполовину корова – the name of a creature who was half human being and half cow.

[gōpkōnītan, gōp(a)kon(a)tan] ōzītan (ōzidan) – گزند زدن – վնասել – нанести ущерб – to damage. – наст. вр. 3 л. ōzīnēt.

gūfrāk – هشیار، بیدار – աչալուրջ – бдительный – watchful.

[gōftā, guftā] panīr – پنیر – պանիր – сыр – cheese. – арм. panir.

gōftār – گوینده، گفتار – խոսող – говорящий – speaker.

guftan, gob – گفتن – խոսել, ասել – говорить – to speak, to say.

наст. вр. 1 л. gōbam, 3 л. gōbēt. — прош. вр. guft. — perf. guft ēstet,

др. п. gaub-, gaubataiy. — ав. gu-

dōpatkar — دوپیکر سه‌پیکر — Երկվորյակ — созвездие Близнецов. — Gemini, the third sign of the Zodiac.

gūč (gūž) — گوز گز — ընկույզ — орех — walnut. — арм. ənkoiz.

dūz — دزد — գող, ավազակ — вор, разбойник — a thief, robber.

ganj — گنج — գանձ — клад — a store, hoard, hidden treasure. арм. ganj.

dūjāpāstih — دزدیار — օժանդակություն գողին — помощь вору — helping the thief.

dujīh — دزدی — գողություն — воровство — theft, larceny.

dūčīnak — نیش دوزنه — ծակող բան, միջատի խայթոց — колющая вещь, жало насекомого — something that pricks, the sting of an insect.

ganjinak — گنجینه — գանձարան — казна — barn, a treasury.

ganjobar (ganjovar) — گنجور — գանձապահ — казначей — treasurer.

ganjūr — گنجور — գանձապետ, հարուստ մարդ — казначей, богатый человек — treasurer, a wealthy man.

duzt — دزد — գող, ավազակ — вор, разбойник — a thief, a robber.

dūztītan — دزدیدن — գողանալ — воровать — to rob, to steal.

gōš — 1) گوش — ականջ — ухо — ear. — ав. gaoša, др. п. gauša. 2) روز گوش ամսվա 14-րդ օրը — 14-ый день месяца — 14th day of month.

dōš — دوش دیشب — անցյալ գիշեր — прошлая ночь — last night.

dūš — վատ, չար — بد زشت — дурной, злой — ugly, bad, evil.

dōš — دوش شانه — ուս — плечо — the shoulder.

gonišn — کشتن — հարված, սպանություն — удар, убийство — killing, strike.

gošn, gošnak — جانور نر — արու կենդանի — самец — male animal.

dōšax — دوزخ — դժոխք — ад — hell. — арм. džox.

duškīm, dušxīm — دژخیم — դահիճ, ջալլադ — палач — an executioner. арм. dźxem.

dušxvārīh – دشواری – դժվարություն – трудность – uneasiness, discomfort.

dūšaxʷīk – دوزخی – դժոխային – адский – hellish, belonging to hell.

dušxʷārīk – هراسان – սարսափած – устрашенный – frightened.

gōšōmand – گوشدار – ականջ ունեցող – имеющий уши – with ears.

dušhūvaršt – بدکردار – վատ գործ – плохое дело – wrong action, evil deed, ill done.

dušxvatāyih – بد پادشاهی – վատ թագավորություն – плохое царство.. bad kingdom.

dūšhampūrsakīh – بد گفتگو – վատ խոսակցություն – плохой разговор.. evil conversation.

dušhūmat – بد اندیشه – չար միտք – плохая мысль – a bad thought.

dūšākās – بدبرنادان – անգիտակից, տգետ – невежа, неуч – having bad knowledge, ignorant. – duš + ākās. – арм. акаh – знающий.

dūšāram – دلپسندی خوشی – հաճույք, վայելչություն – удовольствие.. pleasance

dōšārmīh – مهر محبت – սեր, խանդաղատանք – любовь, умиление.. affection, love.

dūšāpak – بدنام – վատահամբավ – с плохой репутацией. – ill-famed, of bad repute.

dūšdānāk – نادان – տգետ, վատիմաց – неуч, плохо сведующий – evil knowing, ill informed.

dūšdahāk – شریر بدذات – չարագործ, չարամիտ – злобный, злонамеренный – mischievous, of bad nature, of evil creation.

dušdām – کسیکه مخلوقات بد دارد (اهرمن) – նա, որ վատ արարածներ ունի (Ահրիմանը). тот, кто имеет плохие создания (об Ахримане) – having bad creatures.

dušīh – بدی شرارت – չարություն – злоба – wickedness, badness.

yōšdāsar – آیین تصفیه با برشنوم – մաքրագործման բարսմունքով – церемония очищения через барсом – the Bareshnom ceremony of purification.

yōšdāsarinītan – تصفیه کردن نظیف کردن – մաքրագործել մաքրել.. очищаться – wash, cleanse, to purify.. ab. yaoždaiti

yōšdāsargar – دستور که آیین تصفیه را انجام دهد – մաքրագործում կատարող քուրմ.. жрец, совершающий очищение – the priest who purifies.

dūšdēn – بی دین بددین – անօրեն, անբարեկիրթ – нечестивый, беззаконный. – inhuman, impious

dušgōbišn – بدگو – չարախօս – клеветник, злослов – detractor, a slanderer.

dušvahāk – ناقابل، بی‌قیمت – անարժէք, անգնահատ – ничего не стоющий. – worthless, inestimable.

gūšvār – گوشوار – գինդ – серьга – an earring.

dušnām – دشنام – պարսաւ – брань, ругань – bad names, abuse.

dušxim – بدخو، کج‌خلق – վատաբարոյ – плохого нрава – illnatured.

Gušnasp – یکی از سه آتش بزرگ – երեք մեծ կրակներից մէկը – один из трех великих огней – one of the three great fires.

gūšak – گوشه – անկյուն – угол – angle, a corner.

gūšak – غیب‌گو، پیشگویی کننده – գուշակ – предсказатель – foreteller. – арм. gušak.

dōšak – خوش، دلپسند، دلپذیر – սրտահաճոյ – приятный – pleasant.

dūšak – بد، شریر – վատ, չար – злой – wicked, bad, evil.

dūšak – دوشک – ներքնակ, դոշակ – матрац, тюфяк – bedding, quilt.

dūškāmakīh – بی‌اختیار – ակամա – невольно – unwillingly. – арм. džkamak.

duškāmkartārīh – بدکاری، بدکرداری – չարագործութիւն. – злодейство – villainy, wickedness.

duškanīk – زن بد – վատ կին – плохая женщина – a bad woman.

dušrām – درشت، ناخوش – չար, հուզված – злой, смущенный – displeased.

dušravišnīh – زندگی شریر – չար կեանք – злая жизнь – evil life.

dušramīh – اضطراب، تشویش – մտահոգութիւն, հուզում – волнение, смущение – agitation, excitement.

dušmēn – دشمن – թշնամի – враг – enemy. – мн.ч. dušmēnān.

dušmēnišn – بداندیش – վատախոհ, չարամիտ – недоброжелательный – malevolent, malicious.

dūšman – دشمن – թշնամի – враг – enemy. – арм. t'šnami.

dūšmanzatār – غلبه کننده دشمن – թշնամիներին հաղթող – победитель врагов – defeater of enemies.

dušmat = dušhūmat.

dūš.sāyak – دژسایه – վատ ստվեր ունեցող – имеющий плохую тень – of evil shadows, having bad shadows.

dōšastar – [illegible] – արեւմուտք – запад – west.

dušpātaxšāhīh – پادشاهی بد – վատ թագավորություն – плохое царство – evil sovereignty.

dušcašmīh – چشم بد – նախանձոտություն – зависть – jealousy.

jušišn – جوشش – եռացում – кипение – a strong desire, agitation.

gūšt – گوشت – միս – мясо – meat, flesh.

Yōšti fryān – [illegible] – հատ. անվ. – имя соб. – proper noun.

gūštin – گوشت دار – մսոտ – мясистый – fleshy.

gūštdān – [illegible] – մսի աման – посуда для мяса – a dish or tray for meat.

dūt – دود – ծուխ – дым – smoke.

[jōtā] nāmak – نامک – նամակ, գիրք – письмо, книга – book, letter. – арм. namak.

dōtāk – دوتا – կրկնակի – двойной, удвоенный – twice, double.

joltan – جلیدن – ծծել, կլանել – грызть, глотать – to gnaw, to devour.

dūtak – خاندان – ընտանիք, տուն – семья, дом – a family, household.

dūtak-mān – خاندان – տոհմ, մեծ ընտանիք – большая фамилия, род – a tribe, a large fam.

gantum – گندم – ցորեն – пшеница – wheat.

gēs – گیس – գանգուր, խոպոպ – локон, завиток – ringlet, curl.

isuš – یخ – սառույց – лед – ice. – ab. isu –

gēsvar – گیسور – գիսավոր – имеющий локон – having braided hair.

dīk – دیگ – կաթսա – котел – a pot, kettle.

dīr – دیر – ուշ, դանդաղ – поздно, медленно – late, tardy, slow.

gēl – گل – ցեխ, կավ – грязь, глина – clay, mud.

dil – دل – սիրտ, միտք, հոգի – сердце, мысль, душа – the heart, mind.

yask – [illegible] – հիվանդություն – болезнь – disease.

dit – 1) دیگر – այլ – другой – another. – 2) [illegible] – [illegible]

тогда, после – then, afterwards, after.

dītan = [astuntan] dītan.

gētīk – گیتی – աշխարհ – мир, свет – the world.

dēpak – دیبا – դիպակ – парча, шелк – brocade. – арм. dipak.

Dīvsārm – اسم خاص – հատ. անվ. – имя соб. – a proper noun.

[yazbhōntan] yaštan – قربان کردن، نیاز کردن، پرستیدن – հարգանք մատուցել, պաշտել, աղոթել – почитать, приносить жертву – to worship, to sacrifice, adore, to pray. – арм. yašt.

yazd – ایزد – աստված, հրեշտակ, յազատ – бог, ангел – God, angel

[yezdruntan] kašidan, nītan – بردن کشیدن – քաշել, տանել. – таскать, носить – to drag, to drive, to convey.

gazītan – گزیدن – կծել – խայթել – кусать, жалить – to bite, to sting.

dazītan – سوختن گدازیدن – այրել, վառել – сжигать – to burn, to inflame.

[yazrōntan] nītan, nay – بردن – տանել, բերել – носить – to bear to conduct, to carry. – наст. вр. 3 л. nayēt, мн. ч. 3 л. nayēnd, др. п. nay – anayam, скр. nay – nayati, ав. nayeiti.

yek – یک – մեկ – один – one.

[dakyā] pāk – پاک – մաքուր – чистый – clean, pure.

[yekavimūntan] ēstātan. 1) ایستادن – կանգնել – стоять – to stay, to stand.

[yaktibōnstan] nipištan = nipištan.

[yiktəluntan] ōžātan, ōžan – کشتن – սպանել – убить – to kill.

dar – در، باب – դուռ, արքունիք – дверь, дворец – a door, a gate, a palace.

gar – کوه – սար, բլուր – гора, холм – a mountain, a hill.

dar – اندر – ներս – в – into, within, in.

yal – یل، پهلوان – հերոս – герой – a brave warrior, a hero.

dil = dil.

gil = gil - گل - ցեխ, կավ - грязь, глина - clay, earth, mu..

draya - دریا - ծով - море - sea. - др.п. draya, ав. zrayah.

drayāp - دریاب - ծով - море - sea. - <* drav + āp.

drāitan ср. drāyitan.

garān - گران - թանկ, դժվար, մեծ, ծանր - дорогой, трудный, большой,
тяжелый - precious, difficult, great, heavy. - ср. ст. garāntar

drahnā - درازی، طول - երկարություն - длина - lenght.

drahnād - درازی، طول - երկարություն - длина - lenght. - ср. drāgā..

darandarzpat = darandarpat - دربذ اندرزبد - գլխավոր
խորհրդատու - глава советников - chief of the counsellors.

garhōmand - توانا، انبا - հզորություն, մեծապատվություն. -
могущество, мощность - powerfulness.

darham - درهم آمیخته - խառնաշփոթյալ - смешанный - intermixed.

garāmīk - گرامی - սիրելի, թանկագին, պատվական - дорогой,
милый, любимый - revered, beloved, dear, precious. -

garāmīkīh - اکرام - հարգանք - уважение - respect.

drāyētan - صحبت کردن (درایدن) - խոսել (Ահրիմանի մասին). -
говорить (про Ахримана) - talk (about Ahriman).

dargās - درگاه - դուռ, մուտք, լուսամուտ - дверь, вход, окно.
the lower threshold, door, a gate, a window.

gilēn - گلین - կավե - глиняный - made of clay, earthen.

garivpān - گریبان - փողպատ, օձիք, գրպան - воротник, ошейник,
карман - throat protector, collar. - арм. grpan (карман).

grivak - گردن گیره - պարանոց, բլուր, բարձր - шея, холм - neck.

daryuš - درویش نیز - աղքատ, դարվիշ - нищий, дервиш - poor, needy.

daryušīh – درویشی – աղքատություն – нищета – beggary, indigence.

giristan – گریستن – լալ, արտասվել – плакать – to cry, to weep.

gardastak – [illegible] – բույն (վնասակար արարածների). – гнездо вредных животных – a burrow of noxious creatures.

derim = deram – پول، لکه – փող, բիծ – деньги, пятно – spot, coin

drīpak – فقر، بینوایی – չքավորություն – бедность – beggary, misery.

darītan – دریدن – պատառոտել – разрывать – lacerate, rend, to tear.

grōh – گروه – խումբ – группа – a troop. – арм. groh.

dravā – توافق – համաձայնություն, ներդաշնակություն – согласие, гармония – accord, consent, agreement, harmony.

drūxtan – دروغ گفتن، عهدشکستن – ստել, խոստումը դրժել – лгать, нарушать (обещание) – to lie, to break or violate a promise.

grōb – نی، نیلبک، چوب – եղեգն, ձեռնափայտ – камыш, тростник, палка – a peace of bamboo, a stick.

grav – گرو – գրավ – залог – pledge, a wager.

drōb, drōγ – دروغ – սուտ – ложь – lie. – др. п. drauga.

drōg – دروغ – սուտ – ложь – lie, false, untrue.

drang – قوی، درنگ – ամուր, դանդաղ – сильный, медлительный. – strong, firm, delay.

garuk, galuk – گلو – կոկորդ – горло – throat.

grūgan – گروگان – գրավական, պարգև – ставка, залог, наказание. – pledge, stake, penalty, an award. – арм. grav, gravakan

giravišn – مذهب، کیش، ایمان – հավատ – вера – a faith, creed.

drōgīh – دروغگویی – ստախոսություն – лживость – falshood.

drōn – درون، نان مقدس – դրոն, սրբազան հաց – дрон, священный хлеб. – a consecrated wafer. – ав. draonah, паз. darūn.

druvand [illegible] – [illegible] –

последователь друджа, неверующий – irreligious, an infidel.

druvandīh – دروندی، بی‌دینی – անհավատություն – безверие – irreligiousness.

darūk – تخته پاره – տախտակի կտոր – дощечка – planks.

galūk – گلو – կոկորդ – горло – throat.

druk – دروغ – սուտ – ложь – falsehood, lie.

druγ – دروغ – սուտ – ложь – falsehood, lie.

druž – دروج، دیو زن، دروغگو – դրուջ, կինդև, ստախոս – друдж, женщина дьявол, лжец – a liar, female demon. – др. п. druj, adurujiya солгал, ав. draoj – druženti, санскр. drōh–.

dranj – حرف زدن، گفتن – խոսել – говорить – to speak. – ав. drang–

družīh – دروغ – ստախոսություն – ложь – falsehood, lie.

dranjēnītan – بنجوا صحبت کردن – կամացուկ խոսել – говорить шопотом. to utter softly.

družītan – فریفتن – խաբել – обманывать – to dupe, to cheat.

dranjišn – سخن، کلام – բառ, խոսք – слово, речь – a word, saying.

droš – دروغ – սուտ – ложь – untruth.

društ – درشت – խոժոռ – крупный – fierce.

drūt – درود – գովեստ, օրհնություն, ողջույն – восхваление, благословение, приветствие – salutation, prosperity. – ав. drvotāt, арм. drovat восхваление.

darutan – درودن – հնձել, կտրել – жать, подрезать – to reap, to cut.

garōtman – جای گرزمان – Ահուրամազդի գահույքը – место трона Ауромазды – throne of Hormozd.

sat – صد – հարյուր – сто – one hundred. – ав. sata, санскр. çatá.

[jalkā, jarkā] tarak – تره – պրաս (բույս) – лук порей – parsley.

hazar – هزار – հազար – тысяча – one thousand. – арм. hazar.

[sallatā] pōst – پوست – մորթի – кожа, шкура – skin. – наз. pōst.

garm - گرم - ջերմ, տաք - теплый, горячий - heated, warm, hot. - др.п. garma-, скр. gharma-, арм. jerm.

daram - درم، درهم - դրամ, փող - дирхем, монета - a silver coin, money. - арм. dram.

darmān - درمان، دارو - դեղ - лекарство - medicament. - арм. darman.

garmānak - جامه گرم - տաք հագուստ - теплая одежда - a warm clothing.

garmak - گرما - ջերմություն - теплота - warmth, heat.

garmāpak - گرمابه - բաղնիք - баня - warm bath, bath house.

garmīh - گرمی - ջերմություն - теплота - warmth, heat.

garmak - گرمک - վաղահաս սեխ - скороспелая дыня - an early melon.

durust - درست - ուղիղ, կատարյալ, առողջ - верный, прямой, совершенный - complete, perfect, safe. - ав. drwa + asti; др.п. duruva.

giristan - گریستن - լալ, արտասվել, ողբալ - плакать - to cry.

darpān - دربان - դռնապան - привратник - porter, doorkeeper. - арм. barapan, darapan.

darpān sardār - رئیس دربانان - դռնապանների գլխավոր - глава привратников - chief of the gatekeepers

darpušt - سر قلعه - ամրոց, բերդ, դղյակ - крепость, твердыня, замок - bastion, fort, a castle.

drafš - درفش - դրոշակ - знамя, флаг - flag. - арм. drošak.

darpuštīh - استحکام - ամրություն, պնդություն - сила, прочность - strength, firmness.

griftar - گرفتار - գերի, շղթայակապված - пленник, арестант - prisoner, a captive.

griftārōmand - گرفتار آمیز - գերի, բանտարկյալ - пленник, арестант - prisoner, a captive

griftan - گرفتن - բռնել, վերցնել, գերել - брать, поймать - to gripe, to catch - др.п. √grab - agarbāyam.

Darazī - درزی - գետի անուն - название реки - name of a river.

garzītan - آمرزیدن - ներել - прощать - to forgive, absolve.

garzītar - گله - բողոքող - приносящий жалобу - one who complains, a lamenter.

garzišn - گرزش - բողոք, գանգատ, հառաչանք, ողբ. - жалоба, ропот, плач, вздох - complaint, murmuring, wailing, groaning.

garčak - مار - oz. pd - змея - serpent.

drafšnik - لرزش - դող, ցնցում - дрожь, дрожание - shaking, quivering, trembling.

dart - درد - ցավ, "դարդ" - горе, скорбь - affliction, pain. арм. dard.

girt - گرد - հավաքում - собирание - hoard, gathering.

girt - گرد - գնդաձև, բոլորակ - круглый - round, spherical.

gartanstan - گردانیدن - պտույտ գալ - вертеться - whirl, to turn about

gartan - گردن - պարանոց, վիզ - шея - the neck.

gartanband - گردن بند - վզնոց - ошейник - necklace, collar

dartak - غمگین، دردناک - վշտալի, տխուր - печальный - pained.

dartmand - دردمند - վշտացած - страдающий - afflicted, in pain

Yam - جمشید - Ջեմշիդ - Джемшид - Jamshid.

dum - دم، دنبه - դմակ - курдюк - the tail. - ав. duma, арм. dmak.

[damā]rōt - رود - գետ - река - river. - др.п. rauta.

daman = zaman.

Damāvand - دماوند - Դամավանդ - Дамаванд - Damavand.

damānak - زمان - ժամանակ - время - time. арм. žamanak.

[damiā]xōn - خون - արյուն - кровь - blood. - ав. vohuni.

Damgan - دامغان - Դամղան - Дамган - Damgan.

damīk, zamīk - زمین - գետին - земля - ground, earth.

zamīkīn - زمینی - հողային, ստորերկրյա տուն - земляной, подземный дом - earthy, subterraneous house.

damīk paz - کوزه‌گر - բրուտ - гончар - a potter, brick-maker.

[damdamyā] = drayap = drayāp - دریا - ծով - море - sea. - др.п. draya, ав. zrayah, скр. jrayas.

damitan - دمیدن - փչել, շնչել - дуть, дышать - to blow

[yəmitūntan] murtan - مردن - մեռնել - умереть - to die.
наст. вр. 3 л. mīrēt, 3 л. мн. ч. mīrēnd, прош. вр. murt, - др. п. mar-, amariatā, ав. mar-framairyeiti, арм. meranim

[yəmitūntak] murtak - مرده - մեռած - мертвый - dead.

[gamla, jamala] uštur - شتر - ուղտ - верблюд - camel

uštur i gošn - شتر نر - արու ուղտ - верблюд-самец. - he camel

uštur i mātak - شتر ماده - էգ ուղտ - верблюд-самка. - she camel

[y^{e}mall^{e}luntan] guftan - گفتن - ասել, խոսել - говорить to speak. - наст. вр. 1 л. gōbam, 3 л. gōbēt, 3 л. мн. ч. gōbēnd. повел. н. 2 л. gōb. - 2 л. мн. ч. gōbēt.. prf. goft ēstēt.

damak - طوفان، کولاک، دم - որոտ, մրրիկ, փոթորիկ - ураган, шторм, буря - hurricane, sturm, tempest.

damistān = zamistān.

damstānīk - زمستانی - ձմեռային - зимний - wintry.

damčīk - زمستانی - ձմեռային - зимний - of the winter, wintry.

jamšīt - جمشید - Ջամշիդ - Джамшид. - ав. Yima-xšaēta.

dast - دست، قدرت، دست - դաստակ, կարողություն - рука, сила - arm, a hand including the fore-arm, power. - арм. dastak. - др. п. dasta, ав. zasta, скр. hasta.

dastōbar - دستور (مجتهد روحانی) - դաստուր, բարձր հոգևորական. - дастур, высшее духовное лицо - high priest.

dastōbarīh - دستوری - դաստուրություն - дастурство. -

dast-gīr - دستگیر، یاور - պաշտպան, օգնական - помогающий, покровитель - protector, an assistant, taking the hand.

jastan - حاصل کردن، بدست آوردن - ձեռք բերել - приобретать - to obtain.

ēstātan - ایستادن - կանգնել - стоять - to stand, to remain.

ēstatak - ایستاده - կանգնած - стоящий - standing, stationary.

dastyārih - دستیاری - օգնություն, աջակցություն - помощь, содействие - assistance, aid, help. - ср. арм. dastiarak

dastgīr kartan - دستگیر کردن - գերել - пленить - take prisoner.

dastak - دسته - ձեռք (հագուստի և այլն), դաստակ, խումբ, խուրձ - рука, ручка, группа - a handle, a handful.

dastak kart - ده، بلوک - դաստակերտ, կալված - поместье, мыза, усадьба - a village, a canton. - арм. dastakert.

dastpānak - گازانبر - ունելի - щипцы - pincers. - арм. dastapan.

dipir - دبیر - դպիր, քարտուղար - писатель, секретарь - a writer, secretary.

dipirih - دبیری - քարտուղարություն - секретарство - post of secretary.

dapirstan - دبیرستان - գրության դպրոց, արձանագրությունների գրասենյակ - школа для письма, контора протоколов - a school (for writing), a record office.

gapar - شکم، رحم - արգանդ, փոր - матка, живот - womb.

[gaprhontan] x^u astan - خواستن - ցանկանալ, կամենալ, խնդրել - желать, хотеть, просить - wish, to desire.

guftan - گفتن - ասել, խոսել - сказать, говорить - to say, tell, speak.

daftan - نفس دمیدن - փչել, շնչել - дуть, дышать - to blow.

ič - نیز - նույնպես, էլ - также - also, too. - др.п. ča, čit.

daž - قلعه، دژ - ամրոց, դղյակ - замок, крепость - citadel, a fort. - др.п. dida.

gaj - گچ - գաջ, կիր - алебастр - mortar. - ав. vičiča.

gizāstak - گجسته، ملعون - անիծված - проклятый - cursed.

[yezbamonstan, dizbamonstan] kamestan - خواستن - կամենալ - желать, хотеть - to desire, wish. - др.п., ав. kāma - арм. kamim.

gačen - گچ - գաճէյ շինված - алебастровый - plasterd, cemented.

gaždōm - کژدم - عقرب - կարիճ - скорпион - scorpion.

girēstak = girastak.

gazitan - گزیدن - կծել, խայթել - кусать, жалить - to bite, sting.

gazūtan - لعنت کردن - անիծել - проклинать - to curse, execrate.

yazišn - پرستش دعای کری - պաշտում, ծիսական աղոթք - почитание, церемониальная молитва - worship, ceremonial prayer. ав. yasna √yaz-. сскр. yaj, арм. yaz-em.

gazišn - نفرین لعنت - անիծում - проклятие - execration, cu...

yazišnkar - پرستش کننده - պաշտող - почитатель - worshiper.

dašn - راست, (دست) - աջ - правый - right. - сскр. dákšina

gašnīz - گشنیز - գինձ - кишнец, кориандр - coriander seed.

[g(a)šotā] nipīkan - نوشته، خط - գրված, ձեռագիր - письмо, рукопись - a writing, a manuscript.

gašt - گشت (بازگشتن) - շրջվել - перевернулся - to turn oneself towards.

dišt - یک قیاس - չափի տեսակ - вид меры - a sort of measure

dašt - دشت - դաշտ, անապատ - поле, пустыня - field, desert. арм. dašt.

yašt - یشت - قربانی - Ավեստայի մի գլուխը, զոհ - глава Авесты - Яшт, жертва - name of a chapter of the Avesta - yasht. sacrifice offering. - ав. yašti < yaz, арм. yašt.

daštan - دشتان حیض طمث - դաշտան - менструация - the menstrual discharge, mestruation. - арм. daštan, ав. daxštavaiti-

daštān-marz - مزاوجت با زن حائض - հարաբերություն դաշտանային կնոջ հետ - сношение с женщиной с менструацией. - sleeping along with a menstrueous woman.

yaštar - کسیکه قربانی بکند - Յաշ, որ յաշտ է անում - тот кто делает яшт. - one who makes a yasht.

yaštan - پرستیدن، قربان کردن، نماز کردن - պաշտել, կոչ մաղթել - почитать, совершать жертвоприношение - to worship, to offer up prayers.

gaštan - گشتن - դառնալ, փոխել - становиться, возвращаться, измениться - to become, to change, to turn.

daštak - دشتک، دوره اول نطفه در رحم - սերմի արգանդում մնալու առաջին շրջանը - первый период пребывания спермы в матке - the first time of sojourn of the sperma in the womb of mother.

yašt-frōhar - کسیکه فروهرش پرستیده شود - նա, որի ֆրավաշին (պահապան հրեշտակը) պաշտելի է - тот, фраваши (ангел хранитель) которого почитаем - whose fravashi is adored.

gat - گرز - մեծ լախտ, «գուրզ» - булава, палица - mace, club. - ав. gada, скр. gadā

dit - دیگر - մյուս - другой - the other.

jat - زود - շուտով, արագ - быстро - soon, swiftly, quickly

yāt-ahūk-vēryōk - یثا اهو ویریو - մի սրբազան բանաձև - священная формула - a sacred formula.

[yᵉtibunstan] nišastan - نشستن - նստել - садиться - to sit down. - наст. вр. 3 л. nišīnēt, plusq. nišast estat, pp. nišastak. - др. п. ni + √had-, caus. niyašādayam. - ав. ni + √hud- nišidaiti, caus. nišādayōiš, скр. ni + √sad- sīdati.

ditikar - دیگر - մյուս - другой - another, other

ditikar - دگر - մյուս - другой - another, other.

[yᵉtitūnstan] nišastan = [yᵉtibūnstan] nišastan.

gatvar - صاحب گرز - լախտի վարող - управляющий палицей - wielder of mace. - ав. gadavara, скр. gadādhara.

gatvarīh - شجاعت - քաջություն - храбрость - courageous.

datak - دد - վայրի կենդանի - зверь - a wild beast

1 ւ - Ս - ե - ա - and. - др.п. utā

Nāhaidyā - نهایدیای بزرگ - մեծ դևերից մեկը - один из больших дьяволов - one of great demons.

niyayišn - نیایش نیایش - օրհնություն, գոհաբանություն. - благословение, благодарственный молебен - benediction, thanksgiving, praise.

vahār - بهار - գարուն - весна - spring. - ав. varna, скр. vasanta.

nihātan - نهادن - դնել - класть - to put, to deposit.

vāxtan - آراستن - զարդարել - украшать - to beautify.

vāxtar - باختر - արևելք կամ արևմուտք - восток или запад. - the east or west.

niyāyišn - پرستش عبادت - երկրպագություն, պաշտամունք. - преклонение, обожание - admiration, divin worship

nāxun - ناخن - եղունգ - ноготь - nail. - скр. nakhā.

[vaxan, vaxin] bandak - بنده - ստրուկ - раб, слуга - slave, servant.

nihān - نهان - թաքնված - скрытый - hidden. - др.п. nidāna -

nihāniha - نهانی مخفی - գաղտնի - секретно, тайно - clandestinely.

nihānjūīč - نهان رودخانه - թաքնված գետ - скрытая река - a hidden river. - nihān (نهان) + jui (جوی) + č (энклитич. част.)

niyāk - نیا - պապ - дед - a grandfather. - др.п. n(i)yāka.

vahāk - بها قیمت - գին, արժեք - цена, стоимость - worth, cost, a price.

niyākī - نیاکی - տատ - бабушка - grandmother. - ав. niyākī

vhar - بهار - գարուն - весна - spring.

vahīk - بزکوهی - այծյամ - серна - capra ibex, bouquetin.

Vahrām - بهرام - Վահրամ, Վահագն - Бахрам - proper noun.

Vahrāmān - ایزد آتش بهرام - Վահրամյաններ, Վահրամի կրակ.

род Бахрама, знаменитый огонь – patron. adj. Vahrām's, an epithet of the most sacred fire.

niyāz – نیاز – կարիք, չքաւորութիւն – нужда, нищета. – indigence, necessity, desire, want. – арм. niaz.

vyāpān – فریفته – խաբուած, գայթակղուած – обманутый, обольщенный – deceived, seduced. – ав. vivāp – безводный

viāpān – بیابان – անապատ – пустыня – desert, wilderness.

vyāpānīk – دلربای فریب – գրաւիչ – пленительный – heart ravishing.

niyazān – نیازمند – կարիքաւոր – нуждающийся – wanting, wishing, desireous.

niyāzānēnītan – آرزومند کردن اغوا کردن – գայթակղեցնել, իղձաւորել – обольщать, соблазнять – to make desireous, to seduce.

nuhāzīkān – (بیاره) برج جدی – Այծեղջիւր – Козерог. – Constellation of Capricorn. – арм. noxaz – козел.

niyāzōmand – نیازمند – չքաւոր – нуждающийся – indigent, supplicating.

nihātan – نهادن – դնել – класть – to deposit, to lay, to set

[vāhīdūnandak] kūnandak – کننده – անող – делающий. – doer, maker.

[vāhīdūnišnīk] kunišnīk – کردنی – անելիք – что должно быть сделано – what must be done, to be done.

[vahiduntan] kartan. – kun – کردن – անել – делать – to do. наст. вр. 1 л. kunam, 3 л. kunēt, 1 л. мн. ч. kunem, 3 л. kunēnd. повел. н. 2 л. kun, 2 л. мн. ч. kunēt. – стр. зал. 3 л. kunīhēt. 3 л. мн. ч. kunīhēnd. – пр. вр. 1 л. kartham, 3 л. kart. perf. kart ēstēt. – др. п. √kar – kunavahy. ав. √kar – kerenaoiti, скр. kṛnōti.

[axazūntan] griftan, gir – گرفتن – վերցնել, բռնել. – брать, ловить – to seize, to take. – наст. вр. 3 л. gīrēt. др. п. grab.

nai - نی - քիթ - нос - nose. - ав nānha, сскр nāsā

nad - آلت موسیقی - երաժշտ. գործիք - муз. инструмент - music instrument

nād - مقیاس طول - երկարության չափ - мера длины - measure of length

vāi - باد - հողմ, քամի - ветер - wind. - ср. wat - ветер

vāi - مرغ، پرنده - թռչուն, հավ - птица, курица - bird, hen

vāi - وای - ախ, վայ - ох, увы - oh, hey. - ав. āvoya

vaik - برج جدی - Այծեղջյուրի համաստեղությունը - Созвездие Козерога - Capricorn, the tenth sign of the Zodiac

vāē vēh - هوای خوب - բարի հողմ, օդ - добрый ветер, воздух - the spirit presiding over good air

vāē vatar - هوای بد - չար օդ, չար հողմ - злой воздух, злой ветер - the demon of bad air.

vāditan - زناشوئی کردن - ամուսնանալ - жениться - to marry

nairik - زن - կին - женщина - a woman. - ав. nairika nāri-če, сскр. nāiri-

vaičak - قرعه - վիճակ - жребий - a lot, a chance - арм vičak

nah - نه - ինն - девять - nine. - ав. nava-, сскр. nava

nān - نان - հաց - хлеб - bread.

vohūgūn - - բուրավետ - благоуханный - odoriferous fragrant

vāng - بانگ - աղաղակ - крик - a cry, a voice.

vāng zatan - بانگ زدن - աղաղակել - поднять крик - to cry aloud, to bowl out.

vānitan - کشتن، فتح کردن - սպանել, հաղթել - убивать, победить - to kill, to vankish

vōrubaršt - یکی از هفت کشور - յոթ աշխարհներից մեկը - один из семи миров - one of the seven regions. = vōručaršt

vōručaršt. см. vōrubaršt.

nahom - نهم - իններորդ - девятый - ninth. - ав. naoma.

Vahuman - - համշասպանդներից մեկը. -

один из амшаспандов – one of hamshaspands. – ав. vohu-manah, скр. vasu-mana.

naxust – نخست – առաջին – первый – first. – арм. nax – сперва.

nihuftārih – راز – գաղտնիք – секрет, тайна – a secret, a mistery.

nihuftan – نهفتن – թաքցնել – скрывать, прятать – to hide.

vanišn – کشتن فیروزی – սպանություն, հաղթանակ – удар, победа убийство – smiting, vankishing.

vahušavr – ... – Գաթաների մեկը – одна из гат – one of gāthas. – ав. vahu-xšaϑra.

nahvat – نود – իննսուն – девяносто – nenty.

noxvat – نخود – սիսեռ, „նոխուդ" – горох – peas.

nāvtāk – ناوتاک – նավարկելի – судоходный – navigable. – ав. navaya – арм. nav – корабль.

vāzišt – نام یک آتش – برق – մի կրակի անուն, բոցավառում – блеск, название одного огня – name of a fire, lightning

vārān – باران – անձրև – дождь – rain. – ав. vāra, скр. vār.

nālān – نالان – հեծեծող, ողբացող – стонущий – lamenting, groaning

vārēnitan – گسترانیدن – լայնացնել – расширять – to enlarge.

nārīk – زن – կին – женщина – a woman. – ав. nāirīkā, скр. nārī.

vāritan – باریدن – անձրևել – дождить – to rain. – см. vārān.

vālitan – افزودن – ավելացնել – прибавить – to increase, grow

nām = [šum, šem] nām

nahambitan – پوشیدن – ծածկել, կրել – покрывать, носить. – to cover, to wear.

nambarak – علی الخصوص مخصوصا – մասնավորապես, հատկապես. – в особенности – particularly, especially.

nāmak – نامه – գիրք, նամակ – книга, письмо – book, letter. арм. namak.

nāmakīh – شهرت – հռչակ – слава – fame, renown.

namčešt – بویژه – հատկապես – в особенности – especially.

nam-čestik = namčest — نامی — հռչակավոր — знаменитый — namely, famous, celebrated.

Vāspuhr — واسپوهر — հատկ. անուն — имя собств. — prop. noun.

vāspuhrakān — آزادگان — արքայազուններ — царевичи — king's sons. — *vais-puvra-ka — < *vis-puvra. — ab. visō-puθra

vāspuhrakāniktar — پاک‌زادتر — ավելի ազնվական — более благородный — more noble.

vaxšišn — افزایش، نمو — աճ, ավելացում — рост, прибавление — growth, increase, augmentation.

vāyitan — وزیدن — փչել — дуть — to blow.

vāstr — علف، چراگاه — մարգագետին, խոտ — пастбище, трава — fodder, hay, grass, pasture.

vāstryōšān — برزگران — երկրագործներ — земледельцы — farmer, peasant, cultivator. — ab. vāstryō-fšuyas.

vāz — بازو — բազուկ — рука, локоть — a cubit, an arm. — сскр. bāhú арм. bazuk.

vāč — دعای پیش از نان — աղոթք ճաշից առաջ — молитва перед обедом — a short prayer usually muttered before meals.

vaj — گفتن، واج — ասել, խոսել — говорить, сказать — speak, say. — ab. сскр. √vač.

vaz — بردن — կրել, տանել — носить, приносить — carry, bear.

vāzār — بازار — շուկա, բազար — базар, рынок — market. — арм. vačar, vačarakan.

vāčik — نواختن آواز، وارَه — նվագել — играть на муз. инстр. — tuning, playing a music instrument.

nāzik — طبع، دلپسند — հաճելի — приятный — agreable, pleasing.

naxčir — نخچیر، شکار — որսորդություն, որս — охота — hunt, hunting. — арм. naxčir — резня.

vāčak — کلمه — բառ, խոսք — слово, речь — a word, a saying.

nāfak — ناف — պորտ — пупок — the navel, nave.

nōvak – گاوآهن – խոփ – плуг, лемех – a plough-share.

vāpar (vawar) – باور – վավեր, ճշմարիտ – доверие, вера – true, belief. – арм. vaver, an-vaver.

vāprīgān – کامل, تمام – լրիվ, լրիվ – полный, законченный – full, complete.

vāftan – بافتن – հյուսել, գործել – плести, ткать – twist, plait, interwine, to weawe.

vāš – مرکب, کالسکه – կառք, սայլ – экипаж, телега – vehicle, a carriage.

Nixšapur – نیشابور – Նիշապուր – Нишабур – Nishabur.

vaxšitan – روئیدن, نمو کردن – աճել, զորանալ – расти – to grow, increase.

vaxšitan – سوختن, شعله زدن – բոցավառվել, վառվել – гореть, пылать, пламенеть – glow, flame, burn. – ав. vaxš-

vaxšišn – ترقی, تطور – զարգացում – прогресс, эволюция – progress, development, amplitude.

vahišt – بهشت – դրախտ – рай – paradise. – ав. vahišta.

vahištīk – بهشتی – դրախտային – райский – paradisical.

vahištoišt – یکی از گاتها – գաթաներից մեկը – одна из гат. – one of the gathas. – ав. vahištoišti.

nāštak – ناشتا – քաղցած – на тощак – fasting.

vātām – بادام – նուշ – миндаль – almond.

vāt-būrt – بادبرده – քամու տարած – унесенный ветром – carried by wind.

Vātgis – اسم یک کوه – մի սարի անուն – название одной горы – the name of a mountain. – ав. Vāiti-gaesa

Vātgīsān – اسم یک ناحیه – մի նահանգի անուն – название одной области – the name of a province

Vātīk[šēdā] dēv – اسم دیو – մի դևի անուն – название одного дьявола – the name of a demon.

vāt - باد - հողմ, քամի - ветер - wind. - اسم یکی از ایزدان و روز ۲۲ ماه
մի յազատի կամ հրեշտակի անուն և անուն ամսի 22րդ օրը. - название одного язата или ангела и 22й день каждого месяца - a yazat or angel and the 22d day of each month. - ав. vāta - сскр. vāta.

vātrang - بادرنگ ، نارنج - կիտրոնի մի տեսակը - род лимона lemon. - арм. varung - огурец

nabānazdišt - خویش نزدیک - մոտիկ ազգական - близкий родственник - a next of kin, a near relation.

[nabrōntan] vitartan = vitartan.

[od] tāk - تا آنکه - մինչև, որպեսզի - до, чтобы - till, until.

naē - نی - եղեգ - тростник - cane.

veh - بِه - լավ, վեհ - лучший, хороший - better, good. - др.п. vahyah-, ав. vahyah. - арм. veh.

nihān - نهان - թաքուն - скрытый - concealed, hid.

nihān kartan - نهان کردن - թաքցնել - скрывать - to conceal, to hide.

nihānīk - نهانی - թաքուն - скрытый - concealed.

vēhīh - بهی ، نیکی - լավություն, առաքինություն. - доброта, благо - probity, goodness.

vēh-dēn - بهدین ، زردشتی - վեհ դին, կրակապաշտական կրոնը. лучшая религия, т.е. религия Зороастра - of the best religion i.e. of that of Zardusht.

nīhīk - هراسان - վախեցած - устрашенный - frightened.

nīhīp - نهیب - վախ, սարսափ - боязнь, ужас - dread, terror.

vēh zāyašnīh - نجیب زادگی - ազնվազարմություն. - благородство - nobleness, good birth

Vehrūt - وه‌رود - Վեհ գետ Արիների - священная река Даити - Veh Dāitī.

vyāstakīh - ... - պայծառ, նշանավոր - выдающийся, выпуклый - salient, befitting.

nīyāz - نیاز - կարոտ, չքավորություն - нужда, нищета - need, want, privation.

niyāzān - ... - սիրահարված - влюбленный - amorous, a lover.

vīxtan - ریختن - թափել, սփռել - проливать, лить - to pour, infuse.

vas - بسیار، بس - շատ - много - many, much. - др. п. vasiy.

vīs - ده، برزن - բնակարան, փողոց - жилище, улица - an abode, a street. - ав. vīs-, скр. viś-.

nīdvarišn - ... - թափել, լցնել - проливать, лить - to pour.

[nasang]andak - اندک - քիչ, փոքր - немного, мало - few, little.

nasuš - دیو نسوش - Նեխման դև - дьявол гниения - the demon of putrefaction.

nīv - دلیر، نیو - քաջ, անվեհեր - храбрый, отважный - a champion, a hero.

nēv = nēvak.

vayu - باد، هوا - օդ, քամի, շունչ - воздух, ветер, дыхание - air, breath.

[vadnā, vandā]zaman = zamān - زمان - ժամանակ - время - time, season.

nyōxšītan - نیوشیدن - լսել, ուշադրություն դարձնել - слушать, внимать - attend to, hear, to listen.

vīn - ... - երաժշտ. գործ. - лютня, муз. инструмент. - a music instrument. - арм. vin.

vīnāk - بینا - դիտող - видящий - observing, seing.

vīnārstan - تعمیر کردن - նորոգել, կարկատել - починять, ремонтировать - repair, repairing.

vēnārišn - تقسیم، تجهیز - բաժանում, դասավորում - разделение, расположение - distributing, dividing, equipping.

vēnārtan – ترتیب دادن، مهیا کردن – պատրաստել, կարգավորել. – приготовлять, упорядочивать – prepare, put in order.

nigānēsār – نگونسار، نگونسر – գլխիկոր, գլխիվայր – кто голову склоняет от стыда, перевернутый – one who hangs the head from shame.

nigōxšītan – نیوشیدن، گوش دادن – լսել, ուշադրություն դարձնել – слушать, внимать – listen, to hear. – < goš – گوش – ухо.

vīnīk – بینی – քիթ – нос – the nose. – ав. vaēna.

Vīvangānān – ازنژاد ویونگهان – Ջամշիդի նախահայր Վիվանգանից ծագող – происходящий от Виванхана, предка Джамшида – descended from Vivangan, the ancestor of king Jamshid.

nēvak – نیکو، نیک – լավ – хороший – fine, good. – др.п. naiba.

nēvakīh – نیکوئی – լավություն – доброта – goodness, elegance.

nēvakēn = nēvak.

nēvakōk = nēvak. – ср. ст. nēvakōktar.

nēvak ravešnīh – رفتار خوب – լավ գործ, բարի ընթացք. – хорошее дело, хорошее поведение – virtuous conduct, good proceedings.

vēnišn – بینش – տեսողություն, աչք – зрение, глаз – sight, vision, the eye.

nyušītar – شنونده – լսող – слушающий – a listner.

nyušītan – نیوشیدن – լսել, ուշադրություն դարձնել – слушать, внимать – hear, listen, pay attention.

nyušišn – نیوش – լսողություն, ուշադրություն – слушание, внимание – hearing, listening, attention.

vizaxtak – خنثی – հերմաֆրոդիտ – гермафродит. – hermafrodite.

Vīzarš – دیو مرگ – Մահվան դևը – дьявол смерти – the demon of death.

nīk – نیک – լավ – хороший – good.

vīr - یل، پهلوان - հերոս - герой - a warrior

virāstār - میر - մի գավառի, մի հիմնարկի կառավարիչ. - начальник области, учреждения - the chief of a province.

virāstan - پیراستن، آراستن - զարդարել - украшать - decorate, embellish. - арм. viram - резать волосы.

virāstak - پیراسته، آراسته - զարդարված - украшенный. - adorned.

Virap - ویراف - Վիրաֆ - Вираф - Viraf.

[nagalia] ataxš = ātaxš - آتش - կրակ - огонь - fire

Niryōsang - نامه بر ایزد - Նիրյոսանգ պատգամաբերը. - вестник Аурамазды - name of the messenger of Ahura mazda.

veryōk - см. yatakik - veryōk.

nirū - نیرو - ուժ - сила, могущество - power, strenght.

nirang - رسم، نیرنگ - մի կրոնական բանաձև դևերին հեռացնելու համար. - Ծիսակարգություն - религиозная формула для удаления демонов. - ритуал - a religious formula used to keep away evil. a ritual.

nirūk - نیرو = nirū.

nilopar - نیلوفر - նունուֆար - лотос - the blue lotus.

= sat ( ) = nist - عمیق ترین - խորագույն. - самый глубокий - the deepest, profoundest.

nirmat - لطف، کمک - օգնություն, շնորհ - помощь, милость. help, assistance, kindness.

vyart - غیرمنصفانه - անարդարացի - несправедливый - injust.

vēm - صخره - վեմ - скала - rock. - арм. vēm.

vīm - بیم - վախ - страх - fear. - ав. vaēma-.

vēm - جای گود - խոր վայր - глубокое место - deep place.

nīm = nīmak = nīma – نیم – կես – половина – half.

vēmār – بیمار – հիվանդ – больной – sick. – ав. vī-mār-.

vēmārih – بیماری – հիվանդություն – болезнь – sickness, desease.

vēmārstan – بیمارستان – հիվանդանոց – больница – a hospital.

nīmāsp – نیم اسپ – Աղեղնավոր, Զոդիակի իններորդ կենդանակերպը – стрелец, девятый знак Зодиака – Sagittarius, the archer, the ninth sign of the Zodiak.

nīmdīnār – نیم دینار – կես դինար – полдинара – half a dinar.

vīmand – مرز، حد – սահման – граница – a frontier.

nīmvand – طرف، مرز – սահման, կողմ – граница, сторона. – frontier, side

vīm-zat – بیمزده – սարսափահար եղած – устрашенный. – terror-struck.

nēmak – جزء، نیم – մաս, բաժին – часть – portion, apart.

nēm-rōč – نیمروز – կեսօր – полдень – mid-day. – арм. nemroz

nēm-rōšn – نیم روشن – կիսալուսավորված – полуосвещенный. – half-lighted.

nēm-pūr – نیم پُر – կես լից – наполовину полный – half-full.

nēm-tārīk – نیم تاریک – կիսախավար – полутемный – half-dark.

vis – کوی – փողոց – улица – street. – др.п. viθ – ав. vis

visp – هر – յուրաքանչյուր – каждый – every, all.

visp-ākās – بسیار دانا، همه آگاه – ամենագետ – всезнающий. – all knowing.

vispat – رئیس قبیله ده یا شهر – պետ, ցեղի կամ քաղաքի գլուխ.. – глава клана, деревни или города – chief of a clan, town or borough.

vīst – بیست – քսան – двадцать – twenty. – ав. visaity.

vīstom – بیستم – քսաներորդ – двадцатый – twentieth.. ав. visanstəma, сскр. vinšatitama..

niz – نیز – կրկին, եւ – также – also, too, likewise.

vīpak, vivak – بیوه – այրի – вдова – widow.

nēzak - نیزه - նիզակ - копье - dart. - ав. naēza, арм. nizak

nēzakvārīk - هنر نیزه پرتاب - Նիզակ նետելու հմտություն. искусство бросать копье - the art of throwing of the spear.

vēčast - شعر - ոտանավոր - стихотворение - stanza, verse.

nīš - نیش - խայթ - жало - a sting.

vēš - بیش، زیاد - ավելի, շատ - более, много - more.

vīš - سم، زهر - թույն - яд - poison, venom. - ав., скр. viša-

viš-hūrūn - سگ خانگی - տնային շուն - домашняя собака. - a house dog. - viš дом.

višōmand - مسموم - թունավորված - отравленный - poisoned, venomous - ав. vishavant, скр. višavat.

nišan - نشان - նշան - признак, знак - sign, mark.

nišak - هویدا، آشکار - հայտնի, «աշկարա» - очевидный, явный - manifest, evident, clear. - < niš см. marvniš.

neišakar - نیشکر - շաքարեղեգ - сахарный тростник. - sugar-cane.

Nišāpūr - نیشابور. см. Nihšapur.

nišapurik - نیشابوری - Նիշապուրցի - Нишапурский. - of Nishapur.

nišip - نشیب - զառիվայր - склон - humiliation.

višak - بیشه - անտառ - лес, роща - wood, a forest.

[nišeh] zan, narik - زن - կին - женщина - woman, female.

[nišeih] zanih - زنی - կնություն, կանացիություն - женство, женственность - womanhood, womankind.

[niše] zankāmakih - زن آرزو - փափագ դեպի կին - пристрастие к женщине - desire for a woman.

višātak - گشاده - բաց - открытый - curved, open.

višuft - آشفت - հուզել, խռովել, գրգռել, խանգարել-

возмущать, волновать, обезуметь – to bring down, to come down.

vit – بید – ուռենի – ива – willow. – ав. vaēti –.

nitūm – کمترین کوچکترین – փոքրագոյն – малейший – smallest.

Vidatafš – اسم چهارم از هفت اقلیم – յոթ աշխարհներից չորրորդի անունը – название четвертого из семи миров – name of the fourth of the seven regions.

vinahkar – گناهکار – Մեղապարտ – виновный – a sinner.

[vinādān] bayān – قوی از خدایان – աստվածներից սերած, զորավոր – могущественный, происшедший от богов. – mighty, descendent of the divine.

vinās – ضایع کردن خراب کردن – վնասել, փչացնել – испортить. – corrupt, damage, to spoil. – наст. вр. 3 л. vināsēt. –

vinās – ضرر گناه – Մեղք, հանցանք, վնաս – вред, убыток, вина – damage, crime, sin. – др. п. *vinasa, сскр. vināsa, арм. vnas.

vināsitan – خراب کردن معدوم کردن نیست کردن – վնասել, փչացնել, ոչնչացնել – вредить, уничтожить, портить – annihilate, ruin, destroy.

vināskar – گناهکار – Մեղավոր – виновный – a sinner.

vināskārih – گناهکاری – Մեղապարտություն – виновность. – a state of sin.

vināskārihā – گناهکارانه – Մեղապարտորեն – виновно – sinfully.

vināst = vināstak – ضایع معیوب – փչացած, վնասված, ապականված – испорченный – rotten, spoiled.

vanāpat = gunāpat – اسم کوهی – Մի սարի անուն – название одной горы – the name of a mountain.

nang – ننگ – խայտառակություն, ամոթ – позор, стыд, срам. – shameful, base, disgrace.

vandātan – بدست آوردن یافتن – գտնել, ստանալ – добывать – to obtain –

vanditan – گرد آوردن، فراز آوردن – հավաքել, դիզել – приобретать, собирать, копить – obtain, to get.

vinastkaka – دندان ضایع شده – փչացած կամ կոտրված ատամ – испорченный или сломанный зуб – broken or spoiled teeth

nun – اکنون، کنون – теперь, ныне – at present, now.

= 1561 vahman – فلان، بهمن – այսինչ մարդը – такой-то человек – anyone, such and such a man

vin آلت موسیقی – վին, երաժշտական գործիք – лютня – lute. арм. vin.

vin sarai – نوازنده وین – վին նվագող – играющий на лютне. lute player.

vin kannār sarai – نوازنده وین کنار – վին քաննար նվագող – играющий на лютне и каннаре – vin kannar playing.

navazdahom – نوزدهم – տասնիններորդ – девятнадцатый – nineteenth

[vanaztōntan] kōftan – کوبیدن کوفتن – հարկանել, ծեծել – бить, колотить – to push, to strike.

nōk – تازه، نو – նոր – новый – new. – ав. nava; скр. náva

nōkīh – تازگی – նորություն – новость – newness

nukzat – نوزاده – նոր ծնված – недавно родившийся – newly born

nōkrōč – نوروز – նոր տարվա օր – день нового года – New years day.

Vōrūbaršt – اقلیم پنجم – 5րդ աշխարհը – пятый мир – name of the 5th of the seven regions of the world.

Vōrūjaršt – اقلیم ششم – 6րդ աշխարհը – шестой мир – name of the 6th of the seven regions of the world.

vanafšak – بنفشه – մանուշակ – фиалка – violet. – арм. manušak.

vanafšak boy – بوی بنفشه – մանուշակի բույրը – аромат фиалки – scent of the violet.

vančišk – گنجشک – ճնճղուկ – воробей – a sparrow.

nizār – نزار ناتوان – տկար, նվաղ, անկարող – бессильный, слабый – distressed, weak.

nizārīh – نزاری ضعف لاغری – վտիտություն, նիհարություն – худоба, худощавость – meagerness, leannes, thinness

II nizārtan – ضعیف شدن – նվաղել, տկարանալ – слабеть, обессилиться – to be weakened, to weaken.. ав. ni+zar–

nazd – نزد – մոտ – близ, возле, подле – near, about.

vazdvar – بزرگ و خوب – մեծ և լավ – большой и хороший. great and good.. ав. vazdvarə–.

nazdīk – نزدیک – մոտիկ, մերձ – близкий, вблизи, около – close to, near.. ср. ст. nazdīktar.. ав. nazda, сскр. nēdiyas.

nazdist – نزدیکترین نخست – առաջին, մերձավորագույն. – первый, ближайший – nearest, the first..

nazdistar – نزدیکتر – ավելի մոտ – ближе – nearer, next.

II Nizēšt – اسم دیو – մի դևի անուն – имя одного дьявола. – name of a demon.. < zēšt. ср. Frazēšt. gizeštak.

II vazītan – وزیدن – փչել (հողմ) – дуть (ветер) – to grow, to blow.

vizand – گزند – վնաս, աղետ – вред, ущерб – damage, injury

= vazaγ – وزغ – գորտ – лягушка – frog.. ав. vazaγa.

vazr – گرز – գուրզ, վարզ, լախտ – булава, палица – club, mace ав. vazra, сскр. vajra, арм. varz.

II [vazalūntan] šutan – شدن رفتن – գնալ, լինել – уходить, быть – to become, to go.. наст. вр. 1л. šavam, 2л. šaveh 3л. šavet, 1л. мн.ч. šavem, повел. н. 2л. мн.ч. šavēt, прош. вр. šut, plusq. šut estāt, pp. šutak.. gp.п. šyav–

vak – غوک وزغ – գորտ – лягушка – frog.

nikān - نکان - թաքուն, գաղտնի, ծածուկ - тайный, скрытый, секретный - buried, concealed, covered, hidden.

nikānītan - نکانیدن - թաքցնել - спрятать - to conceal, hide.

nikan kartan - نکان کردن - թաղել - хоронить - to bury, to inter.

nikās - نگاه - նայվածք, ակնարկ, պահպանություն - взор, взгляд, сохранение - a look, glance, observation. ав., сскр. nikan.

nikāsdārīh - نگاهداری - հոգ, խնամք, պահպանություն - охранение, забота, попечение - watch, care, costody, guard.

[нак(а)в - vak(o)t] madeh, māt(ак) - ماده، مادر - մայր, մատակ - мать, самка - mother, a female. - др.п. māta. - сскр. māta, лат. mater, слав. mati, арм. mayr.

nakīrān - [illegible] - նա, որ աչք ունի ուրիշի ունեցվածքին յուրացնելու - тот, кто старается присвоить чужое имущество - one who looks upon things of other persons, to appropriate them.

nikīrītan - نگریدن نگرستن - նայել, դիտել - смотреть, глядеть - to see, to look upon.

nikīrišn - نگرش - ուշադրություն, նայվածք, դիտողություն - внимание, взгляд, наблюдение - attention, regard, notice.

nikēčišn - نگرش آموزش - վարդապետ, [illegible] - учение, желание, намерение - doctrine, opinion, purpose, intention.

[naksōntan] koštan - کشتن - սպանել - убить - to kill. - ав. √kaoš - kašaiti, сскр. √koš kušnāti.

nikuhitan - نکوهیدن - նախատել, հանդիմանել - упрекать, укорять, порицать - to denounce, to censure.

[nikarg, nikang] kark - کرک کرگ - կաքավ, թռչուն, հավ - куропатка, курица, птица - partridge, fowl.

nikūinitan – نگوهیدن см. nikūhitan.

nikun – نگون، نگونسار – նկուն, վայրիվեր շրջած – опрокинутый, повернутый вверх дном – upside down, inverted, turned.

nikun [maya] ав. – ... – առվակ – река, течение – stream. арм. никун.

nikunsār – نگونسار – նկուն, գլուխը ցած դրած – опрокинутый, кверху ногами – overturned, head downwards.

nakōsitan – ... – դուրս քաշել – вытянуть – to draw out.

[vaksyā, naksyā] xʷastak – خواسته – ինչք – имущество – wealth, riches.

var – دریا – ծով – море, озеро – a lake. – ав. vairi.

var – بر – կուրծք – грудь – the breast, the bosom. – ав. varah. – арм. varapanak. var + panak – нагрудник.

nar – نر – այր, արու – мужчина, самец – male, a man.

var – غار ... – ստորերկրյա բնակարան, քարայր – подземное жилище, пещера – subterranean dwelling, cave, enclosure.

varomand – برومند – պտղաբեր, հարուստ – плодоносный, богатый, могущественный – pregnant, fruitful, wealthy.

varāz – گراز – վարազ – кабан – a boar, a hog. – арм. varaz.

valak – کلاغ – ագռավ – ворона – a crow, rook, raven.

Varhran – بهرام – Վահրամ, Վահագն – հրատ մոլորակը – Бахрам. – планета Марс – Bahman. – ав. verəθragna.

varāmak – ... – բաճկոն, պարեգոտ, հագուստ – жилет, платье – vest, garment. – ср. арм. vermak – одеяло.

Valaxš – بلاش – հատուկ անուն – собствен. им. – prop. noun.

varāz = varāz.

varg – برگ – տերև – лист дерева – the leaf of a tree. ав. varəka.

variyimkart – ... – ...

ограда сделанная Джемшидом – the enclosure made by Jamshid.

vars – ورس – Մազ, վարս – волос – hair. – ав. varəsa, скр. varśa. – арм. vars.

varsutan – ورس و تن – مو و تن – Մազ և մարմին, ամբողջ մարմինը – волос и тело, т.е. все тело – hair and body i.e. the whole body.

virēk – گریز – փախուստ – бегство – a fugitive, flight.

[vrikūntan] virextan – گریختن – փախչել – убегать – to flee, to run away. – наст. вр. 3 л. virēčēt. – др. п. vi-raika.

var i rēvand – دریاچه ریوند – Ռեւանդի լիճը – озеро Реванд – the lake Rewand.

varan-hat – باب فصل (varan – ورن, hat – باب) – այբբենական կարգով գլուխներ – главы по алфавиту – chapter or booklet on the alphabet.

varenīk – دیو وارن – Վարեն դեւը – дьявол Варен – the Varen demon.

varanīkīh – شهوت پرست – կրքոտ – похотливый – slave to lust.

virravēšn – اعتقاد دین ایمان – կրոն, հավատք – религия, вера. – religion, beleaf, faith.

varan – شهوت – կիրք – страсть, похоть – sensuality, lust. – др. ир. varana – < var быть необходимым.

varinkāmakīh – شهوت آرزو – ցանկության կիրք – желание страсти – desire of lust.

varanīh – شهوترانی شهوت پرستی – կրքոտություն – страстность. – lasciviousness, lustfulness.

varūstan – گرویدن – ընդունել կրոնը – принимать веру – to follow, believe.

vrinj – برنج – բրինձ – рис – rice. – арм. brindz.

vark – برگ – տերեւ – лист – leaf.

varrak – [illegible] – խոյ, Զոդիակի առաջին կենդանակերպը – овен, первый знак Зодиака. – ягненок. – Aries, the first sign of the Zodiac. – a lamb.

varkaš - اسم دریایی - Մի ծովի անուն - название одного моря. - name of a sea. - ab. vaura-kaša -

[v(a)rk(a)ta] astak - استخوان - ոսկոր - кость - bone. - ab. ast.

narm - نرم - փափուկ - мягкий - soft, mild. - یاد کردن - بیاد آوردن kardan բայի հետ՝ հիշել - с глаг. kardan - вспоминать. - with kardan - to memory. - скр. namrá, ab. namra.

[varch] ave - او، آن - նա - он, она, оно - he, she. - др. п. ava. -

varmanask - کسی که نسک از اوستا از بر گوید - Նասկը (Ավեստայից) անգիր ասող - кто может сказать наизусть наск из Авесты. - who can recite the Avesta by rote.

[varešān] avešān - ایشان - նրանք - они - they.

var-pōstēn - پوستین بره - գառան մորթի - мех барашка - of lamb skin.

varč - ورج - شکوه - جلال - Մեծություն, հռչակավոր - знаменитый величие - grandeur, greatness, illustrous.

varz - زراعت، ورزش - երկրագործություն - земледелие. - agriculture. - ab. varz.

varžāvand - ورجاوند، درخشان، خجسته - փայլուն, բարեբախտ. - блестящий, счастливый - fortunate, shining.

varjōmand = varžāvand.

varzāk - ورزا، گاو ورزا - վար. - Լծի եզ - пахание, подъяремный вол - ploughing, tilling, cultivating, yoked ox.

varji āpātānīh - برز آبادانی - երկրագործական բարօրություն - земледельческое благосостояние - agricultural prosperity.

varzīh - ورزش - հողամշակություն - обработка земли. - work, tillage.

varzīk - کار - աշխատանք, գործ - работа, деятельность. - occupation, work, action.

varzītar - مشغول - զբաղված - занятой - occupied, busied.

varzitārīh - عمل - գործ, գործողություն - дело, действие - operating, working.

varzitan - ورزیدن - աշխատել, մշակել, … - работать, трудиться на поле, сеять - acquire, to sow a field, labour.

varzəvar - … بنا - շինություն, շենք - здание, сооружение. foundation, edifice, building.

varz-kartār - زارع برزگر - հողագործ - земледелец - a ploughman, farmer.

varzišn - ورزش - աշխատանք, մշակում - работа, сеяние. labour, custom, use.

varišn - … - վարք, սովորություն - поведение, обхождение, привычка - behaviour, custom.

varta > vul > gul - گل - վարդ - роза - rose.. арм. vard.

vartānītan - گردانیدن - փոխել, դարձնել, … - вертеть, вращать, обращать - to convert, to alter, to make turn.

vartīnītan = vartānitan.

vartītan - گردیدن - փոխել, դարձնել, … - вертеть, вращать, обращать - to convert, to alter, to make turn.

vartak - چالاک چابک - արագաշարժ, ճարպիկ - быстрый, ловкий - active, swift, quick.

vartišn - گردش - պտույտ, … - гуляние, вращение. change, revolving, turning.

vartišnīh - تغییر - փոփոխություն - изменение - change, altering.

[ol] ō - … - … - предлог для дательн. падежа. к, на - on, in, for, to.

[oli] avi - … - … - предлог для дательн. падежа. к, на - on, in, for, to.

[olaiy] o ku - کجا - դեպի ուր, որտեղ - куда - whither?

o friyat [yahamtūntan] rasitan - … - օգնության հասնել, վիշտը ամոքել - помогать, утолить скорбь - to help, to redress grievances.

oxʷēš [ol nafšeh] kartan - … -

յուրացնել - присваивать - to acquire, to make ones own.

nam, namb - نم - խոնաւ. „նամ" - сырой - dew, a drop, moisture.

nimāyet см. .

nimāyet см. .

nmayišn - نمایش - ներկայացում, ցուցք - представление. явление, появление - showing, sight, vision, appearance.

namāž - نماز - աղօթք, պաշտամունք - молитва, культ - prayer, worship, homage. - ав. nemah, сскр. námas, паз. nemaž.

nimudārih - رهبر نمودار - առաջնորդ, ցուցադրութիւն. - руководитель, представление - a guide, exhibition.

nimūtār - نمودار - օրինակ, փորձ - видный, заметный. - a shower, an indicator, a displayer, an exhibiter.

nimūtan - نمودن - կատարել, ցոյց տալ - показывать, исполнять - to perform, to do, to show. - наст. вр. 3 л. nimāyet.

namak - نمک - աղ - соль - salt.

namat, nimat - نمد - թաղիք, ֆետր - войлок - woolen stuff.

nimat-vant (زنبیل و حصیر) - հարդից շինած իրեղէններ, ծղօտէ կամ այլն - вещи сделанные из соломы. - an article made of straw such as basket etc.

nasāk - نسا - դիակ - труп - a carcase. - ав. nasi -

nasāhūmand - آلوده ناپاک - անմաքուր, դիակոտ - нечистый, трупный - defiled, polluted, with nasā.

nasā apapūnad - نسا سوزاندن - դիակներ այրել - сжигание трупов - burning dead bodies.

nasānegānih - دفن نسا - դիակ թաղել - погребение трупа - burying a dead body.

nasā kēš - نسا کش - դիակակիր - тот, кто тащит труп - a corp bearer.

nasākarīn – پوسیدگی – փտում, նեխում – гниение – putrefaction.

vasī kartan – گسیختن گسیل کردن – կտրել, պատռել – разорвать, разбивать – to detach, to tear, to break.

nashōntan – برقرار کردن تلوف کردن – تافتن – հաստատել, ոլորել, փաթաթել – утверждать, крутить, сучить, вить – establish, envelop, to twist.

vasanānīh – بدبختی، بلا مصیبت – դժբախտություն, աղետ – бедствие, великое несчастье – calamity, misfortune.

[nashōnitan] vextan – الک کردن. بیختن – մաղել – просеивать – to sift, to bolt. – наст. вр. 3 л.

[asgādā, nasadman] namāč – نماز – աղոթք, պաշտամունք. večet. молитва, поклонение – veneration, adoration.

visastan – گسستن – խզել, կտրել – расторгать, рвать – to tear, to detach, to break.

vasyār – بسیار – շատ – много – many, much – др. п. vasi-dara- имеющий много. ср. vasīkār. – др. п. vasiy-.

nask – بخشی از اوستا – Ավեստայի 21 բաժիններից յուրաքանչյուրը – каждый из 21 отдела Авесты – one of the 21 sections of Avesta.

vasikār – بسیار – շատ – много – much, many – др. п. vasyakara-.

[naskadeh] vahnamāž, vahənamač – احترام، پرستش – պաշտամունք, երկրպագություն – поклонение, обожание – veneration, adoration.

vasastan – گسستن – խզել – расторгать – to tear, to break.

visp – هر کس، هر یکی، همه – յուրաքանչյուրը, ամեն մեկը – каждый, всякий – each, everyone. – ав. vīspa-.

vaspūr – بس پر – շատ լիքը – очень полный – fully, very much.

vistāx – گستاخ – վստահ – уверенный – bold, audatious. – арм. vstah.

vistāxīh – گستاخی – վստահություն – уверенность, смелость – overconfidence, impudence, pride.

vistāxīhā – گستاخانه – վստահաբար – уверенно – impudently.

vidadefš - یک هفت کشور - յոթ աշխարհներից մեկը - один из семи миров - one of the seven regions.

vastan - بستن - կապել, փակել - связывать - to bind, shut.

vastar - بستر - անկողին, հագուստ - постель, платье - a carpet, covering, bedding, dress.

vastarg = vastar.

vastargdastak = vastargdasteh [yadeh] یکدست جامه - մի զույգ հագուստ - комплект платья - a suit of cloths.

vistarašnīk - گستردنی - սփռելիք - что должно расстилать - spreading, to be spread.

vastartan - گستردن - սփռել - расстилать - cover, to spread.

vasterun - گل نسرین - սպիտակ վարդ - белая роза - white rose.

navātak - نواده - թոռ - внук - grandson, grandchild.

nipīk - نبشته - کتاب - գիրք, գրություն - книга, письмо - a book, a writing.

napīrak - نبیره - թոռնիկ - внучек - grandchild.

vafr - برف - ձյուն - снег - snow. - ав. vafra.

vafrōmand - نام کوهی - մի լեռան անուն - название одной горы - Vafrōmand, the name of a mountain.

nafrīn - نفرین - անեծք, նզովք - проклятие - execration.

vafrēn - برفین - ձյունոտ - снежный - like snow, snowy.

vafrēnak - برفی - ձյունոտ - снежный - like snow, snowy.

nafrītak - ملعون - անիծված - execrable, damned.

[n°filūntan] ōpāstan, oft - افتادن - пасть, упасть - to fall. - наст. вр. 3 л. oftet, прош. вр. ōpast.

nipart - جنگ، نبرد - կռիվ, պատերազմ - война - war.

nipartak - دلیر جنگی - քաջ, անվեհեր - храбрый, отважный - brave.

nipišt - نوشته - գրվածք - сочинение, произведение - a writing.

[nafšeh] xᵛēš - خویش - բնիկ.- ազգական - сам, родственник.- own, kinsman.- др. п. xᵛaiδya, араб. نفس.

xᵛēš [nafšeh] dīvar - خویش دار - յուր հացը ունեցող - имеющий собственный хлеб - self maintaining, having one's own bread.

xᵛēšzēn - خود توان - սեփական ուժով - имеющий собственную силу - having one's own power. self reliant.

[nafšetan] xᵛēštan - خویشتن - ինքն - сам - oneself, self.

nipištan - نوشتن - գրել - писать - to write.- наст. вр. 3. л. nipēšēt.- др. п. nipištanaiy, скр. √peč, pinçati.

nipištak - نوشته - գրված - написанный - written, described.

vičār - پرداختن - վճարել - платить - to pay.- скр. vi-čar, арм. včar-el.

nizār - نزار، لاغر - նիհար, բարակ - худой, тонкий - slender, meagre, lean, thin = . арм. nzar

vijariš - وجارش، ضعف، لاغری - նիհարություն, թուլություն.- худоба, слабость - weakness, feebleness, thinness.

vičarišn - تفسیر، شرح - մեկնություն - комментарий - explaining, commentary.

vičārtan - زیستن، وجود داشتن، جنبیدن - գոյություն ունենալ, ապրել, շարժվել - существовать, жить, двигаться.- live, survive, to move.- наст. вр. 2 л. vičāreh, 3 л. vičāret. ав. vi-čaraya - двигаться, арм. včar - уплата.

vijīr - حکم - վճիռ, որոշում - приговор, решение - an order, a judgement.- ав. vīčira, арм. včir.

vijīrēnītan - حکم کردن - վճռել, որոշել - решить, постановить - to decide, to command.

vijīrkar - حکم - օրենքներ հրատարակող - издатель законов, дающий инструкции - adjudicating, issuing orders.

vičītār – حکم، تصمیم – լուծում, վճիռ – решение – determination, resolve

vičītan – گزیدن – ընտրել – выбирать, избирать – select, elect

vičītak – گزیده – ընտիր – избранный – choosen, selected

арм. včit – прозрачный, чистый.

vičōdišn – تحقیق، تفحص – ուսումնասիրություն, որոնում. – исследование, искание – investigation, search

vazūrg – بزرگ – մեծ – большой – grand, great – др.п. vazarka

vazūrgavartūmīhā – بافوق بزرگ – մեծ զորությամբ – могучей верховной властью – with great supremacy.

vazūrgīh – بزرگی – մեծություն – величие – greatness.

vazūrgmenišn – بزرگ منش – հպարտ – гордый – proud.

vajūstār – پژوهنده – ուսումնասիրող – исследующий, ищущий – investigator

vajūstan – پژوهش کردن تحقیق کردن – ուսումնասիրել – исследовать – to investigate

vačak – بچه – երեխա – дитя, ребенок – child, an infant

vičir – حکم – վճիռ – приговор – decree, judgement – арм včir

vajarāk – جدا، علیحده – առանձին, անջատ – отдельно – separating

vazurg = vazūrg.

viš – سم، زهر – թույն – яд, отрава – poison. – ав. viš – санскр viš.

nišānēnītan – نشان کردن – նշանել – выражать знаком – to sign, to mark

nišāntan – نشاندن – նստեցնել – сажать – to settle.

Nišāpūhr – اسم خاص – հատուկ անուն. – имя собст. – prop noun

višāt – گشاد – լայն, ազատ – открытый, широкий – broad, wide

višātan – گشودن – բանալ – открывать – to open. – ав vi-xšā

nišāstan – نشستن – նստել – сидеть – to s[illegible] – множ ч 3 л nišānend, повел. н. 2 л. nišānēt, прош. вр nišāst.

višātdūbārišnīk – [illegible]

պղպի, առանց շապկի եւ սրբազան յօնի - ходить открыто - без рубашки и священного каната - running about uncovered, without a shirt and sacred thread

višātkih - گشادگی - լայնություն - широта - openness, width

višuftan, višōp - آشوفتن - հուզել, խռովել - волновать, возмущать - be disturbed, to agitate

vaškar - بیابان - անապատ пустыня - a desert

vaškal - کشمش، دانه انگور - խաղող, չամիչ - виноград, изюм - grape, corinths

[vašmamōntan, vašmaōntan] ašnutan, ašnov. شنیدن լսել - слушать - listen, to hear

nišast - نشست - նստելու տեղ - место сидения - a place on which one sits, session, sitting

nišastan = [yatibōnstan] nišastan

nišāstak - نشاسته - օսլա - крахмал - starch

Vištāsp - گشتاسب - Վշտասպ - Гоштасп - Gashtasp - ав Vištāspa

vištāspān - گشتاسبی - Վշտասպի վերաբերյալ - относительно Гоштаспа - relative Vištāsp.

vašt - نیک، خوب - լավ, բարի - хороший, добрый - good

vaštan - گشتن، گردیدن - դառնալ, շրջվել - вращаться, вертеться. be converted, change, to turn

vaštakih - گندیدگی - նեխում - гниение - putrefaction, rottenness

[vaštamūntan] x^{v}artan - خوردن - ուտել - кушать - to eat. - наст. вр. 3 л. x^{v}arēt, множ. ч. 3 л. x^{v}arēnd, повел. н. 3 л. x^{v}ar прош. вр. x^{v}art, страд. зал. 3 л. x^{v}arihēt. - ав. x^{v}ar-

Vištasp =

vat - بد - վատ, չար - плохой, злой - bad, wicked. - ср. ai. vat. tar.

прев ст. vattarom - др п* vata, арм vat

vataxtan - گداختن - հալել - плавить - dissolve, to melt

= vitaštan, ав vi+tač, сскр vi+tač, арм. vtak-ручей

vat-xuš - بدخو - վատաբարոյ - плохого нрава - of bad habits

vitār - گذار - անցք - проход - passage. - арм vtai - скважина

vitārtar - گذارنده - անցկացնող - тот кто проводит - one who causes to pass

vitārtan - گذاردن - անցնել, թողնել - покидать, проходить. - to pass. - наст. вр. 3 л. vitirēt, прош. вр. vitašt, vitart, арм. vtarel

vatxim - بدخیم - վատ բնաւորութեան տէր - обладающий злым характером - ill-natured, of bad or wicked nature

vathonar - بدهنر - վատարուեստ - неискусный - ill-master

vitaštan - گذشتن = vitārtan

vatbaxt - بدبخت - վատաբախտ - несчастный - unfortunate. - арм. vatabaxt

vatih - بدی - վատութիւն - вредность - badness

vadāxt - گداخته - հալուած - расплавленный - dissolved, melted

vat-gōhr - بدگوهر - վատաբնոյթ - плохого характера - bad by nature, essentially bad. - арм. vatgohar

vat-dōšāramih - بد دوستی - վատութիւն ընկերոջ հանդէպ - дурное отношение к товарищу - uncharitableness

vatirān - گذران - մահացող, անցնող - умирающий, проходящий, dying away, passing away.

vatirān [yəhvūntan] butan. - گذران بودن - մեռնել, անցնել - умирать, проходить - to dy, to pass off.

vitirišn - گذر - մահ - смерть - passage, passing

vitirtan = vitārtan

vatak - بد - վատ, վատ, չար - дурной, злой - evil, bad.

nitak - نشیب - խորութեան մէջ լինել - пребывание в глубине. - being in depth.

Vatagān - وتگان - հատ. անուն - имя соб. - prop. noun

vat. kāmakīh - بدکامی - չարակամություն - недоброжелательство - hatred, malevolence.

= vatar, vattar - بتر - ավելի վատ - худший - worse.

vitarak - گذرگ - անցք, կամուրջ, արահետ, ջրանցք - проход, мост, тропинка, канал - canal.

[natrūnišn] patišn - پاسبانی نگهداشت - պահպանություն, հսկողություն - охрана, стража - guarding, watching.

[nᵉtarūntan] pātan - پاییدن نگاهداشتن - պահել, հովանավորել - хранить, покровительствовать - to guard, to wait. - наст. вр pay, 3л. pāyēt, p.p. pāt. - др. п. pa(y) - pātak - hūpātak - хорошо покровительствуемый = арм. hpatak - подданный.

vitartan = vitārtan.

vitartak - گذرگ - հեռացում, մահ - уход, смерть, отправление. departure, dead, passed away.

vitartakīh - گذرگی - անցում, մահ - прохождение, смерть. passing of, death.

vitast - (وِدَسْت) وِتَسْت - մի թզաչափ - пядь - a span. - ав. vītasti, скр. vitasti.

vitaštan = vitārtan.

vattum - بترین - վատագույն - наихудший - worst.

vattar - بتر - վատթար - худший - more wicked, bad.

S

ziyān - زیان - վնաս - ущерб, вред - damage, detriment - ав. zyānā, zyānī, арм. zian.

zāyınak - زن - կին - жена, женщина - wife, woman.

zahak - زهک - վսեմ, գերազանց - величественный,

превосходный - sublime, excellent.

zahāk - چکیدن (زهیدن) - թորելով, կաթելով - сочиться, капать - distilling, exuding, dropping.

ziānkar - زیانکار - վնասակար - вредный - injurious, harmful

zahr - زهر - թույն - яд - poison .- др.п. žaδra, арм. žahr.

[zahabā] zar - زر - ոսկի - золото - gold .- ав. zairi - скр. hari.

[zahabāin] zarin - زرین - ոսկե - золотой - golden .- др.п. zar
ав. zarənu-mani

zāyā - ظفر پیروز - հաղթական - победоносный - victorious.

zahītan = zītan = zahistan - جستن

փնտրել, խնդրել - искать, просить - to search for, to ask.

zānūk - زانو - ծունկ - колено - knee .- др.п. zanu-ka.

zaz - زاز - մի անտառ, կարծր բույսի անուն - название травы .- dung, sweepings, a plant not growing from the seed.

zāg - زاغ - ագռավ - ворона - a crow.

Zavul - زابل - Զաբուլ - Забол - Zabol.

zār - زار - ողբ, կոծ - плач, рыдание - weeping, crying

zahr = zahr.

Zarič - دیو زاریچ - Զարիչի դևը - дьявол Зарик - the demon Zairik

zām - زمین (مینو) - երկիր (երկնային) - земля (эфирная) .- earth (spiritual) .- cp. zām - dāt.

zaxm - زخم - վերք - рана - wound.

zām-dāt - روز آفرینش زمین - երկրի ստեղծման օրը - день создания земли - the day of creation of earth.

zāst = zast - ... - կարողություն, զորություն - способность, умение - ability, means .- ав. jasta -

zātan, zay - زائیدن - ծնել - родить - give birth to. -

наст. вр. 3 л. zāyēt; 3 л. мн. ч. zāyēnd, прош. вр. zat, 3 л. мн. ч. zāt hand. – ав. zan-

zātak – زاده – ծնված – рожденный – one who is born, a child

[zabā]nāmak – نامه – գիրք, նամակ – книга, письмо – book, letter – арм. nāmak

zabāitan – ستایش کردن، دعا خواندن – գովել, աղոթել – хвалить, молиться – to praise, to invoke

[zabzaba] x̌aršet – خورشید – արև – солнце – sun. – ав. hvarə xšaetem

[zī] i, y – او، آن – նա, այն, ով, ինչ – он, тот, кто, что – what, who

[zī] im – که، کدام – որը – который – which

zaya – آلت جنگ – զենք – оружие – weapon, instrument

[zayan] buland – بلند – բարձր, պատվավոր – высокий, почетный – high, honourable. – ав. berez, barez, скр. bṛhant.

zēn – سلاح – զենք – оружие – weapon. – арм. zēn.

zēn – زین – թամբը կապարճով – седло с колчаном – saddle with the quiver.

zēn+ā+vand – زورآور، دلاور، قوی – ուժեղ, խիզախ – сильный, смелый – courageous, strong

zivandegān – زندگان – ապրող էակներ – живые существа – living beings

zivandagīh – زندگی – կյանք – жизнь – life

zīn-hār – زنهار – ապահովություն, պաշտպանություն – безопасность, защита – protection, difence

zēnāvandīha – چالاک، چابک – ճարպիկ, դյուրաշարժ – ловкий, проворный – active, swift, quick

zēn afzār – زین افزار – զրահ մարտական ձիու կազմ – боевое снаряжение лошади – arms and equipements

zēndān – زندان – բանտ – тюрьма – a prison, jail. – арм. zndan

zēndānpān – زندانبان – բանտապետ – тюремщик – a jailer

[Pahlavi] zīvandak — زنده — կենդանի — живой — alive. — др. п. jīva..

[Pahlavi] zīvandakīh — زندگی — կյանք — жизнь — life.

[Pahlavi] [zadōntan] xᵘrītan (xrēdan) — خریدن — գնել — купить — to buy

[Pahlavi] zīvastan — زیستن — ապրել — жить — to live, to exist. — ав. jī, jīv.

[Pahlavi] zīvišn — زندگی — կյանք — жизнь — life. — <zīv <žīv- <jīv-

[Pahlavi] [ziga] vāt (bād) — باد — հողմ — ветер — wind. — скр., ав. vāta.

[Pahlavi] zyānkār — زیانکار — կործանիչ — разрушитель — a destroyer

[Pahlavi] zīk — زیج، جدول — աստղագիտական աղյուսակ — астрономические таблицы, календарь — astronomical tables, calendar.

[Pahlavi] zīl — زیل، سنبل — խորհրդանշան — символ — symbols.

[Pahlavi] [zagar] aržān (arzān) — ارزان — արժան — дешевый, достойный — cheap, worthy. — арм. aržan.

[Pahlavi] Zairič — زریچ — մի դևի անուն — название одного дьявола — name of a demon.

[Pahlavi] zēran — زرین، زر — դեղին, ոսկեգույն — желтый, золотистый, yellow, golden

[Pahlavi] zīm & zim — زمی، زمستان — ձմեռ, մի տարի — зима, один год — winter, a year

[Pahlavi] [zīm] i-m — کم — որ ես — что я — of me, to me, that I.

[Pahlavi] [zimān] i-mān — کما — որ մենք — что мы — that we.

[Pahlavi] zīstan = [Pahlavi] zīvastan — زیستن — ապրել — жить — to live.

[Pahlavi] [zīš] i-š — کش — որ նա — что он — to him, that he.

[Pahlavi] [zīšān] i-šān — کشان — որ նրանք — что они — that they.

[Pahlavi] ziyānkār — زیانکار — կործանիչ — разрушитель — a destroyer.

[Pahlavi] zēšt — زشت — տգեղ — некрасивый — ugly, hideous.

[Pahlavi] [zīt] i-t — کت — որ դու — что ты — that thou.

[Pahlavi] [zītān] i-tān — کتان — որ դուք — что вы — that you.

[Pahlavi] zan — زن — կին — жена, женщина — wife, a woman. — ав. jaini, jəni, gənai, γnai, γənai, скр. janā.. huzvar. [Pahlavi] [nīše] zan.

zōhar - آب زوهر - սրբազան ջուր - священная вода - holy water. -
ав. zaoθrā, скр. hotra, арм. zoh - жертва.

[zōbā] duzd (duzd) - دزد - գող, ավազակ - вор, разбойник. - thief, robber. - ав. duždan, паз. duzd.

zubān - زبان - լեզու - язык - the tongue.

zand - زند تفسیر - Զանդ, մեկնաբանություն - Зенд, комментарий. - Zand, commentary to the Avesta. - ав. zanti.

zand - زند [illegible] - գյուղ, քաղաք - село, город - a city or town, a village. - ав. zantu, ср. арм. zandik - манихей.

zang - زنگ [illegible] - ոտք, սրունք - нога, бедро - the foot, the thigh. - арм. zangapan - набедренник.

[zeka] vāt = vāt.

zanēt. ср. žatan.

zandīkīh - زندیقی - մանիքեություն, անաստվածություն - манихей, безбожник - heresy, infidelity.

[zanglōtā] zandakpil, zandəpil - ژنده پیل - փիղ - слон - elephant.

zandpat - [illegible] - քաղաքապետ - начальник города. - chief of a town.

zanūi - زانو - ծունկ - колено - the knee.

zūrak - [illegible] - ողբ, լաց. - բու - рыдание, вой. - сова.. weeping. - an owl.

zūzak - [illegible] - ոզնի - ёж - porcupine.

zōr = zōhar.

zōr - زور - զորություն - сила - power. - ав. zāvar, арм. zor.

zōr = zōhar [illegible] - կեղծ վկայություն - ложное показание - a false evidence. - арм. zur.

zōr - [illegible] - սուտ, կեղծիք - ложь - untruth, falsehood.

zurvarām - [illegible] - [illegible]

Զաոթրա ջրով - маленькое блюдечко со священной водой
Заотра - a small saucer containing consecrated water.

Zaoꝛ - آب زور - սրբազան ջուր - священная вода - the consecrated water.

zarfāi - ژرف - խոր, մեծ, երկար - глубокий, длинный, большой - deep, high, depth. - ав. jafra, сскр. gabhira..

= - زبان - լեզու - язык - tongue.. ав. hizvai, сскр. jihva.

zōfar - ژرف - խոր - глубокий - deep, profound.

zōfar - زفر، زفان - ծնոտ, կզակ, բերան - челюсть, рот - the jaws, the mouth.

[zopman] apam (avam) - وام دام - պարտք - долг - dept, loan

zanjīr - زنجیر - շղթան որպես երաժշտական գործիք - цепь как музыкальный инструмент - chain as music instrument.

zanišn - زنش، ضربت - խփելը, հարված - удар - beating, striking

zōt - ... - պաշտոնավարող հոգևորական - духовное лицо, совершающее богослужение - the officiating priest.

zōtih - ... - Զոտի պաշտոնը - служба зота - office of the zōt.

zūt - زود - շուտ, արագ - скорый, быстрый - swift, quick, early

zūt zūt - زود زود - շուտ շուտ - скоро скоро - very swiftly.

[zazarā] nohāzak (nohāza) - نهاز، بز - Նոխազ, Այծեղջյուրի համաստեղություն - козел. созвездие Козерога - ibex, zodiacal sign of Capricorn... арм. noxaz.

[zak] hān, im - آن، دیگر - այն, ուրիշ - тот, другой - other, another

вм. ānē - دیگر - ուրիշ, այլ - другой - another, other.

[zakē] hānē, ānē - آن، دیگر - ուրիշ, այլ - другой - other, another.

[zakyā] xīk - خیک - տիկ - бурдюк - skin to carry water in-hide.

[zakīč] ānīč - آن نیز - այն նույնպես - тот тоже - that too, that also.

[zakzi] hanke - آنکه - այն որ - то, что - what, that which

[zakič] ānič – آنیز، آنیچ – այն նույնպես, այնպ – то также; то, что. – those too, that also

[zakšān] hānšān – ایشان، آنها – նրանք – они – those.

[zikt'lunišn] ožanišn – کشتن، قتل – սպանություն – убийство. – slaughter, assassination, murder.

[zikt'lūntan] ožatan – کشتن = [yikt'lūntan] ožatan.

zar – زر – ոսկի – золото – gold. – ав. zarana, zairi – скр. hiranya hári – huzvar. [zahaba] zar. – ср. арм. zarnavu xt – шелковый. zarkaš – платье со шлейфом, zartagoin – желтый.

zrēh 1) دریا، اقیانوس – ծով – океан, море – ocean, sea. – ав. zrayah, др.п. draya, скр. jrayas.

2) zrēh – زره – զրահ – доспехи, панцырь – a coat of mail. ав. zrāda, арм. zrahk', паз. zereh.

zarāyin patkar – زرگر – ոսկերիչ – ювелир – goldsmith.

[zarxunišn] zayišn – زایش – ծնունդ – рождение – birth.

[zarxōntan] zātan, zay- – زائیدن – ծնել – родить – to give birth to. – наст. вр. 3 л. zāyēt, 3 л. мн. ч. zāyend, прош. вр. zāt, 3 л. мн. ч. zāt hand. – ав. zan- – zātan.

zarhōmand – زرین – ոսկի – золотой – golden. – ав. zaranyā-vaiti.

zrēh = zrēh.

zarīn – زرین = [zahabāin] zarīn.

zargōn – زرگون – ոսկեգույն – золотистый – gold coloured. – ав. zairi.gaona.

zaringōn – زرین گون – ոսկեգույն – золотистого цвета – golden coloured.

zarīn pīsit – با زر زینت شده – ոսկով զարդարված – украшенный золотом – decorated with gold.

zargōnīh – زرگونی – ոսկեգունություն – златоцветность – state of the colour of gold.

[zarītōntan] kištan – کشتن – ցանել, մշակել – сеять – to cultivate, to sow.

zarman - زرمن - 50 տարեկան մարդ - человек 50ти лет - a person fifty years old

zarmāē - زرم - գարուն - весна - spring. - ав. zaremaya.

zarpun, zimastan (zimistan) - زمستان - ձմեռ - зима - winter.

Zarmingur - اسم دیو - մի դևի անուն - название одного дьявола - the name of a demon.

zart - زرد - դեղին - желтый - yellow. - ав. zairita, санскр. harita.

Zartuhišt - زرتشت - Զրադաշտ - Зороастр - Zaratušt, Zarotushtra.

Zartuhištan -

zartaštartom - زرتشتیان - գերագույն քահանայապետ - верховный первосвященник - sovereign pontiff.

Zartošt = Zartohišt.

zartak - زرده - ձվի դեղնուց - желток яйца - yolk of an egg.

zamān - زمان - ժամանակ - время - time. - арм. žaman-ak.

или zamānak zamānak, zamānak zamān - زمان زمان، زمان زمان - ժամանակ առ ժամանակ - время от времени - from time to time.

zamb - اسم بازی - մի խաղի անուն - название одной игры - name of a game.

zamīk - زمین - երկիր, հող - земля - ground, earth.

[zamlalontan] srūtan - سرودن - երգել - петь - to sing - ав. çrav-.

zamastān - زمستان - ձմեռ - зима - winter.

zaspān - نادرست - անճիշտ - неверный - wrong, inexact.

zafā - ابر بارانی - անձրևաբեր ամպ - дождливая туча - rainy cloud.

zafangal - کوژپشت - սապատավոր մարդ - горбатый человек - backed person.

zafar - زفر، زفان - կզակ, ծնոտ - челюсть - the mouth, the jaws.

zatar - کشت - զոհ, ծեծ - убоина - beating, striking. - др.п. jata-

zatārih - کشتار، قتل - սպանություն, սպանդ - убийство - murder, killing.

zatar kāmakīh - خونریزی - արյունարբուություն - кровожадность - blood thirstiness, blood shedding.

žatan, zatan - žan-, zan - زدن کشتن - հարվածել, սպանել.- ударить, убить - kill, beat, to strike. - наст. вр. 3 л. žanēt, zanēt, повел. накл. 2 л. žanēt, zanēt, прош. вр. žat, zat.

zatak - zātak - زاده کشته - սպանվածի որդի - сын убитого - плохого происхождения - essentially bad.

dah - ده - տաս, տասն - десять - ten

ka - که - որ - что - that. - kē, ka, ku

kāh - کاه - ղարման, հարդ - саман, солома - straw, hay, grass.

kāhišn - کاهش - նվազում - уменьшение - diminution

Kayos - کاوس - Քեյ-Քաուս - Кей Каус - Keikaus.

kāhrīzak - کاهریز - հարդ, ծղոտ - солома - shaff, straw

[kaknbun] kuhan - کهن - հին - старый - ancient, old

Kāvul - کابل - Քաբուլ - Кабул - Kabul.

= [kahdā] hamē - همه - բոլորը - все - the whole, all.

kašvak - کشوک - կրիա - черепаха - a tortoise.

kār - کار - գործ, աշխատանք - дело, работа - affair, work

kār - کار (کشت) - հողամշակություն - обработка земли. cultivation.

[kālā] vāng - بانگ - աղաղակ - крик - cry, voice.

kārān dust - کاردوست - գործ սիրող - любящий работу, дело. - friendly towards deeds.

vang [kālā] kartan - بانگ زدن - աղաղակել - кричать. - to cry aloud.

kārākās - کارآگاه - տեղյակ, կարող - компетентный - competent.

kārākāsīh - کارآگاهی - գործի հմտություն - знание дела. - knowledge of the matter.

kārdahīk - کارده‌ای - վաճառական - купец - trader

kardahak - - թշվառական - жалкий - miserable

[illegible] kārečār – کارزار – պատերազմ, կռիվ – война, бой – combat, a battle. – др. п. kāra – войско.

[illegible] kahrpai = [illegible] kahrupāi – کهربا – սաթ – янтарь – an amber bead.

[illegible] kārvān – کاروان – կարավան – караван – a caravan.

[illegible] kārnāmak – کارنامه – հիշատակարան – летопись – chronicle.

[illegible] kārvarzišnīh – کشاورزی – երկրագործություն – земледелие – agriculture.

[illegible] kārvānīk – کاروانی – կարավանային – относительно каравана – belonging to caravan.

[illegible] kārrōbak – کاروان – ապրանք առաքող – экспедитор товаров. – dispatcher of business.

[illegible] kālpūt – کالبد – կաղապար – модель, форма – a model, form.

[illegible] [karšamak] kārnāmak = [illegible] kārnāmak.

[illegible] kart – کارد – դանակ – нож – a knife. – ав. karəta, скр. ср. √kar. kṛntati – резать.

[illegible] kām – کام – քիմք, ցանկություն – нёбо, желание – the palate, desire. др. п., скр. kāma –.

[illegible] [kāma]art (ārd) – آرد – ալյուր – мука – flour, meal.

[illegible] kāmaxurtak – نان ریزه – հացի փշրանք – крошки хлеба – crumbs of bread.

[illegible] Kamdīn – کامدین – հատուկ անուն – имя собствен. – proper noun.

[illegible] kāmitan – کامیدن – ցանկանալ – желать – to desire, to wish.

[illegible] kāmak – کامه – ցանկություն – желание – wish, desire. – арм. камк – воля, džkatak – неохотный, kamay – добровольно, akamay – недобровольно.

[illegible] kāmak-hōmand – کامند – փափագող – жаждущий – wishful.

[illegible] kāmak-hōmandīh – کامندی – բաղձալից – жаждущий – wishfully.

[illegible] kāmak-hanjan – کامه انجام – իր ցանկությունները կատարող. – исполняющий свое желание – fulfiller of one's own wishes.

[illegible] kāmak x̌ata – کامه – կամատեր – могущественный – master of will or desire. – арм. kamakar. – [illegible] – akāmak, akāmak x̌atā – ناکام – հուսախաբ – разочарованный – disappointed.

kāmkār - کامکار - կամակար - счастливый, могущественный. - master of desire, independent. - арм. kamakar - самовольный.

kāmakīh - کامه - ցանկություն - желание - wish, desire.

kāmstan = kāmitan.

kamišn خواهش - խնդիրք - просьба - act of desiring.

kāstarīh - کاستی - կորուստ - утрата - loss, diminition.

kāstan - کاستن - պակասեցնել - уменьшать - decrease, diminish.

kāstak - کاسته - պակասեցրած - уменьшенный - lessened, diminished.

kāj - کاش - երանի թե - о, если бы - would that.

Kāpūl - کابل - Քաբուլ - Кабул - Kabul.

kāpūr - کافور - քափուր - камфора - camphor.

[kāpulmalka] Kāpūlšāh - کابلشاه - Քաբուլի շահը - шах Кабула - Shah of Kabul.

kaftan - خراب کردن ضایع کردن - կործանել, ավերել - уничтожить, разрушать - destroy, to spoil.

kāšnīk - کاسنی - դառնիճ, եղերդ - эндивий - endive.

kāštan - کاشتن - ցանել, մշակել - сеять - to sow, to cultivate.

[kabad] vas - بس - շատ - много - many, much. - др.п. vasiy.

[kabadanākīh] vasanākīh - خیلی بد - շատ չարագործ.. - страшный злодей - very mischievous, very evil.

vas ōjtar - خیلی زور - շատ զորեղ - очень могущественный. - much, mor powerful.

[kabad gadeh] vas x̌arr - بسیار عظم - շատ հոյակապ - весьма великолепный - highly glorious.

[kabad pahnāk] vas pahnāk - بسیار پهن - շատ լայն - очень широкий.. very bread, wide.

ke - که - ով, ինչ, որ - кто, что, который - one who, which, who, that.

kai - کی کیان - Քիանի հարստություն - Кианид - prince, kai.

[kad] kas - خرد کوچک - փոքր, կրտսեր - маленький, младший - small, subordinate.

kēhest - کهترین - փոքրագույն - самый младший - youngest.

[kikōnistan, kadhōnistan] rustan - رستن - աճել - расти - to grow, appear.

Kai-Husravē - کیخسرو - Քեյ Խոսրով - Кей Хосров - Kai Khosrov.

kēn - کین - քեն - злоба, месть - rancour, malice. - ав. kaēnā, арм. k'ēn.

(2 вм. 3) [kānā, kirā] gospand - گوسپند - ոչխար - овца - a sheep.

[kidbā] drōγ - دروغ - սուտ - ложь - lie. - др.п. drauga, ав. draoga.

Kaivan - کیوان - Երևակ մոլորակը - Сатурн - the planet Saturn.

kēvātan - قبادزاده - Կավատի ժառանգները - дети Кобада - descendant of Kobad.

kēnītan - کینه کردن - վրեժ լուծել - мстить - to take revenge.

kas - خرد کوچک - փոքր - маленький - little, small. - ав. kasu.

kas - کس - մարդ, անձնավորություն - человек, личность - a man, person.

kēn mēnišn - کین منش کینه ورز - քինախնդիր միտք - мстительная мысль - evil thinking, malitious intension.

kēnvar - کینور - վրեժխնդիր - мстительный - malevolent.

kēšvak - کیش خود - նախանձոտ - завистливый - envious, jealous.

Kai Vištāsp - کی گشتاسپ - Քեյ Վշտասպ - Кей Гоштасп - Kei Goshtasp.

kik - کیک حقیقت ناخواه بیند - Մեկը, որ գիտակցաբար աչքերը փակում է ճշմարտության վրա - тот, кто не хочет видеть правды - one who knowingly shuts his eyes to truth.

Kai Kavat - کیقباد - Քեյ Կավատ - Кей Гобад - Kei Gobad.

kirukīh - یادداشت - հիշատակարան - меморандум, заметка - record, memorandum, a memorial.

kīr - کیر - առնանդամ - муж. член - sexual organ.

Kerm, Kermā, Kērmān, Kermanīk - کرمانی

kēm - کم - քիչ - мало - few. - др.п. kamna, ав. kamna.

[kimōnstan] xāstan - خاستن (بر) - բարձրանալ - вставать - to rise, to arise. - наст. вр. 3 л. xēzēt. ср. ristāxēz.

kēm-ranj - کم رنج - անվիշտ - без скорби - sorrowless < ranj-ak

kēf - کف - փրփուր - пена - froth, foam.

[kīpā] sang - سنگ - քար (թանկագին), կշիռ - драгоценный камень, вес - a weight, pretious stone. - др.п. aϑa(n)gaina.

kēš - کشیدن - քաշել - таскать - extract, to draw. - наст. вр. 3 л. kēšēt, conj. 3 л. мн. ч. kēšand, ав. karš-, арм. karš-em.

kēš - کیش - կրոն - религия - religion. - ав. ṭkaeša, арм. kēš.

kēš - دایره - շրջան - круг - circle.

kišvar - کشور - мн. ч. kišvarān. - աշխարհի 7-ը մասերը.. 7 частей света - quarter or region of the world. - ав. karšvar.

kišvarīk - کشوری - աշխարհամասերին վերաբերյալ - относящийся к части света - belonging to the regions of the earth.

kišn-jār - کشتزار - արգավանդ մարգագետին - плодородное пастбище - a fertile meadow, a cornfield.

kišt - کشت - արտ - нива - cornfield.

kēštan - کشتن ، کشتن - ցանել, մշակել - сеять - sow, to cultivate

[kītā] kēh - که ، که - փոքր - маленький - little, small.

kō = که [aiγ] ки.

[kolla] har - هر - յուրաքանչյուր - каждый - each, every.

har [kolla] evak - ամեն մեկը - каждый - each one, anyone.

[kollaaiš] har kas - هر کس - ամեն մեկը - каждый - everyone, anyone.

kohūn - کهن - հին - старый, древний - ancient, old.

kannār - کنار - քնար - цитра - zither.

knār knārak

knārak – کناره – սահման, կողմ – граница, сторона – border, coast, a side.

knārakōmand – کناره‌دار – սահմանափակված – ограниченный – bordered, having a border.

[kanārš] māhik (māhī) – ماهی – ձուկ – рыба – fish – ср. masya.

[kollāma] harče – هرچه – ամեն ինչ որ – все, что – everything.

[kollāmenu] har ke – هرکه – ամեն մեկը – каждый – everyone.

[kollāči] harče – هرچه – ինչ որ էլ, որևէ բան որ – любой – whatsoever.

kōxšišn – جنگ – պատերազմ – война – war.

kōxšišnīk – مبارز – մարտիկ – боец – fighter, warrior.

kōxšītār – کوشنده – ջանք թափող – старающийся – striving, one who displays great energy in war.

kōxšītan, koxš – جنگیدن – պատերազմել – воевать – make war against, to war – наст. вр. 3 л. kōxšēt, повел. н. 2 л. koxš!.

Kavāt – قباد – հատ. անուն – собствен. имя – proper noun.

kavāt – کنار – կողմ – сторона – side.

kavātān – قبادزاده – Կավատի սերունդը – потомки Кобада – descended from Kavāt.

kōē – کوی – փողոց, նրբանցք – улица, переулок – street, lane.

[kanyā] nad (nay) – نی – եղեգն – тростник – reed, cane.

kandan – کندن – փորել, քանդել – копать – to dig, excavate.

kanīnak – کنیزک – աղջիկ – девушка – maiden, maid, girl.

kanīk – زن، دختر – աղջիկ, կին – девушка, женщина – maiden, girl, woman, wife. – ав. kainikā, санскр. kanyakā.

kandak – خندق – խրամ, փոս – ров, яма – ditch, moat. – арм. kandak.

Kangarasp – نام کوه – մի լեռան անուն – название горы – the name of a mountain.

kanīčak - کنیزک - կին, աղջիկ - женщина, девушка - woman, girl.
мн. ч. kanīčakān; уменьшит. от kanīk. - ав. kanyā..

[karītuntan] xāntan خواندن، - աղոթել, կարդալ, կոչել - читать, молиться, называть - read, call, convoke, invoke.

[konu, kavan] nūn - اکنون، الان - այժմ, հիմա - теперь, в настоящее время - at present, now. - санскр. nūnam, др.п. nūram-.

kūn - کون - հետույք - ягодица - buttocks, the back side.

[kōna] varrak (barra) - بره - գառ, խոյի կենդանակերպ. - ягненок, созвездие Овна lamb, kid, zodiacal sign of Aries.

kund - اسم دیوی - մի դևի անուն - название дьявола - name of a demon.

kūn-marz - کون مرز، لواط - արվամոլություն - педерастия. - sodomy.

kavanič - الان نیز - հիմա էլ - теперь также - now also.

kunjed - کنجد - շուշմա, կունժութ - кунжут, сезам - the graine s

kunišn - کنش - արարմունք - поступок - action, deed.

kunišnvarz - کارکننده - կատարող - делающий дело - doer of the deed.

kunišnōmand - արագ, փութկոտ - быстрый, скорый - swift.

[kozbarta] gašnič (gašniz) گشنیز - գինձ - кориандр - coriander.

kark - کرک - հավ, կաքավ - курица, куропатка - fowl, hen.

[kōkā] māh - ماه - ամիս, լուսին - месяц, луна - month, moon.

[kokabā] stārak (stāra) - ستاره - աստղ - звезда - star.

kūr - کور - կույր - слепой - blind. - арм. koir.

kurk magas - مگس حیوانات - անասունների ճանճ - муха животных. cattle fly.

kōrčašm - کورچشم - աչքը կույր - со слепым глазом - blind eyed.

kurt - کرد - քուրդ - курд - kurd. - мн.ч. kurtān, kurtīkān.

kurtīk - کردی - քրդական - курдский - kurdish.

[kumtrā] urmōt (urmōd) - امرود، گلابی - տանձ - груша - pear.

[Pahlavi] kūst – کوست – կողմ, երկիր – страна, сторона – country, a side.

[Pahlavi] kustīk – کُستی – սրբազան գոտի երեք անգամ փաթաթվելով, որ պատմում են զրադաշտականները – священный пояс достигших совершеннолетия парси обоего пола – the sacred thread of 72 woolen strands, which is passed three times round the waist by parsis of both sexes and is tied with four knotes.

[Pahlavi] kustak – کوس – կողմ – сторона – side

[Pahlavi] kōf – کوه – սար – гора – mountain. – мн.ч. kōfīhā, др.п. kaufa-

[Pahlavi] kōfīn – کوفین – պարսատիկ – праща – sling.

[Pahlavi] kōfak – کوفک – կատար – гребешок петуха – crest, tuft.

[Pahlavi] kirpak – کرفه – առաքինություն, բարի գործեր – добрые дела, добродетель – good works, merit.

[Pahlavi] kirpakgar – [Pahlavi] kirpegar – کرفگر – արժանավոր գործեր գործող – делающий достойные дела – doer of meritorious deeds.

[Pahlavi] kōfi Royašnomand – – մի լեռան անուն – название одной горы – the name of a mountain.

[Pahlavi] kōfkaf – کوه قاف – Կովկասյան սարերը – Кавказские горы – the Caucasus mountain.

[Pahlavi] kirpakīh – – առաքինության վերաբերյալ – относящийся к добродетели – regard to virtue.

[Pahlavi] kūpal – کوپل – բողբոջ – почка – tree-blossoms.

[Pahlavi] kōfi Patašxvar – – մի լեռան անուն – название одной горы – the name of a mountain.

[Pahlavi] kōfčin – – մի լեռան անուն – название одной горы. – the name of a mountain.

[Pahlavi] kūftan – کوفتن – ծեծել, հարվածել – бить, колотить – to beat.

[Pahlavi] karčang – خرچنگ – խեցգետին, խեցգետնի համաստեղություն –

рак, созвездие Рака - a crab, the sign Cancer.

[kōšyā] hanjoman - انجمن - ժողով - собрание - meeting, assembly.

kōšitārīh - رزم جنگ - պատերազմ, ռազմ - война - war.

kōšītan - کوشیدن - ջանալ - стараться - to try.

kōšk - کوشک - պալատ, ամրոց - дворец, крепость - castle, palace

kūšak - غیبگو - գուշակ - предсказатель - predictor. - арм. gušak.

[kūšik] parəstār (paristār) - پرستار - սպասավոր, երկրպագու.. служитель, обожатель - servant, worshipper.

kōšišn = kōšišn - قتل - սպանություն - убийство - murder.

kōštār - کشته - սպանված, զոհ - убитый, жертва - murdered, killed.

kōštan - کشتن - սպանել - убить - to kill. - ав. kaoš- скр. koš-.

kūt - توانگری کود - հարստություն, կայք - богатство - property, wealth.

kotāh - کوتاه - կարճ - короткий - short.

kartār - کننده - անող, շինող - делатель, строитель - a maker.

kartārīh - کار کردار - արարք, գործ - поступок, дело - conduct, action.

kōtin - درخت برسم - բարսամի ծառը - дерево барсама - the tree from which the twigs for Barsam were taken.

[kōtinā] astar - استر - ջորի - мул - mule. - паз. astar.

kūtinak چکش کودینه - մուրճ - молот, молоток - a hammer, mallet

kant - کند چاه - խրամ, փոս խաղաղի, այգու կամ դաշտի շուրջը - ров, траншея вокруг города, сада или поля - moat, a ditch round a fortified town, garden or field.

kartan = [ʼabiduntan] kartan.

kantan - کندن - փորել, խանդել - копать - to dig. - ав. kan-, скр. khan-, арм. k'andel, k'andak - ваяние.

kartak - کرده - առեղծված - загадка - enigma.

kartak < kartan - کرده - արած, գործ - сделанное, дело - affair, an action.

kūtak - کودک - երեխա, մանուկ - дитя, ребенок - boy, a child. - арм. kotak - маленький.

kūtak - کوته - կարճ - короткий - short.

kūtak xrat - کوته خرد - անխելք - глупый - unwise, foolish.

kūtak bīn - کوته بین - կարճատես - близорукий - short or dimsighted.

[kazd] his - پیش، پیشین - շուտ, նախ, առաջ - прежде, до, раньше. - before, former.

[kakā] dandān - دندان - ատամ - зуб - the teeth, a tooth.

karr - کر - խուլ - глухой - dull, deaf. - др.п. karna-, ав. karəna

[kalba] sak - سگ - շուն - собака - dog. - др.п. *saka < *spaka

[kalba burt] sak burt - سگ برد - շան տարած - унесенный собакой - carried away by dog, dog carried.

[kalba zuban] sak zuban - سگ زبان - بدزبان - շան լեզու ունեցող. - с собачим языком - dogtongued, abusive.

[kalba mahitunt] sak zatak - سگ زده، سگ گزیده - շան կերած շան կծած - съеденный собакой, укушенный собакой. - dog bit, dog eaten.

[kalba toxmak] sak toxmak - سگ تخمه - շան ցեղ - собачий род. - of the dog family or species.

[kalyā] gospand - گوسفند - ոչխար (և այծ) - овца (и коз-), cattle, chiefly sheep and goat. - ab. gaospenta.

karīkist cp [ʼabiduntan] kartan.

[karseh] aškamb - اشکم - փոր, որովայն - живот - stomach, belly.

kirrenītan - بریدن، [illegible] - կտրել, կտրատել - разрезывать резать - tear, to cut. - наст. вр. 3л. kirrēnēt, прош. вр. kirrēnīt

Karēšāsp - گرشاسپ - Քարշասպ - Кершасп - Kershasp.

karitā - کلا - ամրոց, միջնաբերդ - крепость, цитадель - city, citadel, a fortress.

karitā nipist - դղյակ, որտեղ գտնվում էր պետական դիվանը - крепость, где находился государственный архив - the archives, the fortress of writings.

karitan - بریدن - կտրել - резать - to cut. - ав. kar - کِرتن آفریدن - تشکیل کردن - ձևավորել, ստեղծել - оформливать, создавать - to make, to create, to shape, to mould.

karitan būjit - Վենդիդադի մեկնաբանի անուն - имя одного комментатора Вендидада - name of a learned commentator of Vendidad

[karitūntan] xᵛantan خواندن - կարդալ - читать - to read.

kulang - کلنگ - կռունկ - журавль - crane.

[karzdaman] aškamb = [karsch] aškamb.

kark - کرک - կաքավ, ընտանի թռչուն - куропатка, домашняя птица - partridge, a domestic fowl = kark.

karkās - کرکس - անգղ - гриф - a vulture.

kirm - کرم - որդ - червь - insects, a maggot, a worm.

karsāīk - ترسا عیسوی - քրիստոնեական, եկեղեցական - христианский, церковный - christian, ecclesiastic

[karsch] aškamb = [karsch] aškamb.

karaf - [illegible] - մեկը, որ գիտակցաբար չի ուզում լսել - кто не хочет слышать истины - one who knowingly shuts his ears to truth. - ав. karapan -.

karp - کالبد - կերպ, ձև, պատկեր - форма, вид, образ. - shape, form, figure. - ав. kəhrp, арм. керп.

karp-xᵛār – گرب خوار – մսակեր – мясоедный – carnivorous, corps eating

karjdaman – – փոր, որովայն – живот, желудок – stomach, the belly

– kert – کرد – շինած – сделанный – made. – др.п. krta, скр. kṛta.
арм. kert, jeṙakert – рукой сделанный

kartak – – հատված, գլուխ գրքի, մարմնից անջատված – секция, глава книги, член оторванный от туловища – a section, the chapter of a book, a limb severed from the body.

kam – کم – քիչ – мало – few – др.п. kamna. – ср. kēm – мало.

kamān – کمان – աղեղ – лук для стрел – a bow for arrow.

kamānvarih – کمانوری – – искусство в стрельбе из лука – skill in archery.

kamar – سر (برای دیوان) – գլուխ (դևերի համար) – голова (для дьяволов) head (for demons). – ав. kamərəda.

kamārīk – با سر دیو – դևի գլխի հետ – с головой дьявола – with head of demon. – мн.ч. kamārīkān.

kamēst – کمترین – ամենաքիչ – самое меньшее – lest. – ав. kamišta.

kamand – کمند – – аркан, лассо – snare, lasso.

kamar – کمر – գոտի – пояс – belt. – ав. kamara, арм. kamar.

[kamryā] ēẓām (ēyām) – – ժամանակ – время – time.

[kamča] malak – ملخ – մորեխ – саранча – locust, grasshopper

kasitan – نگریستن (برای دیوان) – նայել (դևերի համար) – смотреть (для дьяволов) – to see (evil beings), to look at.

[kasp] arž – قیمت ارزش – գին, արժեք – цена, стоимость – worth price. – скр. arghá – паз. arž, aržēk.

[kaspā] asīm – سیم – արծաթ – серебро – silver. – ав. sima

[kaspman] gōhr – گوهر – գոհար – жемчуг – gem, jewel. – арм. gohar

kaf - کف - փրփուր - пена - scum, froth. - ав. kafe, сскр. kapha.

kapārak - کباره - չհերկված արտ - невспаханная нива - unarable land

kapīk - [illegible] - կապիկ - обезьяна - an ape - арм. kapik

kapīk - [illegible] - երաժշ. գործիք - муз. инструмент - music instrument

kapūt - کبود - կապույտ - синий - blue. - арм. kapoit.

kapīč (kafīz) - کفیز - կապիճ - мера для зерен - a measure of capacity. - арм. kapič.

kaš, kēš - کش [illegible] - կող, կռնատակ - сторона, бок, подмышка - flank, side, the armpit.

kašītan - کشیدن - քաշել - таскать - to draw, carry.

[kašōta] kamān - کمان - աղեղ - лук для стрел - bow for archers.

[kašmag] zēt - زیت زیتون - ձիթենի, ձիթապտուղ - маслина - an olive.

kašīšn - کشتکاری - մշակություն, սերմանում - обработка земли - tillage, cultivation.

[katā] nāmak (nāma) - نامه - գիրք, նամակ - книга, письмо - book, letter. - арм. namak.

katār - [illegible] کدام - ո՞ր, ինչ - который?, что? - what?, which?

katār-čē - هر یک ، هر کدام - ամեն մեկը - каждый из - all, every.

katām - کدام - ո՞ր, ինչ - который?, что? - what?, which?

kotāmčāē - هر کدام - յուրաքանչյուր - каждый - whichever.

katas (kabah) - [illegible] - ջրանցք, առուակ - канал - channel.

[katrūntan] mandan - ماندن - մնալ - оставаться - to remain.

katak - کده - բնակարան, տուն - жилище, дом - a house, a habitation.

katak-xᵛatāi - کدخدا - գյուղապետ, տանուտեր - старшина, староста - deputy, viceroy.

katak-bānūk - کدبانو - տանտիկին - хозяйка - lady, matrona.

katak-bānūkīh - کدبانویی - տանտիկնություն - обязанность хозяйки - the duties of the mistress of a family.

katakīk – خانگی – տնական, ընտանի – домашний – domestic.

katak-masāi – بزرگ باندازهٔ کده – տան չափ մեծ – величиной с дом – great like a house.

[katrunišn] mānišn – مسکن، منزل – բնակարան, բնակարանք. – жилище, обиталище – residence.

[kataruntan] māndan – ماندن – մնալ – оставаться – to remain.
наст. вр. 3л. mānēt, повел. н. 2 л. мн. ч. mānēt, прош. вр. mānd

ն

[yan] ōh) – چنین، اینطور – այսպէս, այս կերպով – точно такой, такой – in like manner, thus, in this manner. – др. п. avaθa.

yoyan – مرغ – հաւ, ընտանի թռչուն – курица, домашняя птица – fo...

ր

[li] man – من – ես – я – I. – др. п. mana (adam), пaз. man.

vist – بیست – քսան – двадцать – twenty. – ав. visaiti.

[la] ne – نه – ոչ – не, нет – no. – др. пр. *nait, ав. noit. –

rād – از برای – որովհետեւ, այս պատճառով – потому что, по этой причине – on account of, because.

Rae – ری = Rak – Ռէյ – Рей – Rag, Rei.

rāyōmand – باشکوه، درخشنده – շողշողուն, պայծառ – блестящий, сияющий – sparkling, shining, blasing.

rāyōmand toxmak – نژادور – հռչակաւոր ծագումից – знаменитого происхождения – of illustrous race, of glorious origin.

rās – راه – ճանապարհ – дорога – road, path. – арм. ճան

rās-dār – راهدار – աւազակ – разбойник – a roadkeeper.

raxīk – دور – հեռու, հեռաւոր – далекий, дальний – far, remote.

rasan - ? - գիհի - можжевельник - juniper.

rādenītār - کاردی کار - պահապան, խնամակալ - попечитель, страж - warden, guardian, defender.

rādēnītārīh - توجه، احترام - նկատառություն, ուշադրություն, հարգանք - предупредительность, уважение - consideration, attention, regard.

rādēnītan - آماده کردن - պատրաստել - приготовлять - prepare, make ready. - наст. вр. гл. rādēnēt. - ав. rāda - попечитель

rādēnišn - باید آماده کرد - պետք է պատրաստել - должно приготовить. must be prepared. < rādēnītan.

rahīk - غلام، بنده - ստրուկ, ծառա - раб, слуга - a slave.

[rahīk] dūr - دور - հեռու - далекий, далеко - distant, far.

rān - ران - երանք, ազդր - бедро - the thigh. - ав. rāna, арм. erank

rux - تاج - թագ - корона - a crown.

rānvartin - شلوار - վարտիք - брюки - trousers. - арм. vartik'

[lizena] im - این ام (امروز) - այս - этот - this.

[lokvar] apak - بازگرد، باز - կրկին, դարձյալ - снова, назад. return, again, back. - apānk -, apāk, apāč, пaз. avač

[loxvar yaxsnuntan] apaž dāštan - بازداشتن - ետ պահել - удерживать - to withold, to keep back.

[loxvar] apažvērāstan - بازآراستن - վերակազմավորել - реформировать - to rearrange, to reform.

rānak - ازال - արձակել, թափել, բաց թողնել - разгружать, спускать, выливать - emission, discharge.

rānpān - ران‌بان، شلوار - վարտիք, զրահ ազդրի համար - брюки, краги - trousers, armour for the thighs.

rāntan – راندن – արտաքսել, հալածել – гнать, преследовать – expel, to drive away.

rāsdār – راهدار، راهزن – ավազակ – разбойник – a highway robber.

rāk – راک – կռվող խոյ – бьющийся баран – battering ram.

Rāk – ری – Ռեյ – Рей – Rei – ab. Raγa.

[lālā] ul, urdē – بالا – բարձր, վերև – высоко, наверху – high, up(wards). – paz. ul. – ab. ərədwā. ul < urd.

lārān – لاران – Լարիստանի գավառ – провинция Ларистана – the province of Laristan.

[lālāih] ulīh – بلندی – բարձրություն – высота – height.

rām – روز ۲۱ – ամսի 21-րդ օրը – 21-й день месяца – the 21st day of month. – اسم یکی از ایزدان – մի յազատի անուն – имя одного язата – prop. noun.

[lahmā] nān – نان – հաց – хлеб – bread.

[li hamay yahvunt] man hamay būt – من بودم – ես եղել եմ – я бывал – I used to be.

rāmdar – رامدر – հատուկ անուն – имя собствен. – prop. noun.

rāmēnītār – خوش – ուրախ, երջանիկ – веселый, счастливый – exulting, happy.

rāmēnītārīh – عیش و نوش – հաճույք – наслаждение – pleasure.

rāmēnītan – کیف کردن، لذت بردن – վայելել, հաճույք ստանալ – получать удовольствие, наслаждаться – to enjoy, to be pleased.

rāmišn – رامش – ուրախություն, հաճույք – веселье, наслаждение – joy, pleasure, gladness. – gp.n. Aria [rāmna], ab. rāman.

rāmišnōmandīha – دلپذیر، خوشی – ուրախալի, հաճելի – приятно, радостно – pleasantly, agreeably.

rāmišn Artaxšīr – رامش اردشیر – մի գյուղի անուն – название одной деревни – name of a village.

rāmišnīh – رامش – հաճույք, ուրախություն – наслаждение, веселье – joy, merriment.

rāmišn dahišn – رامش دهشن – հաճելի, հմայիչ – приятный, восхитительный – delightful, charming, pleasant.

rāspīk – راسپیگ – Ռասպի կամ Ռաթվի, օգնական դասպետ – Распи или Ратви, помощник дастур. Raspi or Rathvi, the assisting priest.

rāst – راست – ուղ, ուղիղ, ճշմարիտ – правый, правильный, верный, истинный – just, true, right. – др.п. rāsta-, ав. rāsta, санскр. rāddha.

rāstīh – راستی – ուղղություն, ճշմարտություն – правдивость, прямота – fidelity, justice, rightitude.

rāstīhā – براستی – իրավամբ – по справедливости – justly, truly.

rāstgōbišn – راستگویی – ճշմարտախոսություն – правдивость – veratious, true speaking.

rāst guftār – راستگفتار – ճշմարտախոս – правдивый – a truth speaker

rāstmēnišnīha – ... – ճշմարիտ մտքերով – с правдивыми мыслями – with true considerations.

Rāpak – ... – մի գետի անուն – назван. одной реки – the name of a river.

rāz – راز – գաղտնիք – секрет – mistery, a secret.

[laē] nē – نه – ոչ մեկը և ոչ... – ни один ни... – neither, nor

rāpak karīh – ... – ողբ, հեծություն – плач, рыдание – plaint, lamentation

rāpakkarīha – ... – իբրև ողբ – как плач – by way of lamentation.

[lā] nē šayet – نشاید – կարելի չէ – невозможное – it is not fit.

rat – راد – մեծահոգի, առատ – великодушный, благородный – generous, charitable. – ав. araiti, санскр. rati, арм. aṙat.

raxt – رخت – հագուստ – платье – suit of clothes.

rātīh – رادی – առատաձեռնություն – щедрость – boldness.

[ratūnstan] = [ratūntan] davistan, davitan –

վազել - бегать - to run. - сскр. dhávati, поз. davitan.

[rabbā] vazurg - بزرگ - մեծ - большой - grand, great.

[libbma-rabbimaman] dil - دل - սիրտ - сердце - heart.

[labūšyā] jāmak - جامه - հագուստ - платье - dress, clothing

vist - بیست - քսան - двадцать - twenty.

[lidin] man din - مذهب من - իմ կրոնը - моя религия - my religion.

Rey - پایتخت عراق عجم - Իրանական Իրաքի մայրաքաղաքը - столица Иранского Ирака - the capital of iranian Irak.

raē - روشنی جلوه - փայլ, պայծառություն - яркость, блеск. - splendour, brilliancy, light.

ras - کالسکه گاری - սայլ, կառք - экипаж, повозка - carriage, a car.

rīxtan - ریختن - թափել, լցնել - проливать, лить - to flow, to diffuse. - ав. raeč, сскр. rēč, rinakti.

rīxtkīh - ریختگی پراکندگی قحط - լցնելը, ցրում, երաշտ, սով. - проливание, разбрасывание, засуха, голод - famine, drought, dispersion, scattering.

riahrīh - / مسخره - ծաղրածություն - шутовство - buffoonery.

rasan - آلت موسیقی - երաժշտ. գործիք - муз. инструмент - music instrument.

[rasnīk] nēzak (nēza) - نیزه - նիզակ - копье - spear. - арм. nizak.

rīsak = rītak

Roēvand - اسم کوه - Ռևանդ լեռան անուն - назв. горы - the name of a mountain.

[lizna] im - این - այս - этот, this. - др.п. ima. -

[liznāšan] imšan - ازاین بایشان - սրանց, սրանցից - им, от них. - from these, to these.

rēk - ریگ - խիճ, ավազ - щебень, песок - dust, gravel, sand

[raduka] rāst - راست - ճշմարիտ, աջ - правдивый, правый. - true, right. - поз. rāst, др.п. rāsta, ав. rāsta, сскр. rāddhá.

[lēlyā] šap - شب - գիշեր - ночь - night.- др.п. xšapa - vā.

[lēlyā] šapāxēj - شب‌خیز - վաղ վերկացող - рано встающий - early riser.

[rigleh] pād - پا - ոտք - нога - foot.- др.п. pad

rīm - تنوآگیز ناپاک - զզվելի, նողկալի, ատելի - отвратительный, отталкивающий - abominable, detestable, odious.

rīman - ناپاک - կեղտոտ - грязный - impure.

rīmanih - ناپاکی - անմաքրություն - нечистоты - impurity.

rīmantūm - خیلی ناپاک - շատ անմաքուր - очень нечистый - very impure.

rist - مرده - մեռած - мертвый - dead, inanimate.

ristaxēz - رستاخیز - հարության օր - день воскресения - day of the resurrection.

ristak - مرده - մեռած - мертвый - dead, inanimate

ristak - راست - արդար - справедливый - just.

rajestak - درست - ճշմարիտ, կանոնավոր, ուղիղ - правильный, верный, истинный - just, true, right, accurate, exact.

rist-kēš - مرده‌کش - դիակ կրող - таскатель трупов - one who carries dead bodies.- ав. iristō-kāša -.

riftak patmān - پیمان‌شکن - ուխտադրուժ - вероломный.- a promise breaker.

[lič] manač - مرا - ինձ, և ինձ - мне, и мне - to me, and of me.

rēčitan - دررفتن، رفتن - հեռանալ, թողնել - уходить, покидать.- go away, to leave.

rēčišn - ریزش - լցնելը, թափելը - вытекание - pouring.

rēš - ریش - վերք - рана - wound.- ав. raešah, скр. √rēš -

rēš - ریش - մորուք, մորուք - борода - beard.- ав. raeša -.

rēšak - ریشه - մարմնի մազերը - волосы тела - the hair of the body.

rēškūn - ریش‌کن، دردناک - վերք հասցնող, չարչարող.- наносящий рану, мучительный - woundcausing, painful.

lištan - لیسیدن - լիզել, ծամել - лизать, жевать - to lick, chew.

rītan - ریدن - արտաքորել - испражняться - to stool, to void

rētak - ریدک - մանկլավիկ, պաժ - паж, мальчик - boy, page

rū - رو - դեմք - лицо - face.

rū - روی - արույր, անագապղինձ - латунь, бронза - brass, bronze

ruvān - روان - սիրտ, հոգի - сердце, душа - heart, soul.

rōbas (rōpak) - روباه - աղվես - лисица - fox. - ав. raopis

ruvānīk - روانی - հոգեկան - душевный, духовный - spiritual, relating to the human soul

ravāk - روا - պատշաճ - подобающий - current

ravākīh - ادامه، دوام، ترقی - շարունակություն, ընթացություն - продолжительность, длительность - continuance, currency

rōbākēnītan - رواج کردن - ընթացիկ դարձնել, շարժման մեջ դնել - делать ходячим, привести в движение - to put in motion.

ravišn - روش - ընթացք, ձև - хождение, манера, способ - flowing, walking, motion.

ravišnīh - روش - քայլվածք, ընթացք, շարժում - шагание, хождение, движение - gait, currency, motion, going

rang - رنگ - երանգ, գույն - цвет - colour. - арм. erang.

rui, rud - روی - արույր, անագապղինձ - латунь, бронза - brass, bronze

rōd - رو - դեմք - лицо - the face.

rōd - رود - գետ - река - a river.

rangpāk - رنگرز - նկարիչ, ներկարար - живописец, художник - painter, a dyer.

rōdēn - رویین - անագապղնձի պես փայլուն - блестящий как бронза - shining like bronze.

) [l'ēn, ravīn] pēš - پیش - առաջագոյն, նախընթաց - перед, прежде - forward, before. - др.п. patiš, ав. patiš, поз. piš.

) [rūinyār] pišyār - پیشاب - մէզ - моча - urine.

) roindaxšakīh - اخطار، آگاهی - նախազգացում, նախազգուշացում - предчувствие, предупреждение - presentiment, warning

) rudasta - روستا - գիւղ - деревня - village

) rōdišn - رویش - աճ, զարգացում - рост, возростание - vegetation, increasing, growing.

) [rēšeh, rōešeh, ravēšman] sar - سر - գլուխ - голова. - head. - др.п. sarah - ав. sarah - скр. çiras, поз. sar

) [lēt, ravit, loit] nēst - نیست - չկա - нет, не есть - it is not.

) [lētīh] nēstīh - نیستی - անգոյութիւն - небытие - non-existence.

) rūn - سو، رون - پادنه - مثل - կողմ, ածանց, օրինակ - сторона, суффикс, например - a suffix, denoting, side

) rōn - سو، رون - ուղղութիւն, կողմ - направление, сторона. - quarter, direction, side.

) ruz =) rōč

) sat - سد - հարյուր - сто - hundred

) rōγn - روغن - յուղ - масло - oil. - ав. raoγna = 13)

) rōkn =) rōγn

) [rōr(ə)man] yāvētān (jāvēdān) - جاویدان - հավիտյան. - вечный - eternal, forever - ав yavaetāt, арм. yavitean

) [rorəmna] anār - انار - նուռ - гранат - pomegranate.

) [l'na, rōman] amāh - ما - մենք - мы - we. - др.п. amākam

) ruspik - روسپی - կավկար. բոզ - рогоносец, обманутый муж - куртизанка - a cuckold a courtisan

) rōstak - روستا - գյուղ, բնակավայր, վարչատեղի. -

поселок, деревня - торговый город - any inhabited place, village, a market town.

Rūstam - رستم - Ռուստամ - Рустам - Rustam.

rūstan - رستن - աճել, բուսնել - расти, увеличиваться - grow up.

randītan - رندیدن - քերել, հղկել - стругать, скоблить - grate, rasp, to scrape

rōpāh - روباه - աղվես - лисица - a fox.

rūpā = rōpāh.

rūp - غارت - հափշտակություն - грабеж - plundering

rōč - روز - օր - день - day. - др. п. rauča, ав. raoča.

ranj - رنج - վիշտ, տառապանք - беспокойство, забота, обида, боль - grief, vexation, toil, trouble.

ranjēnītan - رنجانیدن - վշտացնել - огорчать - cause vexation

lauzēnak - (لوزی) لوزینه - քաղցրեղեն - сласти - almond pasty.

rōčanāk - روشن - լուսավոր - светлый - splendor, light.

rōčīk - روزی - բարօրություն, կարողություն - благосостояние, удача, достаток - luck, prosperity, fortune.

ranjūr - رنجور - վշտացած - страдающий - sorrowful, sick

ranjak - رنج - վիշտ, տառապանք - беспокойство, обида, боль - sadness, trouble.

rōčak - rōčak - šapān = rōč - šapān - شبانروز - գիշեր-ցերեկ - сутки - the sivil day = 24 hours.

ranjakīh - رنج، خستگی - հիվանդություն, խոնջություն - огорчение, обида, усталость - sickness, fatigue.

ranjišn - رنجش - վիրավորանք - оскорбление - indignation, toil

rōšan - լուսավոր - светлый - splendor, light

Rōšan - ... - Վենդիդադի մի մեկնաբանի անուն - имя одного комментатора Вендидада - name of a commentator of the Vendidad

rōšnīk – روشنی – լույս – свет – light. – ав. raoxšni = [illegible] rōšnīk

rōšnēnītan – روشن کردن – լուսավորել – освещать – illuminate.

rōšanak – روشنک، آشکار، درخشان، روشن – լուսավոր, պայծառ, ակնհայտ, պարզ – светлый, блестящий, очевидный, ясный – splendid, evident, clear.

rōšančašm – روشن چشم – աչքդ լույս – поздравляю – clear eyed, name of a person.

rutik – روده – աղիքներ – кишки – bowels, entrails.

rōt – رود – գետ – река – a river. – др.п. rauta, ав. uruδ.

rōtak – رود – գետակ – речка – a small river, stream.

lūtak – لوت – մերկ – голый – bare, naked.

[lvatah] apak – با – հետ – вместе, при, на – with, endowed with.

[lvateč] apākič – թեպետև – хотя и – even with, although.

[lvateč aē aiy] apākič oē ku – չնայած, թեպետև, այնուամենայնիվ – несмотря, хотя, все же – never the less, not with standing.

[lvate pēmīk] apāk pēmīk – شیر دار – շատ կաթ ունենալ – иметь много молока – having abundance of milk.

[lvatah posih] apāk posih – արգասավոր, բազմածին լինել – быть плодовитым, плодородным – being prolific, fruitfulness

rōstāk (rōstā) – روستا – երկիր, գավառ – страна, провинция. – province, country

raz – رز – խաղող, գինի, այգի – виноград, вино, сад – grape, a wine.

razm – رزم – ռազմ – война – battle. – арм. razm.

[lak] to – تو – դու – ты – thou. – др.п tuvam, ав. tūm, tvam.

sih – سی – երեսուն – тридцать – thirty. – = 33.

[lakā] būm – بوم – երկիր, հայրենիք – страна, отечество – land, earth. др.п. bumi.

[lakič] tōč – تو نیز – դու նույնպես – ты тоже – thou too, thou also

[r(a)kītā] ašākart (ašāgard) – شاگرد – աշակերտ – ученик. – pupil, scholar. – паз. ašagerd, арм. ašakert.

619) [lᶜkom] šmāh – شما – դուք – вы – you. – ав. xšma – ср. amāh.

619) sīhom – سی ام – երեսուներորդ – тридцатый – thirtieth.

96eq) [rakyomak] sīrōčak – روز سی ام پس از مرگ کسی – մահվան 30րդ օրը. – 30ый день после смерти – the 30th day after the death.

—019) [rakōta] ušadar (hūšyār) – هوشیار – սթափ, խոհեմ – разумный, рассудительный – intelligent man, clever. – пaз. hōšyār.

ↄ) hazār – هزار – հազար – тысяча – thousand. ↄ2 = 2000.

1111) larzītan – لرزیدن – դողալ – дрожать – shever, to tremble.

11111) [ramēttōntan] apakandan – افکندن – նետել – бросать – to cast away. наст. вр. 3 л. apakanēt, стр. з. 3 л. apakanihēt. – пaз. avgandan.

96) ramak – رمه – ոչխարի հոտ – стадо – herd, flock. – арм. eram-ak.

—مو) [rəmakā] mātakān, mādayān – مادیان – մատակ ձի, զամբիկ – кобыла – mare.

ccoo) rasan – رسن، ریسمان – պարան, չոլ – веревка, канат – cord, string.

11111) [rasontan] srištan – سرشتن – խառնել – мешать, месить – to mingle to mix (the dough). – пaз. srištan; наст. вр. 3 л. srēšet.

111) rasītan – رسیدن – հասնել – достигать – to arrive. – наст. вр. 3 л. rasēt, 1 л. мн. ч. rasēm, 3 л. rasēnd, прош. вр. rasīt, 3 л. мн. ч. rasīt hand. – др. п. rasa – скр. ṛččhati.

—مو) [raspīnā] pātēč, pādīz – پاییز – աշուն – осень – autumn.

1111) rasišn – دخول، ورود – ժամանում, մուտք – прибытие, вход – coming arrival.

911) rasišnīk – رسیدنی، رستنی – մոտենալը, հասնելը – приближение. – attaining, to be approached.

911) raenīk – نیزه – նիզակ, գեղարդ – копье – javelin.

—ع) rastār < 111) rastan – رستار – ազատություն – безопасность. – set free, safety.

111) rastār kartan – رستار کردن – ազատել – освобождать – to free, to release

—مو) rastārih – رستاری – ազատություն – безопасность – safety.

11) rastan – رستن، آزاد شدن – ազատվել – освободиться – to be liberated, to escape.

rostak – رستہ، آزاد – փրկված, ազատված – спасенный, освобожденный.. saved, delivered

rastakīh – ... – սովորություն, կանոն – обычай, правило.. закон – rule, manner, custom.

lap – لب – շրթունք – губа – the lip

[rapāk] rētak (rēda) – ... – ծառա, որդի, ծանկակերպ.. слуга, мальчик, паж – servant, boy, page.– паз.. retak.

[rapitā] kanīčak = ... kanīčak

rapitvin – ... – կեսօր – полдень – midday.– ав. rapiθwina.

[rapun] spar – سپر – վահան – щит – shield, target.

rōpāk – روباه – աղվես – лисица – fox.

[rapumamōntan] āvaritan, āvarīdan – آوردن – ժամանել, գալ.. приходить, прибыть – to come, to arrive.

[rapman] rasīk (rahī) – ... – ստրուկ, ծառա – раб, слуга юноша – slave – servant, youth.– паз. rasīk.

rapīδvin – ... – կեսօր – полдень – noon, midday.

raftār – رفتار – ընթացք, քայլվածք – походка, поступь – moving off, going, walking.

raftan – رفتن – գնալ – ходить – to go.– наст. вр. 3л. ravēt, 3 л. мн. ravēnd, повел. н. 2 л. rav, прош. вр. raft, 3л. мн. ч. raft hand.

raz – رز – խաղող, գինի, այգի – виноград, вино, виноградник.. grape, wine, a vineyard.

razīn – رزین – պինդ, ամուր – твердый, крепкий – strong, hard

lajan – لجن – ցեխ – тина, грязь – dirt, mud.

razūr – جنگل، دشت – անտառ, դաշտ – лес, степь – forest, a plain.

rajm – رزم – ռազմ – война, битва – battle, war.– арм. razm

razmīk – رزم – ռազմիկ – боец – warrior.– арм. razmik

[račit] tar – ... – բացի դրանից – кроме того – besides.

rišxarih – ریشخند – ծաղր – насмешка – mockery, derision, banter.

Rašn – فرشته عدالت – արդարության և ճշմարտության հրեշտակ.. ангел справедливости и правды – the angel of justice and truth.

rat – استاد سرکرده – վարպետ, գլխավոր, իմաստուն – мастер, начальник, мудрый – master, a chief, principal.

ratih – سروری – առաջնորդություն, իշխանություն – господство власть – chieftainship, mastery.

Ratōš-tāit – اسم یک نسک – մի նասկի անուն – название одного наска. name of a nask.

[lᵉtamma] ētar – اینجا – այստեղ – здесь – here, in this place.

Ratfok birzait – اسم ایزدی – մի աստծու անուն – имя одного бога – name of a god. – ав. ratus bərəzō.

6

6 -m – مرا – հոդ – enclitica для 1 л. ед. ч.

mā – مه – մի (արգելական հրամ.) – не – do not.

māi – می – գինի – вино – wine. – ав. madu, скр. madhu

māh – ماه، اسم روز – ամսվա 12 րդ օրը – ամիս, լուսին – 12ый день каждого месяца, луна, месяц – the 12th day of each solar month. a month, the moon. – др.п. māh, арм. mahik – серп луны.

Māh – اسم یک مفسر پهلوی – մի պահլավական մեկնաբանի անուն – имя одного пехлевийского комментатора – name of a pahlavi commentator.

Māhauharmazd – ... – պահլ. մեկնաբ. – пех. комментатор. a pahlavi commentator

Māhgošasp – " " " " " " " " " "

māhik – ماه – լուսին, ամիս – луна, месяц – the month, the moon

mahist – بزرگترین – ամենամեծ – самый большой – greatest, largest.

[māh(ə)-r] fratāk (fradā) – فردا – վաղը – завтра – tomorrow

miyān – میان – մեջք, միջ – поясница, талия – waist. – ав. maidya

miyānak - میان - մէջտեղը - середина - the middle. - ав. maiδyana.

miyānčīk - میانجی - միջնորդ, միջին - посредник, средний - middle.

miyānčīkīh - میانجیگری - միջնորդություն - посредничество - mediation.

Mād - ماد - Մարաստան - Мидия - Media

mādyān - مسکر - թմրական - усыпляющий - narcotic. - ав. maidya

māhmān - مهمان - հյուր - гость - a guest

māhmānīh - مهمانی - հյուրընկալություն - гостеприимство - hospitality.

māhpāyak - ماه پایه - մի հանգրվան երկնքում խորշիդ պայակից վար - станция на небе, ниже Хоршидпаяка - name of a stage in the heaven below Xurshid pāyak.

māēšī - ادرار - մեզ - моча - urine. - арм. mēz.

mazdest - مزداپرست - Ահուրամազդի երկրպագու - почитатель Аурамазды - a worshipper of Ahuramazda.

[mahēttōntan] žatan - زدن - սպանել, հարվածել - убить, побить - kill, beat, to strike. - наст. вр. 3 л. zanēt, žanēt; повел. н. 2 л. žanēt, zanēt, прош. вр. žat, zat, p.p. žat, zat. - др.п. jata-jan.

mānišn - منزل، مسکن - բնակավայր, բնակարան - жилище, поселок - a habitation, a dwelling, an abode.

māntan - ماندن - բնակվել, նմանվել, հոգնած լինել - жить, походить, быть утомленным - to dwell, to resemble, to be fatigued.

māzdēsn - مزدیسن - մազդայի հետևորդ - последователь мазды - adherent of mazda. - мн.ч. (vēhdēn) māzdēsnān.

māzdēsnīh - مزدیسنی - մազդայի կրոնի կողմնակցություն - приверженность религии мазды - adherency of religion mazda.

Māzanīkān - مازندران - Մազանդարան - Мазандаран - Mazandaran

[mākar] pasfratak (pasfradā) - [illegible] - [illegible] -

после завтра - the day after tomorrow - паз. pasfardā.

mohar - مهر - կնիք - печать - a seal. - арм. мурhак - вексель.

mār - مار - իժ, օձ - змея, змей - viper, snake. - ав., скр. māra..

mār - شیپور - շեփոր - труба, гобой - great hautboy.

mārbānak - مار خیلی زهردار - խիստ թունավոր օձ - очень ядовитая змея - a kind of deadly poisonous snake.

mihrkya - مهرگیا - լոշտակ - мандрагора - the mandrake.

mārik - کل - խոսք, բառ - слово - word.

mālitan - مالیدن - շփել, ծփել - натирать, растирать - to rub, to touch.

mārzatan - آماده کردن، کردن - անել, պատրաստել - приготовлять, делать - make, prepare.

mohrak - مهره - ողնաշար - позвоночник - back-bone.

mārgan - آلت برای کشتن مار - օձ սպանելու գործիք - инструмент для уничтожения змей - a weapon for killing snakes.

mārkerpih - بشکل مار - օձի նման - подобно змею - like a snake.

[mārmā] pur - پر - լիքը - полный - full. - ав. pərəna

mālišn - مالش - շփում - трение - the sense of touch or feeling

mahmānih - مهمانی - հյուրընկալություն - гостеприимство - hospitality.

= mārdēsnān = mārdisn.

mahēst - زرتشتی - զրադաշտական - зороастриец - zoroastrian.. - نخست وزیر - առաջին մինիստր - первый министр - prime minister.

mōsrabar - کسی که کتب مقدس را از حفظ داند - սուրբ գրքերը անգիր իմացող. - знающий наизусть священные книги - knowledge the scriptures by heart

[māšyā] rogn - روغن - յուղ - масло - oil.

māt - مادر - մայր - мать - mother.. - ав. māta, скр. mātā.

mātak - ماده - էգ - самка - a female. - арм. матак.

magas - مگس - ճանճ - муха - a fly. - ав. maxši, скр. mákša.

mēdan - میدان - հրապարակ - площадь - a field of battle, an open field.

magar - مگر - մինչև - разве, неужели - but, unless.

[mayyā] āp - آب - ջուր - вода - water.

mēh - مه ، بزرگتر - ավելի մեծ - больше - greater.

masīkīnišn - باید بزرگتر کرد - պետք է մեծացնել - нужно увеличивать must make greater.

mas - مه ، بزرگتر - ավելի մեծ - больше - greater. - прев. ст. masista.

masist - بزرگترین - ամենամեծ - самый большой - greatest.

mēnitan - فکر کردن - մտածել - думать - to think. - наст. вр. 3л. mēnēt.

mēnōkīh - معنوی آسمانی - երկնային, հոգեկան - небесный, духовный. - heavenly, spiritual.

mēnōkīk - ایده آلی - իդեալական - идеальный - perfect, ideal.

mēnišn - منش ، فکر - միտք, բնություն - мысль, натура - thought, nature.

mēnišnōmand - با استعداد فکری - մտավոր կարողություններով օժտված - одаренный умственными способностями - gifted

mēnišnīh - منش ، فکر - միտք, բնություն - мысль, природа. - thought, nature.

mēnišnīhā - با فکر خود - յուր մտքերի հետ - вместе со своими мыслями - with his thoughts.

mēnišnīk - معنوی ، صمیمی - հոգեոր, անկեղծ - духовный, искренный - spiritual, sincere, frank.

[madam] apar - بر - վերը, վրա, մեջ, առաջ - на, над, в. мимо, по, перед, у, для - on, up, upon, in, into, to, at.

[mdammēostan] sahistan - نمایان - երևալ, թվալ - показываться, казаться - seem, apear. - прош. вр. sahist.

mēš - میش (بره) - ոչխար, խոյի համաստեղություն - овца, баран, созвездие Овна - sheep, ram, astr. Aries. ав. maēša.

mēsak - ادرار - մեզ - моча - urine. - ав. maēsman.

mēšəsar – از چرم میش ساخته – [illegible] – сделанный из овечьей кожи. made of the skin of ship

maidiyāirīm – اسم گاهنبار عید بزرگ سال – [illegible] – название 5го великого праздника в году – name of the 5th great feast of year

maidiō(k)zarm – اسم اولین عید بزرگ سال – [illegible] – название первого великого годичного праздника name of the first great feast annual.–ab. maidyōi zarəmaya.

maidyō(k)šam – اسم دومین عید بزرگ سال – [illegible] – название второго великого праздника в году – name of 2d great feast of year.

mitōxt – دروغ – [illegible] – ложь, неправда – untruth, lie.

medokzarm – اولین جشن گاهنبار میان بهار – [illegible] – праздник первого Gāhanbār-а в средине весны.– the festival of mid-spring the first Gāhanbār.

maitōk-māh – یک مفسر پهلوی – [illegible] – им. одного пехлевийского комментатора – name of a pahlavi commentator.

[mētarag] awr – هوای ابری و بارانی – [illegible] – облачная и дождливая погода – cloudy weather accompanied with rain.

man – من – [illegible] – я – I

mu = mōd – مو – [illegible] – волос – hair.

[min] hač – از – [illegible] – из, от, с – out of, from.

[min āxar] hač pas – از پس – [illegible] – сзади – afterwards, from behind.

[manā] šahīkān (šahīgān) – گنج، گنجینه، خزانه، خزانه (شاهان، شاهان). – [illegible] – казначейство (королевское). – the (royal) treasury.– naz. šaygan.

mūhrāk – مهره – [illegible] – шахматная фигура. chessman, draught.

[min xrat barā] hač xrat be بی خرد - իմաստութենից զուրկ - немудрый - unwise, without wisdom.

mang - منگ - թմրեցուցիչ դեղ - наркотическое средство - a narcotic.

mōg, mūg - مغ - մոգ - маг - magian priest. - арм. mog.

mōd - مو - մազ - волос - hair.

[min konu fraj] hač nun fraj - بعد از این - սրանից հետ - после этого - in future, hensforward.

hač pānakīh be - بی پناه - առանց պաշտպանութեան - без защиты - without protection, out of protection.

[mardā, mandā, millaya] saxᵘan - سخن - բան, խօսք, բա... - слово, речь, выражение - a speech, a word.

[mōg gabrā] mōg mart - مغ - մոգ - մարդ - маг - a magian ma...

[mōdīnā] šahrəstan (šahristan) - شهرستان - մայրաքաղաք ամրացված մեծ քաղաք - столица, укрепленный большой гор... - capital, a fortified city. - наз. šahristan.

[mandom] čiš - چیز - բան, իր - вещь, нечто - anything, oth...

[mandomīč mandom] čišīč čiš - چیزیچ - چیزی - որևէ բան. - какая нибудь вещь - anything what ever.

mandomč - چیزی (?) - որևէ բան - что нибудь - anything.

mōdak mūyak - مویه، زاری - լաց, արտասուք, ողբ, կոծ - рыдан... плач, проливание слез - wail, lamentation.

mog-mart - مغ - մոգ մարդ - маг - magian.

[mōytōntan] ōšmurtan (ōšmurdan) - شمردن - համարել, հաշվել - считать, исчислять - count, recite. - ав. √mar-, санскр. smar-.

[mannu] - کسی (?) - ում, որ - кто что - whose, who, which (ket, keš).

[mōna] xᵘatay - خدا - աստված, տէր - бог, господин - God, master

[mōnatā] bānūk (bānū) - بانو - կին բարձր ծագման - дама высокого происхождения - lady of royal blood.- наз. бано.

mōzd = mizd.

mōzdōbar - مزدور - օրավարձով աշխատող մշակ - наемник, поденщик.- a workman, one who carries away wages.

mūk - کفش - կոշիկ - ботинка - an outer boot, a shoe.- арм. мойк.

mōr - مور - մրջյուն - муравей - an ant. - ав. maoiri.

mōr i dānakkaš - مور دانه کش - հատիկ քաշող մրջյուն - муравей таскающий зерно - corncarrying ant.- ав. maoiridanōkarš.

[min] hač rātān rātter - از رادان رادتر - առատաձեռններից առատաձեռն - щедрее щедрых - more generous than the generous.

mūlit - حسد, رشک - նախանձ, խանդ - зависть, ревность - jealousy, envie.

murv - مرغ - հավ, թռչուն - курица, птица - bird, hen.

murvārīt - مروارید - մարգարիտ - жемчуг - pearl.- арм. margarit.

murvak - مرغ - ընտանի թռչուն, թռչուն - домашняя птица, птица.- a fowl, a bird.- ав. mərəγa, скр. mṛgá-.

murnjēnītārīh - تباهکاری - խախտում, ավերում - разрушение, расстройство - decay, ruin, destruction.

mōrčak - مورچه = mōr.

mūrt - مورد - մրտենի - мирт - myrtle.- арм. murt.

mūrtār - مردار - կեղտոտ, դիակ - грязный, труп - dirty, impure.

mūrtan - مُردن - մեռնել - умереть - to die.- наст.вр.3л. mīrēt, мн.ч.3л. mīrēnd, прош.вр. murt.- др.п. mar-.

mūrtkišān - مرده‌کشان - մեռելների քաշողներ - таскатели трупов.- the carriers of dead bodies.

mūrtak - مرده - մեռած - скончавшийся - deceased, dead.

mūrtak-šui – مرده شوی – դիակ լվացող – омывающий покойников. – a washer of the dead.

must – نالهٔ زار – ողբ – вопль, плач – wail, lamentation.

must – مشت – բռունցք – кулак – the fist, the grasp. – арм. mštik.

mustōmand – مستمند – թշվառ – нищий – miserable, poor.

[mustakar] ranjur – رنجور, آزرده – վշտացած – скорбный. – afflicted, sorrowful.

mopat – موبد – մոգպետ – мобед – chief of the magi.

munj – [illegible] گیاه – խավարծիլ, բույս – ревень, растение – Rubarb, a kind of plant

mōčak – کفش – կոշիկ – ботинка, сапог – shoe. – арм. mučak.

Mujrāyik manišn – که در مصر ساکن است – Եգիպտոսում ապրող. – живущий в Египте – residing in Egypt. – др.п. Mudrāya.

[mansyā] ēhrpat (ehrəwad) – هیربد – [illegible] հոգևորական. – начинающее духовное лицо – priest, master. – паз. hervat.

minišn = minišn.

mizd – مزد – ռոճիկ – зарплата – salary. – ав. mižda, скр. midhá.

mazg – مغز – ուղեղ – мозг – brain, marrow.

mazīnā – میزان – կշեռք – весы – weight, a balance.

[mazdōntan] frōxtan – فروختن – վաճառել – продавать – to sell.

mizdūr, mizdūr – مزدور (دینار) – մազդեզյանին հավատարիմ մարդ, վարձված բանվոր – преданный маздеизму человек, наемный рабочий – a faithful man Mazdayasnian, a hired labourer.

[maznā] tarāzūk – (tarāzū) – ترازو – կշեռք – весы – balance.

Mazdak i Bāmdātān – مزدک – Մազդակ – Маздак.

maγ – مغ – խորություն – глубина – depth. – ав. maγa.

magas – مگس – ճանճ – муха – a fly.

[megabbeluntan] = patigraftan – پذیرفتن – ընդունել – принимать – take in good part, accept. – прош. вр. patigraft.

Mokrestān - مُکران - Մոքրան - Мокран - Mokran.

maγ - مَغاک - փոս, քարերի շարք, որտեղ նստում էր հանցագործը մաքրագործման ծիսակատարության ժամանակ - яма, ров.- ряд камней, на котором сидел преступник во время обряда очищения - pit, a line of stones in which a pollated person sits during the ceremony of purification .- ав. maγa.

mar - شمار - հաշիվ, համար - счет, число - a number, a sum, a total

mar - گناهکار - եղեռնագործ, ոճրագործ - преступник.- felon, criminal.

[mar boyā] xarbūčak - خربزه - սեխ - дыня - melon.

marg - مرگ - մահ - смерть - death.

margih - مرگ - մահ - смерть - death.

margīnāk - قاتل، سبب مرگ - մահվան պատճառ, սպանող. причина смерти, убийца - deadly, death dealing.

margarzān - سزاوار مرگ - մահվան արժանի - достойный смерти mortal (sin), capital (crime) worthy of death.

morvārīt - مروارید - մարգարիտ - жемчуг - a pearl.

Marv - شهر مرو - Մերվ քաղաքը - гор. Мерв - Merv.

marū-i-artašīrān - گیاهی - մի բույս - растение.- a plant.

marvrōtik - اهل مرورود - مرغاب - մարվրոդ գավառից .- из провинции Марвруд - from the district Marvrōt.

marū i spēt - گیاهی - սպիտակ մարու - белое мару - white mar.

marvnīš - فالگیر (از پرواز طیور) - գուշակ, հավահմա - авгур, прорицатель - augur.- marv + niš. cp. nišan - نشان.

marnjēnitar - آدمکش، تباه کننده - մարդասպան - убийца - corrupter

marnjēnitan - کشتن - սպանել - убить - to murder, to kill

marnjītan - ویران کردن - ավերել - разрушать - destroy.

marak - شمار - համար, հաշիվ, թիվ - число, количество - a sum, a total, a number

[malkā] šāh - شاه - թագավոր - царь, шах - king. - др.п. xšāyaθiya

[malkā] šāhi Ēran - شاه ایران - Իրանի շահը - шах Ирана - king of the Iranians

[malkāān malkā] šāhānšāh - شاهنشاه - արքայից արքա - царь царей, шахиншах - king of kings.

[malkā] šāhnāmak - شاهنامه - Շահնամե - Шахнаме - Shahname

[malkūta] šahrədār (šahryār) - شهریار - թագավոր, կայսր - царь, император - king, emperor. - паз. šahryār

Malkus - اسم یکی از شریر - մի չար մարդու անուն - имя одного злого человека - the name of a wicked person

margarzan - سزاوار کشتن - արժանի մահվան պատժի - достойный смертной казни - worthy of death.

[malktā] bānbišn - ملکه - թագուհի - царица - queen.

marz - لمس کردن - շոշափել, հպել - соприкасаться, осязать. to touch. - стр. зал. наст. вр 3л. мн.ч. marzīhend

marz - مرز - մարզ, երկիր, սահման - земля, страна, предел - border, bondary

marzītan - زناشویی - սեռական հարաբերություն ունենալ - иметь половую связь - to have sexual intercours

marzangōš - مرزنگوش (گیاه) - բույս - Майоран, бот. - marjoram

marzəpān - مرزبان - մարզպան - правитель пограничной области - landgrave, governer on the bordes of a hostil country

marzišn - رابطه همخوابه - կենակցություն - сожительство - cohabitation

mart - مرد - մարդ - человек - a man. - мн.ч. martān. - ав. mašya - marətan, санскр martya, др.п. martiya

martānak - مردانه - առնական, քաջ - мужественный, храбрый - manly, brave

martānakīh - مردانگی - արիություն, քաջություն - мужество. храбрость - manliness, bravery.

martdōst - انسان دوست - մարդու բարեկամ - друг человека - friend of man.

martmēnišn - دلیر، شجاع - առնական, քաջ - мужественный, храбрый - brave, courageous, manlyminded.

murtan = mūrtan.

martōm - مردم - մարդ - человек - a man. - мн.ч. martōmān.

martōmīh - انسانیت - մարդկություն - человечность. - humanity, manliness.

[mā] چه - ինչ, ինչ - что?, что - which, what. < čī < čit. - čit, čiš, čim.

masāī - بزرگی - մեծություն - величина, greatness.

masak - اندازه - չափ, ծավալ - размер, величина - size.

masītan - ساییدن، توبه کردن، مالیدن - զղջալ, շփել, կճմել - натирать, раскаиваться - to repent, to rub.

mast - مست - հարբած - пьяный - intoxicated. - ср. masta.

mastūk - مست - հարբած - пьяный - drunk, intoxicated.

mastōrg - جمجمه - գանգ - череп - a skull.

mastak - آلت موسیقی - երաժշտական գործիք - муз. инструмент - music instrument.

mastakar = mōstakar.

[mostar] pīr - پیر - ծեր - старик - old. - паз. pīr.

mičak - مزه - համ, ճաշակ - вкус - smack, taste.

mēšan - خانه، کاشانه - տուն, բնակավայր - дом, жилище. - dwelling place, abode, habitation.

[mašyā] rōγn - روغن - յուղ - масло - oil. - паз. ruγan.

miškar - شمشیر خنجر - պատյան սրի, դաշույն - ножны меча, кинжал - the sheath of a sword, a dagger.

[mošrōntan] čītan - چیدن - քաղել - рвать - to gather (corn).

[mašmašyā] alūčak (alūčī) - [illegible] - սալոր - слива - cherry

[matā] dēh - ده - գյուղ - деревня - a village. - др.п. dahyu.

[mta] dēhmagōpat - [illegible] - դասապետի գյուղը - деревня пастыря (духовного лица) - village of priest

[matar] hāvr - [illegible] - մաս, բաժին, գլուխ - часть, глава - part, section

mat - آمد - եկավ - пришел - came, arrived

matan - آمدن - գալ - приходить - to come - прош. вр. 1л. matham, 3л. mat

Mitr - [illegible] - ամսվա 16-րդ օրը. բարեկամություն, արևի աստվածը - 16-е день каждого месяца, дружба, бог солнца - the 16th day of every month, friendship, the sun, love. - Mihrgan - праздник в честь Митра

mitr - [illegible] - համաձայնություն - согласие - agreement.

mitrān ср. mitr.

mitrān-druž - [illegible] - ուխտադրուժ - вероломный - a braker of faith - ав. mithro-drug-

Mitr-āpān - [illegible] - հատուկ անուն - имя собствен. - proper noun

Mitryah (Mihrē) - [illegible] - առաջին մարդու անունը - имя первого человека - the first man

mitrangān - [illegible] - Միհրի տոնը - праздник Митра - the festival of Mithra

Matrak i Anušakzatān - [illegible] - մի մարդու անուն - собственное имя - proper noun

matak - آمده - եկած - пришедший - one who has come

[matrā] vārān (bārān) - باران - անձրև - дождь - rain

gēhān - [illegible] - աշխարհ, տիեզերք - мир, свет, вселенная - the world. - авест. [illegible] gaēθā *gaēθānām

gēhānyān - جهانیان - աշխարհի մարդիկ - человечество. - people of the world, mankind.

siyāh - سیاه - սև, մութ - черный, мрачный - black, dark.

sāyak - سایه - ստվեր - тень - shadow, a shade.

siāvah - سیاه - սև, մութ - черный, темный - dark, black. - ав. syāva, скр. çyāvá, арм. seav.

siyāk - سیاه - սև, մութ - черный, темный - black, dark.

Siyāvaxš - سیاوش - Սիավուշ - Сиявуш - Siavash.

saxt - سخت - խիստ, պինդ, կարծր, սաստիկ - твердый, крепкий, жесткий, суровый - cruel, severe, violent, hard.

sāxtan - ساختن - շինել, կառուցել - делать, строить - to make.

sāxtak - ساخته - պատրաստված - приготовленный - prepared.

sāxtārīh - تیاری - պատրաստություն - приготовление. - preparation.

sahmgīn - سهمگین - սարսափելի - страшный - formidable, terrible.

sāy - باژ، خراج - տուրք, հարկ - налог - tax, tribute.

saxvan - سخن - բան, խոսք - слово, речь - word.

Sāvul - اسم دیوی - դևի անուն է - название одного дьявола. - the name of a demon.

sāyek - سایه - ստվեր - тень - a shade.

sāk = sāy.

sāl - سال - տարի - год - year. - ав. sarəta, арм. nava-sard.

sār - سار - սարյակ - скворец - starling. - арм. sar-eak.

sālār - سالار - զորավար, առաջնորդ - предводитель, вождь - a leader, a chief, a commandor. - арм. salar.

sārvār - خود - սաղավարտ - шлем, каска - a helmet.

sārēnītan - آغازیدن - սկսել - начинать - to begin, to commence.

sālak - سال - տարի - год - year.

sahm - بیم - երկյուղ, ահ - страх, ужас - fear, dread.

sāmān - سامان - սահման - граница - a boundary. - арм. sahman.

Sāmān - خاندان سام نریمان - Սամ իշխանի գերդաստանը. - семейство героя Сама - of the family of hero Sām.

sahmkēn - سهمگین - սարսափելի - страшный - fearful.

sahmkin = sahmkēn.

Sāsān - ساسان - Սասան - Сасан - Sasan.

sāstār - ستمکار - բռնակալ, հարստահարող - деспот, угнетатель - a tyrant, an oppressor. - ав. sāstār.

sahastan - ترسیدن - վախենալ - бояться - to fear, to dread.

saxt = sāxt.

saxtan - سنجیدن - կշռել - взвешивать - to weigh

saxtīh - سختی - խստություն, պնդություն, կարծրություն. - твердость, жесткость, трудность - asperity, hardness

= [sagettōntan] raftan rav- رو - գնալ-տալ - to go.

diy - دی - երեկ - вчера - yesterday.

dis - حیوان دد - վայրի կենդանի - дикое животное - wild beast.

sag = sak - سگ - շուն - собака - a dog.

dig - دیگ - կաթսա - котел - pot, kettle.

si - سه - երեք - три - three. - ав. θrāyō, санскр. trayas.

sagxrūhak - سگ خروهک - կորալին, մարջան - коралл - coral.

sēb - سیب - խնձոր - яблоко - apple.

yasn - یسنا - Ավեստայի գրքերից մեկը - название одной из книг Авесты - name of one of the Avesta books.

sīn - سینه - կուրծք - грудь - breast.

gēsūk - گیس - մազ, գես - волос - hair. - арм. gēs.

[sikōntan] dritan - دریدن - պատառոտել - разрывать - to tear.

sibar - سه بار - երեք անգամ - три раза - three times.

= si - سی - երեսուն - тридцать - thirty

Siakmak - سیامک - Սիամակ - Сиамак - Siamak

yask - بیماری - հիվանդություն - болезнь - sickness, disease

sēr - سیر - կուշտ - сытый - satiated

sedīgar - سوم - երրորդ - третий - third

sēnak - سینه - կուրծք - грудь - breast = sīn

sērīh - سیری - կշտություն - сытость - satiety

sīm - سیم - արծաթ - серебро - silver

sīmēn - سیمین - արծաթե - серебряный - made of silver

Sagastān - سیستان - Սիստան - Систан - Sistan

sēj - փտանելի - тленный, суетный - destructible perishable

sējhōmand = sēj

sēzdahom - سیزدهم - տասներեքերորդ - тринадцатый - thirteenth

sēčītan - տևել, դիմանալ - продолжаться, длиться, выдерживать to contine, to last

sāčak - سوزاک - այրող, սուսանակ - сжигающий, гонорреа. burning, a pimple

sazd - խստություն, անիրավություն - притеснение, угнетение, насилие - severity, cruelty, hardness

[sazitūntan] raftan = [sagettōntan] raftan.

sazdgūn - անգութ, սարսափելի - страшный, безжалостный - dreadful, cruel.

sazītan - պատշաճել, համապատասխանել - приличествовать, подобать - to be worthy, to be fit.

sikāl - اندیشه - միտք, մտածողություն - мысль, размышлен... idea, a thought.

[skīnā] kart (kārd) - کارد - դանակ - нож - knife. - наз. kart

sar - سر = [rēšeh] sar - գլուխ - голова - head.

sar - تیر - նետ - стрела - arrow.

gil - گل - կավ, ցեխ - глина, грязь - earth, clay.

jigar - جگر - լյարդ, սիրտ - печень, ливер, сердце - liver.

dil - دل - սիրտ, միտք, հոգի - сердце, мысль, душа - soul, mind, heart. ав. zərəd, сскр. hṛd.

dēr - دیر - ուշ - поздно - late. - др. п. darga, ав. dareγa, сскр. dīrghá.

[dag(o)r, dēr, gēr] garān - گران - ծանր, մեծ - тяжелый, большой - great, weighty.

sar - سر - առաջնորդ, պետ, գագաթ, ծայր - предводитель, вершина, глава, конец - leader, the chief, sumit, top, the head. - ав. sara.

Gilān - گیلان - Գիլան - Гилан - Gilan.

sarōmand - سارمند - գլխով - с головой - with head.

sarhangēz - گرز - լախտ, ճակատ „գուրզ" - булава, палица. - the rowing the head i.e. the mace.

dēr zivašnīh - دیرزی - երկար կյանք - долгая жизнь - long life.

srāy - سرای - պալատ, մեծ շենք - дворец, большое здание - palace.

sarāyišn - سرود سرایش - երգեցող - пение - singing

srāyitan - دعا خواندن - աղոթք անել - կարդալ - молитву читать, читать - to utter prayer, recite.

sar xatai - کتخدا - քաղաքապետ, իշխան - царь, правитель - a magistrate

sarāsar - سراسر - ծայրե ծայր - от начала до конца - from nd to end.

sarāsp - جای که سرگین می سوزانند - աթար վառելու տեղ - место где топят навоз. - a place where cow-dung is burnt.

gird - گرد - گنبد آسمان - կամար, երկնակամար - небесный свод, круг. - the canopy of the heaven, round. - арм. grtak - круглый хлеб.

dilīh - دلیری - քաջություն, արիություն - храбрость, мужество. - bravery, valour.

[saryā] vat - بد - վատ - плохой - bad. - ср. ст. vattar. - арм. vattar. прев. ст. vattarom, арм. vat.

[sаryā baxt] vatbaxt - بدبخت - վատաբախտ - несчастный - unlucky, ill-fated. - арм. vatabaxt

[saryāih] vatih - بدی - չարություն - зло - badness, vileness.

[saryā] bad pataxšā - پادشاه بد - վատ թագավոր. - плохой царь - bad king.

sarīnak - سرین - երանք, կոնք, հետույք - бедро, ягодица - hip, buttocks

sargīn - سرگین - աղբ, աղբար - намет, навоз - dung.

srišk - سرشک - արտասուք - слеза - a tear. - ав. sraska.

sarešutak - یکسوم - մի երրորդ - одна треть - one third.

Srīt - نام نخستین پزشک ایران - իրանի առաջին և նշանավոր բժիշկը - первый и знаменитый врач Ирана - name of the first and celebrated physician of Iran.

[srītūntan] gātan - گائیدن - կենակցել - сожитель ствовать - to beget, to cohabit.

[srītar] vattar - بدتر - վատթար - худший - worse. - арм. vattar.

[srītarih] vattarih - بدتری - վատթարություն - скверность - state of worse

sarv - سرو - կիպարիս - кипарис - cypress.

srub - سرو - եղջյուր - рог - a horn. - ав. srva.

[srōb] sokan - سخن - բան, խոսք - слово, речь - speech, word.

srubīn - شاخدار - եղջյուրավոր - рогатый - horny.

sarōbar - اژدها - օձի անուն - название одной змеи - name of a serpent.

dērang = dēr - دراز - երկար - длинный - long. - ав. darəγa.

Srōš - سروش - یزدان - յազատ կամ հրեշտակ որ կոչվում է Սրոշ առաքինի - язат или ангел, который называется Срош добродетельный - yazad or angel who is called Srōš the pious.

Srōšyār - اسم خاص - հատուկ անուն - имя собственное - proper noun.

srōšāvarz - دژخیم - դահիճ - палач - executioner.

srōšočarnam - آلت جلاد - դահճի գործիք - инструмент палача - instrument of executioner.

srōt - سرود - երգ, բանաստեղծություն - песня, поэзия - song, poesie
ab. √srav-, сскр. √çrav-, caus çrāvayati

srōtgāsān - سرود گاهان - գաթաներ երգող воспевающий гаты.- he who has sung the gathas

[yadrōntan] burtan - بردن - տանել - носить, нести - to carry.- наст. вр. 1л. baram, 3л. barēt, 1л. мн.ч. barem, 3л мн.ч. barēnd
opt. наст. вр. barēndēh, повел. н. 2л. bar, мн.ч. 2л. barēt, прош. вр. burt.- др.п. bar-

[gadrōntan] patmūtan - اندازه گرفتن، پیمودن - չափել - измерять.- to measure.- наст. вр. 3л. patmāyēt, мн.ч. 3л. patmāyend.

srūtan - سرودن - երգել, արտասանել - петь, произносить - to sing

srūtār - سراینده - գաթաներ երգող - воспевающий гаты.- a singer of the gathas.

srūttaciśn - آب روان - հոսող ջուր - проточная вода - a stream of running water.

[s(a)rkōtā] rāz - راز - գաղտնիք - тайна - secret.- ab. razah

serkeh - سرکه - քացախ - уксус - vinegar.

sarmāk - سرما - ցուրտ - холод - coldness, cold.

sarpin - سربی - արճճե - свинцовый - leaden, made of lead.

srišk = srišk

sristan - سرشتن - շաղել, խառնել - месить - to knead, to mix.

sart - سرد - ցուրտ - холодный - cold.

sartih - سردی - ցրտություն - холод - coldness, cold

sartak - جنس نوع - տեսակ, ցեղ - сорт, род, вид - sort, kind.

sarttar [aiż] ku vafr - سردتر از برف - ձյունից ավելի ցուրտ - холоднее чем снег - colder than snow.

samōr, samūr - سمور - սամույր - соболь - sable.- арм. samoir.

sissūmbar - (گیاه) سیسبر - անանուխի մի տեսակ - род мяты.-

field thyme sisymbrious.- арм. sisambar.

[illegible] sisyaomand - سیسومند - Սիսեոման անուն - название одной горы.- the name of a mountain.- ав. Siyāmaka.

[illegible] spāh - سپاه - զորք, բանակ - армия - an army.- др.п. spada, ср. spāhpat, арм. sparapet - военачальник, ав. spāda.

[illegible] Spāhān - سپهان - Սպահան - Исфаган - Ispahan.

[illegible] spihr - سپهر - երկինք, ոլորտ - небесная сфера, небо - sphere, sky, the heavens.

[illegible] spāhsālār - سپهسالار - սպասալար - военачальник - commander in chief.- арм. spasalar.

[illegible] spāhpat - سپهبد - սպարապետ - военачальник - general.- арм. sparapet

[illegible] spās - سپاس - գոհունակություն, շնորհակալություն - благодарность, признательность - thanksgiving, praise, prayer.- арм. spas.

[illegible] spāsdār - سپاسدار - շնորհակալ, գոհ - благодарный, признательный - obliged, thankful.- наз. spāsdar.

[illegible] spāsdārīh - سپاسداری - շնորհակալություն, գոհություն.- благодарность, признательность - thanksgiving, gratitude.

[illegible] spēnak menōk - سپنامینو - սուրբ հոգի - святой дух - the holy spirit.

[illegible] spēdōmat, Gāthā Spēntā-Mainyū - [illegible] - Սպենտամայնյու գաթան - Гата Спента Майню - the Spēnta-Mainyū Gāthā.

[illegible] spēt - سپید - սպիտակ - белый - white.- ав. spaēta, скр. svēta. арм. spit-ak.

[illegible] Spitāmān - سپیتمان، زرتشت - Սպիտամայի ժառանգ - Զրադաշտ.- потомок Спитамы - Заратустра - descendant of Spitama.

[illegible] spētdumbak - سپیددنبه - սպիտակ դմակ - белый курдюк - white tail.

[illegible] spētpak - سپیدبا - արգանակ եզան մսից - суп из говядины.- beeftea = [illegible] spītvāk.

[illegible] spannāk-mēnūk - سپنامینو - սուրբ հոգի - святой дух - the holy spirit.

[illegible] spōxtan - [illegible] - վտարել, վանել, սահմանից անցնել.-

изгонять, переступить границу - remove, expel, to push..
наст. вр. spōž - 3 л. spōžet. - арм. spužem - сдвигать.

spōxtak - - վախեցած, հեռացած - напуганный, удаленный - frightened away, scared away.

Spendāt - اسفندیار - Սփանդիար - Исфандиар - Esfandiar.

Spandarmat - سپندارمذ - համշասպանդներից մեկը - одна из амшаспанд - one of hamshespands. - ав. Spentā armaity

sapuk - سبک - թեթև - легкий - light.

spūkīh - سبکی - թեթևություն - легкость - facilness, light handedness.

spurtitan - سپردن - հանձնել - передавать, вручать - to apply to, to subject to.

spūš - شپش - ոջիլ - вошь, перхоть - vermin, scurf, lice.

spanjānakīh - پناهگاه - ապաստարան - убежище - an asylum

spanjgar - - անձրևն արգելող դև - дьявол, задерживающий дождь - the demon who keeps off the rain from falling.

spōčkar - - ուխտադրուժ, թագավորի հրամանը չկատարող - вероломный, игнорирующий приказ государя - negligent, a breaker of faith.

Spantōmēn, Spəntō-mainyu - - Գաթա - гата - gatha.

= Spāhan - اصفهان - Սպահան - Исфаган - Isfahan

sazāk - سزا - արժանի, վայելուչ - достойный, подобающий. - suitable, worthy, convenient.

sačākvār, sačāk < sač vār < varišn - سزاوار - արժանի, պատշաճ - достойный, подобающий - deserving, worthy.

sačākīhā - - արժանավոր կերպով, պատշաճորեն. - достойно, подобающе - suitably, deservedly, worthily

sačītan - سزیدن - արժանի, պատշաճ լինել - быть

достойным - to be fit for, to be worthy of. - арм. sazel.

Spitāman = Spitāman.

= spuxt.

spōr - سپور - կատարյալ. - завершенный, законченный - full, complete, perfect. - арм. spar - доконца.

spazg - [illegible] - չարախոսություն, զրպարտություն - клевета, злословие - slander, lie, columny, slandering. - ав. spazga.

spazgīh - [illegible] - չարախոսություն, զրպարտություն - клевета, злословие - slander, columny.

spar - سپر - վահան - щит - a shield, target, buckler.

siparam - سپرم (ریحان) - շահասպրամ - базилик - a sweet basil.

[spalpilgā] beh - به - սերկևիլ - айва - quince.

sparhuntan - سپردن لگدزدن - աքացել, ջարդել - лягать, дробить - to crush, to kick

sačišn - سازش - դավադրություն - заговор - confederacy.

sašt = šast - شصت - վաթսուն - шестьдесят - sixty.

sat - صد - հարյուր - сто - hundred. - ав. satem.

gētā = gētī - گیتی - աշխարհ - свет, мир - the world.

-stan ستان - ստան. - stan. - стан. - aspastan, Xuzistan.

gētīk - گیتیک - նյութական, երկրային - земной - earthly, material.

gētīh - گیتی - աշխարհ - свет, мир - world.

gētāān - گیتیان - երկրայիններ, մահկանացուներ - земные, смертные - creature, mortals.

gētāhīk - وابسته بگیتی - աշխարհի հետ կապված - связанный с миром - connected with world.

Staxr - استخر - Ստախր - Истахр - Istakhr.

stayēnītarīh - ستایش - գովասանք - хвала - praise

stayēnītan – ستاینیدن – փառաբանել – прославлять – to glorify.

stāyītan – ستودن – օրհնել, գովել – благославлять, восхвалять.. to bless, to praise.

stāyišn – ستایش – օրհնություն, գոհաբանություն – благославление, хвала.. benediction, thanksgiving, praise.. ав. √stau-, скр. √stu-.

stār – ستار – աստղ – звезда – star.

stārak – ستاره – աստղ – звезда – star.

stahm – ستم – բռնություն, կեղեքում – угнетение, тиранство.. injustice, oppression.

stambak – ستمگر – բռնակալ – угнетатель – tyrant.. арм. stambak.

stambakīh – [illegible] ستمگری – անպատկառություն – дерзость, наглость.. impertinence, insolence.

stamīh – ستمی – բռնություն – угнетение – oppression, tyranny.

stahmak – ستمگر – բռնի – несправедливый – cruel, tyrannical.

stahmakīh – [illegible] – կեղեքում, կեղեքում – угнетение притеснение. oppression, violence.

gītī = gītā.

gītīk – گیتی – աշխարհ, տիեզերք – мир, вселенная – the world.

stīk – [illegible], سیخ – ուղղաձիգ, կարկառուն – прямой, высокий – peaked prominent.

sitīkar – سوم – երրորդ – третий – third.

stīr – ستیر (...) – 6½ դրամի ծանրություն – 6½ драхм.. a weight of 6½ drachmas.

stīzak – ستیزه – վեճ, կռիվ – спор, сражение – disput, breit.

stūb – ستوه [illegible] – անզոր, խոնջացած – утомленный, изнемогший.. impotent, weak.– др.ир. *tav- توانستن – мочь .. наз. stuh.

stūbīh – ستوهی – անզորություն – утомление, удручение.. helplessness.

satvēs – [illegible] – մի աստղի անուն – назв. одной звезды.. name of a star.

stōbēnītan – [illegible] – նվաճել, покорять.. to subdue.

stōn – ستون – սյուն – столб – колона.

ditan = [hazdtūntan] ditan.

[Pahlavi] stunak - ستون - تنه درخت - بدن - սյուն, ծառի բուն, մարմին.- столб, ствол дерева, тело человека - column, the body, trunk of a tree.- ab. stūna.

[Pahlavi] sitanvak - ستنبه - [illegible], այլանդակ - безобразный, отвратительный - of a frightful, disfigured, ugly.

[Pahlavi] stavar - ستبر - հաստ, [illegible] - плотный - firm, strong, thick.

[Pahlavi] stōr - ستور - ձի, նժույգ - лошадь, конь - a horse, steed.

[Pahlavi] stūr - وصی، وکیل - խնամակալ, [illegible] - попечитель, опекун.- trustee.

[Pahlavi] storg - سترگ - մեծ, կոպտաբար, համառ - большой, упрямый.- great, large, sever

[Pahlavi] storgas - طویله، ستورگاه - ախոռ - конюшня - stable.

[Pahlavi] stōrīh - حیوانات - անասուններ - скот - cattle.

[Pahlavi] stōrpān - ستوربان - ձիապան, կառապան - кучер, конюк, гру- herdsman of horses, driver, groom.

[Pahlavi] sturt - سرنگون، [illegible] - ընկճված, գլխիվայր - подавленный, головой вниз - depressed, head downwards.

[Pahlavi] sturtīh - سرنگونی - ընկճվածություն - опрокинутость - state of depressed.

[Pahlavi] stōš - [illegible] - Մահից հետո 3րդ օրվա առավոտը.- утро 3го дня после смерти - the morning after the first three days of death.

[Pahlavi] stūtan = [Pahlavi] staitan - ستودن - օրհնել, գովել - благославлять, восхвалять - to laud, to extol, to praise.

[Pahlavi] stek - [illegible] - խոնջացած, փտած - утомленный, гнилой - state of rotten.

[Pahlavi] satar. [Pahlavi] sator - [illegible] - աստղ, [illegible] - [illegible] - звезда, первая часть звезд созвездия Весы, усыновленный.-

star, the name of the first degree of Libra - an adopted son

star - ستاره اختر - աստղ, համաստեղություն - звезда, созвездие a constellation, a fixed star.

star - سترون کر - խուլ, գլխիկոր - глухой, головой вниз .. deaf, depressed .- др.ир.* stara - < star.

stargūbišnīh - علم نجوم - աստղագիտություն - астрономия - astronomy

starvan - سترون عقیم - անպտուղ, ամուլ - бесплодный - barren.

star pāyak - پایهٔ ستاره - աստղերի հանգրվան - ступенька звезд. star station = star pāyak.

start = sturt.

startīh = sturtīh.

startak - گسترده - սփռված - распространенный - spread about..

stapr - ستبر قوی هیکل - հաստ, ստվար - толстый, массивный, плотный - stately, gross, thick .- арм. stvar.

stiptīrāk - حشرات خزندگان - սողուններ, կենդանիներ - гады, пресмыкающиеся - vermin, a flea, an insect.

P

pa - پا - ոտք, ոտ - нога - foot = [zīgleh] pa.

pahā, pāh - دواب چهارپایان - անասունների հոտ, եղջերավոր կենդանիներ - стадо животных, рогатый скот - a flock of beasts, cattle .- ав. pāsu, сскр. paśu.

pahan - پهن - լայն, ընդարձակ - широкий - broad.

pahn-ād - پهنا < pahn - լայնություն - широта - width, broad.

pāhest = pāhist - پاگاه - ոչխարի փարախ - овчарня .- cattlepen, a fold for cattle.

pāī = pāī [rigleh]. ոտք - нога - foot. - арм. pai

pāē = pāī

pāyak - پایک - հիմք, քայլ, աստիճան - ступенька, ножка, подножие - pathway, a track, degree, step, basis, a footing

pahrēxtār - پرهیزکار - ժուժկալ, զգաստ - осторожный, умеренный, воздержный - abstinent, sober, chaste

pahrēxtan, pahrēč - پرهیزیدن - ժուժկալել, խուսափել. - остерегаться, воздержаться - forbear, abstain, to beware

pāhrēj - پرهیز - ժուժկալություն, խուսափում - осторожность, воздержание - abstinence, forbearance

pāhrējišn - پرهیزش ժուժկալություն - осторожность - abstaining

pāhlā = pāhlūk - پهلو - կող, կողք - бок, фланг - the side, a rib

pāhlūm - بهترین - ամենալավ - наилучший - best, superfine

pāhlūmasā - ... - երկարությամբ և լայնությամբ մի կողի չափ - длиной и шириной как ребро - of the length of a rib, as large as a rib

pāhlūmīh - ... - բարձր դիրքություն - высокое положение. - state of high

pāhmasā - ... - մի անասունի արժեք - цена одного животного the value of a beast

pīyātak = pātak - پیاده - հետիոտն, հետևակ - пеший пешеход, пехотинец - a foot soldier, a pedestrian, going on foot

pāgāh - ... - սանդուղք - лестница - stair-case, a ladder

pās - پاس - պահ, պահակ - стража, охрана - a guard, a watch

-pān - بان, وان - -պան (op. pāspān - պահապան) - окончание со значением защищать (напр. pāspān - защитник). - only as end; protecting, watching over. - арм. -pan.

pahnāī = pohnād = pahnāk.

pahnāk - پهن - լայնություն - широта - broad, wide

pānāk - حامی، پشتی - պաշտպան - заступник - protector.

pānāk - پناه - ապաստարան - убежище, приют - shelter, a refuge.

pānākīh - پناه ապաստարան - убежище, приют - protection, defence.

pānak - حامی، مانع - պաշտպան, խնամակալ - защитник, покровитель - defender, protector.

pānakīh - حمایت، دفاع - պաշտպանություն, հովանավորություն - защита, покровительство - guardianship, protection

pānjdeh پانزده - տասնհինգ - пятнадцать - fifteen

pānjdahom - پانزدهم - տասնհինգերորդ - пятнадцатый - fifteenth.

pōspān - پاسبان - պահապան, պաշտպան - защитник - покровитель guardian, protector.

pāyīnak - پایین - ցած - ցածր մաս - низ, внизу - subordinate, inferior

pāk - پاک - մաքուր - чистый - pure, clear, clean

pākīh - پاکی - մաքրություն - чистота - purity, cleanliness.

pār - پار، گذشته - անցյալ - прошедшее - past. - сскр. pāra.

Pārs - پارس - Փարս - Фарс - Fars

Parand - اسم خدا - մի աստծու անուն - имя одного бога - name of a god.

pālūtan - پالودن - մաքրել - чистить - to clean, to make free from impurity

pālūtak - پالوده - զովացուցիչ ըմպելիք խնձորից, շաքարից և հիլից - охладительный напиток из яблок, сахара и кардамона - a mixtur of grated apples with sugar and cardamons.

pārak - پاره، رشوه - կաշառք - взятки - bribe.

Pārsīk - پارسی - պարսիկ - перс, парси - persian, parsi.

pāsax" - پاسخ - պատասխան - ответ - answer. - = pōsax".

pāčan – بزکوهی – սարի այծ – горная коза – mountain goat

Pāpak – بابک – Պապակ, Բաբակ – Бабак – Papak

Pāpakān – بابکان – Բաբագան – Бабаган – Papakan.

pāšnak – پاشنه – գարշապար – пятка, каблук – the sol of the foot

pāšūm (pāhlūm) – بهتر اعلا – լավագույն – лучший – best.

pāšūmīh – نیکی نکوئی – լավություն – доброта – goodness.

pāšitan – پاشیدن – ցրել – рассыпать – disperse, scatter.

pāt, pēt, pat или paē – بر بالا روی سوی

ընդդեմ, վրա, դեպի, հանդեպ – против, на, над, в, к – against, upon, on, towards

pātyāvand – پیروز توانا – հաղթական, հզոր – победоносный, могущественный – victorious, powerful.

pātiz – پائیز – աշուն – осень – automn.

pātixšāh – پادشاه بااستعداد – թագավոր, ընդունակ – способный, царь – able, king

pātixšāī " " " " " " " " " " " "

pātixšāhīh – پادشاهی – թագավորություն – царство – kingdom

pātixšāyīh – پادشاهی – թագավորություն, իշխանություն – царство, господство, власть – kingdom, empire, state

patyap – پادیاب – մաքրում իրի աղոթքով, լվացում – очищение вещи посредством молитвы – purifying a thing by prayer.

patdahišn – پاداش – հատուցում – вознаграждение – reward, compensation

pātan = [netarūntan] pātan.

pātrazm – جنگ رزم – պատերազմ – война – battle, combat. арм. paterazm

pātfrās – پادافراه – պատիժ – наказание – punishment – арм. patuhas

[pag] arzan – ارزن – կորեկ – просо – millet

piyaz – پیاز – սոխ – лук – an onion

pade - پاد - ոտք, հետք - нога, след - foot, footstep.- գր.ո. pada

pēsak - پیسه - բորոտություն - проказа - leprosy.

pas - پس - հետո, ապա, հետևաբար - потом, после, тогда, итак - behind, afterwords, after .- գր.ո pasa

pasfardā - پس فردا - վաղը չէ մյուս օրը - послезавтра - the day after tomorrow.

pīhan, pīk(v) - پیه - ճարպ, ճրագու - жир; сало - food, fatty substance

padām - ... - սպիտակ քող կամ շղարշ փարսի հոգևորականների համար - белая вуаль для духовных лиц парси - a white cotton cloth, forming mouth veil for the Parsi priests. - գր.ո pandam

pade = pade

pasand - پسند - հաճելի, հավանելի - приятный approved, choiced, approbation

pasanditan - پسندیدن - հավանել - одобрять - to please, to approve

pasandenišn - پسندیدنی - պետք է հավանել. нужно одобрять.- it may be approved

pasūš hurūn - ... - հովվի շուն - пастушья собака. - a dog that guards flocks and herds

payuš - ... - ագահություն, ժլատություն - жадность, алчность - greediness, cupidity, covetousness, avarice

paikan - پیکان - նետ, սլաք - стрела - arrow, head of an arrow

pīl - پیل - փիղ - слон - elephant

pīr - پیر - ծեր, պառավ - старик, старуха - aged, old

pērahan - پیراهن - շապիկ - рубашка - a shirt

pērādak - پیرایه - զարդարանք - украшение - decoration

pērāyišn - پیرایش - զարդարանք - украшение - decoration

pērāyišnīk - پیراسته - զարդարված - украшенный - adorned

pērāmōn - پیرامون - շրջակայք - окрестность, вокруг - round about

pērāstak - پیراسته - պարդարուն - украшенный - adorned

padrut - فرود - ներքևը, ստորև - внизу, вниз - down, below

pērōž - پیروز - հաղթական - победоносный - victorious.

pērōžīh - پیروزی - հաղթանակ - победа - victory.

pērōžgar - پیروزگر - հաղթական - победитель - victorious

pērōžkarīh - پیروزی - հաղթանակ - победа - victory

pērōžkarīhā - پیروزی - հաղթանակորեն - победоносно. - victoriously

pērak - پیرزن - պառավ կին - старуха - an old woman

pīm = bīm

pīm - پیم - կաթ - молоко - milk - ав. paēma

pīmēnītan - بپیم دادن - երեխային կաթ տալ - кормить ребенка грудью - to suckle the young.

padmūtan - پیمودن - չափել, կտրել անցնել - мерить, пересекать - to traverse, to measure

pēsītan - پیراستن آراستن - պարդարել - украшать - decorate

pēstān - پستان - ստինք - женская грудь, вымя - the bosom

paivastak - پیوسته - շարունակ, միշտ - соединенный, всегда, беспрерывно - omnipresent, everlasting

pēčītan - پیچیدن تافتن - ոլորել, փաթաթել, ծամել - крутить, сучить, вить - to twist.

pēš - پیش - առաջ, դիմաց - перед, впереди, возле, при. у. прежде - in front, before, forward. - huzv. [lewen l'en] pēš. - др.п. patiš, ав. paitiš, арм. patš [gam

pīšīnēkān - وزرا - վեզիրներ - визири - viziers

pēšarvār - پیشاب ادرار - մեզ - моча - urine. - < pišar < *pari + šadra < pari + šarra < harz = hištan

pēšdāt - پیشداد - پیش آفریده - նախաստեղծ, հուշանգ թագավորի տիտղոսը, որի սերունդը կոչվեց պիշդադյան - прежде созданный, титул царя Гушанга, потомки которого названы были пишдадыи - before created, title of Hushang whose successors were called Pishdadyan.

pēšdātīh - پیشدادی - հին օրենք կամ սովորություն - древний закон или обычай - ancient law or custom.

pēšēmār - تقاضاکننده، عارض، شاکی - խնդրարկու, գանգատավոր. - истец, жалобщик - solicitor, suppliant, petitioner.

pēšōpāk - پیشوا - առաջնորդ - главный, лидер - head, a leader.

pēšak - پیشه - արհեստ - занятие, специальность - business, skill.

pēškār - پیشاب - մեզ - моча - urine.

pīšvāy - پیشوا - առաջնորդ - лидер - chief, a leader.

pit - پدر - հայր - отец - father. - др.-и. pitā, ав. pita.

pityārak - پتیاره، ستیز، دشمنی - զարհուրելի, զզվելի, անհետևանք, ужасный, отвратительный, несчастье - misfortune, hostility.

pityārakōmand - آزرده، ستمدیده، [illegible] - հակառակ, դժբախտ, ճնշված - противный, несчастный - miserable, oppressed.

pityārakīh - թշնամություն - вражда - hostility, opposition.

paitāk - پیدا - հայտնի, բացահայտ - очевидный, явный, ясный. - apparent, manifest, evident, clear.

paitākīh - پیدایی - երևույթ, հայտնություն - появление, видимость - appearance, manifestation.

paitākēnītan - پیداکردن - գտնել, հայտնաբերել - находить, выяснять - to find, discover, to invent.

paitāk rayēnišnīh - پیدا کار - հայտարարություն,

հայտարարություն - объявление - proclamation.

pitār - پتار - գործարան - фабрика, завод - a workshop.

pitām - پیغام - պատգամ - извещение, весть - a message.. arm. patgam.

pitāmbar - پیغامبر - մարգարե, պատգամաբեր - апостол, пророк. a prophet, an apostle, a messenger.

paitišāh - [illegible] - պարեկան 3րդ մեծ կոնտաբերություն - третье годичное великое празднество - name of the third great feast annual.

patitīkīh - آمرزش عفو - թողություն, ներում - отпущение грехов прощение - absolution, pardon, forgiveness.

panāh - پناه - ապաստան, ապավեն - прибежище, приют, покровительство - protection, refuge, an asylum.

panāhīh - پناه - ապաստան, պաշտպանություն - защита убежище, покровительство - patronage, defence, protection.

puhl - پل - կամուրջ - мост - bridge.

puhr - مجازات جزا - վարձատրություն, հատուցում - вознаграждение, награда - reward .. av. pərəθa.

frāz - فراز - վերև, դեպի վեր - сверху, выше - upwards, upon.

frāz [axazunt] girift - فراز گرفت - բռնեց, գրավեց - поймал, схватил - seized, griped, held.

frāz srūt - فراز سرود - բարձր երգեց - громко запел - sung loudly.

frāz šōyišnīh - فراز شوئی - լվացում, լվացք - мытье, стирка - washing, cleansing, oblution.

pūxtan - پختن - եփել - варить - to cook, to boil.

pūxtak gōftār - پخته گفتار فصیح - պերճախոս - красноречивый - eloquent.

[pang] ālūd, ālū(y) - آلو - սալոր - слива - plum.. naz. hālū.

[pang] nēm (nim) - نیم - կես - половина - half.. av. naema.

[pang] bām - بام - առավոտ, արշալույս - утро, рассвет - morning, day-break.

pand – پند – խրատ, պատուիրան – наставление .. moral doctrine, admonition, advise. – др.п. panti

[palag] nēmak, nīm – نیم – կէս – половина – half.

pus = pus.

frazand – فرزند – զաւակ – потомок, дитя – offspring, child.

frazandīh – فرزندی – որդու դրությունը – положение сына the properties of a child.

panīr – پنیر – պանիր – сыр – cheese. – арм panir

[pōn] pat – به – ի, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]. – к, на, в, над, об, по, близ, за – on, in, for.

pat kartan [yəhityūntan] apurtan – بکار بردن – կատարել, գործի բերել – привести в дело, т.е. делать .. literally to bring into doing i.e. to perform.

pat [nišei] žanīh dāštan – بزنی دادن – ամուսնացնել – выдать замуж – to marry.

pat[ana]en dāštan – پنداشتن – մտածել – думать, мыслить. to imagine, to think.

pat pātyāp kartan – شستن – լվանալ – мыть – to wash.

pursītan – پرسیدن – հարցնել – спрашивать – demand, to ask.

pursišn – پرسش – հարցում – вопрос, расспрос – interrogation, a question.

pursišnīk – پرسشنیک – հարցում – расспрос – interrogating.

frazand = frazand.

pūr – پر – լի – полный – full. – ав. pərəna, скр. pūrṇá.

pūr bēvar – پر بیور – շատ հազարներ – десятки тысяч. – many myriads

pūr bōē – پربوی – հոտով լի – полный запаха – full of fragrance.

pōlat patgar – آهنگر – երկաթագործ – кузнец – iron-smith.

pur xratīh – پرخردی – լի իմաստությամբ – полный мудрости – prudence, intelligence.

pūlāftīn - فولادين - պողպատե - стальной - made of steel.

pūrdār - (پردار، چوب) - փայտով լի - множество деревьев. - full of wood, woody.

pūrgandaxīha - پراگنده - ցրված - беспорядочно, смущенно - confusedly, dispersedly.

pūrdūšārmīha - پرمحبت - սիրով լի - полный любви - with full affection.

[pūrgadeh] pūr xᵛarr - پرفر - փառքով լի - полный славы. full of glory.

pōriōtkēš - اولين معتقدين - նախնական հավատացյալներ. - начальные верующие - primitive believers.

pōriō tkēšīh - مذهب اوليه ايرانيان - իրանցիների նախնական կրոնը.. - начальная религия иранцев - the primeval religion of the Iranians.

pūritan - جنگيدن، مقاومت كردن - կռվել, ընդդիմանալ - воевать, сопротивляться - oppose, to fight.

= pūr daraxt - ծառերով լի - полный деревьев. - full of trees.

pūr rāmišn - پر رامش - ուրախությամբ լի - полный удовольствия. full of joy.

purnāi - جوان، برنا - երիտասարդ, պատանի - молодой человек, юноша - a youth, an adult.

pūr vāstr - پرعلف، چراگاه - խոտով լի. առատ արոտավայր. - полный трав, обильное пастбище - abounding in pasture, full of grass.

Pōrušasp - پوروشسپ - Զրադաշտի հայրը - отец Зороастра. - Pourushaspa, the father of Zarathushthra.

pūr rūbišnīh - پردوام، فراوان - լի կայունություն, առատ - обильный, полный постоянства - full continuance, abundance.

pūr marg - پرمرگ - մահով լի - полный смерти - full of death.

pūr margīh - پرمرگ - մահով լի - полный смерти - full of death.

pūr pīm - پربيم - վախկոտ - трус - timid, full of fear.

[pummeh] dahān - دهان، پوز - բերան, երախ - рот, пасть - mouth.

pus = pus - پس - որդի - сын - a son = pusar.

pōst - پوست - մորթի, կաշի - кожа, шкура - skin.

pōstēn - پوستین - մուշտակ - тулуп, шуба - a furgarment, leathern.

pōst-pahnā - پوست پهنا - մորթու ծավալը - размер шкуры - the extent of the skin.

pūz - پوز ' لب - շրթունք - губа - lip

panč - پنج - հինգ - пять - five.

panjāh - پنجاه - հիսուն - пятьдесят - fifty.

panjum - پنجم - հինգերորդ - пятый - fifth.

pūjak - پوزه ' لب - շրթունքներ - губы - the mouth at its environs, the lip.

panjak - پنجه - թաթ, ձեռք - лапа - paw, the palm of the hand.

panjak - پنجه ' پنج هفته - հինգ օր, հինգ շաբաթ - пять дней, пять недель - five days, five weeks.

panjmāhak - پنجماهه - հինգ ամսական - пятимесячный - of five months .. av. panja-māhya.

panjtak - یک پنجم - մեկ հինգերորդ - одна пятая - one fifth.

[panšyā] asowar - سوار - հեծյալ, ձիավոր - всадник, верховой - наездник - cavalier, rider, horseman.

pūšītan - پوشیدن - հագնել - надевать - to put on, to cover.

pušišn - پوشش - հագուստ, զգեստ - одежда - dress, garment.

pušt - پشت - հետևը, կռնակ - зад, спина - the back.

pušt i vištāspān - پشت ویشتاسپان - Ռևանդ սարի երկրորդ անունը - второе имя горы Ревand - another name of the mount Raevand.

pūštīh - پشتی ' کمک - օժանդակություն - помощь - help, support.

pušti-pānakīh - پشتیبانی - հովանավորություն - покровительство - protection.

pōštak - پشته - խուրձ, որմակ - пук прутьев - a boundle of wood or fagot.

pūtik – امید دریا – մի ծովի անուն – название одного моря – a sea

pūtik – " " " " " " " " " " " "

pūtak – بوی – գարշահոտ, հոտած – зловонный – stinking, rotten

pazāmišn – هضم – մարսողություն – пищеварение – digestion

pazd – سرما – ցուրտ, սառնամանիք – холод, мороз – frost

pazmayišn – پختن – հասունանալ – созревать – ripening.

[pazpōntan] hixtan – آب دادن ترکردن اداركردن – թրջացնել.
ջուր տալ. թրջել – делать мокрым, дать воды. мочиться..
to water, to wet. – наст вр. з.л. hinǰēt.

[pakdēn] padəmar (paδimar) – عمره تصمیم بازات – պատիժ,
կարծիք, դատական ատյան – наказание, суждение, судебный
трибунал – punishment, opinion, judiciaries.

[pakitā] ōstāt – استاد – վարպետ, ուսուցիչ – мастер, учитель..
master, teacher

parr – پر – փետուր, թև – перо, крыло – a feather, a wing.

par – فرا فراز – առաջ, շրջապատ – вперед, над – forth, much round.

farāxᵛ – فراخ – ընդարձակ, բարգավաճ – просторный, цветущий..
prosperous, broad. – ср. ст. farrāxᵛtar., др.п. farnahvā

farāxᵛīh – فراخی – ընդարձակություն – обширность – prosperity,
width. – ав. fraϑah – санскр. prathas..

frāxᵛēnītan – فراخ کردن – ընդարձակել – расширить – to widen.

farāxᵛīh dātār – نجات دهنده – փրկիչ – спаситель. –
a redeemer

farāxᵛēnītin – فراخ کردن – ընդարձակել – расширять – enlarge

Farāx kart – خزر – Կասպից ծովը – Каспийское море – Caspian sea

farhāxtan – فرهنجیدن – تربیت کردن – ترتیب – գերազանցել, դաստիարակել –
превосходить, воспитывать – to extol, tame, to educate

frahang – فرهنگ – تربیت – ուսուցում, դաստիարակություն..

учительство, воспитание – tutorage, education

frahang – فرهنگ – իմաստություն, գիտություն – мудрость, знание – wisdom, knowledge, instruction. – арм. hrahang.

farāxʷīhā – فراخی – բարեբախտաբար, բարգավաճորեն, կորովի – счастливым образом, цветуще – happily, prosperous

frahangastān – فرهنگستان، آموزگاه – դպրոց – школа – school

parāhōm – شیره گیاه هوم – հոմ բույսի հյութը – сок растения hom – juce of hom plant.

frahāt – کمک، فریاد – օգնություն – помощь – assistance, aid.

parhīxtār – پرهیزکار – ժուժկալ, զգուշավոր – воздержный, умеренный, целомудренный – abstainer.

frahātēt – کمک کند – օգնում է – помогает – helps, aids.

parhīxtan – پرهیختن – ետ կենալ, զգուշանալ – остерегаться, воздержаться – to keep away, to abstain from, to abandon

frahātak – ورزیده، برجسته – մարզված, ընտիր – тренированный, выдающийся – trained, tamed, excellent.

frāhūxt – گفتار خوب – բարի խոսք – добрая речь – of good speech.

frāhūmat – اندیشه نیک – բարի միտք – добрая мысль – of good thoughts.

frēh – زیاد – շատ, առատ – много, обильный – many, much.

farahīh – کثرت، فزونی – աճում, բազմաքանակություն – многочисленность, приращение – multiplicity, increase.

frahēst – کثرت، فراوانی – մեծ քանակով, առատ – большое количество, обильный – a large quantities.

[farhōntan] xʷastan – خواستن – ցանկանալ, կամենալ – хотеть, желать – to be willing, to desire, to wish.

parākantan – پراکندن – ցրել – рассыпать – to disperse, to scatter.

frārōn - نیک، درست، ارزنده - ազնիվ, օրինավոր - благородный, порядочный, честный - of integrity, upright.

frārōnih - پارسائی، عفت - առաքինություն, բարեպաշտություն - благочестие, набожность - virtue, piety, regularity

Frāsyāp - افراسیاب - Աֆրասիաբ - Аффрасиаб - Afrasyab

Frāsyāk - افراسیاب " " " " " " " " "

frahest - اکثر، اغلب - մեծ մասը, ամենից շատ - большая часть, большинство - excessive, most.

parāstak - پرستار، نوکر - ծառա - прислужник - a servant.

frač - فرا - վերևը, վրա, մոտիկ - сверху, выше, близ - on, upon, up, above.

fražtar - دورتر - ամենից հեռու - очень далекий - farthest.

= [parbāi] zīvandak (zīvandak) - زنده - կենդանի.. живой - alive.. др.п. √jīv-, ав. jivaiti, скр. √jīv jīvati.

frabartar - III Zaotar - կրոնավոր, որ Զաոտարին մոտ է բերում բոլոր գործիքները - духовное лицо которое приносит к Заотару все инструменты - the priest who brings to the Zaotar all the instruments.

fardā - فردا - վաղը - завтра - tomorrow

freyāp - پرآب - ջրառատ - многоводный - full of water

pardāxtan - پرداختن - մաքրել, հղկել - уплачивать, полировать - withold, to remove, exhaust, to consome, to perfect

fryāt - فریاد - օգնության կոչ, աղաղակ - крик о помощи вопль - relief, aid, assistance.

pargandakih - پراکندگی - փարատում, ցրվել - рассеяние, разбросание - dispersion, skattered state

frasang - فرسنگ - փարսախ - фарсах - a parasang

parēnak - پیروزه - պերուզակ - бирюза - turquoise.

pargantan - پراگنده کردن - ցրել - рассеивать - to disperse, diffuse.

Parīk - اسم یکی از مفسرین وندیداد - Վենդիդադի մի նշանավոր մեկնաբանի անունը - имя одного известного толкователя Вендидада - name of a commentator of Vendidad.

pardak - پرده - վարագույր - занавеска - partition.

parīk - نشیمنگاه - երանք, կոնք - зад, задница - hips.

parīk - جادوگر - կախարդ - колдунья - enchantress, sorceress.

parīr - پریروز - նախանցյալ օրը - позавчера - the day before yesterday.

fargart - فرگرد، فصل، باب - գլուխ (գրքի) - глава - chapter.

frēp - فریب - խաբեություն - обман - fallacy, fraud.

palitih - پلیدی - կեղտոտություն - нечистота - ordure, uncleanness.

frāmōš - فراموش شده - մոռացված - забытый - forgotten.

fradist - نصیحت کردن، رهبری کردن - դաստիարակել, ղեկավարել - воспитывать, руководить - instruct, to direct.

frēpēhitan - فریفته شدن - խաբվել - быть обманутым - to be deluded.

frēpēšn - فریفتن - խաբելը - обман - deceiving, cheating.

frēftār - فریبنده - խաբեբա - обманщик - cheat, a deceiver.

frēftan - فریفتن - խաբել - обманывать - to deceive

parvastan - فراگرفتن، محاصره کردن - պաշարել - окружать - invest, to besiege.

pargavār - سو، اطراف - շրջապատ, կողմ - сторона, круг - environs, sides.

paritan - پریدن - թռչել - летать - to fly.

parvartan - پروردن - սնուցանել - воспитывать, питать - nourish, educate.

franāftan = franāmitan - درود گفتن، کرنش کردن - ողջունել, պաշտել, երկրպագել - приветствовать, почитать, поклоняться - to worship, to salute, to bow.

pardač - پرداش - վերջանալ - оканчивать - to be completed.

frēč pānīh - [illegible] - պարտականությունից ավել անել - делать больше положенного - to do more than duty.

frēč pānīh - [illegible] - պարտավորություն, պարտականություն, обязанность, долг, обязательство - obligation, a duty.

frēftārīh - فریفتاری - խորամանկություն, խաբեություն - хитрость, обман - cunning, deceit.

frēftan - فریفتن - խաբել - обманывать - to deceive, seduce.

Frēton - فریدون - Ֆրեյդուն - Фрейдун - Fridun.

Fradatafš - [illegible] - 3րդ աշխարհի անունը - название 3го мира. name of the third keshvar.

parvān - پروان - անցագիր - паспорт - passport, a pass.

Fravāk - [illegible] - հատուկ անուն - имя собственное - name of a person.

parvar - پروار - բոլոր կողմերից բաց աշտարակ - со всех сторон открытая башенка - turret open on all sides.

fravahr = fravaš - [illegible] - [illegible] - священный (божественный) свет - divine light.

fravahr - [illegible] - մեռած նախնիների հոգին - душа мертвых предков - the soul of dead ancestors.

fruxt - [illegible] - վաճառող - продавец - seller, selling.

frūxtār - فروختار - վաճառող - продавец - a vendor, seller.

fruxtan - فروختن - վաճառել - продавать - to sell.

farveh - فربه - գեր, չաղ - полный, жирный - fat, fleshy.

frō - فرو - ցած, ներքին - вниз, внизу - bottom, down, below.

franāmišn - [illegible] - [illegible] - благословение, уважение, привет - blessing, veneration, homage.

fravahes - [illegible] - Ֆարվահար, պաշտպան ոգի - фарвахар

дух покровитель - Farohar, guardian spirit

parand - پرند - ابریشم - Մետաքս - шелк - plain, silk

parōdarš - پیش بین، امریک مرغ - Կանխագուշակող, մի աքաղաղի անուն - предсказатель, название одного петуха - one who foresees, name of a cock. - ab. parōdarš.

farn bay - یکی از سه آذران معروف - Երեք հռչակավոր կրակներից մեկը.- один из трех знаменитых огней - one of three celebrated fires

farvēnitan - ریختن - թափել, ածել - лить, вливать - to pour, to flow.

parnikān - پرنیان - չինական նկարազարդ մետաքս - китайский украшенный шелк - a kind of fine painted china silk

Parvīz - پروین - բազմաստղեր - плеяда, плеяды - the pleiades.

fravītan - خاموش کردن - հանգցնել - погасить - extinguish, blow out

parunn - ضعیف کُند - փափուկ, թույլ - слабый, вялый - backward.

p(o)run (par-run) - آنطرف، طرف دیگر - այն կողմը, մյուս կողմը. - на той стороне, на другой стороне - away, beyond, on the other side.

farōkitan خاموش کردن - հանգցնել - потушить - to put, to extinguish.

parvaritan - پروردن - պաշտել, կրթել, սնուցանել - почитать, воспитывать, питать - worship, educate, to nourish.

parvarišn - پرورش - սնունդ, կրթություն - питание, воспитание.. maintainance, nourishment.

parvartār - پرورنده - պաշտպան, սնուցանող - защитник, питатель. supporter, maintainer, nourisher.

fravartin - فروردین، ماه اول و روز نوزدهم - առաջին ամիս և յուրաքանչյուր ամսի 19-ը - первый месяц и 19е число каждого месяца.- the first month and 19th day of each month.

parvartan = parvaritan.

fravartikān - آخرین ده روز سال پارسی - փարսիների տարվա վերջին տասն օրը - последние 10 дней года парси - last ten days of the parsi year.

parvartak - پرورده - սնուցած - упитанный - nourished.

parvartak - نامه - հրովարտակ - письмо - бумага - letter, epistle. арм. hrovartak.

parvastan - فراگرفتن محاصره کردن - պաշարել, պատել - охватывать, осаждать, blockade, invest to besiege.

parvastak - رام - հնազանդ, ընտանի - покорный, домашний obedient, tame, domestic.

frōpatitan - افتادن [illegible] کردن - կատարել, հանդիպել, ընկնել, հարձակվել - совершать, встречаться, нападать, падать.- continue, practice, attempt, encounter, assail, to fall.

frōtih - فرودی - ներքինը - нижний - the state of being under, lowness.

frōtihet - فرو میرود - ցած է գնում - идет вниз - goes under, goes down.

frūftan - رفتن حرکت کردن - գնալ, շարժվել - двигаться, идти.- go, to move, proceed.

frōt - فرود - ցած, ներքև - внизу, вниз - down, under, below.

frōtāpik - آبی که در پائین جاریست - ցածրից հոսող ջուր - вода текущая внизу - water flowing from the lower side.

palūtak - پالوده - պատրաստված [illegible] - сласть приготовлен. на льду - a kind of sweet.

frōtmirišnih - مرگ وفات - մահ - смерть - death.

Frazēšt - دیو مرگ - մահվան դեւը - дьявол смерти - a demon of death.

parrak - پر - փետուր, թեւ - перо, крыло - wing.

parak - پره - եզր, սահման, կողմ - край, граница, сторона.- extremity, margin, border, a side.

frokān - پیدایش - արարչագործություն - творение - creation.

farmayišn - فرمایش - հրաման, հանձնարարություն - повеление, приказание.

инструкция - will, command, order.

framān - فرمان - հրաման - приказ - order, command.

framān burtārīh - فرمان بُرداری - հնազանդություն, հպատակություն - покорность, подчинение - obedience, submission.

framātār - نخست وزیر - նախարարապետ - премьерминистр. - prime minister.

framōš - فراموش (کردن) - մոռացում - забвение - forgetfulness.

framōšitan - فراموش کردن - մոռանալ - забывать - to forget.

framūtan - فرمودن - հրամայել - приказывать - to command, order.

frasāxtan - بااستعداد، کاردان، شایسته بودن - ընդունակ լինել, կարող լինել, շնորհալի լինել - быть способным, даровитым - to be clever, to be accomplished, to be fully competent.

frasāvandih - ناپایداری، بی ثباتی - անկայունություն, դյուրաբեկություն - неустойчивость, непрочность - inconstancy, fragility, frailness.

frasp - فرسب - գերան - балка - a beam, a joist.

parastār - پرستار - խնամող, ծառա, երկրպագու - слуга, почитатель, поклонник, раб - servant, a slave, a devote, a worshipper.

parastītan - پرستیدن - պաշտել - почитать - to adore, to worship.

fristātan - فرستادن - ուղարկել - посылать - to send. - наст. вр. 2 л. frēstēh, прош. вр. frēstāt, frēstit, fristāt. - ав. fraēsta.

parastūk - پرستوک - ծիծեռնակ - ласточка - swallow.

parastak - پرستنده - պաշտող - почитатель - adorer, a worshipper.

parastišn - پرستش - պաշտում - почитание - worship, adoration.

frapad - قسمت بالای پا - ոտքի վերին մաս - верхн. часть ноги. - the instep or the upper part of the foot. - ав. frabda.

frapīh - فربه - فره - գեր - полный - fat. - ав. frapiva.

farpēhtar - فرتر - ավելի գեր - жирнее - fatter.

frazānak – فرزانه – պատվավոր, իմաստուն, ազնիվ մարդ. – уважаемый, мудрый, благородный – honorable, noble, intelligent. wise. – < др. ир. zan, ср. danistan. – ав. fra-žāna, сскр. prajan.

frazānakīh – فرزانگی – իմաստություն, գիտություն – мудрость, знание excellence, wisdom, science, learning.

fražām – فرجام – վերջ – окончание – conclusion, end.

farjāmīk – فرجامی – ավարտում – окончание – final, ending.

farjāmītan – فرجامیدن – ավարտել – окончить – to terminate, to end.

farzīn – فرزین – թագուհի (շախմատում), սահման – королева (в шахмате), граница – a raised bank, a boundary.

fražōftan – فرجفتن – ավարտել – кончить – terminate, end.

pariš – پریشان، آشفتن – անփութություն, վրդովմունք – вялость, небрежность – disturbing, remiss, careless.

[paršuntan] vičartan (vižardan) – گزاردن، پرداختن، گزیدن. – որոշել, կարգավորել, վճարել – решать, платить – to decide, to arrange, to pay. – сскр. vi + čar, арм. včar.

frēhdātār – شوق‌دهای برتر – գրգռող, քաջալերող, խրախուսող – вызывающий, поощряющий – a stimulator, furtherer.

Frašitwart – فرشوتر – մի փահլևանի անուն – имя одного героя – proper noun.

Fryān – Yušti fryān – یوشت فریان – Յուշտի Ֆրիան, հատ. անուն. Юшти фриан – Youshti fryan.

frašn – لغز – առեղծված, հանելուկ – загадка – an enigma.

Frašōštar – افرشاستر – հատուկ անուն – имя собственное. – a proper noun.

pērešk – ارزش، بها – արժեք, գին – цена, стоимость – price, value.

fraškart – فرشکرد، رستاخیز – մարդկանց վերակենդանացումը մե աշխարհի վախճանի ժամանակ – возрождение людей в

конце мира. длительность - permanent lasting, the making durable - арм. hrašakert - обновление

fraškart kartār - فرشکرد کر دیا - աշխարհի վերանորոգիչը. восстановитель мира - renovator of the world

[partūn, partan] ōštap (ōštāw) - شتاب - աճապարանք. - торопливость - haste, excitement.

fratāk - فردا - վաղը - завтра - tomorrow

fratom - نخست - առաջին - первый - first. - др.п. fratama

fratomīh - نخستین (اول) - սկիզբ - начало - state of being the first

pambak - پنبه - բամբակ - хлопчатая бумага, вата - cotton. - арм. bambak

pambakīn - پنبه ای - բամբակե - хлопчатобумажный - made of cotton

pasāē - چرای - անասուններ - скот - cattle. - ав. pasu-

pasāxtan - پاختن (پاسخت) - կատարել, գլուխ բերել. - совершить, выполнять - accomplish, prepare, to perform

pasax^{v} - پاسخ - պատասխան - ответ - answer, reply.

pasax^{v} dustan - پاسخ دادن - պատասխանել - отвечать. - to answer

pasax^{v}īh - پاسخ - պատասխան - ответ - answer, response.

[pasōntan] afšatan (afšandan) - افشاندن - սփռել, ցրել - сеять, рассыпать, разливать - to pour out, to spread.

pasēn - پسین - վերջին, հետագա - задний, последующий. - last, posterior

pasīmān - پشیمان - զղջացող - кающийся - sorry, penitent.

pasīmār - پاسخگو - ամբաստանյալ - подсудимый. - a defendant, a respondent

[paskūntan] britan (bridan) - بریدن - կտրել - резать - to cut

pasičak - بسیج - զենք, պատրաստություն ճանապարհորդության - оружие, приготовление к путешествию - equipped.

pist - آرد - ալյուր - мука - flour

pistan - پستان - ստինք - грудь женщины - breast (of a woman).

pistak - باشکوه برین - շքեղ, փառավոր - великолепный - magnificent.

[papyā] xāmak (xāma) - خامه - գրիչ - перо - a kalam.

[paprō] zānūk (zānu) - زانو - ծունկ - колено - knee. - ав. zānu.

pačāē - نانپز نانوا - հացթուխ - пекарь - baker.

pačēn - النسخ - պատճեն, ժողովածու - копия, коллекция - copy edition, compilation, a collection. - арм. patčēn.

pačitan - پختن - եփել - варить - to cook, boil. - ав., скр. pač-.

faš - تنه درخت - ծառի բունը կամ գագաթը - ствол или верхушка дерева. the trunk or the top of a tree.

pašemān - پشیمان - զղջացած, փոշիման - кающийся - penitent.

pašimanīh - پشیمانی - զղջում - раскаяние, сожаление - regret, repentance.

vašātak - گشاده - մերկ, բաց, դատարկ - голый, открытый, пустой - bare, uncovered, opened.

pašn - قرارداد - համաձայնություն - согласие, контракт - agreement, contract.

pašnch - فراک ماست تره - կարագ, մածուն, կերակուր - масло, мацони, кушанье - food, curd, butter.

pēum - اولین بهترین - առաջին, լավագույն - первый, лучший - first, best.

pošanjišn - تباه [illegible] - փտածություն, [illegible] - порча, гниение - infection, rottenness.

Pašotan - ... - մի մարդու անուն - имя одного лица - name of a person.

pašinēnitan - بستن بزنجیر - կապել, շղթայել - сковывать - fetter, chain.

pašm - پشم - բուրդ - шерсть - wool.

puštīkpān - پشتیبان - պաշտպան - защитник - protector, a helper.

pašt - عهد - խոստում - обещание - vowe, a promise.

pat - سر، صاحب امیر - պետ, պահապան - глава, защитник, властитель - head, guardian, master. - ав. paiti; скр. pati, арм. pet.

pat - پَت - բառավերջում պետ - в конце слова - глава. master, lord, chief. - арм. pet

pat, pāt, pēt - с. - նախդ. առ. ի, վերի, ընդդեմ. - предлог в, у, при, на - to, at, again, back.

patyārak .. pityārak

patyārakōmand - آزرده غمناک رنجیده - նեղված, վշտացած, նախատված - досажденный, огорченный, оскорбленный. - molested, afflicted, opposed, affronted.

patam - پام یا پدان (نقاب) - դիմակալ - забрало - mouth cover, visor

patih - برتری - գերազանցություն - превосходство - superiority

patex"ih - غذا خوراک نیرو - առողջություն, սնունդ, սնունդ. - здоровье, питание - nourishing power, health.

patdit - پیدا - հայտնի, պարզ, ակնհայտ - явный, ясный, очевидный. openly.

patirak - استقبال پذیرا - ընդառաջում, դիմավորում - встреча. going out to meet a person of distinction. gp.up. * pati - ura.

patirak raftan - باستقبال رفتن - ընդառաջ գնալ - идти навстречу. - encounter, to go against.

patgraftarih - پذیرائی - ընդունելություն - прием - admittance, entertainment, acceptance.

patigraftan - پذیرفتن - ընդունել - принимать - to accept. - прош. вр. patigraft, pati + grab., наст. вр. pati + gir -> patir - پذیر.

patirašnih - پذیرش - ընդունելություն - прием - acceptance.

patištān - آدم پیاده پاها - ոտքեր, հետիոտն, մարդ - ноги, пеший, пешеход, человек - a man, pedestrian, feet.

patēt - پشیمانی توبه - զղջում, ապաշխար - раскаяние, сожаление. - repentance, regret.

patētiha - با پشیمانی - զղջումով - с раскаянием - with repentance

patitik - پشیمان - զղջացած - раскаивающийся - penitent, sorry.

patvāxtan - جواب دادن - պատասխանել - отвечать - respond, reply.

patvihitan – پرسیدن، خبر کردن، آگهی دادن – հարցնել, զգուշացնել, տեղեկացնել – спрашивать, предупреждать, сообщать – to ask, warn, relate, inform

patvāčak – جواب، پاسخ – պատասխան – ответ – reply, answer.

patvēšak – پوسیدگی – փտածություն – порча, гниение – rottenness

patvand – پیوند، خویشی – արյունակցություն, ազգակցություն. – родство, единокровность – consanguinity, relationship.

patvanditan – پیوندن = patvastan.

patvastan – پیوستن – պատվաստել, միացնել – соединять, связывать. attach, connect, band, tie, to join. – прош. вр. patvast, мн. ч. patvast hand, pp. patvastak, др. ир. pati band, арм. patvast-el

patvastak – پیوسته – միացած, ..., շարունակ – соединенный непрерывно, всегда – continually, joined, contiguous.

patak – پائین، کم قیمت، پست – ցած, նվաստ, փոքր արժեք ունեցող. – низкий, подлый, малоценный – of low or small value, lowest.

patkār – پیکار – պայքար, ճակատամարտ – сражение, битва, бой. battle, combat, fight. – арм. paikar.

patkārdār – ستیزه – حریف – հակառակորդ, ոսոխ – противник, соперник – an opponent, an adversary.

patkārak – ستیزه، پیکار – պառակտում, պայքար – ссора, перебранка – quarreling, contending, disputing.

patkārēnitan – جنگ کردن – կռվել, դիմադրել – воевать, сопротивляться – to dispute, to fight. = patkārtan.

patkārtan = patkārēnitan.

patkar – پیکر – դեմք, նկար, պատկեր, կաղապար – лицо, портрет. форма – model, portrait, figure, form, face – др. п. patikara, арм. patker.

patrit - عرسنفیم' آلودگی - ապականութիւն, անուղղակի - загрязнение, окольный - pollution, indirect.

11 patrāstan - پیراستن - պատրաստել, կարգադրել - устраивать, украшать to arrange, to adorn. - др.п. rasta, скр. rāddha, арм. patrastel

11 patrōtan - ریختن - ریختن - ցրուել, թափել - лить, проливать - diffuse, to pour.

Patolmuš - بطلمیوس - Պտղոմէոս - Птоломей - Ptolomeus.

1 patmān - پیمان، مقیاس - չափ, կանգուն, պայման - локоть, мера длины 114 см. - quantity, measure, agreement. - арм. paiman.

1 patmānak - پیمانه = patmān.

patmānīk - عادل، منصفانه، معتدل - արդար, իրաւ, չափաւոր, միջին - праведный, справедливый, умеренный - just, moderate, being middling.

patmānsax'an - نظم شعر سخن مدلل - փաստացի խօսք, չափածո խօսք, ոտանաւոր - речь с доказательством, мерная речь - poem, verse. measured speech, speaking with proof.

patmānīk x'arišnīh - کم خوراکی، پرهیزکاری - չափաւոր կեր. - умеренное питание - moderate eating.

11 patmōxtan - پوشیدن - հագնուել - одеваться - to dress oneself. - наст.вр. 3 л. мн.ч. patmōčēnd. повел. н. 2 л. patmōč, perf. patmōxt ēstēt

1 patmōčān - لباس - պատմուճան, հագուստ - одежда - cloths, dress. - арм. patmučan

11 patmūtan - پیمودن - չափել - мерить - to measure.

[patšār] pastāk (pastā) - پسته - اول و آخر - սկիզբ և վախճան, պիստակ. փիստա - начало и конец, фисташка - begining and the end, pistachio.

patiš - به، بر، با - սրան, նրան - этому, тому - to him her or it, for, in, on.

patošxār - بشقاب کوچک - փոքրիկ ափսե - блюдечко - dish or saucer.

1 patiēn - افزونی، فراوانی - առատություն - обилие - abundance.

Patašxargar = Patešxār - اسم کوه - ... - назван.

одной горы - the name of a mountain.

patōšxūr - قرب ارای خوراک - պնակ - тарелка - dish.

patēšnih - آذوقه - պաշար, պարէն - провизия - provisions.

Č

č - ič - و - և - и - and. - en-ič 3 ras - داین سه راه - և այս 3 ճանապարհը - и эти три пути - and this three ways.

čāh - چاه - ջրհոր - колодец - pit. - ав. čaiti, арм. čah.

čaxr - چرخ - անիւ - колесо - wheel - арм. čaxarak, čaxr.

čahār - چهار - չորս - четыре - four. - ав. čaϑvarō, скр. čatvāras

čehel - چهل - քառասուն - сорок - forty.

čhār [bīnāk] māhak - چهار ماهه، درشکم مادر طفل چهار ماهه - չորս ամսական չորս ամսական երեխան մոր արգանդում - четырех месячный, четырех месячный ребенок в утробе матери - of four months, a child of 4 months on the womb of its mother.

čahār dahom - چهاردهم - տասնչորսերորդ - четырнадцатый. - fourteenth. - ав. čaϑrudasa, скр. čaturdasa.

čahārguš - چهارگوش - քառանկյունի - четырехугольный - four cornered

čahārom - چهارم - չորրորդ - четвертый - fourth.

čahārzang - چهارپا - չորքոտանի - четвероногий - quadruped.

čahārpāedār - چارپادار - ջորեպան - возчик - keeper of the beast of burden.

čahār pād - چارپا - չորքոտանի - четвероногий - quadruped.

čahār patištān - čaϑvarō (چهار) + paiti (پا) + sthāna (ایستان) چارپای، چارپا - չորքոտանի - четвероногий - quadruped.

čhār čašm - չորսաչքանի - четвероглазый - four eyed.

čahūč - چاهوک کسی، هرکدام - ինչ որ, ով որ, յուրաքանչյուր - некто, никто, каждый - whichever, any.

čār – چار – ճար, դարման, հնար – средство или способ помочь, лекарство, пособие – succour, help, cure. – ав., скр. cārana.

čahal – چهل – քառասուն – сорок – forty. – ав. čatvarəsatəm.

čārugarān – چارگران آهک – կիր – известь – lime of a lime-maker.

čārak = čār. – арм. čar.

čārpāē – چارپای = čahārpād.

čāpūk – چابک – ճարպիկ – ловкий – ingenious, swift. – арм. čapuk

čāpukīh – چابکی – ճարպկություն – расторопность – agility.

čāšišn – نصیحت – հրահանգ, պատվեր, դաստիարակություն. – наставление, заповедь – precept, instruction. – < čāštan.

čāštār – آموزگار – ուսուցիչ, դաստիարակ – наставник, учитель. – preceptor, a teacher. – ав. čaš- смотритель, скр. čakš- видеть.

čāšnīk – چاشنی – կերակուր – кушанье – food.

čāšišn – آموزش – ուսուցում – учение – guiding, teaching.

čāštan – آموختن – դաստիարակել, ուսուցանել – воспитывать, учить – to instruct, to teach. – прош. вр. čāšt, наз. čāšīd.

čāšt – چاشت – նախաճաշ – завтрак – breakfast. – арм. čaš, čašakem.

čāštak = čāšt – دانش، کتاب، رای – գիտություն, գրքույկ, կարծիք – знание, книга, мнение – knowledge, a book, opinion.

čātur – چادر – ծածկոց, քող, չադրա, վրան – чадра, женское покрывало, палатка – covering, a mantle, a veil.

[čibū(n)] hēr – چیز دارایی مال – կայք, գույք, հարստություն – добро, богатство, имущество – fortune, prosperity.

čē = [mā] čē – چه – ինչ, ինչպես, որ, որովհետև – что, что за, какой, потому что – who? what? which? why? –

čih = čē.

čagūn - چگون - ինչպես - как, каким образом - how. - čigonēs, čigonat.

čiāvatarg - چینوات پُل - Չինվատ կամուրջը - мост Чинвад - the bridge of Chinvad.

čihr - چهر ، بذر - սաղմ, սերմ - сперма, зерно - sperm, seed.

čīhar - چهره - դեմք, երես - лик, лицо - the face, the appearance.

čīharīk - اصلی، خاص، ذاتی - ինքնատիպ, հատուկ, բնական. - оригинальный, специальный, натуральный - original, special, natural.

[čibā] ēzm (ēzəm) - هیزم - վառ - дрова - fuel, (fire) wood.

čigōnīh - چگونگی - որպիսություն - качество, обстоятельство - matter, circumstance, nature or manner of a thing.

čīn - چین - Չինաստան - Китай - china.

čīnār - چنار - սոսի ծառ, «չինար» - чинар, платан - the poplar tree.

čīnīk - چینی - չինական - китайский - chinese.

čīnvat - چینوات پُل - Չինվատ կամուրջը, որի վրայով պիտի անցնեն մեռածների հոգիները մեռնելու 3րդ օրը - мост Чинват, через который должны проходить души умерших на третий день после смерти - the bridge to which departed souls are said to come on the third morning after death.

čīkāmak - هرچه - ինչ որ (էլ) - какой бы ни, любой - whatever.

čīkāmčai - هرچه، هرکدام - ինչ որ (էլ) какой бы ни, любой - whatever

čēr - چیره - աշխարհակալ, արի, անհաղթելի - победитель, храбрый, доблестный - courageous, valiant, conqueror.

jigar - جگر - լյարդ, սիրտ «ջիգյար» - печень, сердце - the liver, the heart.

čīlāngar - آهنگر - դարբին - кузнец - lacksmith.

čīrīh - چیری - հաղթանակ - победа - valour, victory.

[čadrōntan] čītan (čīδan) - چیدن - քաղել, ընտրել, հավաքել - собирать, рвать, выбирать - to choose, to collect, to gather.

čirkin - چرکین - կեղտոտ, աղտոտ - грязный - dung, nasty, filthy.

čim - چیم - պատճառ, հարց, խնդիր - значение, причина, вопрос, просьба - cause, reason, a meaning.

[jadeh] baxt - بخت - բախտ - судьба - lot, fortune. - арм. baxt

čēčist - دریاچه ارومیه - Ուրմիո լիճ - Урмийское озеро - the sea of Urmie.

čiš = [mandom] čiš.

čitar - پشیمان - զղջացած, վշտացած, սարսափած - раскаявшийся, скорбный, устрашенный - regretful, anxious, groaning, afraid, terrified

čītan - چیدن - պոկել, հավաքել, քաղել - рвать, собирать - pick, pluck, gather, to collect.

čitak - گزیده - ընտրված - избранный - chosen.

čūbak - چوبین - փայտե - деревянный - wooden

čand - چند - որքան, քանի - сколь много? - some, so many.

čandih - چندی - ժամանակ, որոշ քանակ - немного, несколько, некоторое количество, время - a little while, some, an indefinite quantity.

jundēnētan - جنبیدن - շարժել, ցնցել - двигать, волновать, смущать, convulse, disturb, agitate, to make shake.

čand [zak] ke - چندان - այնքան, այնքան շատ - столько, так много, настолько - so many, so much, as many as much.

čand tuvān hāt [humanat, havant] - هرچند بتواند - ինչքան հնարավոր է - насколько возможно - as much as possible

činēvar = činvat

jōnbitan - جنبیدن - շարժել, ցնցել, հուզել - волновать, двигать - shake, to move.

čōr - - փասյանի տեսակ - род фазана - a kind of feasant

[čōlman] griv - گریبان - օձիք - ворот, воротник - collar.

[čovureh] grīv — یال گردن — պարանոց, բաշ — шея, грива — neck, mane, crest

čūm — چوم — ինչպես, որչափ — как, сколько? — how?

čōbēgān — چوگان — ճոկան, չովգան խաղը — игра в поло — a crooked drum-stick, the game of polo. — арм. čokan

čakā — چکا — արտույտ — жаворонок — lark.

čakāt — تیغ کوه — գագաթ, բլուր — вершина, холм — summit, top.

čakātas — ... — կատար, գագաթ — вершина — peak, hillock.

čakāti Dāitīh — کوهی در دنیا که پل چینوت روی آن کشیده شده — Մի սար երկրի կենտրոնում, որի վրա ձգված է Չինվատ կամուրջը — гора в центре мира, на которой стоит мост Чинват — a mountain said to be in the centre of the world on which the Chinvat bridge stands

čakoč — چکش — մուրճ — молот — battle axe.

čaraitīk — دختر دوشیزه — չամուսնացած աղջիկ — незамужняя женщина — a damsel, an unmarried woman.

čarb = čarp.

[čarbōšyā] dōlman — عقاب — արծիվ — open-eagle ..паз. dōlman

čarz — چرز — ջրային թռչունների մի տեսակ — род водяных птиц — a kind of aquatic bird.

čark — چرخ — ամեն ինչ որ շրջան է կատարում, ինչպես անիվ, ճախարակ — круговращательное движение — everything in an orbit, as a wheel. — ав. čakra, арм. čaxr, скр. čakrá.

čarmin — چرمین — կաշվից պատրաստված — кожаный — made of leather.

čarp — چرب, ملایم — ճարպ, մեղմ, նուրբ — жир, мягкий, тонкий — affable, gentle, mild, greasi, fat. — арм. čarp.

čarp awrōšak — نان روغنی — ճարպով պատրաստված նկանակ — булка сделанная на жиру — bun made of fat

čarpīh - چربی - ճարպ - жир - fat, grease.

čarp zupānīh - چرب زبانی - փաղաքշանք, ճարպարանություն - сладкоречие, красноречие - flattery, gentle language.

čarpišn - چرب - ճարպոտ - жирный - greasy, fat.

[joltā] čarm - چرم - پوست - կաշի, մորթի - кожа, шкура - skin, cover leather

čim = čim.

čambar - دایره - چنبر - թմբուկ, դափ - бубен - tambourine

čambar - دستار سربند - գլխի կապը - головная повязка - fillet, headgear.

čamaš - پیشاب - միզ - моча - urine.

čamišn - پیشاب کردن - միզել - мочиться - passing urine.

časrūšāmrūt - اشعار مقدس که چهار بار تکرار میشوند - սրբազան ոտանավորներ, որ կրկնվում են չորս անգամ - священные стихи, повторяющиеся четыре раза - holy verses which are to be repeated four times.

časrūšūtak = čatrūšūtak - از چهار طرف - չորս կողմից - с четырех сторон - on all sides, four sides.

čačā - عقاب - արծիվ - орел - eagle, a black eagle.

čašm - چشم - աչք - глаз - eye. - ав. čašman-, скр. čákšus.

čašmōmand - چشم دار، باچشم - աչքով - с глазом - with eye.

čašm-ariškīh - رشک چشم - նախանձ - зависть - jealousy, envy.

čašmak - روشن، نور - լուսավորված, լուսապայծառ - лучезарный, озаренный, освещенный - radiant, glancing, having eyes.

čašmkās - حقیر - նվաստ, ողորմ, արհամարհելի - ничтожный, жалкий, презренный - little, contemptible, base. - мн.ч. čašmkāsīn.

čihr - چهره - դեմք, երես - лик, лицо - visage, face. - др.п. čiθra.

čatrang - شطرنج - ճատրակ - шахматы - chess. - арм. čatrak.

čatrūšūtak - یک چهارم - մի քառորդ - одна четверть - one fourth.

-(a)š - ش - ـَش - ضمیر متصل سوم شخص مفرد - ենկլիտիկ 3րդ դեմքի եզակի թվի վերջավ.
энклит. окончание 3 лица единст. числа – termination enclitic.

šāhbalūt – شاه بلوط – շագանակ – каштан – chest-nut, royal-plum.

šahdānak – شاهدانه – կանեփի սերմ – конопляное семя – hemp-seed.

[šedā] dēv – دیو – دև – дьявол – demon. – ав. daēva, арм. dev

[šēdāān] dēvān – دیوان – դևեր – дьяволы – demons.

dēvāndāt – دیو برآورده ' ملک – դևերի ստեղծագործությունը, կործանիչ – погубный, произведенный дьяволами – deadly, produced by the demons.

dēvānzat – دیو زده – դևի խփած – ударенный дьяволом – struck or killed by demons.

dēvyājak – دیو پرستی – դևապաշտություն – почитание дьяволов. – demon's worship.

dēvizakīh – دیو پرستی – դևապաշտություն – почитание дьяволов. – demon's worship.

dēvēsnīh – طرفداری دیو – դևի կողմնակցություն – сторонничество дьявола – partisanship of demon.

šāhvār – شاهوار – արքայական – царский – like a king, regal.

šāyēndakīh – شایستگی توانائی – կարողություն, հարմարություն – удобство, могущество – strength, conveniency.

šāyekān – شایگان – արքայական գանձարան – королевская казна, что нибудь большое и благородное – a royal treasure. – арм. šahekan.

šayekīkīh – شایستگی – պատշաճություն – удобство – suitability.

šāyistan – شایستن – արժանի լինել – быть достойным – to be worth. – наст. вр. 3 л. šāyēt, 1 л. мн. ч. šāyēm, 2 л. мн. ч. šāyēt, 3 л. мн. ч. šāyēnd, прош. вр. šāyist = šāyit. – ав. šay-.

šāyitan = šāyistan.

šāhīh – شاهی – թագավորություն – царство – royalty.

šāhspram – شاهسپرم – շահասպրամ – базилик – royal flower.

šahpūhr - شاپور - Շապուհ - Шапур - Shapur. - شاهزاده - շահի որդի - сын шаха - son of shah.

(a)šān - شان - ضمیر متصل سوم شخص جمع - հոգ. III դ. ... - энклит. окончание 3 л. мн. ч. - termination enclitic of 3 p. pl.

šānak - شانه - սանր - гребень - comb.

šahryār - شهریار - կայսր, թագավոր - царь, император - emperor.

[šarman] vars - گیسو - վարս, մազ - волос - hair. - арм. vars.

šahrastān - شهرستان - մայրաքաղաք, ամրացված մեծ քաղաք. - столица, укрепленный большой город - a capitol of a country large fortified city. - арм. šahastan.

šām - شام - ընթրիք - ужин - dinner.

šazdahom - شانزدهم - տասնվեցերորդ - шестнадцатый - sixteenth.

šāt - شاد - ուրախ, զվարթ - веселый, радостный - happy, glad.

šātih - شادی - ուրախություն - радость - joy, gladness.

[šabā] haft - هفت - յոթ - семь - seven.

[šabāasryā] haftdah - هفده - տասնյոթ - семнадцать - seventeen.

[šibāin] haftāt - هفتاد - յոթանասուն - семьдесят - seventy.

[šebikunišn] hilišn - باید هشتن - պետք է թողնել - надо оставить - must leave.

[šebikuntan] hištan - هشتن - թողնել - оставлять - to leave.

" " " " " " " " " " " " " " "

šivan - شیون - ողբ - плач, вопль - mourning, wailing. - арм. šivank'.

šivan u muiye - شیون و مویه - ողբ ու կական - плач и рыдание. - lamentations and bewailings.

[šadōntan] frēstitan, frēstatan, fristatan - فرستادن - ուղարկել. - посылать - to send. - fra+aiš. - pp. fraišta. - ав. fraēšta.

[šadōntan] parəstātan - پرستیدن - պաշտել - почитать - to worship.

[šagitōntan] vistan – زدن انداختن – գցել, խփել – бросать, ударять. –

[šikōntan] histan = [šebikuntan] hištan. to shoot

šīr – شیر شیر – կաթ, առյուծ – молоко, лев – milk, lion.

[šajarāy] draxt – درخت – ծառ – дерево – tree. – арм. draxt-рай.

šīrēn – شیرین – քաղցր – сладкий – sweet.

šīrinīh – شیرینی – քաղցրություն, քաղցրավենիք – сладость, сласть. – sweetness.

šīrinak – شیرینک – քաղցր – сладкий – sweetish.

šan – کنف – կանեփ – конопля – hemp.

-šn – خورش xᵘarišn – šn – پسوند – šn վերջածանց, օր. xᵘarišn – կերակուր – суффикс – šn, напр. xᵘarišn – кушание. – suffix – šn for instance xᵘarišn.

šnāxtan – شناختن – ճանաչել – узнавать – to acknowledge. – др.п. xšnā-

[šanāk] hūzvān – زبان – լեզու – язык – tongue.

šnāsīh – شناسائی – գիտություն, ծանոթություն – знание, знакомство. knowledge, acquaintance.

šnayenītan – ستودن احترام کردن – գովաբանել, հարգել – хвалить, почитать. – to praise, to honor.

šnāyinišn – احترام تحسین – հարգանք, գովեստ – уважение, хвала. – praise, honour.

šnāyetārīh – تحسین احترام – հարգանք, մեծարանք – уважение, хвала. – homage, honor.

šnāyītan – احترام کردن – հարգել – уважать – to respect, to honor.

šud – گرسنگی – քաղց – голод – hunger. – ав. šuda – скр. šudhā-

šōd, šūī – شستن – լվացում, լվացք – мытье, стирка – washing, wash.

šūī – شوی – ամուսին – супруг – husband.

šōēdar – آش – ապուր, „շորվա" – суп – soup.

šnōr – ریسمان – չվան, պարան – веревка, нитка – string, thread.

[šv(a)n, šun] sir, sir – سیر – սխտոր – чеснок – garlic.

šnuman – [illegible] دعا – աղոթքի ձևակերպում, [illegible] – формула молитвы

искупление - a particular formula of form of prayer.

[šōkā] vāčār - بازار - շուկա, . բազար - базар - market. -
арм. šukay, vačar, vačaṙakan (торговец). паз vajar, vazar.

[šōlman] dōzax - دوزخ - դժոխք - ад - hell.

[šelam] drōt - درود < druvat. - դրվատ, ողորմածություն - хвала, милость - benediction, praise - арм druat, ав drwatāt.

[šōmārman] gurpak - گربه - կատու - кошка - cat

[šōman] pēšānīk - پیشانی - ճակատ - лоб - forehead

šusr - تخم, بذر - սերմ - сперма, семя - sperm, seed

šōstan - شستن - լվանալ - мыть, стирать - to wash, to moisten

šupān - شبان - հովիվ - пастух - pastor a shepferd

[šōpakā] yulahāk (julahāk) - جولاه - ջուլհակ - ткач. -
a weaver. a spider - паз. jōlāh арм julhak

šnaftan - شنفتن - լսել - слышать - to hear to listen

[šōčruntan] avortan - [illegible] - ավար, կողոպուտ անել -
ограблять - to ravage, to plunder

šōšar - [illegible] - վարած, պատրաստված սերմանելու
համար - вспаханный готовый для обсеменения - ploughed prepared for sowing.

[šenat] sāl - سال - տարի - год - year. - < sarda, арм. navasard - [illegible]

šutan - شدن - լինել, գնալ - быть, идти - to become, to be, to go.

[šenatak] sālak - ساله - տարեկան - годичный - years of age

[šazdā] vinaskār - گناهکار - մեղավոր - виновный - sinner

[šag, šak] yov (jav) - جو - գարի - ячмень - (grain of) barley.

šišak - [illegible] - երաժշտ. գործիք - муз. инструмент - music instrument.

škaftan - شکافتن - կոտրել, ճաքել - колоть, трескаться - to split, break.

šukūh - شکوه - հոյակապություն, շուք - великолепие, величие - grandeur, magnificence.

[šekibōnstan] niyastan, nisitan – دراز کشیدن، خوابیدن – ննջել, պառկել.–
лежать, спать – to lie down. – прош. вр. niyast.

[šikōnā] tangih – تنگی بیچارگی – թշվառություն – нищета – misery.

škinjak – شکنجه – չարչարանք – страдание, пытка – rack, pain.

šikūft = šikūftak – شگفت – զարմանալի – удивительный – wonderful, astonished.

šikūftan – شکفتن، شگوفتن – ծաղկել, բացվել – цвести, распускаться –
to blossom, to open. – арм. šukufa – растение.

škanjak – شکنجه – ճնշում, չարչարանք – давка, пытка – a press, rack.

škuftih – شکفتی – ծաղկում – расцвет – state of frourishing.

šikar – شکر – շաքար – сахар – suger.–

[šakra] x̌ar – خوراک – կերակուր – пища – delicacy.

šakrizeh – [illegible] – փախլավանման մի քաղցրավենիք – сласти – a kind of sweetmeat.

[škaman, šakaman] kun – کون – հետույք – задница – posteriors.

škastan – شکستن – կոտրել – ломать – to break. – ав. škand.

škift – شگفت – շատ դժվար – очень трудный – very hard.

šayāl – شغال – գայլաշուն, չագալ – шакал – jackal.

[šaritā] dahyupat = dahyupat.

[šaritaih] patixšāhih – پادشاهی – թագավորություն – царство – kingdom, monarchy.

[šaritōntan] višātan – گشادن – հաղթել, բանալ – открывать, победить – conquer, open. – наст. вр. 3л. višāet, višēt.

šark, širk – شرک – կտորի մի կտոր, որի մեջ փաթաթված են դեղեր –
кусок полотна, в котором завернуты лекарства – a piece of strip of linen in which some medicine is rolled up.

šarm – شرم – ամոթ – стыд – shame.

šarmgāh – شرمگاه – կանանց գաղտնի մասերը – секретная часть женщины.
the secret part of a female.

šarmgīn – شرمگین – ամոթալի – постыдный – full of shame.

[šum, sem] nām – نام – անուն – имя – name. – др.п. nāma.

[šamhā, šamyā] āsmān – آسمان – երկինք – небо – heaven.

[šambūrtār] nāmbūrtār – نامبردار – ընտանիքի անունը հարատևող – сохраняющий надолго имя семьи. – perpetuater of the name of the family.

[šimaj, šimag] kunjēt – کنجد – կնճիթ – кунжут – rape seed.

[šamitōntan] nikandan – زیر خاک کردن – հողի տակ մտնել – скрывать под землею – to enter (in order to germinate). – наст.вр.3.л. nikanēt.

[šumak] nāmak – نامه کتاب – գիրք, նամակ – книга, письмо – book, letter. арм. намак.

[šamsyā] x^uar – خورشید – արև – солнце – sun.

[šem-čištik] nāmčištik – بنام حقیقتاً یعنی – բացահայտ, այսինքն – то есть именно – name by name, namely.

[šəm(a)šadar] padač (payaž) – پیاز – սոխ – лук – onion.

šamšēr – شمشیر – սուր, թուր – меч – glave, sword.

šast = sašt – شصت – վաթսուն – шестьдесят – sixty.

šap = [lelyā] šap.

šupān – شبان – հովիվ – пастух – shepherd.

špānak – شبانه – գիշերային – ночной – by night, nocturnol.

šapāk – پرتاب – նետերը – стрельба – goading, darting.

šapixūn – شبیخون – գիշերային հարձակում – ночная атака. – a night attack.

šapīk – پیراهن مقدس پیراهن – շապիկ, սրբազան շապիկ – рубашка, священная рубашка – night shirt, sacred shirt. – арм. šapik.

šapīk – پلید چرکین – աղտոտ, նեխած – грязный, гнилой. – dirty, filthy.

šapīkān – گنجینه ای که نسخه اصلی کتابها – գանձարան, որտեղ պահվում էր միօրինակ Ավեստայի – хранилище, где хранился один экзем-

пляр Авесты - the treasury where a copy of Awesta was deposited.

[šapir] vēh - بِہ - լավ, վեհ - хорошо, лучше - good, better. - мн. ч. vēhān. - др. п. Vahyaz-dāta, арм. veh.

[šapir Dāitih] veh Dāitih - ... - Վեհ դայիթի անուն. название реки - name of a river.

[šapīrih] vehīh - ... - վեհություն - доброта - goodness.

[šapir] vēh dātastānīk - بہین عدالت - վեհ արդարություն - лучшая справедливость - a good justice.

[šapīrdēn] vēh dēn - بہدین - վեհդին, մազդեզնականություն - лучшая религия - маздеизм - the Mazdayasnian religion.

šapak - شبگون - սև քար, ագատ - черный камень, агат. - jet, black stone.

šapəstān - شبستان، حرم - հարեմ - гарем - harem.

šapəstānīk - شبستانی - հարեմին վերաբերող - принадлежащий к гарему - belonging to the harem.

šaft - شفتالو - դեղձ - персик - peach.

šaftālūk - شفتالو - դեղձ - персик - peach-plum.

šiftan - شیفتن - սիրուց խենթանալ - помешаться от любви. - to be disorderly.

[šaptīnā] law, laf, lap, lab - لب - շրթունք - губа - lip.

šūftan = višūftan.

šaš - شش - վեց - шесть - six. - ав. xšvaš.

šašbar - شش بار - վեց անգամ - шесть раз - six times.

šašgām - شش گام - վեց քայլ - шесть шагов - six steps.

šošōm - ششم - վեցերորդ - шестой - sixth. - ав. xštva.

šaš māhīk - ششماهه - վեցամսական - шестимесячный. - (a child in the womb) of six months.

[šata] šaš - شش - վեց - шесть - six = šaš.

[šatāūm] šašum - ششم - վեցերորդ - шестой - sixth.

[šatāin] šašt - شصت - վաթսուն - шестьдесят - sixty.

[šatā osrya] šašdah - شانزده - տասնվեց - шестнадцать - sixteen

[šat(a)nā] alak - نصف - کنار - կես, կողմ - половина, сторона - half, side

[šatīnā] xandak - خنده - ծիծաղ - смех - laugh.

šatr - شهر - جهان - աշխարհ, մեծ քաղաք - мир, свет, большой город - large town, world. - др.п. xšaϑra, арм. ašxarh < xšahr

šatnā - نیم - میان - طرف - միջերեղ, կես, մի կողմ - середина, половина, в сторону - middle, half, aside.

šatr-ayyār - شهریار - Շահրիար - Шахриар - Shahryar.

šatr-yar = šatr-ayyār

šatrədar - شهریار - թագավոր, առաջադիր - вельможа, царь - the mayor and great men of a city, a king. - šaϑr + dar (< dāštan).

šatrədārīh - شهریاری - պետություն, թագավորություն - правительство, государство - reign, kingship

šatrīk - شهری - քաղաքացի, քաղաքի - гражданин, городской - a citizen, of the town.

[šetūntan] = [šedūntan] fristitan - فرستادن - ուղարկել - отправлять - to send.

šavrēvar - شهریور - اسم یکی از امشاسپندان - اسم روز چهارم هر ماه - Շահրիվար, համշասպանդներից մեկը. ամսի չորրորդ օրը - Шахривар. один из хамшаспандов, четвертый день месяца. - Shahrivar. the fourth day of every month

šavrəstān, šavrəstan - شهرستان - մեծ ամրացված քաղաք - большой, укрепленный город - a large fortified city

[šatar] kanārak - طرف کنار - եզր, կողմ - граница, сторона - border, side

šaturvān - قالی گلیم - գորգ, կարպետ - ковер - carpet.

[šatman] kun - کون - հետույք - зад, задница - buttocks, backside.

[šatm(a)tā] nayətak - کاریز قنات - ջրանցք, ստորերկրյա ջրանցք - подземный канал - aqueduct, canal.

p

[illegible] -t — ضمیر متصل دوم کس مفرد — [illegible] — энклитич. окончание 2 л. ед. ч. — termination enclitic of 2 prs. sg.

[illegible] tāxmōrit = [illegible] taxmōrit.

[illegible] tāxt — تخت — գահ — трон — throne. — арм. taxt.

[illegible] tāxtgāh — تختگاه — դիվան, գահ — диван, трон — divan, a throne.

[illegible] tāxtan — تاختن — արշավել, վազել — нападать, бегать — to assault, to run — арм. tazel.

[illegible] tāxtak — تخته — տախտակ — доска — plank, table. — арм. taxtak.

[illegible] tāb kafur — لقب پادشاه هندوستان — [illegible] — титул царя индийского — title of the king of Hindustan.

[illegible] tāi — دزد، راهزن — գող, ավազակ — вор, разбойник — robber, a thief.

[illegible] tas — آلت موسیقی — թմբուկ — барабан — kettle drum.

[illegible] -tan — تان — ضمیر متصل دوم کس جمع — հոգ. II դեմ. [illegible] — энклитич. окончание 2 л. мн. ч. — termination enclitic of 2d prs. pl.

[illegible] [tahōntan] artan — سائیدن، آسیدن — աղալ, [illegible] — тереть, молоть — to grind

[illegible] tāk — تاک — [illegible] — красивая кривая линия (брови), виноградная лоза — a fine curved streak (of eye brow), tendril, shoot of a vine.

[illegible] tāk — دانه، تا — մի հատ — одна штука — a unit.

[illegible] tāk — شاخ، شاخه — ճյուղ, [illegible] — ветвь, сук — bough, branch.

[illegible] tār — تار — խավար, մութ — темнота, мрак — obscure, gloomy, dark

[illegible] tārīk — تاریک — խավար, մութ — темнота, мрак — dark

[illegible] tārīk kāmak — کسیکه تاریکی دوست دارد — չարագործ, խավարը սիրող — злодей, любящий темноту — an evil doer, one who likes darkness.

[illegible] tārīkīh — تاریکی — [illegible], խավար — мрак, темнота — darkness.

[illegible] tālman — [illegible] dālman

[tālman] rōpas (rōwah) - روباه - աղվէս - лисица - fox.

tājanītan - تازانیدن - պատճառական tāxtan by
каузальный от tāxtan - causal of tāxtan

tāpāk - تاپاک - այրող - жгучий - burning, heating

tājīk - تازی، تاژیک، عرب - արաբական, թազի ցեղից
арабский, из племени Тадж - belonging to the tribe of Tāj, arabic

tāpak - تابه - տապակ - сковородка - a baking-pan, a frying-pan

tāzak - تازه - նոր, թարմ - новый, свежий - fresh, green

tāpastān - تابستان - ամառ - лето - summer

tapišnik - تپان - երերացող, հուզված - шатающийся,
взволнованный - tottering, in great agitation

tāftan - تافتن - այրել, տաքացնել - сжигать, греть - to heat
to warm, to burn. - ав. √tap - скр √tap, tapati

tāšitār - تراشنده - սափրող - бреющий - shaver

tāšitan - بریدن - կտրել - резать - to cut out, to form. - a.om tāšem

tāštan - تراشیدن - ձևել, քերել (կաշին) - формировать,
сдирать - make shape, peel to pare

[tabnā] kāh - کاه - դարման - сено, саман - hay, grass, strow

tabūrak = tanbūrak

[tablōnistan] škastan = škastan - شکستن - կոտրել -
ломать, разбивать - ruin, to break. - наст. вр. 3л. škanēt

[tᵉbarūntan] škastan = škastan

[tag] (x)armāv - خرما - արմավ, «խուրմա» - финик - date. - арм armav.

tag, pattag - ناگاه - հանկարծակի - неожиданно - suddenly.

[tag] nēv - نیو - հերոս, քաջ - герой - hero. - паз. nī, vīn

tēγ - تیغ - սուր, ածելի - меч, бритва, луч - glave, sword, rasor.

tak zamān – سریعا – արագությամբ – быстро – swiftly, with speed.

tihūk – ? – կաքավի մի տեսակը – род куропатки – a partridge

[tibā] āhūk (āhū) – آهو – եղնիկ – газель – deer, gazel.

tagdalīrīha – دلیرانه – քաջաբար – храбро – bravely.

[tisum, tasum] čahārōm – چهارم – չորրորդ – четвертый – fourth.

[tgun, tin] anjēr – انجیر – թուզ – фига – fig .. наз. anjēr.

tagīk – قوی نیرومند – զորավոր – могущественный – strong.

[tinā] gil – گل – կավ, ցեխ – глина, грязь – mud, dirt.

[tinā malkā] gilšāh – گلشاه – Գայոմարդ թագավորը – Гайомарт – Gayōmart sovereign of the earth.

tīk – تیغ تیغ – սուր, դանակ – меч, нож – sword, knife.

[tabkīh] nevakīh = nevakih.

tīr – تیر – սուր, դանակ, նետ, սլաք – дротик, стрела – dart, bolt, arrow.

tīr – ایستاره – Շերի աստղ – Сириус – Sirius.

tīr – تیرماه – իրանական ամիս – иранский месяц – name of a month.

tērak – ? – Լեռան անուն – назван. горы – name of a mountain.

tērak – تیره – խավար – темнота, мрак – dark, obscure.

tīrmāhak – در ماه تیر – Թիրամսին – в месяце Тире – in the month of Tīr.

tīmār – تیمار – ուշադրություն, հոգ – внимание – attention, care.

tēj – تیز – սուր, հատու – острый, резкий – sharp, keen.

tīz sōčāk – تیزسوز – սուր այրող – остро жгучий – sharp burning.

tēj rōbišnīh – سرعت – արագություն – скорость – speed, swiftness.

tišn – تشنگی – ծարավ – жажда – thirst. – ав. taršna, санскр. tṛṣna –

tišnakīh – تشنگی – ծարավ – жажда – thirst.

[tišgā] nah – نه – ինը – девять – nine.

tišnak – تشنه – ծարավ – жаждущий – thirsty.

Tīštar – ایزد تیشتر – Յազատ Տիշտր, Շերի աստղը – Язат Тиштар.

Сириус - Yazad Tishtar - Sirius.

to - تو - դու - ты - thou

tovānīk - توانا - կարող, զորավոր - могущественный - powerful, mighty

tanha - تنها - միայն - одинокий - lonely, alone

tōhīk - تهی - դատարկ - пустой, порожний - empty, vacant

tōhīkīh - تهیگی - դատարկություն - пустота - emptiness.

tōhm - نژاد، تخم - տոհմ, ծագում - род, семя - principle, origin, an egg, seed. - др. п. tauma, арм. tohm.

tōhmak - نژاد تخم - տոհմ, սերմ - происхождение, род, семя - origin, an egg, sperm, seed

tanāpūhr - ... - մեղքի անուն է - назван. вины - name of a sin.

tuapuk - دشنام - հանդիմանության մի ձև - род упрека - a manner of reproach.

tuxšīh - سعی کوشش - ջանք, աշխատանք - старание - endeavour, attempt

tuxšitan - کوشش کردن - ջանալ - стараться - to strive, to endeavour.

tuxšāk - ساعی کوشا - ջանասեր - старательный - diligent, laborious

tuxšākīh - جد وجهد اهتمام - ջանասիրություն, տոկունություն - устойчивость, старание - diligence, energy.

tuxšišn - کوشش - ջանք - старание - attempt, effort.

tuvān - توان - կարողություն - могущество - strength.

tuvānāk - توانا - զորավոր, կարող - могущественный - powerful, able.

[tuvān yehvūnt] tuvān būt - توان بود - կարող է լինել - может быть - can be able

tuvānīk - توانا - կարող - могущественный - powerful, able.

tuvānīkīh - توانایی - զորություն - могущество - power, strength.

tubānkar - توانگر - հարուստ, ունևոր - богатый - rich, well-to-do.

tubānkarīh - توانگری - հարստություն, կարողություն - богатство, состояние - riches, wealth, powerfulness.

[illegible] tūvān kurtan - توان کردن - կարող է անել - может делать - can do

[illegible] tūvān sāmānīhā - توان سامانیها - հնարավորության չափ - по мере возможности - as much as possible.

[illegible] tūvānistan - توانستن - կարողանալ - быть способным - to be able

[illegible] tūvān šnāxtan - توان شناخت - հնարավոր է ճանաչել - возможно узнать - can be known, should be able to know

[illegible] tanbūr - تنبور - թմբուկ - барабан - a drum. - арм. thmbuk

[illegible] tanbūrak = [illegible] tanbūr

[illegible] tang - تنگ - նեղ - узкий - narrow.

[illegible] [tub] dit - دیگر - այլ, ուրիշ - другой - another, other.

[illegible] tangīh - تنگی - նեղություն, դժվարություն - трудность, узость difficulty, narrowness. - сскр tanč, tanj, ав. tancista

[illegible] tundīh - [illegible] - ծաղիկների, բողբոջների երևան գալը. появление почек или листьев - the appearing of flowers buds or leaves

[illegible] [tudič] ditīč - [illegible] - նորից, և - снова, также - again, also

[illegible] ditōrā - [illegible] - Այծեղջյուր - козерог - Capricornus

[illegible] tan - تن - մարմին - тело - body. - сскр. tanu, ав. tanū.

[illegible] [tōrā] gav - گاو - կով, եզ - корова, вол - a cow, a bull

[illegible] [tōrānakab] gavmade - گاو ماده - կով - корова - cow

[illegible] [tōrāzakar] gavnar - گاو نر - եզ, ցուլ - вол, бык - bull.

[illegible] [tōrāmēš] gavmēš - گاومیش - գոմեշ - буйвол - buffalo.

[illegible] tanōmand - تنومند - մարմնեղ - здоровенный, плотный. - physical, bodily, corporal

[illegible] tanīh - [illegible] - զորություն - могущество - strength, power

[illegible] tanīhā - تنها - միայնակ, առանձին - один, одинокий - alone

[illegible] tan i pasēn - [illegible] - ապագա մարմին - будущее тело - future body.

tandrust – تندرست – առողջ – здоровый – healthy.

tandrustih – تندرستی – մարմնի առողջություն – здоровье тела. – bodily health, health of the body.

tanūr – تنور – թոնիր – печь – stove, an oven. – арм. tonir

Tūran – توران – Թուրան – Туран – Turan.

taurēč – دیوی که آب را مسموم کند – ջրերը թունավորող դևի անունը – имя дьявола, отравляющего воды – name of the demon who poisons the water

tornak – توله – շան ձագ, „թուլա" – щенок – puppy

turk – ترک – թուրք – турок – turk.

tōm = tohm

tōm – تاریکی ظلمت – մթություն, խավար – темнота – darkness

tōmīk – تاریک تیره – մութ, խավար – темный, мрачный – obscure, dark.

[tomanyā] hašt – هشت – ութ – восемь – eight.

Tansar – تنسر – մի նշանավոր մոգպետ – знаменитый мобед – a celebrated priest.

[tōpā] sēv – سیب – խնձոր – яблоко – apple. – пaз. sīw

[tōpā] yāmak (yāma) – جامه – հագուստ – одежда – dress

tuvānīk, tuvānī – توانا – զորավոր, կարող – могущественный, мощный – powerful, mighty

tōjišn – تلافی، ندامت، پشیمانی – քավություն, զղջում, ապաշխարել. – искупление, раскаяние, покаяние – expiation, repentance

tak – تک – մի հատիկ – одна штука – single, unique

[takrōntan] saxtan – سنجیدن – կշռել – взвешивать – to weigh

tar – خنده – ծիծաղ – смех – laughing.

tarr – تر، رطب – խոնավ, թաց – влажный, мокрый – damp, moist.

tar - گستاخ - دژاد - գոռոզ, անբարտավան, ժպիրհ. - наглый. дерзкий - disdainful, insolent, arrogant.

tarāz - ابریشم - մետաքս - шелк - silk.

tarāzēnitan - وزن کردن، سنجیدن - կշռել - взвешивать - to weigh

tarāzūk - ترازو - յոթներորդ կենդանակերպը, կշիռ. - седьмой знак зодиака, весы - libra, the seventh sign of zodiak.

[tolbā] pih - پیه - ճարպ, ճրագու - жир, сало - grease, fat.

targ - ترگ، خود - սաղավարտ - шлем, каска - helmet.

tars - ترس - վախ, ահ - страх, боязнь - dread, fear.

tarsih " " " " " " " " " "

tarsīnāk - ترسناک - երկյուղալի, սարսափելի - страшный, устрашенный - terrible, timid, terrified.

tarih - گستاخی، دژاد. - անբարտավանություն, անարգանք. - презрение, дерзость - disdain, contempt, insolence

tarist - روبرو، بالا - դիմաց, վրա, վերև - напротив, на, над.. in front, against, over.

tarskas - مطیع، مرید، فدائی - հնազանդ, նվիրված - покорный, посвященный - obedient, devoted.

tarsīnāk - ترسناک - սարսափելի, վախկոտ - страшный боязливый - horrible, terrific, fierful

[tarin, tʻrin] do - دو - երկու - два - two. санскр. dvā

[tarin asryā] davajdah - دوازده - տասներկու - двенадцать - twelve

[tarīnōm] doōm - دوم - երկրորդ - второй - second

tarīč - اهریمن، دیو - դևի անուն - имя дьявола - name of a demon

[tarnavaryā, alkā] xrōs - خروس - աքաղաղ, աքլոր - петух - cock.

tarun - تر، تازه - թարմ - свежий - fresh.. ср. ст. taruntar

tarvinitan – ویران کردن، خراب کردن – կործանել, քանդել – уничтожать, разрушать – to destroy, to break down.

Tarōmat – اهریمن دیو بزرگ – մի մեծ դևի անուն – имя одного большого дьявола – name of a great demon

turuš – ترش – թթու – кислый – sour.

[tarmon] vēnīk – بینی – քիթ – нос – nose. – ав. vaenā, паз. vīn

trsāk – ترسا – քրիստոնյա – христианин – christian

tars-ākāsih – ترس آگاهی – վախի գիտակցություն – сознание боязни, чувство страха – a sens of awe, conciousness of fear.

tarsitan – ترسیدن – վախենալ – бояться – dread, to be afraid

[tlatā] sēh, sē – سه – երեք – три – three

[tlata asryā] sējdeh – سیزده – տասներեք – тринадцать – thirteen

[tlatāom] seōm = sedikar – سوم – երրորդ – третий – third

[tlatin] sī – سی – երեսուն – тридцать – thirty.

tam – تاریکی – մթություն, խավար – темнота, мрак – gloom, darkness

tamām – تمام – վերջ, ամբողջ – конец, целый – entire, whole

tambūr – تنبور – թմբուկ – барабан – lute

[tammā] ōd, ānōd (ānōy) – آنجا – այնտեղ – там – there

[tasyā] noh – .. – ինը – девять – nine

[tasyā asryā] navazdah – نوزده – տասնինը – девятнадцать – nineteen

[tasyāom] nahom – نهم – իններորդ – девятый – ninth

tap – تب – ջերմություն – лихорадка, жар – heat, fever

tapāh – تباه، گرما، خراب – փչացած, գեշ, տաք – испорченный, гадкий, жаркий – destroyed, ruined, heat.

tavarzat – [illegible: Persian gloss, possibly a variant of شکر نبات] – բյուրեղացած շաքար – кристаллический сахар – crystal sugar, sugar-kandi

Taparistān - طبرستان - Մի նահանգ Իրանում - область в Иране - name of a province in Iran

tačak xūn - زخم خون آلود - արյունալի վերք - кровавая рана .- bloody wound

tačitan - جاری شدن - հոսել, արտածորել - вытекать, течь .- extract, issue, to flow out .- наст. вр. 3 л. tačēt.

tačak - تیز چابک - արագ - скорый, быстрый - swift.

[tašyā] nah - نه - ինը - девять - nine .- ав. nava.

tašt - تشت - պնակ, «թասակ» - таз - a dish, a basin, a cup .- ав. tašta, арм. tašt, taštak.

tatan - تنیدن - گرفتن - գործել, մանել, հյուսել - прясть, ткать, плести - weave, to spin.

tatak - پرده - ծածկոց, շղարշ - покрывало, вуаль, чадра. a curtain, any covering of cloth.

titar - تذرو - փասիան - фазан - pheasant.

[tatrā] hamin - هامین - ամառ - лето - summer

[tatrōntan] vāritan (bārīdan) - باریدن - անձրևել, - дождить - to rain .- наз. vāritan.

[tatmaman] tōrak (tōra) - توله - շան ձագ, լակոտ .- щенок - puppy .- ав. taurunō, наз. tōla, арм tola.

[tatmatā] ars (xars) - خرس - արջ - медведь - a bear

ՊԱՀԼԱՎԵՐԵՆԻ (ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆ) ՀԱՄԱՌՈՏ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԸ ԵՎ ՆՐԱ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

Միջին պարսկերենը, ինչպես երևում է նրա անվանումից, բռնում է հին և նոր (ժամանակակից) պարսկերեն լեզուների միջին տեղը։

Միջին պարսկերենը տարածված է եղել Աքեմենյան դինաստիայի անկման ժամանակից (IV դար մ. թ. ա.) մինչև նոր պարսկերենի կազմավորումը ընկնող ժամանակաշրջանը։ Սակայն, ինչպես հայտնի է, լեզուն զարգանում և փոփոխվում է դանդաղ, ուստի և այս ժամանակաշրջանի սահմանազատումը հին և նոր շրջաններից պայմանավորված է պատմական իրողություններով, և բնականաբար պատմական արտաքին տվյալների հիման վրա սահմանված այդ ժամանակամիջոցը չի կարող համընկնել լեզվի զարգացման սահմանների հետ։

Միջին պարսկերենի այսպիսի սահմանազատման համար հիմք են հանդիսանում նախ՝ միջին պարսկերենի լեզվական ցուցանիշները, որոնք հին պարսկերենից տարբերվում են իրենց պարզությամբ, և ապա այն, որ միջին պարսկերենը արդեն մեռած լեզու է։

Ամեն մի լեզու իր երկարատև պատմական զարգացման պրոցեսում ձեռք է բերում նորանոր, մինչև այդ իրեն անծանոթ քերականական ձևեր։ Այդ նոր ձևերի տարրերը արդեն սաղմնավորված են լինում հնի մեջ, որոնք աստիճանաբար զարգանալով՝ լեզվին տալիս են նոր որակ։

Այսպես, հին պարսկերենի մեջ,— որը հայտնի է իր թեքականությամբ, որտեղ քերականական կարգերն արտահայտվում էին ներքին թեքումով ու մասնիկավորումով, որտեղ մասնիկներն օրգանապես միացած էին արմատին, և հաճախ նույն մասնիկը արտահայտում էր մի քանի քերականական իմաստներ (թիվ, սեռ, հոլով և այլն), և այդ քերականական իմաստները հաճախ կարող էին արտահայտվել նաև արմատի հնչյունափոխությամբ,— արդեն վերջին շրջանում նկատվում է այդ սիստեմի

քայքայում, երբ տարբեր հոլովների վերջավորություններ նույնանում են և պահանջ են առաջադրում հոլովական իմաստներ արտահայտելու նոր միջոցի։ Այստեղ արդեն հոլովական վերջավորության հետ միասին հանդես են գալիս նաև նախդիրներ ու հետդիրներ։ Այսպիսով, հոլովումը գնում է դեպի պարզեցում։ Տրական հոլովը այլևս առանձին գոյություն չունի. հին սեռականի ձևը ստանձնել է տրական հոլովի բոլոր ֆունկցիաները։

Ներգոյական հոլովը սովորաբար ստանում է ā - հետադրությունը (բացառությամբ հատուկ անունների)։

Բացառական հոլովին հաճախ նախորդում է hača նախդիրը։ Այսպիսով, նախդիրների և հետդիրների գործածությունը հըսկայական արժեք է ստանում։

Հին պարսկերենի խոնարհման մեջ ևս, որը կրում է գերազանցապես թեքական բնույթ, նկատվում է վերլուծական սիստեմին անցնելու որոշ միտում, երբ հանդես են գալիս խոնարհմանը նպաստող օժանդակ բայերը։ Այսպես, օրինակ՝ պատճառական բայերը արտահայտելու համար հին պարսկերենը կորցրել է իր նախկին—aya վերջածանցը։ Օրինակ՝ Քսերքսեսի կողմից Վանում թողած արձանագրության մեջ մենք տեսնում ենք հետևյալ տողերը.

„dipim naiy nipištām akunauš" «նա գրել չտվեց արձանագրությունը». այստեղ kunau բայը օգտագործված է որպես օժանդակ բայ (հմմտ. հայերեն «գրել տալ»)։ Հին պարսկական արձանագրությունները, հատկապես վերջին շրջանում, այնպես խառնված են, որ զգալի է, թե քերականական սեռը իր անկման շրջանն է ապրում։ Նույն անկման վիճակն է ապրում նաև երկակի թիվը։

Քերականական այդ նոր երևույթների առկայությամբ էլ բացատրվում են պարսկերենի որակական փոփոխությունները պարսից ժողովրդի պատմության տարբեր շրջաններում։

Հին պարսկերենի վերը նշած ձևաբանական նոր տենդենցները հետագայում լայնորեն տարածվեցին և փոխեցին նրա բնույթը, սկիզբ դնելով պարսկական լեզվի հաջորդ փուլին՝ միջին պարսկերենին, որը համեմատած հին պարսկերենի հետ՝ արդեն գերազանցապես վերլուծական տիպի լեզու է։

Այսպիսով, IV դարը մ. թ. ա. կարելի է համարել սկիզբը միջին պարսկերենի, որը կենդանի է եղել հավանաբար մինչև X դ. մ. թ.։

Որոշ արևելագետներ միջին պարսկերենի մեջ դիտում են զարգացման երկու շրջան. հին պահլավերենի, որը պարսիկ Արշակունյան դինաստիայի ժամանակի լեզուն է (մ. թ. ա. 256—226 մ. թ.). և նոր պահլավերենի, որը Պարսից Սասանյան դինաստիայի ժամանակի լեզուն է (226—647 թթ.)։

Իրականում այս երկու շրջանների լեզուները տարբեր լեզուներ են. նրանք ներկայացնում են միջին իրանական լեզվական էպոխայի տարբեր բարբառներ, որոնցից նոր կամ սասանյան պահլավերենը Իրանի հարավ-արևմտյան, իսկ հին, պարթևական պահլավերենը կամ ուղղակի պարթևերենը Իրանի հյուսիս արևելյան բարբառն է։

Իրանագիտության մեջ երկար ժամանակ միջին պարսկերենը կոչվել և այժմ էլ կոչվում է պահլավերեն, որը ճիշտ չէ, քանի որ «պահլավերեն» բառը իր իսկական իմաստով նշանակում է պարթևերեն. Պահլավի (Pahlav) հին իրանական Parθava պարթևերենի հնչյունափոխված ձևն է․ Այսպես, հին իրանական θ-ն փոխվել է h-ի (Parθav>Parhav)՝ հարաբերություն ցույց տվող «i»-ով (Parhavi)։ Իրանական լեզուներում օրինաչափ երևույթ է r-ի փոխվելը l-ի, ուստի Parhavi>Palhavi. ապա կատարվել է դրափոխություն Palhavi>Pahlavi (հմմտ. հայերեն խստոր> >սխտոր, կապերտ>կարպետ, պարսկերեն nexr>nerx, bäfr< <bärf և այլն)։

Սկզբնական շրջանում պահլավերեն բառի տակ հավանաբար հասկացվում էր հենց պարթևերեն, սակայն հետագայում, երբ միջին պարսկերենը տարածվեց Իրանի տերիտորիայում, այդ անվանումը փոխադրվեց վերջինիս վրա։ Արաբական նվաճումների ժամանակաշրջանում պահլավերեն բառի սկզբնական նշանակությունը արդեն վերջնականապես մոռացված էր և այդ տերմինի տակ հասկացվում էր գերազանցապես մինչմուսուլմանական Իրանի միջին պարսկերեն լեզուն, ի տարբերություն «նոր պարսկերենի» (այսինքն՝ հենց նույն լեզվի, սակայն արդեն արաբական գրության կեղևի մեջ)։

Քանի որ մինչիսլամական ժամանակաշրջանի գրականությունը ավելի ուշ շրջանի արդյունք է, քան պարթևականը, այսինքն՝ այն վերաբերում է Սասանյան ժամանակաշրջանին և քանի որ այդ շրջանի գրավոր պրոդուկցիան գրված է ոչ թե պահլավերենով (պարթևական լեզվով), այլ պարսկերենով, այն է՝ միջին պարս-

կերենով, ուստի նախաիսլամական շրջանի լեզուն իր ամբողջությամբ անվանել պահլավական՝ կլինի ոչ ճիշտ։

Խուսափելով խառնաշփոթությունից և ելնելով այս տերմինների ճիշտ գործածությունից, պարսկերեն լեզվում ճշտված է հիշյալ տերմինների գործածությունը և այժմ մինչիսլամական շրջանի պարսկերեն լեզուն կոչվում է ոչ թե զաբանե փահլավի՝ «պահլավերեն լեզու», այլ զաբանե ֆարսիյե միանե՝ «միջին պարսկերեն»։

Պարթևերեն և միջին պարսկերեն (պահլավերեն) լեզուները չափազանց նման են իրար, սակայն իրենց ընդհանրություններով հանդերձ, ունեն նաև առանձնահատկություններ, որոնցով և տարբերվում են միմյանցից։ Այս լեզուների ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ կան առանձին բառեր և որոշ քերականական երևույթներ, որոնք հատուկ են պարթևերենին և բացակայում են միջին պարսկերենում։ Այս լեզուների ակնհայտ տարբերություններից մեկն այն է, որ միջին պարսկերենի (պահլավերենի) որոշչի և որոշյալի, ինչպես նաև հատկացուցչի և հատկացյալի կապը արտահայտող i-ն (նոր պարսկերենի իզաֆեթը) պարթևերենում բացակայում է, սակայն որոշ դեպքերում այդ կապը արտահայտվում է čēով[1]։ Անձնական դերանվան I դեմքը միջին պարսկերենում (պահլավերենում) män, իսկ պարթևերենում az է։

Առկա են նաև բազմաթիվ հնչյունական տարբերություններ։ Այսպես, պարթևերենի «z»-ն համապատասխանում է պահլավերեն «d»-ին, օրինակ՝ պրթև. zan, պհլ. dan «գիտենալ», պրթև. zird, պհլ. dil «սիրտ», պրթև. s-ին համապատասխանում է պահլավերեն h-ն, օրինակ՝ պրթև. vinas, պհլ. vināh «մեղք, հանցանք», պրթև, das, պհլ. dah «տասը» և այլն։

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԳՐԱՎՈՐ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԸ

Ինչպես ցույց է տալիս ինքը անվանումը, միջին պարսկերեն լեզուն ներկայացնում է պարսկերեն լեզվի զարգացման միջին աստիճանը։

Միջին պարսկերեն լեզվի հնագույն վիճակը մեզ հայտնի է Աքեմենյան դարաշրջանի (VI—IV դարերը մ. թ. ա.) սեպագիր արձանագրություններով։

---

1 Տե՛ս Ehsanyare Šater, Zäbanha vä lähjehae Irani, Teheran, 1336, էջ 20

Եթե չհաշվենք մեզ ավանդված պարսկական դրամների վրա հիշատակված առանձին անձնանուններն ու տիտղոսները, ապա IV դարից մ. թ. ա. մինչև մ. թ. III դարի կեսը ընկած ժամանակաշրջանի պարսկերեն լեզվի զարգացումը արտացոլող և ոչ մի նյութ մեզ չի հասել։

Այսպիսով, մեզ ավանդված չեն մոտավորապես վեց դար ընդգրկող ժամանակաշրջանի պարսկերեն լեզվի զարգացումը ցույց տվող բնութագրերը։

Եվ միայն պարսկական Սասանյան դինաստիայի հաստատումից հետո է, որ հանդես են գալիս քիչ թե շատ նշանակություն ունեցող միջին պարսկերեն լեզվի հուշարձաններ։

Միջին պարսկերենը Սասանյան դինաստիայի և տիրող զրադաշտական եկեղեցու պետական ու պաշտոնական լեզուն էր։ Այդ ժամանակաշրջանում ստեղծվեց ընդարձակ կրոնական և աշխարհիկ բնույթի գրականություն։

Միջին պարսկերենը ավանդված է մեզ զանազան արձանագրություններով ու գրքերով։

Սասանյան թագավորներ Արդեշիր Պապականը (224—241 թթ.), Շապուհ I-ը (241—272 թթ.) թողել են մի շարք արձանագրություններ, որոնք կենտրոնացված են Նաղշե Ռոստամում, Նաղշե Ռաջաբում և Հաջիաբադում։

Մեզ ավանդված է նաև Ներսեհի (293—302 թթ.) թողած արձանագրությունը Փայքուլիում, որը հայտնաբերվեց 1836 թ. Գ. Ռաուլինսոնի կողմից, Իրաքում, Իրանի սահմանային Ղասրե—Շիրին և Իրաքի Սուլեյմանիյե քաղաքների միջև ընկած Բան Հեյլան քրդական մի գյուղի մոտ։

Ռաուլինսոնը 1868 թ. հրատարակեց այդ արձանագրության առանձին ֆրագմենտներ, սակայն ցավոք այդ արձանագրությունը շատ վատ է պահպանվել և նրա առանձին մասերը կամ դժվար են ենթարկվում վերծանման, կամ էլ նրանց ընթերցումը մնում է վիճելի։

Նշված արձանագրությունը գրված է երկու լեզուներով՝ միջին պարսկերեն ու պարթևերեն, և պատմական մեծ արժեք է ներկայացնում, քանի որ այդ արձանագրությունը կարևոր նյութեր է պարունակում մ. թ. III—VI դ.դ. պատմական դեպքերի մասին։ Այստեղ հիշատակություններ կան պարսիկների, պարթևների, խորեզմցիների, սակերի և այլոց մասին։

Արձանագրություններ է թողել նաև Շապուհ II-ը (309—

379 թթ.), Շապուհ III-ը (383—388 թ.)՝ Թաղե Բոսթանի ռելիեֆի վրա։

Նշված արձանագրությունները գերազանցապես փոքրածավալ են և լավ չեն պահպանված։

Սովորաբար նրանք բովանդակում են անձնանուններ, տիտղոսներ և որոշ դեպքերում՝ սասանյան թագավորների սերնդաբանությունը։ Այս արձանագրությունները փորագրված են երկու տարբեր գրություններով՝ միջին պարսկերեն և պարթևերեն լեզուներով։

Նշված արձանագրություններից հնագույնը Արտաշիր Պապականի արձանագրությունն է, որը գրված է պարթևերեն, միջին պարսկերեն, ինչպես նաև հունարեն լեզուներով։ Երեք լեզվյան է նաև Շապուհ I-ի արձանագրությունը։

Այս արձանագրությունները ընդօրինակվել են՝ սկսած XVII դարից։ Գլխավոր ընդօրինակողները եղել են Ֆլաուերը, Շարդենը, Նիբուրը, Քեր Պորտերը, Աուսլեյը, Վեստերգարդը, բայց հատկապես Ֆլանդենը և Քոստը։

XVIII դարի վերջում Արտաշիր Պապականի ու Շապուհ I-ի Նաղշե Ռոստամի և Նաղշե Ռաջաբի արձանագրությունների առաջին ընդօրինակությունների (պատճենումների) հիման վրա տեղի ունեցավ այդ արձանագրությունների վերծանման դժվարին գործը։ Այդ վաստակը պատկանում է ֆրանսիական հռչակավոր արևելագետ՝ Սիլվեստր դե Սասիին[1]։

XX դարի սկզբներին հայտնի դարձած Սասանյան արձանագրությունները լուսանկարներով հանդերձ հրատարակվեցին է. Հերցֆելդի կողմից[2]. հայտնաբերված են նաև առանձին կարճ գրություններով կամ առանձին բառերով ծածկված դրամներ ու զանազան արծաթե ամաններ, որոնք, սակայն, արժեքավոր նյութեր չեն պարունակում։ Բացի նշվածից, մեզ ավանդված են նաև մանիքեական գրությամբ միջին պարսկական բնագրեր, որոնք գտնվեցին Թուրֆանում (Չինական Թուրքեստան)։

Արձանագրություններին հետևում է սասանյան գրականությունը, որը գերազանցապես կրոնական է։ Նա, սակայն, բազմակողմանի է եղել VII դարում և խոշոր կորուստներ է կրել արաբական արշավանքի ժամանակ, որից բնականաբար ազատվել են

---

[1] S. de Sasy, Mèmoires sur diverses andiquite's de la Perse, Paris, 1793.

[2] E. Herzfeld, Paikuli, Monument and inscription of the early history of the Sasanian empire, Bd I—II, Berlin, 1924.

գլխավորապես կրոնական գրքերը, որ պարսիկ զրադաշտականնե-
րը փախչելով մուսուլմանների հալածանքից՝ հետները տարել են
Հնդկաստան և պահպանել այն:
Մեզ ավանդված այդ ժամանակաշրջանի միջին պարսկական
գրականությունը պարունակում է թարգմանական, միջին պարս-
կական՝ կրոնական, այլև աշխարհիկ թեմայով գրված նյութեր:
Միջին պարսկերենի թարգմանական գրականության մեջ մըտ-
նում են հիմնականում ավեստայի առանձին մասերի թարգմանու-
թյունները, ինչպես Վենդիդատի, Յասնայի, Նեյրանգեստանի,
Վշտասպ Յաշտի, Վիսպերեդի և այլն ու նրանց մեկնությունները՝
թվով 141 000 բառ:

Կրոնական գրականության մեջ կարևորագույն տեղ են գրա-
վում **Բունդահեշնը կամ Բոնդհոշենը՝ 13 000 բառ**, աշխարհի ստեղ-
ծագործության գիրքը, որը ներկայացնում է մի զրադաշտական
հանրագիտարան, պարունակելով կոսմոգոնիական և այլ տեղե-
կություններ, վերցրած հնագույն ավանդություններից, և ունի եր-
կու խմբագրություն՝ պարսկական և հնդկական.

Իրանական Բոնդհոշենը բաղկացած է 46 գլուխներից, որոն-
ցից առաջինը պատմում է Ահրամազդի, Ահրամանի և ստեղծա-
գործության մասին, մյուս գլուխները պատմում են այն տիեզե-
րական ռազմի մասին, որ չար ոգու դեմ մղում են երկնքի ոգին,
ջուրը, երկիրը, բույսերը, նախնական եզը: Ապա մենք հանդիպում
ենք երկրների, լեռների, ծովերի, գետերի և լճերի, այլև կենդանի-
ների բնության, որոնց մեջ խոշոր դեր է խաղում կապիկը: Խոս-
վում է կրակի բնության մասին, օդերևութաբանական երևույթ-
ների, այն մասին, թե անձրևի հետ ընկնում են քարեր, ձկներ, գոր-
տեր, Չար ոգու ստեղծագործությունների՝ օձերի, կարիճների, կա-
տուների, մրջյունների, ճանճերի, մեղուների և այլնի, Իրանի նշա-
նավոր նահանգների և այն աղետների մասին, որ տեղի են ունե-
նում Իրանում յուրաքանչյուր հազարամյակում և այլն:

Արտավիրաֆ Նամակ («Արտավիրաֆի գիրք»), 8800 բառ.
Ներկայացնում է աստվածավախ քուրմ Վիրաֆի ճանապարհոր-
դությունը արքայություն ու դժոխք և այդ ճանապարհորդության
նկարագրությունը մոգերի համար: Գրքում զրադաշտական ոգով,
խիստ ոճով երկար խոսվում է մեղավորների և նրանց պատիժնե-
րի մասին: Միջին պարսկական կրոնական գրականության մեջ այս
երկը գեղարվեստական տեսակետից բարձր տեղ է գրավում: Մի-
ջին պարսկերենի այս կոթողը կատարյալ բարեխղճությամբ ու
նյութի հազվագյուտ իմացությամբ հայերեն թարգմանել ու ծանո-

թարգմանել է բազմավաստակ իրանագետ, հանգուցյալ պրոֆ. Ռ. Աբրահամյանը[1]։

Միջին պարսկական կրոնական և առհասարակ միջին պարսկական գրականության ամենախոշոր երկը ըստ ծավալի Դինկարտն *է, որից մնացել են III—IX գրքերը։ Սա մի ընդարձակ ժողովածու է, որ պարունակում է տեղեկություններ զրադաշտական վարդապետության, ավանդությունների, սովորույթների, պատմության և գրականության մասին։*

Կրոնական գրականության մյուս հիշատակարաններն են՝ «Ռեվայաթներ» *(Ավանդություններ),* «Մանուշչիհրի նամակները», «Ջամասպ նամակ», «Անդարձի Աթուրպատի, Մարսպանդան», Պանդնամակներ *(Խրատագրքեր),* «Յոթ Ամիշասպենդների ստեղծելը» *և այլն։*

Մեզ ավանդված միջին պարսկական աշխարհիկ բովանդակությամբ գրականությունը ծավալով ամենափոքրն է, ընդամենը 41 000 բառ, սակայն արժեքով, իհարկե, ամենամեծը։ Այստեղ կարևորագույնն է Քարնամակի Արտախշիրի Պապական *(5600 բառ) պատմական վեպը՝ Արտաշիր Պապականի մասին, որը թարգմանված է զանազան եվրոպական լեզուներով. նաև հայերեն՝ Թիրիաքյանի թարգմանությամբ։*

Այս հիանալի պատմավեպը պատմում է այն դեպքերի մասին, որոնք կապված են Արշակունյաց պարթևական դինաստիայի անկման, Սասանյան դինաստիայի հաստատման և նրա հիմնադիր Արտաշիր Պապականի իշխանության գլուխ անցնելու հետ։

Այստեղ պատմվում է, որ Ալեքսանդր Մակեդոնացու մահից հետո Իրանում կար 240 իշխանություն, դրանց մեջ ամենանշանավորը Արտավանինն էր։ Պապականը մարզպան էր, իսկ Ֆարսի Շահրիյարն ու տիրապետը ենթարկվում էր Արտավանին։

Սասանը, որ սերում էր Դարեհից, Պապակի հովիվն էր։ Պապակը իր աղջկան տալիս է Սասանին. ծնվում է Արտաշիրը, որ կանչվում է Արտավանի կողմից։ Մի օր որսի ժամանակ Արտաշիրը կռվում է թագավորի որդու հետ, որի համար աշխատանքի է դատապարտվում գոմում։ Նա հանդիպում է արքայի նաժիշտներից մեկին։ Վերջինս սիրահարվում է Արտաշիրին և նրա հետ փախչում Ֆարս։

Արտավանը այդ իմանալով, հետապնդում է նրան, սակայն

---

[1] *Տե՛ս Արտա Վիր Նամակ, Յուշտի Ֆրիան, պրոֆ. Ռ. Թ. Աբրահամյանի թարգմանությամբ ու ծանոթագրությամբ, Երևան, 1958։*

Արտաշիրը ազատվում է և մնում անվնաս, զորանում և ապա պատերազմի ելնում Արտավանի դեմ։ Սպանում է Արտավանին և ամուսնանում նրա աղջկա հետ։

Այս է պատմավեպի հիմնական սյուժեն։ Վեպում այնուհետև մի քանի տեղեկություններ են տրվում Արտաշիրի որդի Շապուհի, նրա թոռան՝ Հորմզդի մասին, այն մասին, թե ինչպես Հորմզդը ստեղծեց Իրանի միասնական իշխանություն և Հռոմից ու Հնդկաստանից տուրք պահանջեց։

Այս պատմավեպում իրական պատմական կորիզը, սերտորեն միահյուսվում է այդ հնագույն ժամանակաշրջանում գոյություն ունեցող ավանդությունների հետ։

«Յադքարի Զարիրան» *(«Զարիրի հիշատակը»)* մի այլ պատմական վեպ է, պարունակում է 3000 բառ, որը հայտնի է նաև Գուշթասպյան շահնամե կամ Փահլավի շահնամե անունով։

Սա այն պատերազմի նկարագրությունն է, որ տեղի է ունեցել խիոնների թագավոր Արջասպի և Իրանի Վիշթասպ թագավորի միջև, դրա պատճառը Վիշթասպի զրադաշտական կրոն ընդունելը հանդիսացավ։ Այս կռվում հաղթեցին պարսիկները, բայց նրանք այդ պատերազմում տվեցին մեծ թվով զոհեր. ընկան նրանց հերոսների մեծ մասը։ Վեպի սիրված հերոսն է Զարիրը։

«Յադքարի Զարիրան» պատմավեպի բառապաշարում նկատվում են այնպիսի տարրեր, որոնք հատուկ են պարթևերեն լեզվին։ Այդ հանգամանքը հիմք է տվել որոշ արևելագետների ենթադրելու, որ Վեպը նախապես գրված է եղել պարթևական լեզվով և միայն հետագայում՝ Սասանյանների ժամանակաշրջանում, վերապատմվել ու գրի է առնվել միջին պարսկերենով։

Մյուս աշխարհիկ երկերից է **Մատիքանի չաթրանգ** կամ **Չաթրանգ նամակ** *(Ճատրաքագիրք)*—պատմվածք շախմատի մասին, որը պարունակում է 820 բառ։ Սրա համառոտ բովանդակությունը հետևյալն է.

Հնդկաստանի թագավոր Դեվասարմը Սասանյան Խոսրով Անուշիրվան թագավորին ուղարկում է ընծաներ, որոնց մեջ և մի ճատրակ (շախմատ) ու հարց է դնում՝ կա՛մ լուծել այդ խաղի գաղտնիքը, կա՛մ հարկ վճարել։ Անուշիրվանի վեզիր Բոզորգմեհրը 3 օրվա ընթացքում վերլուծելով խաղը, բացատրում է այն և միաժամանակ, դրան ի պատասխան, հնարում է նարդին և բազում ընծաներով ուղարկում Հնդկաստան։ Սակայն Հնդկաստանում նարդախաղը բացատրվում է 40 օրից հետո և Դեվասարմ թագավորը

ստիպված է լինում տուրք վճարել[1]։ Մյուսը Շահրաստանիհայէ Էրանշահր (Իրանի քաղաքները) 880 բառ պարունակող մի գրքույկ է՝ Իրանի քաղաքների և նրանց հիմնադիրների մասին, որ մեծ արժեք է ներկայացնում հին Իրանի պատմական աշխարհագրության ուսումնասիրության բնագավառում։ Այս տեքստում հիշատակված են մոտ 110 քաղաքներ՝ իրենց հիմնադիրներով, որոնցից վերջինը Բաղդադն է։

Մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում բանավեճի ձևով կառուցված Դրախթե ասուրիք ու բուզ—Ասորական ծառը (Արմավենին ու այծը) պոեմը։

Պոեմում, կատակի ձևով, շարադրվում է արմավենու և այծի միջև տեղի ունեցած վիճաբանությունը այն մասին, թե իրենցից ո՛ր մեկն է մարդու համար ավելի օգտակար։

Իր մոտիվներով պոեմը մոտենում է ժողովրդական պոեզիային, նրա մեջ զգացվում է ժողովրդական կյանքի արձագանքը։

Այս պոեմը նույնպես Յադքարի Զարիրանի նման նախապես շարադրված է եղել պարթևերեն և միայն հետագայում՝ սասանյանների շրջանում ենթարկվել է լեզվական մշակման և պարսկալեզու խմբագիրների ջանքերով «պարսկականացել» ու դարձել է միջին պարսկերեն։ Սակայն սրա մեջ էս եղած պարթևական տարրերի առատությունը առիթ է տվել որոշ արևելագետների՝ այդ ստեղծագործությունը համարելու պարթևերեն[2]։

Հիշատակության արժանի են նաև Ֆարհանգի Պահլավիկ, այսինքն՝ պահլավերենի բառարան, 1300 պահլավական բառեր պարունակող բառագիրք և Խվաթայնամակ (Տերերի գիրքը), որը հետագայում նյութ ծառայեց Ֆիրդուսու «Շահնամեյի» համար և այլն։

Մեզ ավանդված միջին պարսկական գրականությունը, իբրև մնացորդ երբեմնի ծաղկած գրականության, աննշան չէ։ Եվ զարմանալի է, թե այդ տարօրինակ այբուբենով, գրությամբ ու բառակազմով՝ միջին պարսկերեն լեզուն ինչպես է այդքան զարգացել ու առաջադիմել։

Միջին պարսկական գրականության հուշարձանները լեզվական հարուստ նյութ են պարունակում։ Այս նյութերի շնորհիվ մենք գաղափար ենք կազմում միջին պարսկերենի բառապաշարի և քերականական կառուցվածքի մասին։

[1] Տե՛ս Орбели И. А. и Тревер К. В., Шатранг, книга о шахматах, Л, 1936։ Տե՛ս նաև Ռ. Աբրահամյան, Իրանական լեզուները, «Լույս», Գրական գիտական հանդես, 1943, № 1։

[2] Տե՛ս Mälek-ol-Šoarae Bahar, Säbkšenasi, I, Teheran.

Այդ բնագրերը մեծ արժեք են ներկայացնում նաև պարսկական ու տաջիկական գրականության պատմության ուսումնասիրության համար, քանի որ Ֆիրդուսու ժամանակաշրջանի գեղարվեստական գրականության ակունքները շատ դեպքերում սկիզբ են առնում միջին պարսկերեն լեզվի գրական աղբյուրից։

Միջին պարսկական գրականության հուշարձանները արտակարգ կարևոր են նաև տվյալ դարաշրջանի պատմության և կուլտուրայի ուսումնասիրության համար։

Միջին պարսկական գրականության մասին գրվել են մի շարք գիտական ակնարկներ. դրանցից լավագույնը պատկանում է Վեստին[1], ավելի ուշ շրջանում Թավադիային[2]։

Միջին պարսկական գրական հուշարձանները մեծ մասամբ ուսումնասիրված ու հրատարակված են արևելագետների կողմից։ Հատկապես ուշագրավ են այս բնագավառում Նիբերգի՝ միջին պարսկերեն տեքստերի քրեստոմատիան՝ իր բառագրքով[3], ռուս արևելագիտության կարկառուն ներկայացուցիչ Զալեմանի միջին պարսկերեն լեզվի քերականությունը, որտեղ զետեղված է նաև գաղափարագրերի ցուցակ[4], Յունկերի Frahang î Pahlavik-ը, ուր կարելի է գտնել հուզվարեշ բառերի լուծումը և նրանց իրանական համարժեքները, Դին Մոհամմեդի ընդարձակ քերականությունը[5]։

Պահլավագիտության մեջ իր ուրույն տեղն ունի և իր լուման է մուծել նաև հայ բանասիրական մտքի ներկայացուցիչ, բազմահմուտ պահլավագետ հանգուցյալ պրոֆ. Ռ. Աբրահամյանը, որի գրչին են պատկանում ինչպես ուսումնական նպատակներով կազմված միջին պարսկերենի դասագիրքը[6], այնպես և գիտահե-

---

1 E. W. West, Pahlavi literature (Grundriss d, Ir. Ph), Strassburg, 1895—1901.

2 S. C. Tavadia, Die Mittelpersische sprache und literatur der Zaret-hustrier, Leipzig, 1956.

3 H. S. Nyberg., Hilfsbuch des Pehlevi, Bd I-II, Uppsala 1928—31

4 Saleman C. Mittelpersisch, Grund. Iran. Ph. Bd I Abt. I, Strassburg, 1895—1901, էջ 249—332։

5 Din Mohämäd—Dasture Pahlavi.

6 R. Abrahamian, Rahnämaje Zäbane Pählävi. Ուղեցույց պահլավերեն լեզվի (պարսկերեն լեզվով), Թեհրան, 1937։

տագոտական բնույթի շատ արժեքավոր աշխատություններ[1] և վերջապես ներկա հինգլեզվյան բառարանը։

ՊԱՀԼԱՎԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Միջին պարսկերեն գրքերի լեզուն խիստ անկանոն է՝ խճողված սեմական, հատկապես արամեական բազմաթիվ բառերով։ Այդ բառերը նման չեն այլ լեզուների օտար բառերին, որոնք լրացնում են լեզվում բացակայող ոչ հիմնական բառապաշարը։

Այստեղ ամենահիմնական գաղափարները արտահայտված են արամեական բառերով, որոնց սովորաբար կցվում են պահլավական ածանցներ և կազմում արտաքոց ձևեր։

Արամեական բառերը գրվում էին սեմական արտահայտության համաձայն, բայց կարդացվում էին միջին պարսկերեն, որը մեծ դժվարություններ էր առաջացնում միջին պարսկերենի ընթերցման գործում։ Այսպես, օրինակ՝ xiya (արաբ. xiyya), որը թեև այսպես էր գրվում, բայց միջին պարսկերենով կարդացվում էր jan «կյանք». kaʕbā (արաբ. kaʕba) կարդացվում էր druk «սուտ». gāmla (արաբ. gāmäl) կարդացվում էր uštor «ուղտ». berta (արաբ. bant) կարդացվում էր duxtar «աղջիկ»։

Այս ձևով էին արտահայտվում նաև որոշ մասնիկներ և նախադրություններ. այսպես, միջին պարսկերենի hač, az բացառականի նախդիրը արտահայտելու համար գործածվում էր արամեական min նախդիրը՝ նույն իմաստով։ Միջին պարսկերենի ժխտական ne նախամասնիկը փոխարինվում էր արամեական lā-ով։ Վերցնում էին մի սեմական արմատ և կցելով նրան իրանական վերջավորություններ, կազմում բայ. օրինակ khafarun-tan «փորել» (արաբ. hafr+իրանական—tan վերջավորությունը), սակայն այն կարդում էին միջին պարսկերեն kandan. գրում էին yatuntan, «գալ», azaluntan «գնալ» և կարդում էին āmatan. šutan։

Միջին պարսկերենի այսպիսի օտարախառն գրությունը կոչվում էր հուզվարեշ։

Հուզվարեշը չէր սահմանափակվում այս ձևերով՝ միայն պարզ բառերի գրությամբ. նույն ձևով էին գրվում նաև որոշ բարդ բառեր. օրինակ՝ malkānmalka, որը թեև այսպես էր գրվում, բայց կարդացվում էր šāhānšāh.

Այս սեմական (արամեական) բառերը, որոնք այդքան առատ

---

[1] Ռ. Աբրահամյան, Պահլավերեն անհայտ բառերի ընթերցումը. Հայկ. ՍՍՌ ԳԱ Աշխատությունների ժողովածու, հ. 3, 1948։

ներթափանցված են միջին պարսկական տեքստերի մեջ, առաջին հայացքից այնպիսի տպավորություն են թողնում, թե տեքստը գրված է կարծես ինչ-որ խառնված լեզվով, որ կազմված է մասամբ իրանական և մասամբ սեմական տարրերից։

Այս հանգամանքը առիթ է հանդիսացել, որ որոշ արևմտաեվրոպական գիտնականներ հայտնել են այն միտքը, որի համաձայն, իբր միջին պարսկական բնագրերը գրված են ինչ-որ խառնված՝ իրանա-սեմական լեզվով։

Սակայն արդեն վաղ շրջանի արաբալեզու հեղինակները ծանոթ են եղել միջին պարսկերենի տեքստերի ճիշտ ընթերցմանը։ Իբն-օլ-Մողաֆֆան (VIII դ.) վկայում է. «Նրանք (պարսիկները) ունեն հատուկ գրության ձև, որը կոչում են զավարիշ (միջին պարսկերեն uzvārišn— «բացատրություն, մեկնություն»). եթե, օրինակ, որևէ մեկը ցանկանում է գրել gōšt, որ նշանակում է «միս», ապա նա գրում է bisra (արամերեն նշանակում է միս), սակայն արտասանում է gōšt, կամ էլ եթե նա ցանկանում է գրել nān այսինքն՝ «հաց», նա գրում է lahmā (արամերեն նշանակում է «հաց»), սակայն կարդում է nān...»։

Համարյա նույն բացատրությունն է տալիս Իբն-օլ-Նադիմը «Ալֆեհրեսթ»-ում, որտեղ խոսում է հին իրանական գրությունների մասին։ Հանրագիտարանի բնույթի Ֆարհանգե Ջեհանգիրի բառարանում բերված է հետևյալ բացատրությունը. «Զավարեշը գրության մի տեսակ է, որով մի շարք բառեր, որոնց թիվը անցնում է հազարից, գրում էին արամերեն, սակայն կարդալու ժամանակ դրանք փոխարինում էին պահլավական բառերով»։

Իբն-օլ-Նադիմի «Ալֆեհրեստ»-ում բերված բացատրությունը պահլավերեն գաղափարագրերի առկայության մասին առաջին անգամ ուշադրության է արժանացել 1835 թ. ֆրանսիացի գիտնական Քաթերմիարի, ապա Ն. Վեստերգարդի, Թ. Նոլդեկեի և ուրիշների կողմից։ Սակայն այս տեսակետը իր լրիվ զարգացումը ստացավ միայն Կ. Զալեմանի աշխատություններում։ Կ. Զալեմանը իր աշխատություններից մեկում գրում էր. «...Պահլավական տեքստերը, լինելով զուտ պարսկական, մեծ մասամբ գրվում էին գաղափարագրերի դեր կատարող, ինչ-որ սեմական բարբառի բառերով։ Այս հնարանքի գյուտարարները գրում էին սեմերեն (արամերեն), սակայն կարդում էին պարսկերեն»[1]։

1 Տե՛ս К. Залеман. Очерк истории древнеперсидской или иранской литературы („Всеобщая история литературы“ под ред. В. Ф. Корша, вып. 1, 1880).

Եվ, վերջապես, Կ. Զալեմանն էր, որ պահլավական տեքստերի տրանսլիտերացիայի ու տառադարձության սիստեմ մշակեց։

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Միջին պարսկերենը ունի երկու գրություն. մեկը գործ էր ածվում արձանագրությունների մեջ, իսկ մյուսը՝ գրքերի։ Արձանագրություններում գործածվող գրությունը շատ ավելի պարզ է։

Բոլոր միջին պարսկական՝ թե՛ կրոնական և թե՛ աշխարհիկ բովանդակությամբ բնագրերը գրված են գրության հատուկ սիստեմով, որը հայտնի է «գրքային պահլավերեն» կամ ուղղակի «պահլավական» գրություն անունով։

Միջին պարսկերենի, այսպես կոչված, «պահլավական» գրությունը շատ անկատար է, և յուրաքանչյուր բառ տեղի է տալիս սխալ ընթերցումների։

Միջին պարսկերենի այբուբենը կազմված է 22 նշաններից, որոնցից երեքը հանդիպում են միայն գաղափարագրերի մեջ։ Սակայն միջին պարսկերենի հնչյունները շատ ավելի էին, քան այդ հնչյունները արտահայտող պահլավական տառերը։ Ուստի և որոշ տառեր արդեն սկզբից ևեթ ստանձնել էին մի քանի հնչյուն արտահայտելու ֆունկցիա։ Այսպես —ս-ը ոչ միայն արտահայտում է a հնչյունը, այլ նաև h, x, ä; ⌒ -ն-p-ի ․ նշանն է, բայց և f, ինչպես նաև v-է, l-ն արտահայտում է v, n, l, r և այլն։

Ինչ վերաբերում է ձայնավորներին, ապա սեմական գրության առանձնահատկություններից է հանդիսանում այն, որ առանձին տառերի նշանակություն կարող են ցույց տալ միայն բաղաձայն և երկար ձայնավորները։ Կարճ ձայնավորները ցույց տալու համար գոյություն ունեն հատուկ նիշեր, որոնք, սակայն, հաճախ չեն գրվում։

Պահլավական գրության մեջ կարճ ձայնավորները ընդհանրապես չեն գրվում. ինչ վերաբերում է երկար ձայնավորներ ā, ī, ē, ō, ū-ին, ապա դրանք արտահայտվում են այնպիսի տառերի միջոցով, որոնք միաժամանակ ծառայում են բաղաձայնների գրսևորման համար։ Երբեմն այդ նույն տառերով նշանակվում են նույնիսկ կարճ ձայնավոր հնչյունները։

Հենց այդ էլ առաջացնում է պահլավերենի ընթերցման դըժվարությունը. այսպես՝ մի բառ հաճախ ունի մի քանի ընթերցումներ. օրինակ՝)„ բառը կարելի է կարդալ sar, dil, dir, gil և այլն։

Պահլավերենի գրության տառերը, որոնք ընթանում են աջից դեպի ձախ, բացի մի քանիսից, ազատ չեն մնում, այլ միանում են խության, նմանվում են այբուբենում արդեն իսկ գոյություն ունեցող (իրար չեն միանում միայն մի քանի տառեր)։ Սակայն գրության և ընթերցման գործը շատ ավելի է դժվարացնում մի հանգամանք ևս, այն, որ տառերը իրար կցվելիս, ենթարկվելով ձևափոխության, նմանվում են այբուբենում արդեն իսկ գոյություն ունեցող որևէ տառի։ Այսպես՝ ◡ (y, i) և —υ (ä, ā, h, x) տառերը իրար կցվելով տալիս են —υU ձևը, որ š-ի նշանն է։

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԻ ԱՅԲՈՒԲԵՆԸ

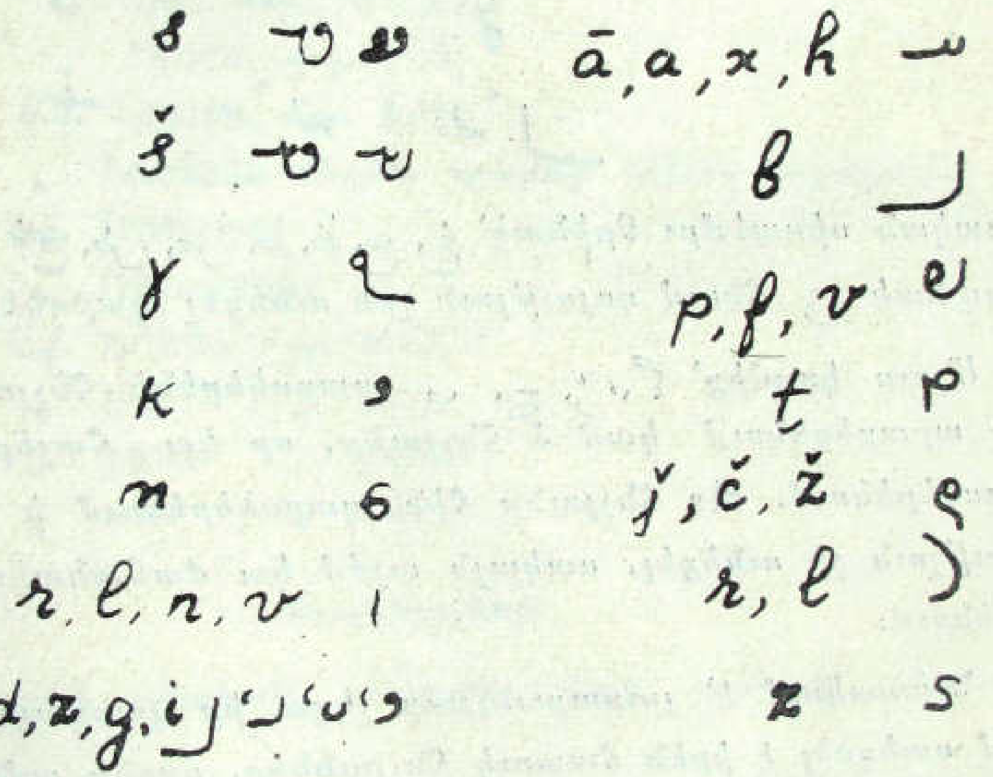

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԻ ՀՆՉՅՈՒՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Միջին պարսկերենի գրությունը տարբերվում է թե՛ հին պարսկերենի և թե՛ նոր պարսկերենի գրության սիստեմներից։ Ինչ վերաբերում է հնչյունական համակարգին, ապա ընդհանրապես ամեն մի լեզու յուր զարգացման տվյալ շրջանում ունի տվյալ հըն-

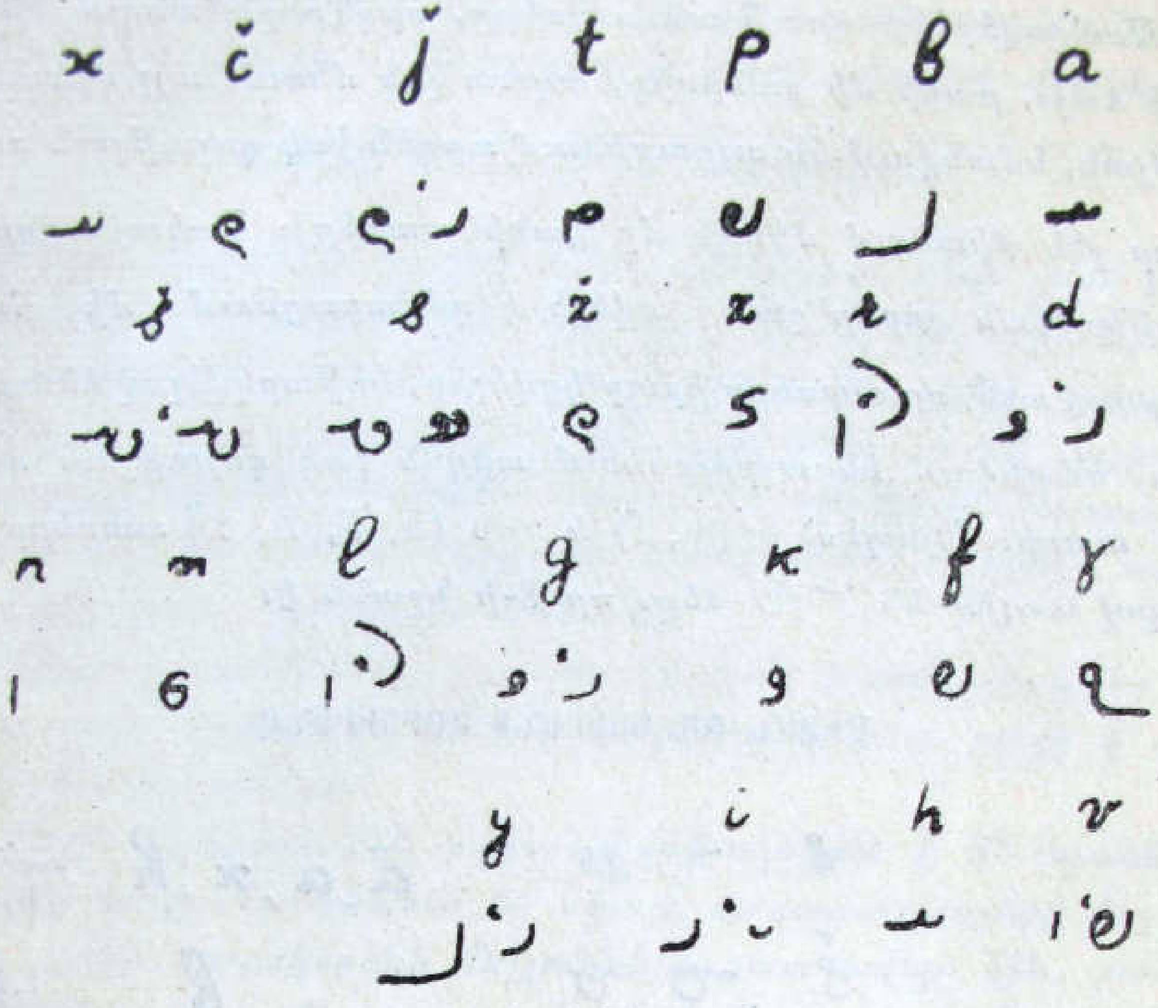

չյունական սիստեմը։ Օրինակ՝ غ, ع, ظ, ط, ص, ض, ح և ոմանց կարծիքով նաև ق հնում գոյություն չեն ունեցել պարսկերեն լեզվում։

Մյուս կողմից՝ گ, ژ, چ, پ պարսկերենի հնչյունները չեն եղել արաբերենում կամ ձ հնչյունը, որ կա հայերենում, չկա պարսկերենում։ «l» հնչյունը հին պարսկերենում և Ավեստայում գոյություն չի ունեցել, սակայն այժմ կա ժամանակակից պարսկերենում։

Նշանակում է՝ յուրաքանչյուր լեզու իր զարգացման ընթացքում ստեղծել է իրեն հատուկ հնչյուններ, որոնց ամբողջությունը կազմում է լեզվի արտասանական բազան։ Սակայն լեզվի արտասանական բազան փոփոխվում և զարգանում է, հետևապես լեզուն իր զարգացման տարբեր շրջաններում կարող է ունենալ իրարից տարբերվող հնչյունական համակարգ։ Այսինքն՝ մի շրջանում ունեցած որոշ հնչյուններ կարող են հետագայում անհետանալ լեզվից և ընդհակառակն՝ որոշ նոր հնչյուններ կարող են առաջանալ լեզվի մեջ։

Այսպես, օրինակ՝ Ավեստայում, հին պարսկերենում կային որոշ հնչյուններ, որոնք միջին պարսկերենում և ժամանակակից պարսկերենում պահպանվել են, սակայն կան նաև այնպիսիները, որոնք այլևս չկան։

Արդ, ցույց տանք միջին պարսկերեն լեզվի հնչյունների համաբերությունը հին պարսկերենի և որոշ դեպքերում՝ Ավեստայի հնչյունների հետ։

Ձայնավորներ ու երկբարբառներ

a>a	օրինակ՝ հպ.	hama,	մպ.	ham;
ā>ā	„ „	kāma,	„	kām;
i>i	„ „	pita,	„	pit;
u>u	„ „	(h)uška,	մպ.	xušk;
a>ō	„ „	fravarti,	մպ.	frōhar;
a>ā	„ „	tač,	մպ.	tāxtan;
au>ō	„ „	rauča,	մպ.	rōč;
ai>ē	„ Ավ.	tkaiša,	մպ.	kēš;
a>i	„ „	haēšaza	միջին. պարսկ.	bižišk («բժիշկ»);
a>u	„ հպ.	fratama	„ „	fratum;
ā>ū	„ „	framāyam	„ „	framud;
i>u	„ Ավ.	mizda	մպ.	muzd;
i>ī	„ „	tiγri	„	tīr;
u>ū	„ „	yatu	„	yatūk;
u>ō	„ „	uši	„	hōš:

Ձայնորդներ

Երկշրթնային շփական, ռնգային m>m, օրինակ՝ ambar—hambar։

Առաջնալեզվային շփական, ռնգային n>n, օրինակ՝ nām—nāman:

Առաջնալեզվային շփական l-ն, որը բացակայում է հին պարսկերենում և Ավեստայում, հազվադեպ է գործածվել նաև միջին պարսկերենում. այն հանդիպում է հատուկ անունների, ինչպես նաև մի քանի այլ բառերի մեջ, ինչպես՝ šagal, Palang և այլն։

Առաջնալեզվային սահուն r>r, օրինակ՝ հպ. rauča—rōč: r-ից հետո եղած խուլերը միջին պարսկերենում ձայնեղանում են, օրինակ՝ vəhrka—gurg, rθ>hr, hl, օրինակ՝ հպ. parθava, մպ. Pahlava: rd>l-հին իրանական նավասարդ— «նոր տարի»>sāl—«տարի»։

Միջնալեզվային շփական ձայնորդ y>y, *օրինակ՝ Ավ.* yasna, *մպ.* yašn, *նպ.* Ĵāšn:

Բաղաձայններ

Աղմկային պայթական հնչյուններ

Երկշրթնային *պայթական, խուլ բաղաձայն* p>p, *օրինակ՝ հպ.* pitā, *մպ.* pit *«հայր»: Ձայնեղ* b>b, *օրինակ՝ հպ.* bratā *մպ.* brat *«եղբայր»:*

Առաջնալեզվային *պայթական, խուլ բաղաձայն* t>t, *օրինակ՝ Ավ.* tanu, *մպ.* tan *«մարմին». ձայնեղ* d>d, *օրինակ՝ Ավ.* drafša *մպ.* drafš *«դրոշ»:*

Հետնալեզվային *պայթական խուլ* k>k, *օրինակ՝ Ավ.* kaēna, *մպ.* kēn *«քեն»: Ձայնեղ* g>γ, *օրինակ՝ հպ.* baga, *մպ.* baγ *«աստված», հպ.* drauga, *մպ.* drōγ *«ստու»:*

Աղմկային շփական բաղաձայններ

Շրթնային *շփական խուլ* f>f, *օրինակ՝* farr, farrox *«փառք»: Ձայնեղ* v>v, *օրինակ* patvastan *«պատվաստել»:*

Առաջնալեզվային *շփական խուլ* s>s, *սակայն ինչպես ցույց են տալիս հայկական համապատասխանությունները, V դարից հետո՝* s>h: s-*ն ձայնավորների մեջ տալիս է «*h*», օրինակ՝ Ավ.* dasan, *մպ.* dah *«տաս»:*

Ձայնեղ z>z, *օրինակ՝ Ավ.* hizva, *մպ.* huzvan *«լեզուն»:*

š>š *Ավ.* tašta, *մպ.* tašt *«տաշտ»:*

j>ž *Ավ.* arjah, *մպ.* aržan *«արժան»:*

Ստորդային կամ ուվուլյար շփական, խուլ x>x, *օրինակ՝ Ավ.* xratu, *մպ.* xrat *«խրատ, իմաստություն», իսկ ձայնեղ* γ>v, *օրինակ՝ Ավ.* mərəγa, *մպ.* murv *«հավք», երբեմ* γ>y, *օրինակ՝ Ավ.* Raγa, *մպ.* Ray *«Ռեյ»,* γr>r, *օրինակ՝ ավ.* tiγri, *մպ.* tīr *«նետ»,*

Շփական δ>h, *օրինակ՝ հպ.* spaδa, *մպ.* spāh *«սպահ», Ավ.* zraδa, *մպ.* zrah *«զրահ». ձայնավոր +* δ>y, *օրինակ՝ Ավ.* pāδa, *մպ.* pāy *«ոտ»:*

θ>h *և* s, *օրինակ՝ Ավ.* čaθvārō, *մպ.* čahār *«չորս», հպ.* gāθu, *մպ.* gas *«գահ», Ավ.* raθa, *մպ.* rās *«ռահ, ճանապարհ»: Հայերենում, ինչպես նաև արդի պարսկերենում այն դառնում է «հ». օրինակ՝ նպ.* gāh, rāh, *հայերեն՝ գահ, ռահ:*

θr>s, օրինակ, Ավ. Puθra, մպ. Pus «որդի»:
θr>hr, օրինակ՝ Ավ.Puθra, մպ. Puhr «որդի»:

Կիսաշփականներ

Առաջնալեզվային, լեզվաքմային խուլ č>č, *օրինակ՝ Ավ.* čāt *մպ.* čah *«ջրհոր»:*
ձայնեղ ǰ>z, *օրինակ՝ հպ.* ǰiv, *մպ.* zivistan *«ապրել».* nǰ>nǰ, *օրինակ՝ ավ.* hanǰamana, *մպ.* hanǰaman *«հավաքույթ».* rǰ>rž, *օրինակ՝ Ավ.* arǰah, *մպ.* aržan *«արժան»:*

* * *

Պահլավական տեքստերի ընթերցման գործը դյուրացնելու նպատակով պարսիկները երբեմն արտագրում էին տեքստերը և գոյություն ունեցող հատուկ Պահլավի բառարանների օգնությամբ այդ գաղափարագրերը փոխարինում իրենց համապատասխան պարսկական համարժեքներով:

Այս դեպքում կիրառվում էր կամ Ավեստայի, կամ էլ արաբական գրությունը: Նման ձևով արտագրված պահլավական տեքստերը կոչվում են փազանդ: Մեզ ավանդված միջին պարսկերեն լեզվի որոշ բնագրեր այդպիսիք են:

Ինչպես արդեն նշեցինք, պահլավական գրությունը շատ անկատար է, լեզվում եղած բոլոր հնչյունները իրենց հատուկ գրության ձև չունեն: Առանձին գրույթներ կարող են արտահայտել մի քանի հնչյուններ: Գրությունը ընթանում է աջից դեպի ձախ, տառերը իրար կցվում են, ըստ որում որոշ դեպքերում՝ կցվելիս ձևափոխության են ենթարկվում, դրանով իսկ նմանվում մի այլ հնչյուն արտահայտող գրույթի: Այդ բոլորին ավելացնենք նաև գաղափարագրերի առկայությունը, որ արդեն մեծ դժվարություններ է հասցնում միջին պարսկերենի ընթերցման գործը:

Նկատի ունենալով այն, որ արամեական ծագում ունեցող հին և նոր պահլավական գրությունները լրիվ չեն արտացոլում ձայնավոր հնչյունները, պահլավական բնագրերը ի վիճակի չեն ճշտությամբ ներկայացնելու միջին պարսկերենի հնչյունական կազմը:

Այստեղ ճշտումներ կատարելու գործին մեծ սատար է հանդիսանում հայոց լեզուն և հայերենի հնչյունաբանության օգտակարությունը իրանական մթագնած բառերի վերականգնման, ըն-

թերթման ճշտումներ կատարելու գործում դառնում է ակնհայտ։ Միաժամանակ հայերենի իրանական փոխառությունների անաղարտ պահպանումը մեծ արժեք է ներկայացնում պարսկերենի հնչյունաբանության պատմության համար ընդհանրապես։

ՈՒՐՎԱԳԻԾ ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԻ ՁԵՎԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ

ԳՈՅԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ

Միջին պարսկերեն լեզուն ունի վերլուծական կառուցվածք. այստեղ բացակայում են հոլովի, սեռի քերականական կատեգորիաները։ Բոլոր անվանական խոսքի մասերին բնորոշ է թեքական ձևերի բացակայությունը, իսկ խոսքի մասերի շարահյուսական ֆունկցիաները արտահայտվում են հիմնականում նախդիրների, հետդիրի, իզաֆեթի և շարադասության օգնությամբ։

Միջին պարսկերենի խոսքի մասերի սիստեմի հիմնական առանձնահատկությունը կայանում է գոյական և ածական անունների ձևաբանական նույնությունը, որն առաջացել է հարուստ թեքականության կորուստի պատճառով։

Շատ դեպքերում բառի պատկանելությունը գոյական կամ ածական խոսքի մասի հնարավոր է դառնում որոշել միայն իմաստով, քանի որ այդտեղ բացակայում են որևէ արտաքին ձևական տարբերիչ ցուցանիշները։ Սակայն որոշ դեպքերում դժվար է գոյականը որոշակի զանազանել ածականից, նկատի ունենալով նաև իմաստը, որովհետև նրանք շատ դեպքերում թե՛ կրում են միաժամանակ հատկանշի նշանակությունը և թե՛ հանդիսանում են հատկանշի կրողը։

Գոյական և ածական անունների ձևաբանական կառուցվածքը բառակազմության շատ ձևերում համընկնում է, իսկ բառակազմական ածանցների և բառակազմական մոդելների թիվը, որոնք հատուկ լինեն գոյականներին կամ ածականներին, բավականին սահմանափակ է։

Քերականական սեռ

Հնդեվրոպական հիմնալեզվում գոյականները, ածականները ստանում էին սեռը որոշելու համար մի նշան։ Համաձայն սրան հնդեվրոպական հիմք-լեզվի մեջ արական սեռի համար հատկացվում է o, իսկ իգականի համար՝ ā վերջավորությունը։

Հետագայում լեզուների մեջ սկսվում է սեռի կորուստը։ Քանի որ սեռի նշանը բառավերջի ձայնավորն է, իսկ հետագայում բա-

տավերջի ձայնավորները այս կամ այն պատճառով ընկնում են, ուստի սեռի նշանն ու գաղափարն էլ անհետանում են լեզվից։

Այսպես է եղել հայերենում պատմական շրջանից առաջ։ Այսպես եղավ անգլերեն լեզվում պատմական շրջանից բավական հետո, իսկ պարսկերեն լեզվում՝ պատմական շրջանի գրեթե սկզբում։

Պարսկական սեպագիր արձանագրությունները արդեն վերջին շրջանում (IV դարում մ. թ. ա.) այնպես խառնված են, որ զգալի է, թե սեռը իր անկման շրջանն է ապրում։ Քերականական սեռի ջնջումը պարսկերենում տեղի ունեցավ մակեդոնական շրջանում. հետևաբար, միջին պարսկերենը, ինչպես նաև նոր պարսկերենը քերականական սեռի տարբերակում չունեն։

Միջին պարսկերենում մնում է միայն բնական սեռը, որը որոշելու համար ծառայում են առանձին բառեր, ինչպես mart «մարդ», zan «կին», brat (ar) «եղբայր», x^{u}āhar «քույր». pit (ar) «հայր», māt (ar) «մայր»։

Միջին պարսկերենում հուզվարեշ բառերը ընդունում են սեմական ձևեր, որոնք, սակայն, կարդացվում են միջին պարսկերեն. այսպես, արականի համար՝ gabra, որը կարդացվում է mart «մարդ», իգականի համար՝ nīšeh, որը կարդացվում է zan «կին», [dinutak] mātak «էգ». օրինակ՝ [gamlā-[gošan] nar (արու), [gamlādinutak] uštormātak gošan]. uštornar «արու ուղտ», «էգ ուղտ»։

Սեռը որոշելու համար կարող են ավելացվել որոշ բառեր՝ nar «արու» և mātak «էգ». օրինակ՝ gāvnar «եզ»—gāvmātak «կով», x^{u}atāy «տեր»—katakx^{u}atāy «իշխան», banuk «տիկին»—katakbanuk «տիրուհի»։

Թիվ

Միջին պարսկերենում կա եզակի և հոգնակի թիվ։ Երկակի թիվը, որ եղել է հին պարսկերենում, այստեղ արդեն չկա։
Միջին պարսկերենի հոգնակերտ վերջավորություններն են

ān և īhā։

Շնչավոր առարկաների, կենդանիների հոգնակին կազմվում է ān վերջավորությամբ, օրինակ՝ frazandān «զավակներ», gavān «կովեր» կամ «եզներ», šapānān «հովիվներ», axtarmārān «աստղագետներ», martān «մարդիկ»։

Անշունչ առարկաները հոգնակիում ունենում են īhā վերջավորությունը. օրինակ՝ kust-kustīhā «կողմեր». kōf—kōfīha «սարեր»:

Սակայն միջին պարսկերենում հոգնակիի կազմության մեջ դիտվում են բազմաթիվ խախտումներ. երբ շնչավորը հոգնակիում ընդունում է անշունչ առարկայի վերջավորություն և հակառակը: Այսպես. urvar—urvarān «բույս—բույսեր», axtar—axtarān «աստղ—աստղեր», nēzak—nēzakān «նիզակ—նիզակներ» և այլն:

Մի շարք բառեր, որ նոր պարսկերենում o-ով են վերջանում, միջին պարսկերենում k են ունեցել: Այդ բառերը նոր պարսկերենում հոգնակիում gān-ով են վերջանում, պահպանելով միջին պարսկերենի k-ն:

Նոր պարսկերենի niyā «պապ» բառը հոգնակիում ունենում է niyākān, որովհետև միջին պարսկերենում եզակիում ունեցել է k վերջավորությունը: Օրինակ՝ niyak, իսկ հոգնակին ունեցել է niyakān ձևը:

Հուզվարեշ բառերը նույնպես ընդունում են իրանական հոգնակերտ վերջավորություններ, ինչպես միջին պարսկերեն բառերը. այսպես՝ [gabrā] mart «մարդ», [gabrāān] martān «մարդիկ», [malkā] šah «շահ, թագավոր», [malkāān) šāhān «թագավորներ»:

Իզաֆեր

Երբ երկու բառ (գոյական, ածական, դերանուն և այլն) իրար նկատմամբ գտնվում են որոշյալ—որոշչի հարաբերության մեջ, նրանց ներքին կապը արտահայտվում է իզաֆեթով: Միջին պարսկերենի իզաֆեթը կարճ «i» տառն է, որ դրվում է երկու բառերի միջև և ցույց տալիս այն հարաբերությունը, որ գոյություն ունի նրանց մեջ:

Իզաֆեթը ծագում է հին պարսկական hya ձևից, որն իր հերթին ծագում է ha «այս» ցուցական և ya «որ» հարաբերական դերանուններից: Իզաֆեթը շատ կարևոր դեր ունի միջին պարսկերենում: Սեռական հոլովը արտահայտվում է իզաֆեթի միջոցով, օրինակ՝ kārnāmaki Artaxšēri Pāpakān «Արտաշիր Պապականի հիշատակարանը»: Սակայն իզաֆեթ հանդիսացող այս «i»-ն շատ դեպքերում կրճատվում է:

Միջին պարսկերենի իզաֆեթը, որը մինչև սասանյանների

վերջին շրջանը արտահայտվում էր «i» ձայնավորով, այնուհետև նոր պարսկերենում վերածվեց «e» (է) հնչյունի և այլևս չի գըրվում, թեպետ արտասանվում է։

Հոլովական իմաստներ արտահայտելու միջոցները

Հնդևրոպական հիմնալեզուն ուներ ութ հոլով, իրենց առանձին վերջավորություններով, որոնք հետագայում տարբեր լեզուների պատմական կյանքում սկսեցին աստիճանաբար կորչել։ Հնդևրոպական հիմք-լեզվի հոլովները ամենից լավ են պահպանել սանսկրիտը և մի քանի այլ հին լեզուներ։

Հնագույն վիճակում հոլովների վերջավորությունները իրարից անկախ և տարբեր էին։ Աստիճանաբար տարբեր հոլովների ֆունկցիաները միանում են և առաջ է գալիս մի տեսակ համատեղություն, երբ տարբեր հոլովական իմաստներ արտահայտվում են նույն վերջավորությամբ։ Շփոթության առաջն առնելու համար գործածության մեջ մտան նախդիրները և հետդիրները, որոնք պարզեցրին բառի հոլովական նշանակությունը։ Երբ բառերի վերջավորությունները սկսեցին ընկնել, արդեն հոլովները մեծ մասամբ անհետացան, մյուս կողմից՝ նախդիրների գործածությունը զարգացավ և, վերջապես, անհրաժեշտ դարձավ։ Այսպես է օրինակ՝ անգլերենը, որը պահել է միայն մեկ հոլով (սեռական), ֆրանսերենը, որը պահել է միայն երկու հոլով։ Այսպես է նաև պարսկերենը, որը ոչ մի հոլով չունի և բոլոր հոլովները կազմվում են ոչ թե առանձին վերջավորություններով, այլ նախդիրներով, հետդիրով և օժանդակ բառերով։

Արդեն հին պարսկական արձանագրությունների վերջին շըրջանում հոլովական վերջավորությունները այնպես քայքայված են, որ զգացվում է հոլովման նախկին ձևի վերանալը։ Արդեն այդ ժամանակ է, որ որոշ հոլովներ միացել են իրար, և սկըսվել է նախդիրների գործածությունը։

Հոլովների վերջնական քայքայումը և նախդիրների կիրառությունները կատարված են ոչ թե նոր պարսկերենում, այլ միջին պարսկերենի նախորդ շրջանում, որով և հին պարսկերենից միջին պարսկերենին անցնելու շրջանի հոլովական միջին ձևեր չկան։

Այսպիսով, միջին պարսկերենը կորցնելով իր հոլովական վերջավորությունները, հոլովական իմաստները արտահայտում է

նախդիրների, հետդիրի, իզաֆեթի և շարադասության օգնությամբ։

Ինչ վերաբերում է թեքմանը, ապա միջին պարսկերենում թեքումը բուն իմաստով վերաբերում է հոգնակի ān *և* ihā *վերջավորություններին, որոնք ավելանում են բառի հիմնական ձևի վրա։*

Ուղղական հոլովը *բառի հիմնական ձևն է. օրինակ՝* Sāsān hamgūnak kart (*Քարնամակ*),

«Սասանը այնպես էլ արավ»։

Սեռական հոլովն *արտահայտվում է զանազան կերպ.*

ա) Այնպիսի դասավորությամբ, որի ժամանակ խնդրառու բառը խնդրից հետո է դրվում, ինչպես, օրինակ՝ kārnāmak, Erānšahr, *սակայն այսպիսի միացումները կազմությամբ բարդ բառեր են և դիտվում են որպես միասնական բառեր.*

բ) Իզաֆեթի միջոցով. օրինակ՝ Kārnāmaki Artaxšēri Pāpākan *«Արտաշիր Պապականի հիշատակարանը»,* rasi Pars *«Ֆարսի ճանապարհը»։*

Տրական հոլովը *արտահայտվում է* ō *հնչյունի միջոցով. օրինակ՝* Apiš nāmak ō Pāpak kart (*Քարնամակ*) *«Եվ նա նամակ գրեց Պապակին»։* Apiš ō pūsi Ardavan guft (*Քարնամակ*) *«Եվ նա ասաց Արտավանի որդուն»,* akasih ō Ardavan mat (*Քարնամակ*) *«Տեղեկություն եկավ Արտավանին»։*

Այս ō*-ն նոր պարսկերենում չի մնացել. տրական հոլովը նոր պարսկերենում արտահայտվում է* b*-ի կամ* be*-ի միջոցով։*

Հայցական հոլովը *արտահայտվում է թե՛ առանց նախդիրի ու վերջավորության և թե՛* raδ *հետադրությամբ. օրինակ՝* hamak Ǐehan rōšnīh kart (*Քարնամակ*) *«Ամբողջ աշխարհը լուսավորեց»,* Ardavan [amat] ka-aš Artaxšēr raδ dit šāt [yehvūn] but (*Քարնամակ*) *«Արտավանը որ Արտաշիրին տեսավ ուրախացավ»,* Pāpak raδ pūsi ast (*Քարնամակ*) *«Պապակը մի որդի ունի» (տառացի—Պապակին մի որդի կա)։*

Միջին պարսկական raδ *հետադրության հնագույն ձևն է հին պարսկական* radiy *«պատճառով», օրինակ՝ հպ.* ava hya radiy *«Սրա պատճառով»։*

Հին պարսկերենի radiy*-ն նախ միջին պարսկերենում դարձավ* raδ, *ապա նոր պարսկերենում՝* ra *հոլովակերպ հետդիրը։*

Միջին պարսկերենում raδ*-ն. ունի նաև ինքնուրույն նշանակու-*

թյուն՝ համար, պատճառով. *այսպես, օրինակ՝* Ardavan duščašmīh u vatkāmakih raδ gobet *(Քարնամակ) «Արտավանը (այդ) ասում է նախանձի և չարակամության պատճառով»։*

Բացառական հոլովը *արտահայտվում է* hač *նախդիրի օգնությամբ. օրինակ՝* va hač Sāsān pursīt *(Քարնամակ) «Եվ Սասանից հարցրեց»,* Artaxšēr hač banak hamak tarsīt *(Քարնամակ) «Արտաշիրը բանակից շատ վախեցավ»։ Այս նախդիրը ծագում է հին պարսկական* hača *նախդիրից, որը հետագայում տվել է նոր պարսկերենի* äz *բացառական հոլովակերպ նախդիրը։*

Գործիական հոլովը *արտահայտվում է* pat *նախդիրի օգնությամբ, օրինակ՝* hunar u šayandakīh... pat baxšanišn i spihr u kamak i yazdān bavēt. *«Հնարամտությունն ու կարողությունը լինում են երկնքի բախտի որոշմամբ և աստվածների կամքով»։ Այս նախդիրի ավելի հին ձևն է* apak, *որը նույնպես գործածված ենք տեսնում Քարնամակի մեջ։ Այսպես՝* rōč i Ardavān apak asuvaran u Artaxšēr ō naxčīr šot ēstat *«Մի օր Արտավանը հեծյալների և Արտաշիրի հետ որսի էր գնացել»։*

Ներգոյական հոլովը *արտահայտվում է* andar *և* pūn, *ինչպես նաև սեմական* bin *նախդիրներով. օրինակ՝* pūn vahēšt *«Դրախտում, դրախտի մեջ»,* Pūn xalmū *«Քնի մեջ»,* bin laila *«Գիշերը, գիշերվա մեջ»,* ētọn kunam ku hač to farrax^u^tar andar Ĵē an kas nē bavīt *(Քարնամակ) «Այնպես կանեմ, որ աշխարհում քեզանից ավելի երջանիկ մարդ չի լինի»։*

Կոչական հոլովը *միջին պարսկերենում սկզբում արտահայտվել է առանց կոչական մասնիկի, իսկ հետագայում սկսել են գործածել* ya *և* ey *կոչական մասնիկները։ Այսպիսով, հնդեվրոպական կոչականի առանձին ձևի հոլովը մյուսների նման կորել և վերածվել է բացականչականի։*

ԱԾԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆԸ ԵՎ ՆՐԱ ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹՅԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐԸ

Հնդեվրոպական հիմք-լեզվի մեջ ածականը կարող էր դրվել գոյականից թե՛ առաջ, թե՛ հետո և սեռով ու հոլովով համաձայնում էր նրա հետ։ Այս ազատությունը վերացվեց համարյա բոլոր լեզուներում։ Գրաբարում ածական որոշիչը կարող էր դրվել գոյականից առաջ և հետո, իսկ աշխարհաբարում այլևս այդպես չէ. այստեղ գերազանցապես նախադաս է։ Ռուսերենում ածականը

պահում է սեռի և թվի համաձայնությունը, բայց մեծ մասամբ նախադաս է։

Միջին պարսկերենում, ինչպես գիտենք, քերականական սեռի տարբերակում այլևս չկա, սակայն ածականը գործ է ածվում գոյականից առաջ կամ հետո։ Եթե ածականը դրվում է գոյականից հետո, ապա այդ դեպքում գոյականին է միանում իզաֆեթով, իսկ եթե նախադաս է գոյականին, իզաֆեթ չի դրվում և գոյականի հետ կազմում է մի բարդ բառ։ Այսպես, օրինակ՝ nēvakzan—zani nēvak «բարի կին», vatiartak «սրընթաց հողմ»։

Եթե ածականները մի քանիսն են, միացվում են u շաղկապով կամ էլ իզաֆեթով (i-ով). օրինակ՝ x^uarišn i hupoxt u hubōδ u x^uartik u sartap u maē apurt (*Արտավիրազնամակ*). «Լավ եփած և անուշահոտ կերակուր և խորտիկ, և սառը ջուր, և գինի բերեցին». apim dit hān i sičōmand i bimgōni sahmgūn i vasdard i pur anākīh i gundak tartum dušax (*Արտավիրազնամակ*) «Եվ ես տեսա այն կործանիչ, սարսափելի, սոսկալի և բազմացավ, չարությամբ լի, նեխած, ամենամռայլ դժոխքը»։

Միջին պարսկերենում ածականները գոյականների հետ գործածվելիս թվի և հոլովի համաձայնություն չունեն. օրինակ՝ hān dō vatbaxt baratarān i [lak] to (*Կարնամակ*) «Քո այն երկու վատաբախտ եղբայրները»։

Հնդեվրոպական հիմք-լեզվում եղած համեմատության աստիճանները պահպանված չեն։ Որոշ լեզուներում կամ բոլորովին անհետացել են, կամ այդ մասնիկները փոխանակվել են ուրիշներով, կամ էլ այդ մասնիկների փոխարեն գործածված են վերլուծական ձևեր։ Օրինակ՝ հին հայերենում այդ մասնիկները ջնջվել են և նրանց փոխարեն դրվել են-գույն և ամենա-, իսկ աշխարհաբարում դրանց հետ միասին գործածական են ավելի և ամենից ավելի ձևերը։ Պարսկերենը իրենից ներկայացնում է այս բոլորի խառնուրդը։

Միջին պարսկերենում համեմատական աստիճանի վերջավորությունն է tar, որը գործածվում է hač բացառականի նախդիրով. օրինակ՝ ētōn kunam ku hač tō farrax^{u}tar andar ǰehan kas nē bavēt (*Կարնամակ*). «Այնպես կանեմ, որ աշխարհում քեզանից ավելի բախտավոր մարդ չի լինի», hač tō dūštar u zēštar nē dit. «Քեզանից ավելի վատթար և տգեղ չեմ տեսել»։

Գերադրական աստիճանը կազմվում է tūm, st, ist վերջավորությունների կցումով։ Օրինակ՝ sahmgūntūm «ամենասարսափելի», nazdist «ամենամոտիկ», kamist «ամենաքիչ», xortaktūm «ամենափոքր»։

ԴԵՐԱՆՈՒՆ

Դերանունները ընդհանրապես բաժանվում են երկու խմբի. դերանուններ, որոնք կապված են միշտ դեմքի հետ. դրանք են անձնական, անդրադարձ, փոխադարձ և ստացական դերանունները։ Երկրորդ՝ դերանուններ, որոնք դեմքի հետ կապված չեն, այլ ընդհանուր և անորոշ գաղափարներ են. դրանք են ցուցական, հարաբերական, հարցական և անորոշ դերանունները։

Ինչպես գոյականի, նույնպես և դերանվան համար քերականական սեռի տարբերակումը պարտադիր չէ։ Կան լեզուներ, որոնք դերանվան մեջ սեռի տարբերակում ունեն, ուրիշները չունեն, իսկ կան էլ լեզուներ, ինչպես պարսկերենը, որ անցյալում՝ հին պարսկերենի շրջանում, թեև ճանաչել է դերանվան սեռը, բայց արդեն միջին պարսկերենի շրջանից սկսած՝ այլևս չի ճանաչում։

Միջին պարսկերենում գործ են ածվում ինչպես սեմական, այնպես էլ իրանական անձնական դերանունները։

Իրանական անձնական դերանունները լինում են երկու տեսակ՝ անջատ և կից։

Անջատ գրվող անձնական դերանունները ունեն երկուական, հավասարապես գործածվող զուգահեռ ձևեր։ Դրանք են.

Եզակի թիվ

I դեմք, apam, am «Ես ես»,
II դեմք apat, at «Ես դու»,
III դեմք apiš, aš «Ես նա»։

Հոգնակի թիվ

I դեմք apmān, mān «Ես մենք»,
II դեմք aptān, tān «Ես դուք»,
III դեմք apšān, šān «Ես նրանք»։

Կից դերանունները գործ են ածվում էնկլիտիկայի ձևով, այսինքն՝ կցվում են համապատասխան բառին, իրենց վրա շեշտ չեն ընդունում և դերանվանական հոդի արժեք են ստանում։ Դրանք են.

—m *ես, իմ* —mān *մենք, մեր,*
—t *դու, քո* —tān *դուք, ձեր,*
—š *նա, նրա* —šān *նրանք, նրանց։*

Միջին պարսկերենում կից դերանունները կարող են կցվել հարաբերական դերանուններին, նախդիրներին, շաղկապներին և այլն։

Սեմական անձնական դերանուններն են.

Եզակի

I դեմք [li] man *«ես»,*
II դեմք [lak] tō *«դու»,*
III դեմք [ola] avē, ōy *«նա»։*

Հոգնակի

I *դեմք* [l^e^na] amah *«մենք»,*
II *դեմք* [l^e^kom] šmah *«դուք»,*
III *դեմք* [olaśan] aviśān] *«նրանք»։*

Բերենք օրինակներ նախադասության մեջ. šapuhr ō kaničak guft kū rast gob ku [lak] to hač frazandan i kē he. *(Կարնամակ) «Շապուհն աղջկան ասաց, թե ճիշտն ասա, դու ո՞մ զավակներից ես».* man ēn kar pat ayyārīh i [l^e^kum] šmāh tuban kart *(Կարնամակ). «Ես այս գործը ձեր օգնությամբ կարող եմ անել»։*

Անդրադարձ դերանուններ

Միջին պարսկերենում գործածվում են թե՛ սեմական և թե՛ իրանական անդրադարձ դերանունները, սակայն այստեղ սեմականները ավելի գործածական են։ Իրանական անդրադարձ դերանուններն են.

x^uat *«ինքն, յուր»,* x^uatšān *«իրենք, իրենց»,*
x^uēš *«ինքը, յուր»,* x^uešān *«իրենք, իրենց» և*
x^ueštan *«ինքը, յուր»։*

Սեմական անդրադարձ դերանուններն են.

[nafšeh] x^uēš *«ինքը, յուր»,*
[banafšeh] x^uat *«ինքը, յուր» և*
[n^ə^fšetan] x^ueštan *«ինքը, յուր»։*

Միջին պարսկերենում անդրադարձ դերանունները դրվում են հատկացյալին թե՛ հետադաս, թե՛ նախադաս. օրինակ՝ apiš hān i xuēš muy u riš hamay kand (Արտավիրապ), «Եվ նա այն յուր մազերը և միրուքը պոկում էր»։ Նոր պարսկերենում անդրադարձ դերանունները դրվում են հատկացյալից հետո։

Ցուցական դերանուններ

Միջին պարսկերենում գործ են ածվում թե՛ սեմական և թե՛ իրանական ցուցական դերանունները. բայց սեմականները ավելի գործածական են։

Իրանական ցուցականներն են im «այս» և ana «այն»։

Սեմական ցուցականներն են.]zenā] in «այս» [zak] hān «այն» [lizna] im «այս»։

[lizna] im-ը դրվում է rōč «ցերեկ, օր» և šap «գիշեր» բառերի վրա։ Այս ցուցականը գործածական է նաև ժամանակակից պարսկերենում որպես em, այսպես՝emruz «այսօր», emšab «այս գիշեր», emsāl «այս տարի» և այլն։

Հարաբերական դերանուններ

Հնդեվրոպական հարաբերական* yo-ն, որը գործածվում է ավեստայի լեզվի մեջ ya ձևով, հին պարսկերենում այլևս գոյություն չունի. մեզ ավանդված մի քանի շաղկապների՝ yātā «որից հետո», yaϑā «որպես», yadiy «եթե», շնորհիվ, միայն հաստատվում է նրանց երբեմնի գոյությունը։

Հին պարսկերենը իբր հարաբերական սկսում է գործածել hya, tya-ն, որ ցուցականից է փոխառել։

Միջին պարսկերենում հարաբերական դերանվան նշանն է i-ն, օրինակ՝ martum kᵉtar farraxtar ? zak i avnastar «մարդկանցից ամենաերջանիկը ո՞վ է. նա ով ամենաանմեղն է»։ Սա անցման շրջանն է։ Այնուհետև սկսվում է հարցական — անորոշ բունի գոր-

ծածուցթյունը, որին դիմում են գրեթե բոլոր մյուս հնդեվրոպական լեզուներն էլ։ Նոր պարսկերենում, ինչպես և քրդերենում, տիրապետում է ki ձևը, որ միաժամանակ հարցական և հարաբերական է[1]։

Հարցական դերանուն

Հին պարսկերենից մնացել է միայն մի բառ՝ čiyakaram «քանի հատ, քանի անգամ». միջին պարսկերենի հարցական դերանունները կազմված են հենց այս բառից։

Միջին պարսկերենի հարցական դերանուններն են՝ čigōn «ինչպես», čim «ինչու», čimraδ «ինչու համար»։

Հարցականներ կան նաև kē-ով, որոնց համապատասխան ձևերը որոշ հնչյունափոխությամբ ունենք նաև նոր պարսկերենում։

Անորոշ դերանուններ

Միջին պարսկերենում գործածվում են հետևյալ անորոշ դերանունները. har «ամեն, յուրաքանչյուր», visp «ամեն», ham «բոլոր, համ», hamāk, hamay «ամեն», apārēk «ուրիշ», čand «որքան», kas «ոմն», čiš «որևէ բան»։

ԹՎԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ

Միջին պարսկերենում գործածական են թե՛ իրանական և թե՛ սեմական թվականները։ Տասնմեկից սկսած՝ սեմական թվականները սակավ գործածություն ունեն։

Միջին պարսկերենում զրո գոյություն չի ունեցել. տասը, քսան և քառասուն թվականները ունեն հատուկ նշաններ։

---

[1] Տե՛ս Հ. Աճառյան, Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի, հ. 2, էջ 438։

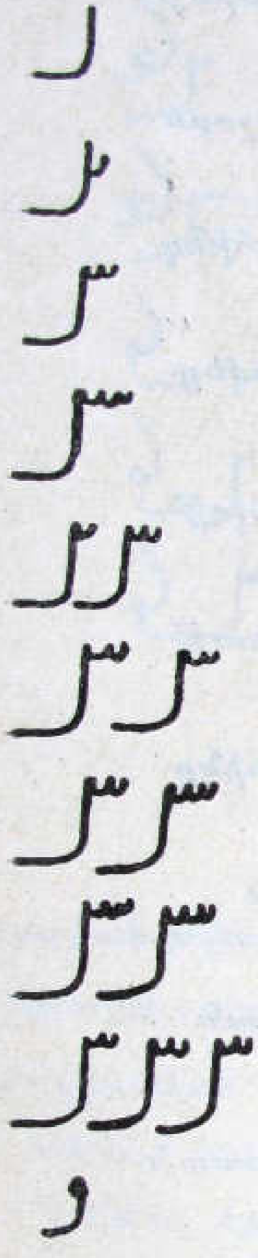

Թվանշան	Իրանական		Սեմական
	ēvak[1]	«մեկ»	—
	dō	«երկու»	taui
	sē	«երեք»	taltā
	čahār	«չորս»	arba
	panǰ	«հինգ»	xamsyā
	šaš	«վեց»	šata
	haft	«յոթ»	šabā
	hašt	«ութ»	tomanyā
	nav	«ինը»	tišā
	dah	«տասը»	arša

Ինչպես նշեցինք, տասնմեկից բարձր սեմական թվականները քիչ գործածական են, ուստի և տալիս ենք նրանց միայն իրանական ձևերը։

Տասնյակների և միավորների միացումը կատարվում է ինչպես արդի պարսկերենում. մինչև 20՝ միավորը դրվում է առաջ, տասնավորը՝ հետո, իսկ 20-ից հետո տասնավորը՝ առաջ, միավորը՝ հետո։

---

1 Հին պարսկերենի aiva մեկ, որի վրա ավելացնելով միջին պարսկերենի k մասնիկը, ստացվել է միջին պարսկերենի ēvak ձևը, ճիշտ այնպես, ինչպես, գրաբար «մի» ձևից «ակ» նվազականով կազմվել է «միակ» ձևը, որ հետո դարձավ մեկ։ Նույն ձևով միջին պարսկերենի ēvak ձևը կրճատվելով, տվեց Նոր պարսկերենի yek ձևը։

	yāzdah	տասնմեկ
	duāzdah	տասներկու
	sēzdah	տասներեք
	čahārdah	տասնչորս
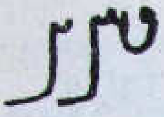	pānzdah	տասնհինգ
	šāždah	տասնվեց
	haftdah	տասնյոթ
	haštdah	տասնութ
	navazdah	տասնինը
	vist	քսան
	sīh	երեսուն
	čihil	քառասուն
	pančah	հիսուն
	šast	վաթսուն
	haftāt	յոթանասուն
	haštāt	ութսուն
	nahvat	իննսուն
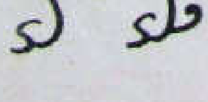	sat	հարյուր

Հարյուրավորները նոր պարսկերենում ունեն անկանոն ձևեր. այնինչ միջին պարսկերենում այդ հարյուրավորները ունեցել են կանոնավոր կազմություն. օրինակ՝

dōsat երկու հարյուր

sēsat երեք հարյուր

hazār հազար

dō hazār երկու հազար

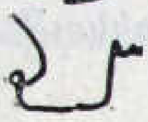 sē hazār երեք հազար

Դասական թվականներ

Դասական թվականները, բացառությամբ առաջին երեքի, կազմվում են «um» մասնիկի օգնությամբ, որ ավելանում է քանակական թվականների վերջում։

ēvak, naxost, nazist, fratom առաջին
ditikar երկրորդ
setikar երրորդ
čahārum չորրորդ
panǰum հինգերորդ և այլն։

Միջին պարսկերենում դասականները կազմվում են նաև in մասնիկի օգնությամբ, որ նույնպես կցվում է քանակական թվականի վերջում.

naxostin առաջին, panǰin հինգերորդ, šašin վեցերորդ, havtin յոթերորդ և այլն։

Դասական թվականները թվանշաններով ձևակերպվում են հետևյալկերպ:

առաջին չորրորդ

երկրորդ հինգերորդ

երրորդ վեցերորդ

Բաշխական թվականներ

Բաշխականը կազմվում է քանականի կրկնությամբ. օրինակ՝ ēvak—ēvak «մեկ—մեկ»:

Նոր պարսկերենում շատ տարածված ձև են նաև gān կամ gāne մասնիկով կազմած ձևերը, որ կարելի է նաև կրկնաբար գործածել, ինչպես dogan-dogan կամ dogāne dogāne «երկուական երկու-երկու», segāne «երեքական» և այլն:

Նոր պարսկերենի այս բաշխականի gān կամ gāne մասնիկները գալիս են միջին պարսկերենի kānak ձևից. ինչպես dokānak «երկու-երկու», sēkānak «երեք-երեք» և այլն:

Կոտորակային թվականներ

Թվականների որոշ ձևեր—tak վերջավորությամբ կազմում են կոտորակային թվականներ. այսպես՝ sarišutak «մեկ երրորդ», čatrūšutak «մեկ քառորդ», panǰtak «մեկ հինգերորդ»

Սակայն ավելի հաճախ կոտորակային թվականը կազմվում է ēvak «մեկ» թվականի օգնությամբ, որ դրվում է թվարկվող թվականից հետո. օրինակ՝ dō ēvak «մեկ երկրորդ», sē ēvak «մեկ երրորդ», čahār ēvak «մեկ քառորդ» և այլն:

«Մեկ երկրորդ»-ի համար գործածվում է nim, nimak, որ նշանակում է կես:

Քանակական թվականին կցելով bār մասնիկը, ստանում ենք կրկնական թվական. օրինակ՝ ēvak bār «մեկ անգամ», dōbar երկու անգամ», sēbār «երեք անգամ» և այլն։

ԲԱՅ

Միջին պարսկերենի բային բնորոշ են դեմքի, ժամանակի, եղանակի և սեռի կատեգորիաները։

Միջին պարսկերենը հարուստ է բայաձևերով, որոնք ըստ իրենց կազմության բաժանվում են երկու խմբի. պարզ կամ համադրական և նկարագրական կամ վերլուծական։

Պարզ համադրական ձևերը կազմվում են բայ հիմքերից, դիմային վերջավորությունների ու hamāy, be նախդիրների օգնությամբ։

Վերլուծական ձևերը սովորաբար բաղկացած են երկու կամ ավելի բայաձևերից, որոնցից մեկը միշտ արտահայտված է օժանդակ բայով։

Իրենց կառուցվածքով և բառակազմական տիպով միջին պարսկերենի բայերը կարող են լինել պարզ. օրինակ՝ dānistan «իմանալ, գիտենալ», zatan «ծնել». նախդրավոր, օրինակ՝ apnā dāštan «հետ պահել». անվանական (ածականից կամ գոյականից կազմված բայ), օրինակ՝ andarz— andarzēnitan կտակ, խրատ, խրատ տալ, farǰām «վերջ», farǰāmēnitan «վերջացնել», բարդ կամ բաղադրյալ (երբ մի քանի բառերից բայ է կազմվում՝ մի վերջավորությամբ), օրինակ՝ pat ana daštan «մոտածել, ենթադրել»։

Անորոշ դերբայը ունի tan, itan, stan, ātan վերջավորությունները. օրինակ՝ framutan «հրամայել», nipištan «գրել», kartan «անել», framūšitan «մոռանալ», dānstan «իմանալ»։

Սեմական բայերը ընդունում են իրանական tan, ātan, stan վերջավորությունները։ Օրինակ՝ [vazaluntan] šutan «գնալ», [yadrūntan] burtan «տանել», [yekavimūnatan] ēstātan «կանգնել», [xavitūnstan] danistan «իմանալ»։

Ներակայական դերբայ.— *Եթե անորոշ դերբայի վերջավորությունը դեն գցենք և տեղը դնենք*—ndak *վերջավորությունը, կստացվի ենթակայական դերբայը. այսպես, օրինակ՝* raftan—ravandak *«գնացող»,* x^u^artan—x^u^arandak *«ուտող»։*

Ենթակայական դերբայը կազմվում է նաև ān *վերջավորությամբ, որը նույնպես դրվում է անորոշ դերբայի վերջավորության փոխարեն. օրինակ՝* x^u^artan—x^u^arān *«ուտող»։*

Սեմական բայերը նույնպես ընդունում են իրանական ենթակայական դերբայի վերջավորություն. օրինակ՝ [yadrūntan] burtan—[yadrūnan] barān *«բերող»։*

Անցյալ դերբայ.— *Անորոշ դերբայի վերջին* n-*ի փոխարեն դըրվելով* k, *որ նոր պարսկերենում փոխարինվում է* h—(o)*ով, կազմըվում է անցյալ դերբայը. օրինակ՝* zātan—zātak *«որդի»,* ārāstan—ārāstak *«զարդարված»,* nipištan—nipištak *«գրված»։*

Երբեմն այս ak-*ի փոխարեն դրվում է* ār, *օրինակ՝* griftan—griftār *«գերի»,* murtan—murtār *«դիակ, լեշ»։*

Բայանուն.— *Անորոշ դերբայի վերջավորության փոխարեն դնելով* išn *վերջավորությունը, կստացվի բայանուն. օրինակ՝* parẋartan—parvarišn *«սնուցում»,* guftan—gubišn *«խոսակցություն»,* x^u^artan—x^u^arišn *«ուտելիք» և այլն։*

Երբեմն išn-*ից հետո ավելանում է* ī, *օրինակ՝* mēnišn mēnišnih *«միտք»,* rāmišn rāmišnih *«հանգստություն»։*

Դիմային վերջավորությունները *արտահայտում են դեմքի և թվի կատեգորիաներ. դրանք են.*

	Եզակի թիվ	*Հոգնակի թիվ*
I *դեմք*	am.	ēm,
II *դեմք*	ē, i,	ēt, it,
III *դեմք*,	ēt,	end, and:

Միջին պարսկերենի բայի ժամանակների կազմության մեջ դիմային վերջավորությունները քիչ դեր են կատարում։ Բայերը մեծ մասամբ խոնարհվում են առանց դիմային վերջավորություն-

ների. դա հենց միջին պարսկերենի բայական սիստեմի սպեցիֆիկ կողմերից է։

Բայական նախդիրներ.— *Բայական տարբեր ձևերի կազմության համար գործածվում են երկու նախդիրներ.* hamāy, *որը բային տալիս է տևականության և բազմակիության իմաստ, և* be *նախդիրը, որի օգնությամբ կազմվում է բայի ապառնի ժամանակը։*

Ժխտական նախամասնիկներ.— *Միջին պարսկերենի ժխտական նախամասնիկներն են* mā *և* nē. *գործածական է նաև սեմական* al *մասնիկը։*

Բայի ժամանակների կազմությունը

Միջին պարսկերենում հին պարսկերենի ժամանակներից և եղանակներից մի քանիսը խապառ կորել են և նրանց տեղ կազմըվել են բոլորովին նորերը. այսինքն՝ միջին պարսկերենում ջընջվել են հին պարսկերենի համադրական ձևերը, և նրանց փոխարեն կազմվել են նոր վերլուծական ձևեր։

Աորիստ.— *Անորոշ դերբայի վերջավորության փոխարեն դնելով դիմային վերջավորությունները, կկազմվի աորիստը։ Նույն ձևով են խոնարհվում նաև սեմական բայերը։*

Աորիստի խոնարհումը.

Իրանական		Սեմական	
	Եզակի		
x^uaram	*«ուտեմ»*	[vštmūnam]	x^uaram
x^uari	*«ուտես»*	[vštmūni]	x^uari
x^uarēt	*«ուտե»*	[vštmūnēt]	x^uarēt
	Հոգնակի		
x^uarēm	*«ուտենք»*	[vštmūnēm]	x^uarēm
x^uarēt	*«ուտեք»*	[vštmūnēt]	x^uarēt
x^uarend	*«ուտեն»*	[vštmunend]	x^uarēd

Ներկա ժամանակը *կազմվում է աորիստի առաջ* hamāy *դնելով։ Օրինակ՝* hamāy darēt *«դուք ունեք»,* afarin hamāy konend *«Գովեստներ են ասում»։*

Այս hamāy*-ն նոր պարսկերենում նախ* hami*-ի է փոխվել և ապա դարձել* mi*։*

Ապառնի ժամանակը կազմվում է արմատի առաջ be դնելու միջոցով. օրինակ՝ hagar pasax ne dahē pat hamzamān be ōžanam (Յուշտի Ֆրիան) «Եթե պատասխան չտաս, անմիջապես կսպանեմ»։

Ներկա պարսկերենում be-ն չի գործածվում։ Նրա տեղը բռնել է x^uāstan բայի արմատը, որ գործ է ածվում բայի անցյալ ժամանակի հետ. օրինակ՝ x^uāham kärd «կանեմ, անելու եմ»։

Անցյալ կատարյալ.— Անորոշ դերբայի վերջին n-ն ընկնելով, մնացածը լինում է բայի անցյալ կատարյալը, որ միևնույն ձևն ունի եզակի և հոգնակի բոլոր դեմքերի (I, II, III) համար։

Օրինակ՝ guft նշանակում է ասացի, ասացիր, ասաց, ասացինք avišan gūft kū... «նրանք ասացին, որ...», hamgūnak ast čigūnam guft «այնպես է, ինչպես ասացի»,

Նոր պարսկերենում անցյալ կատարյալը խոնարհվում է կանոնավոր կերպով. օրինակ՝

կերանք	xordim	կերա	xordäm
կերաք	xordid	կերար	xordi
կերան	xordänd	կերավ	xord

Անցյալի անկատար. hamāy-ն դնելով անցյալ կատարյալի ձևի վրա, կստանանք անցյալի անկատար։ Օրինակ՝ hamāy afakant «թափում էր», hamāy xuart «ուտում էր»։

Անցյալի վաղակատարը կազմվում է անցյալ կատարյալից և օժանդակ բայից. օրինակ՝

x^uart hōm	կերել եմ	x^uart hēm	«կերել ենք»
x^uart hē	կերել ես	x^uart hēt	«կերել եք»
x^uart ast	կերել է	x^uart hand	«կերել են»։

Երբեմն անցյալի վաղակատարը կազմվում է astan, hastan օժանդակ բայի օգնությամբ. օրինակ՝

x^uart hastam	կերել եմ	x^uari hastēm	կերել ենք
x^uart hastē	կերել ես	x^uart hastēt	կերել եք
x^uart hastēt	կերել է	x^uart hastand	կերել են։

Հրամայական եղանակը ստացվում է, երբ անորոշ դերբայի վերջավորությունը գցում ենք. օրինակ՝ apspartan — apspar «տպավորիր», x^uartan—x^uar «կեր», andišitan—andiš «մտածիր»։

Երբեմն այս ձևի վրա առջևից ավելանում է be, օրինակ՝ be-

nišin «նստիր»: Հոգնակին կազմելու համար վերջից ավելանում է ēt. օրինակ՝ patir «ընդունիր», patirēt «ընդունեցեք»:

Հիմնական ձևի վրա ավելացնելով mā [al], կամ nē, կազմվում է հրամայականի արգելականը. օրինակ՝ dušnām mādah «մի հայհոյիր»:

Օժանդակ բայեր

Օժանդակ բայի դասին են պատկանում նկարագրական ձևեր կազմող բայերը կամ այն բայերը, որոնք մասնակցում են բաղադրյալ բայերի կազմությանը[1]:

Նկարագրական ձևերի կազմության համար գործածվում են butan «լինել», ēstātan «կանգնել» և սեմական]yehvūntan] butan և [yekavimuntan] ētsātan-ը: Ամենագործածված էական բայը I դեմքի համար՝ ham «եմ», II դեմքի՝ hē «ես», III դեմքի՝ hast «է», հոգնակի թվի I դեմքի համար՝ hēm «ենք», II դեմքի՝ hēt «եք», III դեմքի՝ hand «են»:

Էական բայի խոնարհումը

Ներկա ժամանակ

hōm եմ	hēm ենք
hē ես	hēt եք
hast է	hand են

Անցյալի անկատար (բաղադրյալ կազմություն)

būt hōm	էի	būt hēm	էինք
būt he	էիր	būt hēt	էիք
būt	էր	būt hand	էին

Ըղձական

estam	«լինեմ»	ēstēm	«լինենք»
esti	«լինես»	ēstēt	«լինեք»
estēt	«լինի»	ēstēnd	«լինեն»

Պակասավոր բայեր

Միջին պարսկերենի պակասավոր բայերն են. tubānistan «կարողանալ», šayastan «արժանի լինել», apāyastan «պիտի լինել»:

---

[1] Պետք է զանազանել իրարից օժանդակ բայերի այն տեսակները, որոնք միայն իբրև բայակերտ են գործածվում, և այն տեսակները, որոնք դերբայների հետ միանալով՝ բայերի նոր ժամանակներ են կազմում:

Միջին պարսկերենում, երբ պետք է չեզոք բայը ներգործական դարձնել, անորոշ դերբայի վրա ավելացվում է enitan վերջավորությունը. օրինակ՝ suxtan «այրվել», sučenitan «վառել», vartitan «դառնալ», vartēnitan «դարձնել, շրջել» (սա նույն պատճառականն է)։

Բայի կրավորական սեռը կստացվի, երբ անցյալ կատարյալին ավելացվեն hōm, butan և ēstātan օժանդակ բայերը. օրինակ՝ x^{u}art hōm «կերվեցի», x^{u}art buvam «ուտվեմ», x^{u}artestet «կերվեց» կամ՝ zat būt hōm «խփվել եմ», dašt estet hōm «ունեցած եմ եղել», անցյալ կատարյալի կրավորականը կլինի՝ hamay parvart hōm «սնուցվում էր»։

ՄԱԿԲԱՅ

Միջին պարսկերենի մակբայներն են.

[litammā] ētar «այստեղ», pēš «առաջ», [axr, ahar] pas «հետո, վերջ», [bēn] andar «մեջ», [liznayom] imrōč «այսօր», [konu] nun «այժմ», hafraž «վերև», pēramōn «շրջակայք», andarūn «մեջ», bīrūn «դուրս», karč «երբեք», [lohār] apaž «կրկին», niyān «մեջ»։

Որպես մակբայ գործ են ածվում նաև ածականները։

ՆԱԽԴԻՐՆԵՐ

Գործածվում են ինչպես իրանական, այնպես էլ սեմական նախդիրներ. սակայն իրանականները քիչ են գործածվում։

Սեմական նախդիրներն են.

[min] hač բացառականի նախդիր-«ից»
[barā] be «դեպի»
[madam] apar «վրա»
[ol] ō տրականի նախդիր
[ad] tāk «մինչև»
[lvatch] apāk «հետ»
[pūn] pat «մինչև, մեջ, վրա»

Իրանական նախդիրներն են.

hač «-ից»
apar «վրա»

ažir «տակ»
patirak «մինչև, դեպի, դրա կողմը»
arpak «հետ»:

ՇԱՂԿԱՊ

u «և», č, ič (*որպես հետադրություն*), aivap «կամ», [hat] hakar «եթե», [ma] če «ինչ, որովհետև», [bara] bē «սակայն», [amat] ka «որ», [aiγ] kū «որ»:

ԲԱՑԱՍՈՂ ՄԱՍՆԻԿՆԵՐ

ā. dān—ādān «անգետ», āsahmān «անսահման», āmar «անհամար», ākām «անկում»:

apē. ras—apēras «առանց ճանապարհի», apēčār «անճար» apēvnas «անմեղ», apēnīyaz «անկարոտ», apēgumanih «աներկբայություն»:

ān. akās-ānakas «հանկարծ», ānaržānik «անարժան», ānāp «անջուր», ānāpātān «անապատ»:

[al] mā—māpurs «մի հարցնիր», mābar «մի տանիր»:

[la] nē—nēšnās «անծանոթ», nēkām «դժկամ», nēšayēt «անկարելի»:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Աբրահամյան Ռ., Պահլավերենից փոխառնված անհայտ բառերի ընթերցումը, ՀՍՍՌ ԳԱ Աշխատությունների ժողովածու, հ. 3, 1918:
2. Աբրահամյան Ռ., Արտավիրազ նամակ, Յուշտի Ֆրյան, Երևան, 1958:
3. Աբրահամյան Ռ., Իրանական լեզուներ, «Հույս» Գրական-գիտական հանդես, № 1, 1943:
4. Աճառյան Հ., Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի, Ներածություն, հհ. 1, 2. 3, 4ա, 4բ, Երևան, 1953—1961:
5. Աճառյան Հ., Հայոց լեզվի պատմություն, հ. 1, Երևան, 1940:
6. Salemann C., Mittelpersisch (Grund. d. Ir. ph.), Bd I, Abt., I Strassburg, 1895—1901.
7. West E. W., Pahlavi Literature (Grund. der Ir. ph.) Bd II, 1896—1904.
8. Hübschmann, Persische studien, Strassburg, 1895.
9. Nyberg H. S., Hilfsbuch des Pehlevi Bd I—II. Uppsala, 1928—1931.

10. Junker H. F., Frahang i pahlevik, Leipzig, 1955.
11. Фрейман А. А., Среднеперсидский язык и его место среди иранских языков (Восточные записки) т. I, 1928.
12. Abrahamian, Rahnamae zäbane Pählävi, Teheran, 1937.
13. Din Mohämmäd, Dasture Pählävi, Bombay, 1934.
14. Bhar Mälek-ol-šoära, Xät vä zäbane Pählävi. Mehr, № 5 6, Tehran.
15. Bhar Mälek-ol-šoära, Säbkšenasi I.
16. Ehsanyar Šater., Zäbanha vä lähjehae Irani, Tehran, 1336.
17. Оранский И. М., Введение в иранскую филологию, М., 1960.

Краткий очерк грамматики пехлеви

СРЕДНЕПЕРСИДСКИЙ ЯЗЫК И ЕГО СИСТЕМА

Среднеперсидский язык, о чем свидетельствует и его название, занимает промежуточное положение между древнеперсидским и новым (современным) персидским языками.

Среднеперсидский язык получил распространение после падения династии Ахеменидов (IV в. до н. э.) и существовал вплоть до становления новоперсидского языка. Однако, как известно, развитие и изменения в языке идут медленно, поэтому границы функционирования среднеперсидского языка нельзя прямолинейно соотносить с историческими данными этого периода.

Основанием для отграничения среднеперсидского языка от древнеперсидского и новоперсидского являются языковые факты (показатели) среднеперсидского языка, которые отличаются как от древнеперсидского (в большей степени), так и от современного персидского (в меньшей степени).

Каждый язык в процессе своего длительного исторического развития приобретает новые, ранее неизвестные ему грамматические формы. Накопление элементов новых форм происходит еще в недрах старого языка, а затем, постепенно развиваясь, формы эти придают языку новое качество.

Так, в древнеперсидском языке (отличительной чертой которого является флективность и выражение грамматических категорий посредством внутренней флексии и частиц, органически присоединенных к корню и зачастую выражающих одновременно несколько грамматических значений—число, род, падеж и др., проявляющихся также и посредством чередования в корне) в последний период наблюдается разложение этой системы—окончания различных падежей отождествляются, и возникает потребность в новом средстве выражения падежных значений.

Здесь уже наряду с падежными окончаниями выступают предлоги. Таким образом, склонение упрощается. Дательный падеж перестает функционировать самостоятельно: старая форма родительного падежа приемлет все функции дательного. Местный падеж обычно приобретает послелог ā (за исключением собственных имен).

Отложительному падежу часто предшествует предлог hača. Таким образом, употребление предлогов приобретает большое значение.

В системе спряжения древнеперсидского языка, имеющей преобладающий флективный характер, также наблюдается определенная тенденция перехода к аналитизму, что сказывается в употреблении вспомогательных глаголов при спряжении. Так, древнеперсидский язык утерял суффикс—*aya* причинных глаголов. Например, надпись в Ване, оставленная Ксерксом, содержит следующие строчки: „dipim naiynipištām akunauš“—„он не дал сделать запись, не дал написать“. Здесь глагол «kunau» употреблен как вспомогательный (ср. армянское «գրել տալ»—дать написать).

Смешанный характер древних персидских надписей, особенно последнего периода, свидетельствует о том, что грамматическая категория рода переживает период падения. В том же состоянии распада находится и двойственное число.

Наличием этих новых грамматических явлений и объясняются качественные изменения в персидском языке в различные периоды истории персидского народа.

Отмеченные выше новые морфологические тенденции древнеперсидского языка впоследствии получили широкое распространение и изменили его характер, положив начало следующему этапу в развитии персидского языка—возникновению среднеперсидского языка, который по сравнению с древнеперсидским является уже языком преимущественно аналитического типа.

Таким образом, IV век до н. э. можно считать начальным периодом возникновения среднеперсидского языка, который был живым языком, вероятно, до X в. н. э.

Некоторые востоковеды для среднеперсидского языка отмечают два периода развития: древний, времен династии Ар-

шакидов (256 до н. э.—226 н. э.) и новый, времен династии Сасанидов (226—647 гг.).

В действительности это два различных языка; они представляют собой различные диалекты среднеиранской языковой эпохи, причем новый или сасанидский является юго-западным, а старый, парфянский, пехлеви или просто парфянский—северо-восточным диалектом Ирана.

В иранистике долгое время среднеперсидский именовался (и теперь именуется) пехлеви, что неверно, поскольку слово «пехлеви» в действительности означает парфянский. Пехлеви (Pahlav) является звукоизмененной формой древнеиранского Parθava.

Так, древнеиранское θ перешло в h (Parθav > Parhav) с i, показывающим отношение (Parhavi). В иранских языках переход „r" в „l" закономерное явление, отсюда: Parhavi > Palhavi, затем произошла перестановка Palhavi > Pahlavi (ср. армянское хстор > схтор, каперт > карпет; персидское nexr > nerx, bäfr > bärf и др.).

В первый период под «пехлеви», вероятно, понимали именно парфянский, затем, когда среднеперсидский распространился на территории Ирана, это название перешло на последний. В период арабских завоеваний первоначальное значение слова пехлеви окончательно было забыто и этим термином именовался преимущественно среднеперсидский язык домусульманского Ирана, в отличие от новоперсидского.

Поскольку доисламская литература является продуктом более позднего периода, чем парфянский, то есть она относится к сасанидскому периоду, и поскольку письменная продукция этого периода написана не на пехлеви (парфянском языке), а на среднеперсидском, постольку язык доисламского периода во всей целостности называть пехлевийским будет неверно.

Во избежание путаницы и в целях правильного употребления этих терминов в настоящее время персидский язык доисламского периода называется не пехлеви, а среднеперсидским языком.

Парфянский и среднеперсидский (пехлеви) в высшей степени сходны, но наряду с общностью они имеют и свои особен-

ности. Изучение этих языков показывает, что есть отдельные слова и грамматические явления, которые свойственны только парфянскому и отсутствуют в среднеперсидском. Одним из очевидных различительных признаков этих языков является отсутствие в парфянском «i» (изафета совр. персид. языка), выражающего связь между определяемым и определением, однако в некоторых случаях эта связь выражается посредством če.

Первое лицо личного местоимения в пехлеви män, а в парфянском az.

Наличествуют также многочисленные фонетические различия. Так парфянское «z» соответствует пехлевийскому «d», например: парф. zan. пех. dan—„знать"; парф. zird, пех. dil—„сердце"; парфянскому s соответствует в пехлеви h, напр., парф. vinas, пех. vinah—„вина", „преступление"; парф. das пехл. dah—„десять" и т. п.

ОСОБЕННОСТИ ПЕХЛЕВИЙСКОГО ЯЗЫКА

Язык среднеперсидских книг характеризуется наличием большего количества заимствованных семитских элементов, в частности в нем много арамейских слов. Характер заимствований этих слов отличается от заимствований в других языках. В языке среднеперсидских книг самые основные понятия выражаются арамейскими словами, к которым обычно присоединяются пехлевийские суффиксы, образуя весьма странные формы.

На письме арамейские слова обозначались соответственно семитскому произношению, но читались по-среднеперсидски, что вызывало большие трудности при чтении. Так, напр., xiya (араб. xiya), которое, хотя и обозначалось на письме так, но на среднеперсидском читалось Ĭan—„жизнь"; kaδbā (араб. kaδb) читалось druk „ложь"; gāmla (араб. gamal) читалось uštor—„верблюд"; berta (араб. bnt) читалось duxtar „девочка".

Так же обстояло дело с некоторыми частицами и предлогами. Например, среднеперсидское hač - предлог отложительного падежа-заменялся арамейским min с тем же значением. Среднеперсидское отрицательное nē заменялось арамейским lā.

Для образования глагола брали какой-либо семитский корень и присоединяли к нему иранское окончание. Напр.: khafar-un- tan—„копать" (араб. ḥafr + иранское окончание —tan), читалось на среднеперсидском kandan; писали yatuntan „приходить, azaluntan „уходить", а читали āmatan, šudan.

Подобное среднеперсидское письмо, переплетающееся с заимствованиями, называется *заварии, узваришь*. Оно не огграничивалось написанием только простых слов, а было характерно и для сложных слов. Напр. , malkānmalka, которое хоть и писалось таким образом, но читалось šahānšāh.

Из-за наличия арамейских слов, которыми так изобилуют среднеперсидские тексты, на первый взгляд создается впечатление, что текст написан на каком-то смешанном языке, совмещающем в себе иранские и семитские элементы.

Имея в виду это обстоятельство, некоторые западноевропейские ученые выдвинули мысль, согласно которой среднеперсидские тексты написаны на каком-то смешанном ирано-семитском языке.

Но даже арабские авторы раннего периода уже были знакомы с правилами чтения среднеперсидских текстов. Ибн-ол-Могафа (VIII в.) свидетельствует: ...у них (персов) есть особая форма письма, которая называется *завариш* (среднеперсидское uzvarišn—объяснение, толкование); если, например, кто-либо хочет написать gōšt, что означает «мясо», он пишет bistra на арамейском—мясо, но произносит gōšt; для того чтобы написать nān, то есть «хлеб», пишут lahmā (по арамейски—хлеб), но читают nān..."

Почти такое же объяснение дает Ибн-ол-Надим в Алфехресте, где говорится о древнеиранских документах. В энциклопедическом словаре Фарханге Джехангири по этому поводу говорится:

«Завариш—это вид письма, при котором ряд слов (более тысячи) пишется по-арамейски, однако при этом слова заменяются пехлевийскими.

На рассуждение Ибн-ол-Надима о наличии пехлевийских значений в письменных текстах впервые обратил внимание в 1835 г. французский ученый Катермиар, затем Вестергард,

Нольдеке и др. Однако эта точка зрения была окончательно утверждена лишь в работах К. Залемана. В одной из своих работ К. Залеман пишет: «Пехлевийские тексты, будучи чисто персидскими, большей частью писались словами какого-либо семийского диалекта, играющими роль идеограмм.

Изобретатели этого письма писали по семитски (по арамейски), однако читали по-персидски»[1].

Именно К. Залеман разработал систему транслитерации и транскрипции пехлевийских текстов.

ПИСЬМЕННЫЕ ПАМЯТНИКИ СРЕДНЕПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА

Сохранившиеся памятники среднеперсидского языка, представляющие собой определенную ценность, относятся ко времени утверждения персидской династии Сасанидов.

Среднеперсидский язык— государственный и официальный язык сасанидской династии и господствующей зороастрийской церкви. В этот период появляется обширная литература, носящая религиозный и светский характер.

О среднеперсидском языке мы можем судить по дошедшим до нас различным надписям и книгам.

Сасанидские цари Ардашир Папакан (224—241 гг.), Шапур I (241—272 гг.) оставили ряд надписей, сосредоточенных в Нахше Ростаме, Нахше Раджабе и Аджиабаде. До нас дошла также надпись, оставленная Нерсием (293—302 гг.) в Пайкуле, которая была обнаружена Раулинсоном в 1836 г. в Ираке, недалеко от курдской деревни Бан Ейлан, расположенной между пограничным иранским городом Гасре-Ширин и иракским городом Сулеймание.

В 1868 г. Раулинсон опубликовал отдельные фрагменты этого памятника, но, к сожалению, надпись сохранилась в таком состоянии, что отдельные ее части либо трудно расшифровываются, либо интерпретация их остается спорной.

Указанная надпись составлена на двух языках—среднеперсидском и парфянском—и представляет большую историческую ценность, поскольку в ней говорится о важнейших

[1] См. К. Залеман. Очерк истории древнеперсидской или иранской литературы, „Всеобщая история литературы" под ред. В. Ф. Корш вып. 1, 1880. См. также И. М. Оранский, Введение в иранскую филологию, М., 1960.

исторических фактах III—IV вв. н. э. В надписях имеются упоминания о персах, парфянах, хорезмийцах, саках и др.

Надписи оставили также Шапур II (309—379 гг.), Шапур III (383—388 гг.) на Таге-Бостанском рельефе. Указанные надписи преимущественно небольшого объема и плохо сохранились.

Обычно они содержат собственные имена, титулы и в некоторых случаях—родословную сасанидских царей. Эти надписи высечены на среднеперсидском и парфянском языках. Из вышеупомянутых надписей самая древняя—надпись Ардашира Папакана, высеченная на парфянском, среднеперсидском и греческом языках.

Трехязычна и надпись Шапура I.

Эти надписи копировались с XVII века. Копии снимали Флауэр, Шарден, Нибур, Кер-Портер, Ауслей, Вестергард и в особенности Фланден и Кост.

В конце XVIII века на основании первых копий надписей Нахше Ростам и Нахше Раджаб Ардашира Папакана и Шапура I была проведена труднейшая работа по их расшифровке.

Расшифровка этих надписей—заслуга известного французского востоковеда Сильвестра де Соси[1].

В начале XX века эти сасанидские надписи, ставшие известными, были вместе с фотоснимками опубликованы Э. Херцфельдом[2].

Были обнаружены также монеты и различная посуда из серебра с краткими надписями или отдельными словами, не представляющими особого интереса.

До нас дошли также среднеперсидские манихейские тексты, обнаруженные в Турфане (Китайский Туркестан).

К надписям примыкает сасанидская литература, которая носит преимущественно религиозный характер.

В VII веке, однако, эта литература была весьма разносторонней, но во время арабского нашествия ей был нанесен большой ущерб; спасена была в основном религиозная литерату-

---

[1] S. de Sasy, Mèmoires sur diverses antiquite's de la Perse, Paris, 1793.

[2] E. Herzfeld, Paikuli Monument and inscription of the early history of the Sasanian empire, Bd I—II, Berlin, 1924.

ра, которую персидские огнепоклонники, ища убежища от преследования мусульман, увезли с собой в Индию.

В известной нам среднеперсидской литературе этого периода имеются переводы, а также материалы религиозного и светского содержания.

В среднеперсидскую переводную литературу входят в основном переводы отдельных частей авесты, например, Вендидаты, Ясны, Нейрангестана, Вштасп Яшты, Виспереда и др., и комментарии к ним в количестве 141000 слов. В религиозной литературе главное место занимает *Бундахиши или Бондхошен*—13000 слов, книга сотворения мира, которая представляет собой зороастрийскую энциклопедию, содержащую сведения о космогонии и многом другом, восходящем к древнейшим преданиям, и имеет две редакции—персидскую и индийскую. Иранский Бондхошен состоит из 46 глав, из которых первая рассказывает о Аурамазде, Ахримане и о сотворении мира, другие главы рассказывают о той борьбе во вселенной, которую ведут против злого духа дух неба, вода, земля, растения.

Дается характеристика стран, гор, морей, рек, озер, животных, среди последних большую роль играют обезьяны. Рассказывается о природе огня, метеорологических явлений, о том, что с дождем падают камни, рыбы, лягушки, о творениях злого духа—змеях, скорпионах, кошках, муравьях, мухах, пчелах; о крупнейших областях Ирана и о тех невзгодах, которые перетерпел Иран.

Артавирафнамак (книга об Артавирафе), состоящий из 8800 слов, представляет собой описание путешествия богобоязненного Вирафа в рай и в ад.

В книге в зароастрийском духе очень резко говорится о грешниках и о наказаниях, ожидающих их. В среднеперсидской религиозной литературе эту книгу отличает высокий художественный уровень. Этот памятник среднеперсидского языка в высшей степени добросовестно переведен на армянский язык и прокомментирован известным иранистом проф. Р. Абрамяном[1].

---

[1] См. Артавирафнамак, Юшти Фриан, в переводе и с примечаниями проф. Р. Абрамяна, Ереван, 1958.

Самое крупное по объему сочинение среднеперсидской религиозной и вообще всей среднеперсидской литературы—это *Динкард*. Сохранились только III и IV книги этого труда. Это обширное сочинение, которое содержит в себе сведения о зороастрийском богословии, традициях, обычаях, преданиях по истории и литературе.

Другими памятниками среднеперсидской религиозной литературы являются: «Реваяты» (предания) и письма Манушчихара, «Джамаспнамак», «Андарчи Атурпаты Марспандан», «Панднамак», «Минокихрад», «Шаяс не шаяст», «Сур Сухан», «О семи Амишаспендах» и др.

Дошедшая до нас среднеперсидская литература светского содержания очень небольшого объема, всего 41000 слов, но представляет большую ценность. Главным в ней является «Карнамак и Артахшири Папакан» (5600 слов)—исторический роман об Арташире Папакане, который переведен на различные европейские языки, армянский перевод его сделан известным иранистом А. Тирякяном.

Этот замечательный исторический роман рассказывает о событиях, связанных с падением парфянской династии Аршакидов, об утверждении династии Сасанидов и переходе власти к основателю этой династии Арташиру Папакану.

Здесь рассказывается, что после смерти Александра Македонского в Иране насчитывалось 240 княжеств, но самым значительным из них было княжество Артавана. Папак был марзпаном, Шахрияр и властитель Фарса подчинялся Артавану.

Сасан, ведущий свой род от Дария, был пастухом Папака. Папак выдает свою дочь замуж за Сасана. Их сын Арташир во время охоты вступает в схватку с сыном царя, за что его посылают на конюшню. Он встречает одну из пригожих девушек царя. Последняя влюбляется в него и бежит с ним в Фарс. Артаван, узнав о случившемся, устраивает погоню, но Арташиру удается спастись от преследований. Затем он начинает войну против Артавана, убивает его и женится на его дочери. Таков основной сюжет этого исторического романа. В романе сообщаются также некоторые сведения о сыне Арташира Шапуре, его внуке Ормозде, о том, как последний создал единое

иранское государство и затребовал дань от Рима и Индии. Действительные исторические события переплетаются в романе с древнейшими преданиями.

«Ядгари Зариран» (Память о Зарире)—другой исторический роман, содержащий 3000 слов, известен также под названием Гоштаспской или пехлевийской шахнаме.

Это описание войны между хионским царем Арджаспом и иранским царем Виштаспом, причиной которой послужило принятие Виштаспом зороастрийской религии. Победителями в этой войне оказались персы, хотя они и понесли много жертв —погибла большая часть их героев. Главный герой романа—Зарир.

В лексике романа имеются элементы, свойственные парфянскому языку. На этом основании некоторые востоковеды высказали предположение о том, что роман сначала был написан на парфянском языке и лишь впоследствии, в эпоху Сасанидов, был пересказан и записан на среднеперсидском.

Другая книга светского содержания «Мотикан и Чатранг» или «Чатранг намак»—книга о шахматах, содержащая 820 слов. Индийский царь Девасарм посылает сасанидскому царю Хосрову Ануширвану подарки, в числе которых были шахматы, и предлагает ему или найти тайну этой игры, или заплатить дань.

Визирь Ануширвана Бозоргмехр в течение трех дней анализирует игру, объясняет ее, одновременно придумывает игру в нарды и посылает с другими подарками в Индию. Но в Индии новую игру распознают лишь через сорок дней и царь Девасарм вынужден выплатить дань[1].

Очень ценным вкладом в историческую географию древнего Ирана является небольшая книга (880 слов) Шахрастаниха и Эраншахр—о городах Ирана и их основателях. В книге упомянуто около 110 городов, говорится и обо всех основателях, последним из которых назван Багдад.

Большой интерес представляет поэма «Драхт и Асурик у буз» («Пальма (финиковое дерево) и коза»), написанная в по-

[1] И. А. Орбели и К. В. Тревер, „Шатранг, книга о шахматах", Л., 1936. См. также Р. Абрамян, Иранские языки, „Луйс", научный литературный журнал, Тегеран, 1943.

лемической форме. В поэме в шутливой форме излагается спор между пальмой и козой о степени их полезности человеку.

По мотивам поэма близка к народной поэзии, в ней чувствуются отголоски жизни народной. В начале она так же как и «Ядкар и Зариран» была написана на парфянском языке и лишь впоследствии, в эпоху Сасанидов, подверглась языковой обработке и усилиями персидских редакторов переложена на среднеперсидский. Однако некоторые востоковеды считают эту поэму парфянской благодаря наличию в ней многочисленных парфянских элементов.

Достойны упоминания также «Фарханг и пахлевик»— пехлевийский словарь, содержащий 1300 слов и книга «Хватайнамак»—книга о господах, впоследствии послужившая материалом для «Шахнаме» Фердоуси и др.

Круг дошедших до нас произведений среднеперсидской литературы довольно широк. И вызывает удивление, как при всей странности азбуки, письменности и словарного состава среднеперсидский язык мог достичь такого прогресса в своем развитии.

Литературные памятники среднеперсидского языка содержат богатый языковой материал, благодаря которому мы имеем сейчас представление о словарном запасе и грамматическом строении среднеперсидского языка. Это обстоятельство имеет большое значение для изучения истории персидской и таджикской литератур, поскольку художественная литература времен Фердоуси во многих случаях уходит своими корнями в среднеперсидскую литературу.

Памятники среднеперсидской литературы имеют исключительное значение и для изучения истории и культуры этого периода.

Среднеперсидской литературе посвящен ряд научных очерков. Лучшие из них принадлежат перу Веста[1] и Тавадия[2] (более поздний период).

Среднеперсидское литературное наследие в основном изу-

[1] E. W. West, Pahlavi literature (Grund. d Ir. Ph), Strassburg, 1895—1901.

[2] S. C. Tavadia, Die Mittelpersische Sprache und Literatur der Zarethustrier, Leipzig, 1956.

чено и опубликовано. Особого внимания в этом отношении заслуживают хрестоматия среднеперсидских текстов Ниберга[1], снабженная словарем, грамматика среднеперсидского языка со списком иероглифов выдающегося русского востоковеда К. Залемана[2], Frahangi pahlavi Юнкера, в которой можно найти объяснение huzvariš-ных слов и их иранские соответствия, и пространная грамматика Дина Мохамеда[3].

В пехлевистике особое место занимает представитель армянской филологической мысли, выдающийся знаток пехлевийского языка, покойный проф. Р. Абрамян, перу которого принадлежат учебник среднеперсидского языка, работы научно-исследовательского характера, наконец, данный пятиязычный словарь.

ПИСЬМЕННОСТЬ СРЕДНЕПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА

Среднеперсидский язык имеет две формы письма: одна употреблялась в наскальных надписях, другая—в книгах.

Графику наскальных надписей отличает простота.

Вся среднеперсидская литература как религиозного, так и светского содержания написана особой системой письма, известной под названием «книжного пехлевийского» или просто «пехлевийского» письма.

Так называемая «пехлевийская» письменность среднеперсидского языка очень несовершенна, и каждое слово содержит в себе элементы, дающие основание для его неправильного прочтения.

Среднеперсидский алфавит имеет 22 знака, три из которых встречаются только среди иероглифов, но звуков в среднеперсидском языке гораздо больше, чем пехлевийских букв, обозначающих эти звуки. Поэтому уже с самого начала некоторые буквы приобрели функцию обозначения нескольких звуков. Так ⌣*v* обозначает не только звук *a*, но и h, x, ä; ↄ обозначает не только p, но и f, v; l—обозначает v, n, l, r, и т. д.

[1] H. S. Nyberg., Hilfsbuch des Pehlevi, Bd I-II, Uppsala 1928—1931.
[2] C. Saleman, Mittelpersische, Grund. d. Lr—Ph. Bd I Abt. I. Strassburg, 1895—1901, стр. 249—332.
[3] Din Mohämäd, Dasture Pahlavi.

Что же касается гласных, то одной из особенностей семитского письма является то обстоятельство, что в нем буквы могут соответствовать лишь согласным и долгим гласным. Краткие гласные обозначаются особыми пометками, которые, однако, зачастую просто не пишутся.

В пехлевийской письменности краткие гласные вообще не отражаются на письме, долгие же гласные ā, ī, ē, ō. ū обозначаются буквами, которые одновременно служат и для обозначения согласных. Иногда этими же буквами обозначаются даже краткие гласные. Все это приводит к затруднениям при чтении пехлевийских текстов. Так, одно слово часто вызывает несколько разночтений. (Напр., слово), можно прочитать как sar, dil, gil и др.

Буквы пехлевийской письменности, направленные справа налево, за исключением нескольких, не остаются свободными, а присоединяются друг к другу, как в современном арабо-персидском письме (друг к другу не присоединяется лишь несколько букв). Однако письмо и его чтение в гораздо большей мере затрудняются еще и тем обстоятельством, что буквы, присоединяясь друг к другу, видоизменяются, уподобляясь какой-либо букве, уже имеющейся в алфавите. Так буквы ᵕ (y, i) и ‿ (ä, ā, h, x), присоединяясь друг к другу образуют форму υ‿ U, которая является знаком š.

СРЕДНЕПЕРСИДСКИЙ АЛФАВИТ

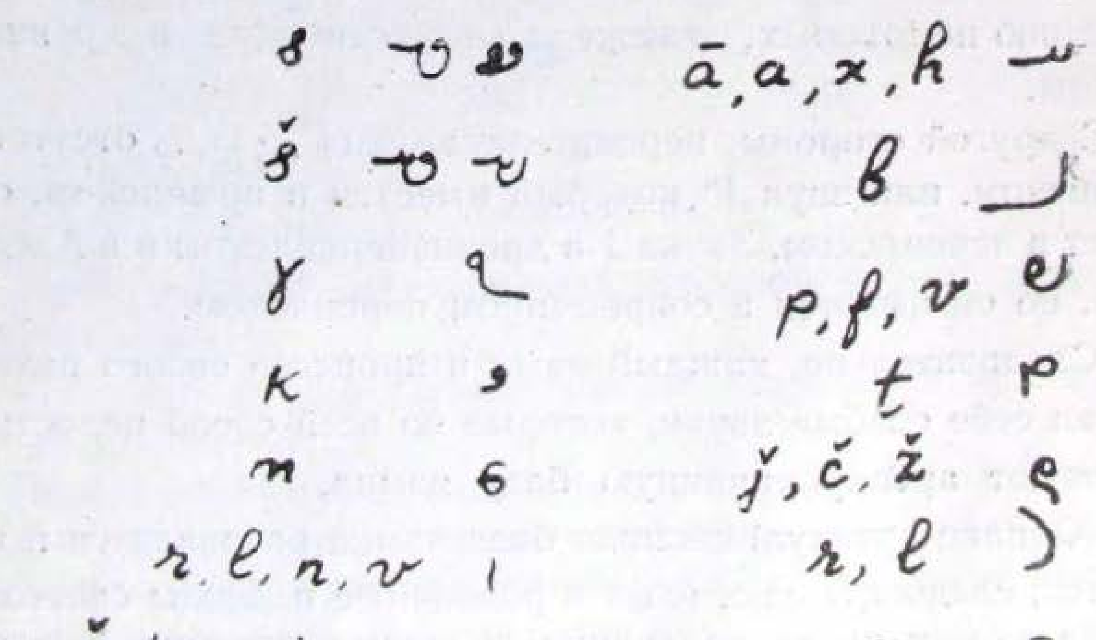

ФОНЕТИКА СРЕДНЕПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА

Среднеперсидская письменность отличается как от древне-персидской, так и от новоперсидской систем письма.

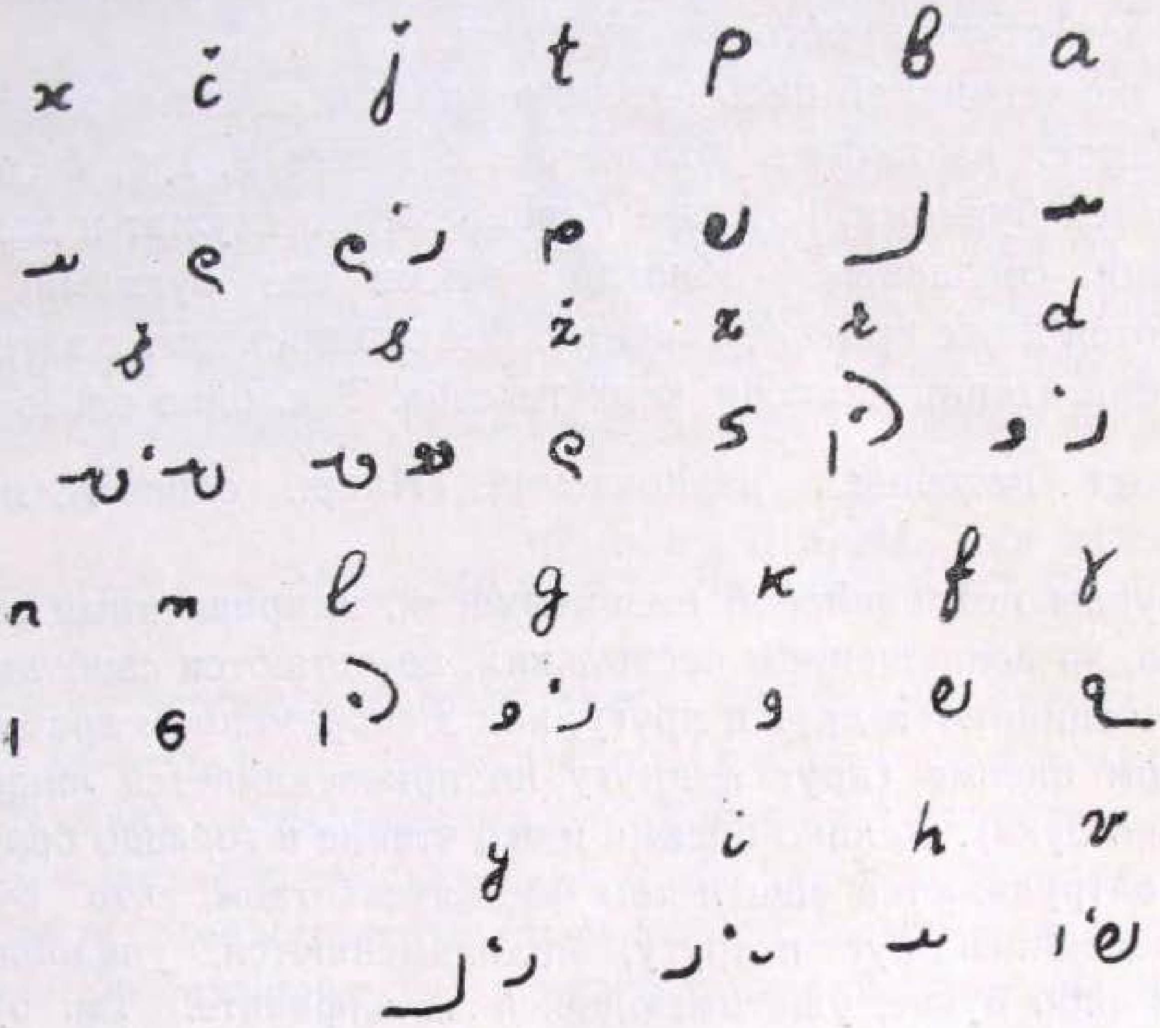

Что же касается фонетического строя, то вообще любой язык на каждом данном этапе своего развития имеет данную звуковую систему. Например, звуки غ, ع, ظ, ط, ص, ض, ح, по мнению некоторых, а также ق отсутствовали в древнеперсидском.

С другой стороны, персидские звуки گ, ژ, چ, پ отсутствуют в арабском, или звук „l“, который имеется в армянском, отсутствует в персидском. Звука l в древнеперсидском и в Авесте не было, но он имеется в современном персидском.

Следовательно, каждый язык в процессе своего развития создал себе особые звуки, которые во всей своей целостности образуют артикуляционную базу языка.

Однако артикуляционная база языка развивается и изменяется, следовательно, язык в различные периоды своего развития может иметь различные звуковые системы. Это озна-

чает, что некоторые звуки, имеющиеся в языке на данном этапе его развития могут в дальнейшем исчезнуть и, наоборот, в языке могут возникнуть какие-либо новые звуки. Так, в Авесте, в древнеперсидском, имеются определенные звуки, которые в среднеперсидском и в современном персидском сохранились, однако есть и такие звуки, которые потом исчезли.

Проследим закономерность отношений звуков среднеперсидского со звуками древнеперсидского и в некоторых случаях со звуками Авесты.

Гласные и дифтонги

a>a	напр.	др. п.	hama,	сред. п.	ham
a>ā	"	"	kāma,	"	kām
i>i	"	"	pita,	"	pit(ar)
u>u	"	"	(h)uška,	"	xušk
a>ō	"	"	fravarti,	"	frōhar
a>ā	"	"	tač,	"	tāxtan
au>ō	"	"	rauča,	"	rōč
ai>	"	ав.	tkaiša,	"	kēš
a>i	"	"	haēšaza	"	bižišk
a>u	"	"	fratama	"	fratum
ā>ū	"	"	framāyam	"	framud
i>u	"	"	mizda	"	muzd
i>ī	"	"	tiγri	"	tīr
u>ū	"	"	yatu	"	yatūk
u>ō	"	"	uši	"	hōš

Сонорные

Губно-губной фрикативный носовой m>m, например: ambar—hambar

Переднеязычный фрикативный носовой n>n, например: nām—nāman

Переднеязычный фрикативный l, отсутствующий в древнеперсидском и в авесте, редко встречается и в среднеперсидском: в основном в именах собственных, а также в нескольких других словах, как šagal, palang и др.

Переднеязычный плавный r>r, например: древ. персид. rauča—rōč, после которого глухие в среднеперсидском переходят в звонкие, например: vəhrka—gurg, rθ>hr, hl; например: древ. персид. parθava, сред. персид. pahlava: rd>l; например: древ. персид. navaθarda, „новый год", θard>sāl „год".

Среднеязычный фрикативный сонорный y>y, например: в ab. yasna, сред. персид. yašn, нов. персид. ǰašn.

Согласные

Шумные взрывные звуки

Губно-губной взрывной глухой согласный p>p, например: древ. персид. pitā, сред. персид. p, t (ar) „отец". Звонкий b>b, например: древ. персид. brātā, сред. персид. brat (ar) „брат".

Переднеязычный взрывной глухой согласный t>t, например: ab. tanu, средн. персид. tan „тело"; звонкий d>d, например: ab. drafša, сред. персид. drafš „знамя".

Заднеязычный взрывной глухой k>k, например: ab. koēna, сред. персид. kēn „злоба". Звонкий g>g, например: древ. персид. bāga, сред. персид. baγ „бог", древ. персид. drauga, сред. персид. drōγ „ложь".

Шумные фрикативные согласные

Губной фрикативный глухой f>f, например: farr, farrox „слова". Звонкий v>v, например: patvastan „прививать".

Переднеязычный фрикативный глухой s>s, однако, о чем свидетельствуют армянские соответствия, после V века s>h, „s" среди гласных переходит в „h", например: в ab. dasan, сред. персид. dah „десять".

Звонкий z>z, например: bab. hizva, средн. персид. huzvan „язык".

š>š например: bab. tašta, сред. персид. tašta „корыто".

ǰ>ž например: bab. arjah, сред. персид. aržan „достаточно.

Увулярный фрикативный глухой x>x, например: в ав. xratu, сред. персид. xrat „поучение", но звонкий γ>y, например: в ав. mərəγa, сред. персид. murv „птица", иногда

γ>y, например: в ав. Raγa, сред. персид. Ray „Рей“; γr>r, например: ав. tiγri, сред. персид. tīr „стрела“.

Фрикативный δ>h, например: древ. персид. spaδa, сред. персид. spāh „войско“, ав. zraδa, сред. персид. zrah „доспехи“; гласный + δ>y, например: ав. pāδa, сред. персид. pāy „нога“; θ>h, s, например: ав. čaθvārō, средн. персид. čahār „четыре“; древн. персид. gāθu, средн. персид gas „престол“ ав. raθa, сред. персид. rās „дорога“. В армянском языке, как и в современном персидском этот звук переходит в h, например: в совр. персид. gāh, rāh, в арм. gāh, rāh.

θr>s, например: ав. Puθra, сред. персид. Pus „сын“.

θr>hr, например: ав. Puθra, сред. персид. Puhr „сын“.

Полуфрикативные

Переднеязычный (язычно-нёбный глухой č>č, например: ав čāt, сред. персид. čah „колодец яма“.

Звонкий ǰ>z, например: древ. персид. ǰiv, сред. персид. zivištan „жить“.

nǰ>nǰ, например: древ. персид. ав. hanǰamana, сред. персид. hanǰaman—сборище, собрание; rǰ>rž, например: ав. arǰah, сред. персид. aržan „достойно“.

* * *

Иногда в целях облегчения процесса чтения пехлевийских текстов персы переписывали их и посредством имеющихся особых пехлевийских словарей, заменяли эти иероглифы персидскими соответствиями.

В таких случаях использовалось либо авестийское, либо арабское письмо. Пехлевийские тексты, переписанные указанным способом, называются пазанд. Дошедшие до нас некоторые среднеперсидские тексты носят подобный характер.

Как уже было отмечено, пехлевийская письменность не отличается совершенством, не все звуки языка имеют свою особую форму написания. Отдельные начертания могут отражать на письме несколько звуков.

Направленность письма справа налево, соединение букв, в процессе чего в некоторых случаях происходит изменение формы их начертания и уподобление её написанию, отражающему

другой звук—все это наряду с наличием иероглифов в высшей степени усложняет прочтение среднеперсидских текстов.

Ввиду того что древние и новые пехлевийские написания (письмо) арамейского происхождения не отражают полностью главных звуков, пехлевийские тексты не позволяют представить достоверную картину фонетического строя среднеперсидского языка.

В деле восстановления, уточнения неясных иранских слов совершенно очевидной становится роль армянского языка и его фонетики. Одновременно факт сохранения в чистой, неискаженной форме иранских заимствований в армянском языке вообще представляет собой большую ценность для исторической фонетики персидского языка.

МОРФОЛОГИЯ СРЕДНЕПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Среднеперсидский язык аналитический. В нем отсутствуют категории падежа и рода. Все именные части речи характеризуются отсутствием флективных форм, а синтаксические функции частей речи выражаются в основном предлогами, послелогом, изафетом и расстановкой слов в предложении.

Основная отличительная черта среднеперсидской системы частей речи заключается в морфологической одинаковости существительного и прилагательного, являющейся результатом утери флексии. Во многих случаях отнесение слова к разряду существительных или прилагательных можно произвести лишь соответственно его значению, поскольку никаких внешних формальных различительных показателей нет. Однако в некоторых случаях даже при учете семантики трудно с достаточной определенностью отграничить существительное от прилагательного, потому что зачастую одно слово одновременно обладает значением признака и носителя признака.

Грамматический род

В индоевропейском языке-основе существительные и прилагательные имеют один знак, соответственно которому пока-

зателем мужского рода является окончание *о*, показателем женского—$\bar{a}$. В дальнейшем, в различных языках начинается процесс утраты категории рода. Поскольку показатель рода—это гласный окончания, который впоследствии по той или иной причине выпадает, постольку и знак рода и само представление о роде исчезает из языка. Этот процесс был характерен для армянского языка в доисторический период, для английского по истечении достаточно длительного промежутка времени после исторического периода, а для персидского языка почти в самом начале исторического периода. Древнеперсидские клинообразные надписи в последний период (IV в. до н. э.) уже свидетельствуют об интенсивности процесса исчезновения категории рода. Само же исчезновение этой грамматической категории в персидском языке произошло в македонский период. Следовательно, в среднеперсидском языке как и в новоперсидском родовые различия отсутствуют.

В среднеперсидском остается только естественный род, для определения которого служат отдельные слова, такие как mart „мужчина“, zan „женщина“, brat (ar) „брат“ x^{u}āhar „сестра“, pit (ar) „отец“, mat (ar) „мать“.

Узварешные слова в среднеперсидском приобретают семитские формы, которые, однако, читаются по-среднеперсидски. Так для мужского рода gabra, которое читается mart „мужчина“, для женского nišeh, которое читается zan „женщина“, [gošan] nar „мужской“ (самец), [dinutak] mātak „самка“, например: [gamlāgošan] uštornar „самец верблюда“, [gamlādinutak] uštormātak „самка верблюда“.

Для определения рода могут присоединяться определенные слова, как nar „самец“, mātak „самка“, например: gāvnar „бык“, gāvmātak „корова“, x^{u}atāy „господин“, katak-x^{u}atāy „государь“, banuk „госпожа“—katakbanuk „властительница“.

Число

В среднеперсидском языке имеется единственное и множественное число. Двойственное число, следы которого заметны в древнеперсидском, здесь уже отсутствует.

Показателями множественного числа в серднеперсидском языке являются окончания—ān и ī ā.

Множественное число у слов, обозначающих одушевленные предметы, животных, образуется посредством окончания —ān. Например: frazandān „сыновья, дети", gavān „коровы", šapānān „пастухи", axtarmārān „астрономы", martān „люди".

Существительные, обозначающие неодушевленные предметы, во множественном числе имеют окончание—īhā, например: kust-kustīhā „стороны", kōf—kōfiha „горы".

Но при образовании множественного числа в среднеперсидском языке наблюдается множество отклонений: существительные, обозначающие одушевленные предметы, могут иметь окончание существительных, обозначающих неодушевленные предметы и наоборот. Например: urvar-urvarān—„растение-растения", axtar-axtarān „звезда-звезды", nēzak-nēzakān „копье-копья" и др.

Слова, имеющие в новоперсидском окочание «о» в среднеперсидском оканчивались на—ак. Эти слова в новоперсидском во множественном числе имеют окончание gān, сохраняя таким образом среднеперсидское «к».

Новоперсидское niya «дед» во множественном niyạkạn, так как в среднеперсидском в единственном числе это слово имело окончание—ак. Например: niyak, а во множественном была форма ni.ākān.

Узварешные слова приобретают окончание множественного числа, как и среднеперсидские, слова. Так, [gabrā] mart „человек", [gabrāān] martān „люди", [malkā] šah „царь", [malkāān) šāhān „цари".

Изафет

Изафет в среднеперсидском языке выражается графемой «i», которая ставится между двумя словами и является показателем их отношения друг к другу.

Изафет происходит из древнеперсидской формы hya, которая в свою очередь восходит к ha—указательному местоимению «это» и к ya—относительному местоимению «который».

Изафет имеет очень большое значение как в среднеперсидском, так и в современном персидском языках.

Родительный падеж выражается посредством изафета. Например: kārnāmaki Artaxšeri Pāpakān—„Книга о деяниях Ардашира Папакана"

Однако показатель изафета «i» во многих случаях сокращается.

Изафет среднеперсидского языка, который до конца сасанидского периода обозначался гласным «i», в новоперсидском превратился в звук «е», который теперь не пишется, а подразумеваясь произносится.

Средства выражения падежных значений

В индоевропейском языке-основе было восемь падежей, каждый со своим отдельным окончанием, которые впоследствии в процессе исторического развития различных языков постепенно исчезли. Лучше всех остальных языков сохранили падежные формы индоевропейского языка-основы санскрит и несколько других древних языков.

В древнейшем состоянии падежные окончания отличались самостоятельностью и были совершенно различными. Постепенно функции падежей объединяются, возникает своеобразное совместительство, при котором различные падежные значения выражаются в одном и том же окончании. Во избежание путаницы в языке начали функционировать предлоги и послелоги, благодаря которым определялось падежное значение слова. Ко времени падения системы окончаний падежи уже частично исчезли, а употребление предлогов и послелогов интенсивно развивалось, и, наконец, стало совершенно необходимым. Таковы, например, английский язык, сохранивший только один падеж (родительный), французский, сохранивший только два падежа. Таков также и персидский язык, где нет ни одного падежа, и все их значения выражаются не посредством отдельных окончаний, а через предлоги, послелоги и вспомогательные слова.

Даже в древнеперсидских надписях последнего периода падежные окончания так деформированы, что можно предугадать исчезновение прежней системы склонения (форм скло-

нения). Уже в этот период определенные падежи объединились, и в языке начали функционировать предлоги.

Окончательное разрушение падежей и внедрение предлогов произошло не в новоперсидском языке, а в предшествующий период среднеперсидского языка; между древнеперсидским и среднеперсидским промежуточных падежных форм нет.

Таким образом, среднеперсидский язык, теряя свои падежные окончания, выражает падежные значения предлогами, послеслогом, изафетом и порядком слов в предложении.

Что же касается склонения, то в среднеперсидском оно в точном смысле слова относится к окончаниям множественного числа „ān“ и “īhā“, которые присоединяются к основной форме имени.

Именительный падеж—основная форма слова, например: Sāsān hamgūnak kart (Карнамак)—„Сасан так и сделал“.

Родительный падеж имеет несколько способов выражения:

а) порядок слов, при котором управляемое слово следует за управляющим, например: Kārnāmak, Ērānšahr, но слово, образуемое таким образом, по своему составу является целостным сложным словом;

б) изафет, например: Karnāmaki Artaxšēri Pāpākan—„Книга о деяниях Ардашира Папакана“, rāsi Pārs—„Дорога фарса“.

Дательный падеж выражается посредством звука ō Apiš namakō Pāpak kart (Карнамак)—„И он написал письмо Папаку“. Apiš ō pusi Ardavan guft (Карнамак)—„И он сказал сыну Артавана“, akasih ō Ardavan mat (Карнамак) —„Артавану пришли сведения“ (Артаван получил вести).

В новоперсидском языке это „ō“ не сохранилось. Дательный падеж в новоперсидском выражается посредством „b“ или „be“.

Винительный падеж выражается как без предлога и окончания, так и без послеслога raδ. Например: hamak ǰehan rōšnīh kart (Карнамак)—„Весь мир осветил“, Ardavan [amat] ka-aš Artaxšēr raδ dit šāt [yehvūn] but (Карнамак)—„Артаван, увидев Арташира, обрадовался“, Pāpak raδ pūsi ast (Карнамак)—„Папак имеет одного сына“.

Древнейшая форма среднеперсидского послеслога raδ восходит к древнеперсидскому radiy „причиной (по причине)". Например: древ. персид. ava hyaradiy—„по этой причине".

Древнеперсидское radiy в среднеперсидском превратилось сначала в raδ, а в новоперсидском в послеслог ra.

В среднеперсидском raδ имеет также и самостоятельное значение „для", „по причине". Например: Ardavan duščašmih u vatkāmakih raδ gobet (Карнамак)—„Ардаван (это) говорит из зависти и из желания причинить зло" (Ардаван говорит по причине зависти и злоумыслия).

Отложительный падеж выражается при помощи предлога hač. Например: va hač Sāsān Pursīt (Карнамак)—„И спросил у Сасана". Artaxšēr hač banak hamak tarsīt (Карнамак)—„Арташир очень испугался армии". Этот предлог восходит к древнеперсидскому предлогу hača, который впоследствии перешел в новоперсидском в предлог отложительного падежа äz.

Творительный падеж выражается при помощи предлога pat. Например: hunar u šayandakīh... pat baxšanišn i spihr u kamak i yazdān bavēt.—„Находчивость и умение даются по воле неба и богов".

Более старая форма этого предлога „apak" также встречается в Карнамаке. Например: rōč i Ardavān apak asuvaran u Artaxšēr ō naxčir šot ēstat.—„Однажды Артаван с всадниками и с Арташиром пошел на охоту".

Предложный падеж выражается при помощи предлогов andar и pūn, а также посредством семитского предлога bin. Например: pūn vahēšt—„в раю", pūn xalmū—„во сне", bin laila—„ночью, в ночи", ētọn kunam ku hač to farraxᵘtar andar ǰēhan kas nē bavīt (Карнамак)—„Сделаю так, что в мире не будет человека счастливее тебя".

Звательный падеж. В среднеперсидском вначале не имелось звательной частицы, но впоследствии начали употребляться звательные частицы ya и ey.

Таким образом, отдельная падежная форма индоевропейской категории звательности исчезла, уступив место восклицательности.

В индоевропейском языке-основе прилагательное могло стоять как перед существительным, так и после него, согласуясь с ним в роде и падеже. Эта свобода утрачена почти всеми языками. В древнеармянском (грабаре) прилагательное могло стоять до и после существительного, но в современном армянском (ашхарабаре) преобладает препозитивное положение прилагательного определения.

В русском языке прилагательное сохраняет согласование с существительным в роде и в числе, но в основном оно препозитивно.

В среднеперсидском, как известно, нет грамматической категории рода, но прилагательное может быть по отношению к существительному или препозитивным, или постпозитивным. Если прилагательное постпозитивное, то оно присоединяется к существительному изафетом, если препозитивно, то изафет не ставится и прилагательное образует с существительным одно сложное слово. Например: nēvakzan—zaninēvak—„добрая женщина", vatiartak—„стремительный вихрь".

Если прилагательных несколько, то они соединяются посредством союза «u» или изафета (i). Например: x^{u}arišn i hupoxt u hubōδ u x^{u}artik u sartap u maē apurt (Артавирафнамак)—„И принесли хорошо приготовленную, вкусную пищу, и закуску, и холодную воду, и вино". apim dit hān i sēčōmand i bimgōni sahmgūn i vasdard i pur anākīh i gundak tartum dušax (Артавирафнамак)—„И я увидел тот истребляющий, ужасный, страшный, многопечальный, полный злобы, сгнивший, самый мрачный ад".

В среднеперсидском прилагательные, употребляясь с существительными, не согласуются с последними в числе и в падеже. Например. hān dō vatbaxt baratarān i: [lak] to (Карнамак)—„Те твои два несчастных брата" (твои те двое несчастных братьев).

Степени сравнения индоевропейского языка-основы не сохранились. В некоторых языках они либо совершенно исчезли, либо эти частицы заменились другими, либо вместо этих частиц употребляются аналитические формы. Напр.: в древне-

армянском эти частицы исчезли, уступив место —gūin и amena, в современном армянском наряду с ними употребительны формы aveli и amenīcaveli (более, гораздо больше всех, самый большой).

Персидский представляет собой смесь всех этих явлений.

В среднеперсидском окончание сравнительной степени—tar употребляется с предлогом отложительного падежа hač, например: ētōn kunam ku hač tō farrax[u]tar andar ǰēhan kas nē bavēt (Карнамак)—„Сделаю так, что в мире не будет более счстливого чел,овека чем ты". hač tō dūštar u zešttar nēdit.—„Хуже тебя и некрасивее (дословно: более некрасивого) я не видел".

Превосходная степень образуется при помощи окончаний—tūm,—st,—īst. Например: sahmgūntūm „самый ужасный", nazdist „самый близкий", kamist „самое меньшее", xortaktūm„ самый маленький".

МЕСТОИМЕНИЕ

Местоимения деляется на две группы: местоимения, всегда связанные с лицом (личные, возвратные, взаимные и притяжательные), и местоимения, не имеющие отношения к лицу и выражающие общие и неопределенные понятия (указательные местоимения, относительные, вопросительные и неопределенные).

Как для существительного, так и для прилагательного наличие грамматической категории рода не является обязательным. В одних языках местоимения выражают родовые различия, в других—не выражают их; но есть и такие языки, как персидский: в древнеперсидском местоимения имели родовые различия, уже исчезнувшие в среднеперсидском.

В среднеперсидском употребляются семитские и иранские личные местоимения. Иранские личные местоимения делятся на два типа: по принципу раздельного и слитного написания. Местоимения, пишущиеся раздельно, имеют по две равносильно употребляющиеся параллельные формы.

Единственное число

I л. apam, am „и я"
II л. apat, at „и ты"
III л. apiš aš „и он, она"

Множественное число

I л. apmān, mān „и мы"
II л. aptān, tān „и вы"
III л. apšān, šān „и они"

Местоимения, пишущиеся слитно, употребляются как энклитичные формы, то есть они присоединяются к соответствующему слову, не берут на себя ударения и получают значения местоименного артикля.

Таковы:

—m я, мой —mān мы, наш
—t ты, твой —tān вы, ваш
—š он, она, его (её)—šān они, их

В среднеперсидском эти местоимения могут присоединяться к относительным местоимениям, предлогам, союзам и т. д.

Семитские личные местоимения

Единственное число

I л. [li] man „я"
II л. [lak] tō „ты"
III л. [olā] avē, ōy „он, она"

Множественное число

I л. [l^ena] amah „мы"
II л. [l^ekom] šmah „вы"
III л. [olāšan, avišān] „они"

Ср. примеры этих местоимений в предложениях: šapuhr ō kaničak guft kū rast gobku [lak] to hač frazandani kēhe. (Карнамак)—„Шапур сказал девочке:—Скажи правду, чья ты дочь?" manēn kar pat ayyārīh i [l^ekum] šmāh tuban

kart (Карнамак)—„Я это дело могу сделать с вашей помощью".

Возвратные местоимения

В среднеперсидском употребляются как семитские, так и иранские возвратные местоимения, однако семитские отличаются бо́льшей употребительностью. Иранские возвратные местоимения следующие:

x^{u}at „сам свой", x^{u}atšān „они, их"
x^{u}ēš „сам свой", x^{u}ēšān „они их"
и x^{u}ēštan „сам свой".

Семитские возвратные местоимения

[nafšeh] x^{u}ēš „сам, свой"
[banafšeh] x^{u}at „сам свой"
[nafšetan] x^{u}ēštan „сам свой"

В среднеперсидском возвратные местоимения могут быть как препозитивными, так и постпозитивными: apiš hān i x^{u}š muy u riš hamay hamay kand (Артавирафнамак)—„И он рвал свои волосы и бороду».

В современном персидском возвратные местоимения только постпозитивны.

Указательные местоимения

Употребляются как семитские, так и иранские указательные местоимения, но преобладают семитские.

Иранские указательные местоимения: im «это» и ana «то».

Семитские указательные местоимения:]zenā] in „это", [zak] hān „то", [lizna] im „это". [lizna] im присоединяется к словам rōč „день" и šap „ночь".

Это указательное местоимение употребляется и в современном персидском языке как em, например: emruz „сегодня", emšab „этой ночью, в эту ночь", emsāl „в этом году" и т. п.

Относительные местоимения

Индоевропейское относительное уо, которое в авестийском употребляется как уа, в древнеперсидском уже отсутствует. То обстоятельство, что относительные местоимения когда-то существовали, подтверждается лишь благодаря наличию дошедших до нас нескольких союзов—yātā, „после чего", yaθā „хвя" yadiy „если".

В древнеперсидском начинают функционировать как относительные местоимения hya, tya, взятые из числа указательных. Показателем относительных местоимений в среднеперсидском языке является знак «i». Например: martum k^e tar farraxtar? zekiaunastar—„Кто самый счастливый из людей? Тот кто самый невиновный".

Это переходный период. Затем начинается период употребления вопросительно-неопределенной основы, к которому прибегают почти все другие индоевропейские языки. В новоперсидском языке, как и в курдском преобладает форма «ki», являющаяся носительницей одновременно вопросительного и относительного значений[1].

Вопросительные местоимения

Сохранилось всего лишь одно древнеперсидское слово čiyakaram «сколько штук», «сколько раз». Среднеперсидские вопросительные местоимения образуются именно от этого слова.

Вопросительные местоимения среднеперсидского языка—čigōn „как", čim „почему", čimraδ „для чего".

Имеются вопросительные местоимения также и на „ke", соответствующие формы которых с некоторыми изменениями фонетического характера встречаются также и в современном персидском языке.

Неопределенные местоимения

В среднеперсидском употребляются следующие неопределенные местоимения: har „каждый", visp „всякий", ham „все", hamāk, hamay „каждый, весь", apārīk „другой",

[1] См. Г. А. Ачарян, Полная грамматика армянского языка, т. 2, стр. 438.

нечто".

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ

В среднеперсидском языке употребительны как иранские, так и семитские числительные. Начиная с одиннадцати, семитские числительные ограничены в употреблении.

В среднеперсидском не было нуля, числительные десять, двадцать и сорок имели специальные знаки.

Количественные числительные

Цифровой знак	иранские		семитские
	ēvak[1]	„один“	—
	dō	„два“	tani
	sē	„три“	taltā
	čahār	„четыре“	arba
	panǰ	„пять“	xamsyā
	šaš	„шесть“	šata
	haft	„семь“	šabā
	hašt	„восемь“	tomanyā
	nav	„девять“	tišā
	dah	„десять“	arša

[1] К древнеперсидскому aiva „один“ в среднеперсидском присоединилась частица—„::“ и образовалась форма—ēvak. Этот процесс аналогичен образованию формы miak (միակ), впоследствии превратившейся в mek (մեկ) „один“ из формы древ. армянского mi (մի) и уменьшительного „ак“ (ակ). Точно также среднеперсидская форма ēvak дала в соврем. персидском усеченное yek.

	yāzdah	одиннадцать
	duāzdah	двенадцать
	sēzdah	тринадцать
	čahārdah	четырнадцать
	pānzdah	пятнадцать
	šāždah	шестнадцать
	haftdah	семнадцать
	haštdah	восемнадцать
	navazdah	девятнадцать
	vist	двадцать
	sīh	тридцать
	čihil	сорок
	pančah	пятьдесят
	šast	шестьдесят
	haftāt	семьдесят
	haštāt	восемьдесят
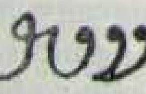	nahvat	девяносто
	sat	сто

Как уже было отмечено, семитские числительные, начиная с одиннадцати, малоупотребительны, поэтому мы приводим только их иранские формы.

Соединение десятков и единиц производится как в современном персидском: до числительного 20 десятки следуют за единицами, а после 20 единицы за десятками.

Числительные, обозначающие сотни, в современном персидском языке имеют беспорядочные формы, в то время как в среднеперсидском им было присуще правильное образование. Например:

dōsat двести

sēsat триста

h̆azār тысяча

dō h̆azār две тысячи

sē h̆azār три тысячи

Порядковые числительные

Порядковые числительные, за исключением первых трех, образуются при помощи частицы «um», присоединяемой к количественным числительным.

ēvak, naxost, nazist, fratum „первый“
ditikar „второй“
sētikar „третий“
čah̆ārum „четвертый“
panǰum „пятый“ и т. п.

В среднеперсидском порядковые числительные образуются и при помощи частицы «in», которая также присоединяется к количественным числительным.

naxostin „первый“, panǰin „пятый“, šašin „шестой“, h̆aftin „седьмой“ и др.

Порядковые числительные имеют следующие цифровые обозначения.

первый четвертый

второй пятый

третий шестой

Распределительные числительные

Распределительные числительные образуются посредством повтора количественных, например: ēvak-ēvak „по одному“.

В современном персидском очень распространены и формы, образованные при помощи частиц gān или gāne, которые также могут повторяться; dogān-dogān—или dogāne-dogāne „по два“, segāne „по три“ и др.

Новоперсидские распределительные частицы gān или gāne восходят к среднеперсидской форме kānak, например: dōkānak „по два““, šekānak „по три“, и др.

Дробные числительные

Некоторые виды числительных при помощи окончания—tak образуют дробные числительные: sarišutak „одна третья“, čatrušntak „одна четвертая“, panǰtak „одна пятая“.

Гораздо чаще дробные числительные образуются при помощи постпозитивного числительного ēvak—„один“, например: dō ēvak „одна вторая“, sē ēvak „одна третья“, čahār ēvak „одна четвертая“ и др.

Для образования „одной второй“ употребляется и форма nim, nimak, что обозначает половину.

Повторяющиеся числительные

Повторяющиеся числительные образуются посредством присоединения частицы bār к количественному числительному. Например: ēvakbār „один раз“, dōbār „два раза“, sēbār „три раза“ и др.

По своему строению и словообразовательному типу глаголы среднеперсидского языка могут быть простыми: dānistan „знать“, zatan „родить“; префиксальными: apāč dāštan „воздержать“; именными (образованными от прилагательного или существительного): andarz-andarzēnitan „давать наставление“, farǰām „конец“, farǰāmēnitan „кончать, заканчивать“; сложными или составными (когда глагол образуется из нескольких слов при одном окончании): patana daštan „думать, предполагать“.

Неопределенная форма глагола

Неопределенная форма глагола имеет следующие окончания: tan,—itan,—stan,—ātan. Например: framutan „приказывать“, nipištan „писать“, kartan „делать“, framūšitan „забывать“, dānstan „знать“.

Семитские глаголы приобретают (принимают) иранские окончания, например: [vazalūntan] šutan „идти“, [yadrūntan] burtan „уносить“, [yekavimūnatan] ēstātan „стоять“, [xavitunstan] danistan „знать“.

Субъектное причастие

Если отбросить окончание неопределенной формы, заменяя его окончанием—ndak, то получится субъектное причастие, например: raftan—ravandak „идущий“, x^uartan-x^uarandak „кушающий“ (тот кто ест).

Субъектное причастие образуется и при помощи окончания—ān, которое также заменяет окончание неопределенной формы глагола, например: x^uartan-x^uarān „кушающий, тот, кто ест“.

Семитские глаголы также принимают иранские окончания, например: [yadrūntan] burtan—[yadrūnān] barān „несущий, приносящий“.

Причастие прошедшего времени

Причастие прошедшего времени образуется посредством замены окончания—n неопределенной формы окончанием—k, которое в современном персидском заменяется

h (γ), например: zātan—zātak „сын“ ārāstan—ārāstak „украшенный“, nipištan—nipištak „написанный“.

Иногда вместо—k ставится-ar, например: griftan—griftār „пленный, пленник“, murtan—murtār „труп“.

Отглагольное имя (существительное)

Отглагольное имя образуется при замене окончания неопределенной формы окончанием —išn, например: parvartan-parvarišn „питание, пропитание“, guftan—gubišn „разговор“ x^uartan—x^uarišn „еда“ и т. д.

Иногда после окончания—išn ставится и—īh, например; mēnišn—mēnišnīh „мысль“, rāmišn—rāmišnīh „спокойствие“.

Личные окончания

Личные окончания выражают категории лица и числа. В образовании форм времени среднеперсидского глагола личные окончания играют совсем небольшую роль. Глаголы в подавляющем большинстве случаев спрягаются без личных окончаний. Это и является как раз одной из специфических черт глагольной системы среднеперсидского языка. Личные окончания следующие:

Единственное число	*Множественное число*
I л. am	ēm
II л. ē, i	ēt, it
III л. ēt	end, and

Глагольные приставки

Для образования различных глагольных форм употребляются две приставки: hamāy, которая придает глаголу оттенок длительности и значение многократности, и приставка be, при помощи которой образуется будущее время глагола.

Отрицательные препозитивные частицы

Среднеперсидскими отрицательными препозитивными частицами являются mā и nē, употребляется также семитская частица al.

Образование глагольных времен

Некоторые формы времени и наклонения древнеперсидского языка в среднеперсидском абсолютно исчезли, и их место заняли совершенно новые; в среднеперсидском стерлись синтетические формы древнеперсидского языка, и в качестве замены образовались аналитические формы.

Аорист образуется посредством замены окончания неопределенной формы глагола личными окончаниями.

Аналогичным образом спрягаются и семитские глаголы.

Спряжение аориста

Иранские			*Семитские*
	Единственное число		
x^u aram	„поем“	[vštmūnam]	x^u aram
x^u ari	„поешь“	[vštmūni]	x^u ari
x^u arēt	„поест“	[vštmūnēt]	x^u arēt
	Множественное число		
x^u arēm	„поедим“	[vštmūnēm]	x^u arēm
x^u arēt	„поедите„	[vštmūnēt]	x^u arēt
x^u arend	„поедят“	[vštmunend]	x^u arend

Настоящее время образуется при помощи употребления перед аористом частицы hāmy, например: hamāy darēt „вы имеете“, afarin hamāykonend „хвалят“.

Это hamāy в современном персидском вначале перешло в hami, затем—в mi.

Будущее время образуется при помощи употребления перед аористом частицы be, например: hagar posax nedahē pat hamzamān be ōžanam (Юшти Фриан)—„Если не ответишь, сейчас же убью“.

В современном персидском „be“ не употребляется. Эта частица уступила место аористу глагола x^uāstan, употреблявшемуся с прошедшим временем глагола, например: x^uaham kārd „сделаю“.

Прошедшее совершенное остается в результате опущения последнего «n» неопределенной формы глагола. Оно имеет

одинаковые формы для всех лиц (I, II, III) единственного и множественного чисел. Например: guft означает „я сказал, ты сказал, он сказал, мы сказали". avišān guft kū...—„они сказали, что...", hamgūnak astčigūnam guft—„это так, как я сказал".

В современном персидском прошедшее совершенное имеет правильное спряжение.

xordäm	„я поел"	xordim	„мы поели"
xordi	„ты поел"	xordid	„вы поели"
xord	„он поел"	xordänd	„они поели"

Прошедшее несовершенное образуется присоединением к прошедшему совершенному препозитивной частицы hamāy, например: hamāyafakant „он кидал", hamāy x^{u}art „он ел".

Давнопрошедшее прошедшего времени образуется из прошедшего совершенного и вспомогательного глагола.

x^{u}art hōm	„я (уже) поел"	x^{u}art hēm	„мы (уже) поели"
x^{u}art hē	„ты (уже) поел"	x^{u}art hēt	„вы (уже) поели"
x^{u}art ast	„он (уже) поел"	x^{u}art hand	„они (уже) поели"

Иногда давнопрошедшее прошедшего времени образуется при помощи вспомогательного глагола astan, hastan:

x^{u}art hastam	„я (уже) поел"	x^{u}art hastēm	„мы (уже) поели"
x^{u}art hastē	„ты (уже) поел"	x^{u}art hastēt	„вы (уже) поели"
x^{u}art hastēt	„он (уже) поел"	x^{u}art hastand	„они (уже) поели"

Повелительное наклонение

Повелительное наклонение образуется при помощи опущения окончания неопределенной формы глагола, например: apspartan—apspar „закажи", x^{u}artan—x^{u}ar „кушай, ешь", andišitan—andiš „думай, размышляй".

Иногда перед этой формой употребляется „be"; be-nišin „садись, сядь".

Для образования множественного числа на конце слова прибавляют ēt, например: patir „прими"—patirēt „примите".

Отрицательная форма повелительного наклонения образуется посредством присоединения к основной форме mā [al], или nē, например: dušnām mādah „не ругай".

Вспомогательные глаголы

К классу вспомогательных глаголов относятся глаголы, образующие описательные формы или глаголы, участвующие в образовании составных глаголов[1].

При образовании описательных форм употребляются глаголы butan „быть" ēstātan „стоять" и семитский [yehvūntan] butan, и [yekavimuntan] ēstātan.

Самый употребительный вспомогательный глагол для I л. ед. ч., ham „ем", для II л. ед. ч. hē „ешь", для III л. ед. ч. hast „ен", для множественного числа I л. hēm „ем", II л. hēt „ете", III л. hand „ют".

Спряжение вспомогательного глагола hast

Настоящее время

hōm	hēm
hē	hēt
hast	hand

Прошедшее несовершенное

būt hōm	būt hēm
būt hē	būt hēt
būt	būt hand

Аорист

ēstam	ēstēm
ēsti	ēstēt
ēstēt	ēstēnd

Залог

В среднеперсидском языке при необходимости сделать глагол среднего залога действительным к неопределенной форме присоединяется окончание —enitan, например: suxtan „гореть, сгорать", sučenitan „сжечь", vartitan „вращаться", vartēnitan „вращать".

---

[1] Следует разграничивать вспомогательные глаголы, употребляющиеся только глагольно, от тех, которые вместе с неличными формами глагола образуют новое время.

Страдательный залог образуется посредством присоединения к прошедшему совершенному вспомогательных глаголов hōm, butan, и ēstātan, например: xᵘart hōm (дословно: съелся, меня съели), xᵘart buvam (чтобы я съелся), xᵘartēstat „(он) съеден", или zat būthōm „ударился" daštēstēthōm „(у меня) имелось", Страдательный залог прошедшего совершенного времени будет hamāy parvart hōm „взращивался, воспитывался".

Наречие

Наречия среднеперсидского языка следующие: [litammā] ētar „здесь", pēš „перед", [ax, ahar] pas „после, конец", [bēn] andar „внутри, посреди", [liznayom] imrōč „сегодня", fraž „верх", pēramōn „вокруг" [konu] nun „сейчас, теперь" hakarč „никогда", [lōhār] apaž „снова", andarūn „внутри"; birūn „вне, снаружи", miyān „внутри, в середине".

В качестве наречий употребляются также и прилагательные.

Предлоги

Употребляются как иранские, так и семитские предлоги, однако иранские встречаются реже.

Семитские предлоги

[min] hač предлог родительного падежа „из"
[barā] be „к, по направлению к"
[madam] apar „на"
[ol] ō предлог дательного падежа
[ad] tāk „до"
[lvateh] apāk „с"
[pūn] pat „до, в, на".

Иранские предлоги

hač „из"
apar „на"
azir „под"
patirak „до, к, в сторону"
arpāk „с"

Союз

U „u“, č, ič (постпозиции), aivap „или“, [hat] hakar „если“, [ma]če „что, потому что“, [bara) bē „но, однако“, [amai] ka „что“, [aiγ] kn „что“.

Отрицательные частицы

ā. dān—ādān „незнайка“, āsahman „безграничный“, ātar „бесчисленный, не нумерованный“, ākām „безвольный“ apē. ras—apēras „без дороги“, apēčār „вынужденный“, „беспомощный“, apēvnas „невинный“, apēni͵az „не нуждающийся“, apēgimanīh „бесспорность“.

ān, akās—ānakas „вдруг“, ānaržanik „недостойный“, ānāp „безводный“, ānāpātan „пустыня“.

[al]mā—māpurs „не спрашивай“, māpar „не уноси“.

[la] nē—nēšnās „незнакомый“, nēkām „неохотный“, „недовольный“, nēšayēt „невозможный“.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

СОДЕРЖАНИЕ

	Էջ Стр.
Առաջաբան	V
Прелисловие	VII
Բառարան	1
Словарь	1
Պահլավերենի (Միջին պարսկերեն) համառոտ քերականություն .	253
Краткий очерк грамматики пехлеви	297

Էջ	Տող	Տպված է	Պետք է կարդալ
269	Վերևից երրորդ տողը չկարդալ		
303	13 снизу	bistra	bisra
312	9 снизу	„l“	„ả“
314	5, 6, 8 снизу	baḃ	в ав.
320	5 снизу	без	посредством
321	3 сверху	hyaradiy	hya radiy
323	11 снизу	прилагательного	местоимения
324	1 снизу	manēn	man ēn
324	2 снизу	Kēhe	Kē he
324	3 снизу	gobku	gob ku
333	2 снизу	остается	образуется
334	4 сверху	astčidūnam	ast čiqūnam

Գ. 1112

ՊԱՀԼԱՎԵՐԵՆ-ՊԱՐՍԿԵՐԵՆ-
ՀԱՅԵՐԵՆ-ՌՈՒՍԵՐԵՆ-ԱՆԳԼԵՐԵՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ

ПЕХЛЕВИЙСКО-ПЕРСИДСКО-
АРМЯНО-РУССКО-АНГЛИЙСКИЙ
СЛОВАРЬ

Խմբագիրներ՝ Օ. Գ. Համբարձումյան,
Մ. Ավագյան
Նկարիչ՝ Հ. Մնացականյան
Տեխն. խմբագիր՝ Հ. Ա. Հովասափյան
Սրբագրիչներ՝ Հ. Ա. Վարդանյան,
Ա. Ս. Ամիրբեկյան

Պատվեր 1112 Տպաքանակ 5000

Հանձնված է տպագրության 18/VIII 19 5 թ.:
Ստորագրված է տպագրության 18/VI 1964 թ.,
Թուղթ 60×90 1/16, Տպագր. 21,25 մամուլ, Հաշվ.-հրատ. 29 մամուլ
Գինը՝ 1 ռ.

Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների սովետի մամուլի պետական կոմիտեի
Պոլիգրաֆարդյունաբերության գլխավոր վարչության № 10 տպարան,
Երևան, Աբովյան փող., № 52: